ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ЈАГОДИНА

ИЗВЕШТАЈИ
НЕДИЋЕВИХ ОРГАНА ВЛАСТИ У ОКРУГУ МОРАВСКОМ
1941-1944.

Приредили:
Добривоје Јовановић–Дејан Танић

Извори за Други светски рат у Поморављу
Свеска 2.

ЈАГОДИНА 2005.

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ЈАГОДИНА
соруп§ħ1 © 2005.

Едиција:
Извори за Други светски рат у Поморављу
Свеска 2.

Д. Јовановић - **Д.** Танић
ИЗВЕШТАЈИ НЕДИЋЕВИХ ОРГАНА ВЛАСТИ
У ОКРУГУ МОРАВСКОМ
1941-1944.

Издавач:
Историјски архив Јагодина

Главни и одговорни уредник:
Зоран Марковић

Рецензент:
Проф. др Љубодраг Димић

Редакциони одбор:
Зоран Марковић. мр Добривоје Јовановић. мр Дејан Танић,
Драгослав Дедић. Слађан Јевремовић. Милорад Јовановић. Саша Здравковић

Превод резимеа:
мр ДеЈан Танић

Припрема за штампу:
Оливер Ђорђевић

Техничка подршка:
Бобан Поповић

Штампа:
„Штампа", Јагодина

Тираж:250

Јагодина, 2005.

ПРЕДГОВОР j

Историјски архив Јагодине покренуо је 2001. године, едицију Извори за Други светски рат у Поморављу, објављивањем збирке историјских извора под насловом Извештаји Качанде Српске државне страже за Округ моравски 1941-1944 Поменута збирка садржи архивску грађу из фондова Историјског архива Јагодине и, делимично, Архива Војно-историјског института. Из наслова прве збнрке исторцјскнх изворау оквиру ове едиције, очигледно је да су сва објав/нена документа настала, готово искључиво, радом безбедносних органа Недићеве управе.

За разлику од Извештаја Команде Српске државне страже, друга збирка историјских извора, под насловом, Извештаји Недићевих органа власпшу Округу моравском 1941-1944 нма много ширу документарну основу и представља читаоцима исцрпне извештаје о активностима свих цивилних и безбедносних (војно-нолнцијских) органа власти НедиИеве администрације у овом делу централне Србије. Извеи/тајн цивилних органа власти, но самој природи своје намене, задатака и садржаја, неупоредиво су опширнији, слојевитији и више аналитични од штурих војно-полицијских извештаја, који без икаквог коментара само кратко и прецизно региструју догађај. Цивилним извештајима обухваћени су сви сегменти привредног и друштвеног живота под окупацијом, пружајући читаоцима релативно јасну слику о свим карактеристикама свакодневног живота и проблемима ' 'обичних " људи. Један од главних циљева приређивача Извештаја Недићевих органа власти и јесте био што реалнији приказ свакодневног живота, кроз призму извештаја о стању у индустрији, пољопривреди, трговини, саобраћају, школству, здравству, области социјалног старања, безбедности, итд.

Као и у случају прве, горе поменуте збирке историјских извора, приређивачи Извештаја Недићевих органа власти представили су документе без било какве интервенције или коментара њихове садржине. Сви приређени документи налазе се у фондовима Архива Војно-историјског института. У великом броју случајева цивилни и војно-полицијски извештаји нису били одвојени, већ су представљали интегралне делове извештаја који су слати периодичнО централним органима управе у Београду. То омогућава читаоцу да, поред осталог, уочи и јасне разлике по питању језика и стила писања, што представља, поред самог садржаја, једну додатну заним/швост за читаоце.

Иако је о Другом светском рату на простору бивше Југославије написано много књига и објављено много збирки историјских извора, још

увек су неке значајне чињенице и догађаји остали непознати или недовољно разјашњени. Због тога, објављивање историјских извора разноврсног порекла представља најбољи начин да се сагледа што већи део истине о догађајима у процесима у периоду 1941-1945. и превазиђе идеолошки приступ и пристрасност у њиховом проучавању. На тај начин се руше и стереотипне представе о рату у којима су углавно.м, централно место заузимале војно-политичке и идеолошке компоненте. Истраживањем и објављивањем свих врста историјских извора може се сагледати структурално сложена и слојевита природа Другог светског рата на овим просторима, много шира од од оне слике која нам је била наметана идеолошким приступом.

Приређивачи

I ИЗВОД ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ

[...] Историјски архив у Јагодини, последњих година, стручним радом и издавачком делатношћу, наЈдиректниЈе доприноси рационализацији слике о прошлости Србије у XX веку. У времену у коме се изричу тврдње толико супротне знању, у коме постоји реална претња да дугоопстаЈућу митологију о рату 194] -1944. замени подједнако искључива не научна слика прошлости тог времена, у коме Је „ревизија историје" подстакнута политичким а не критичким и научним разлозима, колектив Историјског архива у Јагодини се одлучио да публикуЈе до сада мало коришћене или сасвим непознате историјске изворе из СВОЈИХ архивских колекција. На такав начин, ова институција на наЈплеменитији начих обавља СВОЈУ друштвену и културну фуНКЦИЈу.

[...] Без рада на историЈским изворима нема историјске науке, нема рационалне и критичке слике прошлости, нема истине о људима који су некада живели, догађајима који су се одиграли. Без познавања, анализе, повезивања броЈних и по своме пореклу и садржаЈу разноврсних историјских извора нема знања о прошлости које нам је толико потребно, нема разумевања сложених околности и процеса дугог трајања који сежу до нашег времена, нема сигурне оријентације у времену које живимо нити могућности да препознамо будућност.

[...] Датуми, имена, догађаЈИ ЈОШ Једном потврђују да постојеће црно-беле интерпретације рата на тлу Србије на могу да издрже озбиљну стручну критику. Из докумената се може сазнати о стању усева, сточарству, индустрији, занатству, животним намирницама, исхрани, здравственим приликама, државним путевима. ценама. Документи сведоче о односу коЈИЈе становништво имало према окупатору, домаћоЈ власти, партизанском покрету, четничким формацијама, Српском добровољачком корпусу. Из њих се види Србија испуњена избеглицама суоченим са несташицом хране и одеће и тешкоћама општинских и окружних власти да их новчано и материјално помогну.

[...] Писци извештаЈа настоје да даЈу прецизне податке о становништву, стању јавне безбедности, просвети и школству, здравственој служби, привреди, комуникаци[1]ама, промету на тржишту, односу народа према окупаторским властима. Бриге које притискају власт и обичног, малог, човека могу се идентификовати готово у сваком документу. Пијанчење и недисциплина добровољачких одреда, безобзирна реквизиција становништва °Д стране четника, сукоби војних и цивилних власти, самовоља локалних

команданата, „неред, нерад, хаос и неиздрживо стање" у оружаним формацијама власти, фанатизам и самоубилачки нагон комуниста додатно је **говорило о сложености ирилика у којима се живело и преживљавало. Јалови апели власти за завођењ.ем реда, неуспешне војне акције, одметање, шверц, црна берза, крађа шуме, лоповлук, злостављања, свађе, застрашивања,егзекуције** још **неки су од елемената** који **су испуњавали свакодневицу.** Све **је то доприносило да се становништво запало у беду, опхрвано страхом, изложено глади све више удаљује од окупационих власти. Брига о обезбеђивању људске и сточне исхране сматрана је основним разлогом пасивности са којом је српски народ настојао да сачека крај рата и избегне непотребно страдање.** Тиме **су правдани и неуспели пропагандни покушаји да се српски народ и** Србија **„уједине и сврстају у један фронт у борбу против комунизма". Учесталост вести о сукобима власти и непокорних елемената сведочила је о моралној** и **физичкој снази коју је, у свим ратним годинама, исказивала антифашистичка** Србија.

Проф.др Љубодраг Димић

УВОД

Прв1 гх дана по окупацији банска >права није имала никаквог контакта са нижим органима власти. Теле(|)онскп саобраћај месецима нпје успоетављен. Поштанскп п телеграфскн саобраћај успостављенп с>' тек маја и јуна месеца. У жандармерији је \ брзо настало хаотично стање. Готове све жандармерпјске станице остале су без команди п жандара. Бпло Је случајева да су жандарми самовољно напушталп станнце. пресвлачиш се у цпвнлна одела и крнлп се по селима. Тек кад су немачке властп тражпле да се поново (|>орм1фа жандармерпја, жандарми су почели да се враћају на своје д> жности. Почетком јуна почето је са наоружавањем жандармерпјских јединица. али врло оскудно. У току јула бшто је укупно на територији Моравске бановине 1880 људи у жандармернјп раепоређених у 157 етанпца. Због тога је стање јавне безбедностп било веома лоше. Одметници су успели да разоружају страже у рудницима, на пругама и готово све сеоске а у неким варошима и општпнске страже. То је било пзражено нарочнто у источној Србији. као и > левачком. рссавском. беличком, параћпнском, темнићком и равашгчком срезу. Посебно. тешком стању допрпнело је масовно насељавањс избеглица. До почетка септембра 1941. годпне. на терпторијп бановине бпло је око 70.000 нзбеглица са териториЈа окупираних од стране Бугарске, Италније, Мађарске и Хрватске.[1] На спречавању хаотнчног стања у земљп. Мпннстарскп савет, односно председннк Милан Недић. донео је наредбу новембра 1941. годпне, по којој је требало организоватн обавештајну службу.

Доласком окупатора. сви органи власти радили су по директивама немачкнх власти. Округ Моравски са седиштем у Ћуприји имао јс у свом саставу срезовс: белнчки са ссдиштсм у Јагодини. деспотовачки са седпштсм у Деспотовну, левачкп са седиштсм у Рековцу, параћинскп са седнштем у Параћпну. раваннчкн са седиштем У Ћуприји, ресавски са седиштем у Свилајнцу и темнићки са седиштем у Варварнну.[2] Седпште Моравског округа пренето је из Ћуприје у Јагодину Уредбом од 22. јануара 1942. године.[3] На територијп Моравске бановине, као и целе Србије под немачком управом, уведене су немачке управне власти. Фелдкомандатура са седиштем у Нншу. којој су подређене Крајскомандатуре у Зајечару, Крушевцу, Лесковцу и у Нишу, за сам град. Орсткоманде, месне војне команде. формиране су У Нишу. Прокупљу, Параћнну Крушевцу. Зајечару, Врњачкој Бањи. Лесковцу. Ћ> прији, Јагодини. Краљев\[т]. Нпшко) бањи п Кладову. Фелдкомандатура вршила Је

' АВИИ. Нда, бр. рег. 23/1-7, К 1а

Службене новине. бр. 136-а, 26. децембар 1941.

[3] Ието, бр. 8. 27. јануар 1942.

угтравну и полицијску власт у бановинп. Крајскомандатуре своја управна акта издавалс су непосредно среским начелницима, градским и сеоским опшпшама. као и привагним предузећима и установама. Шеф банскс управе, управнпк полиције, командант жандармеријског одреда, сресни начслник из места. председник општине. као и други референти, сваког дана одлазили су на реферпсање код фелдкоманданта. Крајскомандатуре су издавале наређења среским п општинским властима без икакве сарадње са банском управом. Среска начелства у погледу пзвршења примљених наређења била су искључиво обавезна Крајскомандатурама. Ортскоманде такође су непосредно издавале наређења управним властима. без сагласности са банском управом.

Стварањем Аћимовнћеве комесарске владе 18. априла 1941. годпне. на чело министарства долазе комесарн. Новообразованп Савет комесара пмао је своје председнпштво, које је преузело ранпје пословање бпвшег Минпстарског савета. Сената, Народне скупштине, Мпнистарства иностраних послова и Цснтралног пресбироа.

Постављењем Милана Недића за председника владе 28. августа 1941. године, уместо Савета комесара поново се успоставља Министарскн савет. а комесаре замењују министри. За време Недићеве владе постојалп су следећп органи власти: Министарски савет, Председништво министарског савета. Мпнистарство унутрашњих послова, Мпнпстарство финансија, Мннистраство правде, Министарство народне привреде, Минпстарство грађевнне. Министарство пошта, телеграфа п телефона. Минпстарство просвете и вера. Мишгстарство социјатне политике и народног здравља. Министарство пољопрпвреде п нсхране

Председнштво министарског савета постало је Врховно државно надлештво за органпзовање државне властп. координацију централне државне администрације и надзор на управним властима н органима.[4] Његова надлежност билаје: одржавање односа са немачким властнма, сва мсђународно-правна пнтања. прпкупљање. сређпвање и проучавање података који се односе на гранпчна питања. пословн око израде уредаба и проппса општег карактсра. организацпја и координација рада Српске државне стражс. добровољачкс команде п четничке команде, затнм пословп Информативне службе у погледу стране и домаће штампе н друго.[5]

Министарски савет за време окупације је доносио урсдбе, одлуке п правилнике, али по упутствима и под контролом немачких војних властп. Кроз организацију и послове свих мпнпстарстава осећала се власт окупатора. јер је све рађено по њпховом наређењу и у њиховом интересу.

[4] Исто, бр. 54 / 1942; 30 / 1943.

[5] Исто, бр. 54 / 1942.

По Урсдбп о администратпвној поделп земље од 26. децембра 1941. годпне. општа управа у Србпјп вршпла се по окрузима. срезовпма п општннама, осим у Банату. којн је као посебна адмпнистратпвна целнна нмао своју унутрашњл управу.[6]

Реорганизашца је извршсна иу полицпјској служби. Од марта 1942. годинс. полицпјску п гранлчну службу на тер1ггорпјп Србије врше органи Српске државне страже. Онп су билп службенпцп Мпнистарства унутрашњих послова. п радплн су по наређењу немачких властп. Српска државна безбедност образована је 25. авг\ста 1941. године. У њеној надлежности су билп: Команда српске државне страже, Одељсње за јавну безбсдност, Одељење за државну заштиту; Управа града Београда, као п иста одељења за Банат.[7] Престојништво градске полпцнје у Јагодпнп за територпју ф[a]Д[a]- установљено је Уредбом од 27. марта 1942. године.[8] Да бп служба органа Српскс државне безбедностп. како Српске државне страже, тако и цпвилнпх органа властп што боље обављала своју делатност. октобра 1942. годннс. на основу Уредбе о органпзацији. издато је наређење о свим актпвностима:

1. Окружнп начелнпцп бшш су одговорнп за мпр. рсд и бсзбедност у својпм окрузима, 2. Српска државна стража дужна је да одржава ред, мнр п безбедност на основу нарећсња окружнпх органа властн. 3. Команданти Српске државне стражс задржавају сва своја права пз командантнс надлежностп. Само команда округа може нздавати непосрсдно сва нарсћсња својпм подређенп.м офпцирпма п органнма. ОваЈ однос важн п код срсскпх пачслннка н среских командпра. 4. Окружнп начелницп трсбалп су одмах да одреде људе за шефове срескпх полнцпја. 5. О свнм догађајнма хптно је требало нзвештаватп Шефа Српске државне безбедностп, 6. Окружни начелнпци п команданти округа дужни су да сваки покушај нарушавања реда п мпра, сузбију у споразуму са недлежннм немачким властнма.[9]

Финанспјску управу у Србијп вршило је Минпстарство фгшанспја. Према Уредбп од 21. јула 1942. године Минпстарство фпнанспја постаје Врховна фннанспјска управна власт, у чију надлежност спадају: врховно вођењс цслокупнс фпнанспјске управе. врховнп надзор над финансијскнм надлештвнма п установама. пословп органнзовања фпнанспјскпх надлештава п установа п припремање законскпх предлога пз делокруга фннансијске управе.[10] Устројством мпнпстарства (јшнанснја створене су фпнанспјске дирекције: Под>'навска са седиштем у Београду, Шумадпјска у Крагујсвцу. Дрннска у Ваљеву. Моравска у Нишу н Банатска у Зрењаннну (Пстровграду). Мпнпстарству фпнанспја су непосрсдно подређена надлсштва: Државно правобранлаштво, Државна хипотекарна бака. Управа

[6] Ието. бр. 84 1941.

[7] Исто, бр. 68 / 1942; 67 / 1943.

[8] Исто. бр. 33. 1. мај 1942.

[9] АВВИ. Нда, бр. рег. 5 / 3 - 1, К 1а.

Службене новине, бр. 58 / 1942.

државног монопола, Поштанска штедпоница, Државна фабрнка шећера на Чукарицн, Одељење за лнквндацију Мпнпстарства војске и морнарнце, финансијске дирекције п Српска гранична стража.

Мннпстарство правде имало је врховну правосудну управу у земљи. Уредбом о уређењу Мпнистарства правде од 25. маја 1942. годинс. министарство је постало врховно надтсштво за правосл дну управу којс сс бавп пословнма око оргагагзовања грађанскнх правосуднпх власти и врховним вођством целокупне правосудне адмпннпстрацпјс тих властп. води врховнп надзор над редовним и управним судовнма. државннм тужилаштвима, казненпм заводнма, адвокатима п јавнпм бележницима, прнпремање пројеката закона. уредаба и правилника, бави се пословпма сарадње у стручном законодавству осталпх мпнпстарстава. издавања Зборннка закона и урсдаба.'[1]

Органпзацпја Мпнпстарства народне привреде установљена је 6. августа 1941. годпне. Под овим мнннстарством бгши су: привреднп пнспекторатп. Комссарпјат за цене, Инстгггут за прпврсдна проучавања п псппптпвања, Управа за заштиту пндустријске својине, Срсдишна управа за мере п драгоцене метале. Државнп завод за унапрсђсњс пндустрпје п занатства. Централа за хемпјске производс. Централа за гвожђе н метале, Централа за дрво. Централа за угаљ. Централа за текстил, Централа за кожу, Комесаријат за цене и наднице. Дирекција за надзор над банкама. Дирекцнја шума п Геолошки инсттгтут.[12] У 1944. годинп прп овом мггнистарству налазио се п Сењски рудник. Уредбом о гтреузимању. руднпк Вршка чука прикључен је државном руднпку у Сењском Руднику.[13]

Уредба о \строЈств\' Мпннстарства грађсвпна и његовс спољне службс донета је 1942. **годјшс**. Мшпстарство грађевина имало је врховнл'. управнл п надзорну власт за изградњу п одржавање свих јавнтгх пЈавној употребп намењенпх гтутева. зграда. хидротсхнпчкнх објската. машинскнх и слсктромашннскпх постројења.[14] Мпннстарство грађевнна је 20. апрпла 1943. годгтне донело решење да се за одбрану од пошава, одводњавање п наводњавање долпне Велпке Мораве п њеннх прггтока од Сталаћа до Годоминско - Доњо Моравске водне задруге. као п за поправљање општег хпгијенско-здравственог стања околнпх насеља образује Горњо Моравска водна задруга са седшптем у Ћупрпјп, у површини од око 16.000 хектара.[15]

Мннистарство саобраћаја, по Уредбп о организацији министарства од 7. маја 1942. године имало је врховну управу и надзорну власт над целокупннм железничким и речним саобраћајем п над пословима грађења државннх

[11] Исто, бр. 41 / 1942.

[12] Исто. бр. 30 / 1942.

[13] Исто, бр. 93, 26. новембар 1943.

[14] Исто. бр. 30 / 1942.

[15] Исто. бр. 35 / 4. мај 1943.

железнпца.[16] У евојој надлежности имало је послове: одобравања законскпх нацрта по предлозима железничке експлоатације. грађења железнпца и речно-бродарскнм пословнма, одобравање опште саобраћајне и тарифне полнтнке, послова врховног надзора над грађењем и експлоатацпјом, одређивања територијалне надлежности и ннспекције и дрлто.[17]

11оштанско. телсграфско-телефонску службу вршнло је Мннпстарство пошта, телеграфа и телефона. Према законскнм проппспма пз 1942. годпне. у надлежностп овог Мннистарства била је ,.врховна, управна и надзорна власт над целокупном ПТТ п радио службом." Днрекцнја пошта, телеграфа н телефона у Нпшу обухватала је територње округа Моравског. Крушевачког. Зајечарског. Нпшког и Лесковачког. Телеграфско - телефонско - техничка секција са седнштем у Параћину обухватала је територију округа Моравског п округа Крушсвачког.[11]*

До 1943. годнне Мннистарство просвете радило је по Уредбп из 1937. године. У надлежност овог Министарства 1942. године пренето је Одељењс за вере Мпнпстарства правдс, па је 1943. годпне Уредбом о уређењу Мннистарства просвете п всра проппсана нова органнзацнЈа. Од тада Је Миш1старств0 просвете п всра ..највпша државна управна власт за послове државне просвете, као п за всрске послове за које је предвпђена сарадња плп контрола државнс власти, " У надлежност М1шистарства спада: „вођење државнс, просвстне полптпке, израда п спровођење државног просветног плана. организовањс државннх просвстнпх властп п установа, управа п надзор над школама и наставшш заводпма, утврђнвање и одобравање наставног плана н програма, одобравање рада и надзор над радом књижевннх. уметничких, научних и културно-просветнпх установа, органнзација државне нздавачке делатностп и надзор над приватном пздавачком делатношћу. старање о издавању ..Службених новнна п осталих званпчних публпкација. [19]

Министарство соцпјалне полптпке п народног здравља, као п друга минпстарства, раднло је по законским прописима Краљевпнс Јушславије. До нове уредбе. пословс социјалне н здравствсне управе код банскнх управа, вригила су одељења за социјалну полптпку п народно здравље, срескп санитетскп рсфсрентп са својпм помоћннцпма. Уредбом о осннвању Српске заједницс рада 1942. годпне, М1шистарство је пмало задатак да у свим привредно важннм местнма у земљп осигура правно саветодавне органе у цпљу отклањања спорова из радног односа п осигурања, снабдевање радника и намсштеника жнвотним намирницама и грађење хпгпјенскпх радничкпх станова. Српска заједннца рада се старала п о стручном усавршавању својпх чланова и о њнховом националном васпнтању.[20] Од 1. фебруара

[16] Исто, бр. 49 / 1942.

17

Исто

[18] Исто, бр. 46. 9. јуни 1942.

[19] Исто. бр. 11 1942.

[20] Исго, бр. 15 / 1942.

1944. годпне Уредбом о организацијн Мннпстарства рада. соцпјалног старања п народног здравља. Министарство је имало: врховну, > правн\' н надзорнл власт над службом рада. соцпјалног старања и народног здравља.[21] Од 16. маја 1944. годпне. као самостална државна > станова под овим Мпнпстарством бнла је Нацпонална служба за обнову Србије. Ова служба је бпла ..почасна сл>'жба српске олиадгше свом народу . а задаш1 су јој бгши да ..васшггава српск>' омладину у српском дух\. да спроводи опште корпсне радове за технпчко. културно п прпвредно унапређсње Србнје". У надлежностп овог Мпнпстарства бпо је и Дом глувонеме деце у Јагодинп.

По свггм пословтгма пољопрпвреде п нсхране. врховну и надзорну власт вршило је Мпнпстарсво пољопрпвреде п псхране. Органпзацнја овог мпнистарства установљена је Уредбом од 25. јула 1941. године.[22] Мтштгстарство се бавнто пословгма биљне пропзводње. сточарства. нсхраном сточарства. стручном наставом н пољопривредном организацнјом. Непосредно под минпстарством натазпдп с\ сс разнп заводн. расадницн. пнспекторатп. Државна огледна добра. међу којима н пољопривредно добро Добричсво у Ћупријп и оглсдна сточарска сташтца за говедарство у Свгшајнцу. Решењем од 15. јула 1942. годнне Воћно - лозшг расаднпк у Јагодишт претворен је у Државнп завод за воћарство и виноградарство. Задатак овог завода бп је. да се бавп пстраживањсм. проучавањсм и испптивањсм свпх проблема из областп воћарства и виноградарства. Зато се делио на одсеке: за вгшоградарство. воћарство и одсек за искоршћавањс и прераду воћа п грожђа.[23] У састав овог министарства улазс п разне централе за промет стоком, за шећер. меласу. гтиво. месо. млеко. воће. впно. ракију и др.[24] Инспекторат за за пољопрпвред>' н исхрану за окр>т Моравскн са седиштем у Ћуприји, формпран је 31. децембра 1941. године. Истоврсмено, одређенп су п рсфсренти за пољопрпвреду за свакп срез.[25]

[21] Исто, бр. 9 / 1944.

[22] Исто, бр. 92-а / 1941.

[23] Исто, бр. 60, 28. јули 1942.

[24] Исто, бр. 98 / 1941.

[25] Исто, бр. 3 / 9. јануар 1942.

ИЗВЕШТАЈИ

НЕДИЋЕВИХ ОРГАНА ВЛАСТИ

1941-1944.

1 9 4 1.

Г О Д И Н А

СПЕЦИЈАЛНИ ИЗАСЛАНИК
Министарства унутрашњих послова
Пов. I бр. 6/X1'

2. јула 1941. године
Ћуприја

Предмет: претседнпк градске општинс
у Јагодинп одбио сарадњу специјалном
изасланику по наређењу Мпннстарства
унчтрашњих послова Пов 1 бр. 6 од 22 јуна 1941. године.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
I Одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

11риликом вршења поверсне ми дужности у Јагодига! нисам наишао на разумевање и потребну сарадњу код претседннка градске општине г. Ћурића Трифуна.

За време мог боравка у Јагодини дошао је вршилап дужности Бана Моравске бановине, г. Милан Костић, бански саветник и прстссднику г. Ђурићу рекао углавном циљ мога доласка. По одласку г. Костића замолио сам прстссднпка да то што му је казано о моме задатку задржи у строгој дискрецији и да никоме нпшта о томе не говорп.

Претседник г. Ђурић нако је знао цнљ мога доласка и мој задатак ипак је одбио да мп пружи потрсбну сарадњу. Јер кад сам га замолио да ми стави потребна превозна средства за курнрску службу и да ми ставп на расположење кола за превоз жандарма до места где су имали да се концентришу одбио је да то учини са речима, да он слуша и извршује само наређења немачких војних власти и Бана, али не и наређења других лица. Па и среског начелника, кад га је молио за ову ствар одбио је истим речима.

Уопште претседник градске општине господин Ћурпћ одбнја сваку сарадњу по наређењу Мпнистарства унутрашњнх послова Пов. I Бр. 6 од 22. јуна 1941. године једном таквом искључивошћу каква се уопште не може дозволити човеку којп заузима тако одговоран и важан положај. Запазио сам и то, да је он политички нетрпељив. да углавном сарађује са својим старим полнтичким прпјатељима - припадницима бивше Демократске странке.

Господпн Ћурпћ је раније био дуго година претседник градске оиштпнс у Јагодпнп па то можда и чшги да је он овако упоран. На овај положај је поново дошао

одмах по доласку Немачких војних власти а довео га је за претседннка бпвши срескп начелннк г. Месић.

Предње мн је част доставити Министарству унутрашњих послова с молбом ради знања.

СПЕЦИЈАЛНИ ИЗАСЛАНИК
Министарства унутрашњих послова
Жив. А. Јовановић

АВИИ. Нда. Бр. рег. 4/2-1, К. 19.

2.

Министарство унутрашњих послова
Одељење за државну заштиту

I Бр. 772
3.јула 1941. г.
Београд

Предмет: Предлог за смену прстседника општннс у Јагодини.

ВОЈНОМ ЗАПОВЕДНИКУ У СРБИЈИ
Управни штаб
Београд

Претседшпс општинс у Јагодини г. Ђурић Трифун не сарађује са управним властима у погледу безбедностп ни иначе, а без срдачне сарадње претседника општине у седишту среза са среским начелнником није могућс правилно и успешно обављање послова.

Овај претседннк општпне нарочито се показао неподесан приликом поведене акције против комунпста, јер не само да је у том важном и хнтном послу одбпо да сарађује са там. Среским начелником већ и са мојим специјалним изасланпком кога сам тамо упутио да руководн акцијом против комуннста. Због изложенога част мп је замолити Вас за сагласност, да сменим досадашњег претседнпка општнне у Јагоди-Ш1 г. Ђурића Трифуна и на његово место поставнм подеснпју лпчност.

Комесар
Министарства унутрашњих послова

АВИИ, Нда, Бр. рег. 4/2-1, К. 19.

3.

СРЕСКО НАЧЕЛСТВО СРЕЗА БЕЛИЧКОГ
БР:3201
24 јула 1941 године
ЈАГОДИНА

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

- Одељење за државну заштнту -

БЕОГРАД

Поступајући по наредбн Мшшстарства I број 930 од X. јула 1941 године част ми је известити, да су према наређењу Немачке војне власти у Јагодиии сви радио апарати одузетп од грађана.

У Једно част ми је извсстпти да је наредба Господина Комесара Мннистарства унутрашњих послова I бр. 1210 од 17 јула 1941 год. објављена грађанству.

СРЕСКИ НАЧЕЛНИК

4.

НАЧЕЛСТВО СРЕЗА БЕЛИЧКОГ

Бр. 1155/41
25.јула 1941 године
Јагодина

Предмет: перманентно подношење
месечног извештаја о целокупном раду
и свима запажањима код среских
начелстава. по наређењу II бр. 1081/41.

БАНСКОЈ УПРАВИ
11 УПРАВНО ОДЕЛЕЊЕ

НИШ

На основу прсдњег нарсђења част мп је поднети следећн извештај:

На територији повереног ми среза има 56.266 становника. 27 општина, 1.475 пзвршних и 206 крив. нерешених предмета. Нису решени услед наступилпх ратннх прилика.

Избеглицс према до сада прикупљеним податцима има 1.832. смештенп су у граду Јагодини и у селима овога среза. Прехрана и становање истих за сада је обезбеђено.

На територИЈН овога среза има три жандармериске станице, у Јагоднни, Багрдану и Драгошевцу. Саукупно 45 жандарма. Овај број жандарма је недовољан јер се већп број од овнх жандарма налази распоређен на сталне патроле у Дољем Штипљу, Глоговцу, Јовцу и на обезбеђењу важнијих објеката, те би с обзиром на пространство територије среза, бројно стање објеката. географски положај и настало стање требало повећати овај број са још 50 жандарма.

Наоружање жандарма је оскудно. требало би жандармима доделити аутоматске пиштоље са потребном муницијом, ножеве за гтушке. муницију за пушке повећати, јер су жандарми сада наоружанп само са пушкама. и малим бројем мунпцијс

Стање јавне безбедности

На дан 11 ов. Милојевић Михајло браварски раднк из Јагодине покушао је чекићем да убије Арама Сукијасевнћа трг. нз Јагодпнс. Злочинац је одмах ухваћен н предат надлежном суду. Дело признаје.

Ноћу између 10 и 11 овог месеца у кући Јанковнћа Новице у Вннорачи убијена је секиром његова жена Зорка и снаха му Миланка.Сумња се да је ово дело извршио сам Новица те је ухапшен и предат овд. суду.

На дан 19 јула тек. год. око 17 часова затвореницн овог начелства Никола Дирака, Тодора Дирака и Станко Петровнћ сви из Јагодинс који су били сумњиви као комунисте побегли су из затворског круга испред апсанџије, који нпје нмао оружје. За њнма је расписана потрага и предузете су мере проналаска п хватања. Исти нису опасни као комунисти већ су само внђани у друштву комуниста и стављени су у затвор као превентивна мера.

Од просветних установа у Јагодини има: осморазредна гимназија, мушка учитељска школа, женска занатска школа и државна народна школа вежбаоннца учитељске школе и дом гаувонемих. У срези има 40 народннх школа са 76 одељења. Наставника на лицу има 177 од којих 96 редовгагх и 81 прнвремено додељеннх на рад по поједгшггм школама.

У срезу гтма четрн започете а не довршене школске зграде: у Буковчу. Лукару, Малом Поповпћу и Милошеву. Овнм школама требало би доделити помоћ за довршење зграда. У току месеца јула школе нггсу радиле, али су наставгагци осталн у својим местггма и помагали акцију за збрињавање избеглнца и друго што им је препоручено.

Сточарство се налази у добром стању. Исхрана становнпштва је повољна као и здравствено стање.

Пољски усеви такође се налазе у добром стању. Жетва стрних усева је обављена и са вршајом се ради у пуном Јску. Резултати вршаја су добри.

Од воћарске гране нарочитих промена није било.

Кошевске хране за сада нема, а прикупиће се од нове бербе кукуруза. На територији среза има 18 лекара, Бановгшска болннца и Дом Глувонемих.

Здравствено стање у срезу белтком је добро.

Заразних болести у форми еиидемије нема, сем неколико спорадичних случајева шарлаха и дифтернје.

Примећено је да међу избеглицама нарочито оним који су дошле из слободне државе Хрватске има доста обољења од ТРАХОМА. као и обољења од маларије.

За спречавање овнх болести учињени су предлози вишим сашггетским властима. Маларије има и међу нашим живљем и иста је импортирана махом од нашнх војннка који су с.тужили у маларичним крајевима.

Мере за сузбијање маларије такође су предузете.

Стање државних путеваи добром су стању и способни за саобраћај изузев на километру 140-500 где је вода однела и исти се оправља на поменутој километражи

Државнн пут бр. 1 Београд-Ниш на терпторији овога среза оправља органпзација "ТОТ' те је исти способан за саобраћај.

Однос народа према Немачким и нашим властима и однос наших чиновнпка према немачким војницима је потпуно коректан.

Што се тиче спајања поједпних општина у циљу финансијских уштеда за сада неби требало предузимати никакве мере, из разлога што би се створила пзвесна несугласица између самнх сељана.

Индустријска предузећа постоје у срезу:

Фабрика салама и сухомеснате робе П.J. Клефиш, која за сада не ради у пуном кагтациту што је велики скок цене стошI и што је сама стока у недостатку. Парна пивара која радн у пуном капацитету, Фабрпка "Балон" у Багрдану достпже прплштн капацптет и фабрика шешира "РОТ" у Јагоднни која ради под управом Немачког комесара у Јагодини.

Комунистичка акција међу радснпцима не осећа се.

Зам.
Среског начелника
пристав.

АВИИ. Нда. Бр. рег. 8/1-1, К. 52.

5.

НАЧЕЛСТВО СРЕЗА БЕЛИЧКОГ
Бр. 3287/41.
31 јула 1941. године
ЈАГОДИНА

Предмет: Настојањс ерескпх начелнпка да се одржп ред и мир и среди поремећенп живот његовом обновом и подизањем уз сарадњу чиновника других ресора, -извештај по наређењу Банске управе Моравске бановине II. бр.4054/41.

М И Н И С Т А Р С Т В У У Н У Т Р. П О С Л О В А

/1 одељење /

Б Е О Г Р А Д

На основу предњег наређења, а у вези наређења Господнна Комесара Мннпстарства унутрашњих послова I. бр. 1122 од 15 овог месеца част ми је поднетп следећп извештај:

Према наређењу Министартва унутрашњнх послова I. бр.1122 потппсати је позвао све старешнне овдашњпх надлештава, изложио нм данашње тешко стање. позвао их на сарадњу п умолио да ме помогну у раду на општем добру народа. Првенствено да ме помогну на смиривању узнсмирених духова код извеснних људи. да сузбију лажне, измншљене. алармантне и фантастнчне вести. Да у додиру са народом у свакој прплпцп исти упозоре на тешке последпце, којс га могу задеситп ако се поведу за нсмирним елементнма. Они су ми изјавпли да наредбу у овом погледу од својпх ресорнпх комесара нису добили, алп су мп ппак обећали пуку сарадњу у овом погледу.

Потписати, пак, са својим особљем користи сваку прилику да ггутем савестп и објашњења ут!ше на народ да се посвети и врати свом редовном послу п својој породици. а да избегава сваки додир са људиме, који својим лажима и измишљотпнама не мислећи му добро гледају да га гурну у беду и несрећу.

Од конкретних догађаја који су се догодили у току овог месеца као важније могу изнети следеће:

I/ Ноћу између 18 и 19 овог месеца 9 наоружаних непознатих лица од којих 7 са пушкама. један са револвером а један са секнром, напали су цивилног стражара, који је чувао хангар на аеродрому у Јагодини. разоружали га, провалнли у хангар и запалили 4 школска авиона бив. југословенске војске, од којих је један изгорео а три су делимично оштећена, пошто је пожар угашен. Хангар нпјс изгорео.

Истрага је на лицу места поведена, стражар који је био у томе врсмену на стражн прптворен је од стране сад. немачке команде. Претпоставља се да је ово дело комуниста, те се у овом правцу и истрага се води.

2/ По наређењу месног команданта у Јагодини. притворени су као комунисти Јовановић Светозар, радннк, Жарнћ Божидар, шофер и Стојковић Жпвојин. столарски радник. сви из Јагодине.

3/ 11риликом хапшења овд. комуниста по наређењу спецпјалног изасланика Министарства унутрашњих послова, поред осталпх комуниста. приведена је и Ђу-

ричић Славка, адвокатски ириправник из Јагодине. Пошто је именована била пред порођајем, то је пуштена кућп да би се породила и одређен јој је кућни затвор. Жандармернјској станпцп у Јагодини наређено је писмено да води рачуна о томе, да се иста нс удаљи из куће и не састаје са страннм лицима сем са укућанима.

28 овог месеца Жандарм. станица у Јагодинп известила је, да се Ђуричнћ Славка удаљила без знања п одобрења властп. По изјави укућана, она јс отншла у Београд ради лечсња. јер се разболела од крволиптања. Од стране ове власти предузете су мере да се иста пронађе, а противу одговорног службеника. коме је бпло поверено чувањс нсте, предузетјс поступак.

4/ Спноћ око 21.30 часова једна група око 150 наоружаних људп опколша је и напала Жандармериску станицу V Драгошевцу. Како су у томе врсмену командир Станнце. жандарм. наредник Вуковић Јован, нжандарм Губерпннћ Михаило билп на вечерп у кухпњи, то су бандптп са напереним пушкама упали унутра и нарсдили им да дигну руке у внс. па су потом покупплп шест ггушака. које су биле у наоружању жандарма, пе.лернне, жандармске торбе п бунде, после чега су се удаљнли.

Предузете су одмах мере да се утврди која су ово лица била и, наређено је трагање за истима.

Да би се стање јавне безбедности на територијн овога среза побољшало, потребно бп бшо да се најхитније повећа бројно стање жандарма на тсриторпји овога среза са најмањс још 50 жандарма. Да се жандармпма. поред пушака са којима су наоружани, доделе п аутоматскп пиштољи са потребном количпном муниције, фишек"ције п ножеви за пушке. као и да се број пушчаннх метака повећа, јер је овај број, којп им јс додељен. минималан за успешно вршењс службс.

Општпнске управе, као и жандарм. станице, требало бп везати телефонском линијом са Среским начелством, како би потписати био у сваком случају хптно обавсштен у циљу предузпмања потребннх законскпх мера.

Замењује
Среског Начелника
Пристав

АВИИ. Нда, Бр. рег. 47/2-1, К. 19.

ПРЕГЛЕД

Извршених аката саботаже натериторији Моравске бановине по срезовима од 20-УП до 6-1Х-1941.

Име среза	Најаве наоружаних група, којој нису следовали инциденти или су били безначајни.	Инциденти против надлештва: уништење архиве, књига и др. кидање телеф. телег. везе и апарата, узимање држ. и самуп. новца.	Инциденти противу саобраћаја, рудника, индус. установа, онеспособљавање пруге, окна, апарата, паљевине жита и др.	Напади на немачке војнике и др. лица наше органа јавне безб. чув. шума, разоружавање повреде,претње и др.	Појединачна убиства Немаца наших органа јавне безбедности, пред. оп. жанд. органа, пол. органа, чув. шума и др.	Масовни напади на среска места, увођење безвлашћа са евенгуалним убиствима органа власти.	Укупно
Ћуприја	6	7	2	-	-	-	15
Параћин	8	9	11	1	3	-	32
Јагодина	-	22	9	8	3	1	43
Свилајнац	-	1	2	4	-	1	8
Рековац	-	4	1	2	-	1	8
Варварин	-	8	-	-	-	-	8

6.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
3556
18. VIII 1941. г.
БЕОГРАД

СРЕСКОМ НАЧЕЛНИКУ

РЕКОВАЦ

Кад се већ налазите у Јагоднни тражите помоћ од Немачке команде и од наших жандармернјских одељења па се одмах вратите у Рековац и успоставите ред, како у самом Рековцу тако и на подручју читавог среза.

Кад уз помоћ немачке војске и наше жандармерије успоставите ред који су нарушиле комунистичке банде одмах затим приступите васпостављању онога реда који сте сами нарушили, наиме: заведите ред у самом надлештву и бар онај потребнп минимум дисцштлине код подређеног Вам особља.

Даље, о намераваном боловању не мислите уопште, већ известите због чега сте се тако дуго задржали у Јагодини (од 12 о.м.),-када, због чега и по чијем одобрењу је писар Јордановић отпутовао у Велес,- кад сте пошли у Јагодину кога сте од чи-

новника одреднлн ееби за заменика, каква сте му наређења издали и је ли тај Ваш заменик поступио у свему како сте му нарсдили, - зашта је пристав ишао у Ншп кад иостоји поштанскп саобраћај, - зашто је и по чијем одобрењу помоћни секретар Марисављевпћ дошао у Београд.

О томе да сте се вратили на дужност и успоставили власт у срезу известите телеграфскн у року од 48 часова по прпЈему овог наређења, а о осталом известите у року од 8 дана, а пријем овог наређења потврдите одмах и телеграфски.

По овлашћењу Комесара
Мпннстарство унутрашњпх послова
Намесник

АВИИ, Нда. Бр. рег. 24/4-1, К. 19.

7.

НАЧЕЛСТВО СРЕЗА БЕЛИЧКОГ
Бр. 1105/41
25 августа 1941 године
Јагодина

Предмет: Извештај о целокупном раду и свима запажањима на територији среза беличког за месен август 1941 године,- на наређење Банске управе у Нишу 11 Бр.1081/41

Банској управи Моравске бановине
II управно одељење

Н И Ш

На основу предњег наређења част мн је поднети следећи извештај:

На територији повереног ми среза има 56.268 становника, 27 општпна. На раду у начелству има 1685 извршннх и 159 кривичних нерешених предмета. Нису свршени услед наступелих ненормалних прилика.

Избеглнца према до сада прпкупљеним подацима има 1631. Смештени су у граду Јагодини п у селнма овога среза. Прехрана и становањс истих за сада је обезбеђена. На територији овога среза било је три жандармериске станице и то у Јагодини, Багрдану и Драгошевцу, али су жандарми са станице Багрдан и Драгошевац повучени у Јагодину пошто су нападнути и разоружанп од стране одбеглих непознатих бандита. По списку има 80 жандарма од којнх 20 немају оружје. Од овог броја 45 жандарма су код немачке команде, 10 у расходу а 25 на лицу.

С обзиром да се у овом срезу појавила всћа група одбеглих комуниста наоружаних пушкама, митраљезима и бомбама, које је угрозила ред и мир у срезу уби-

јајући невине људе, и кварећи железннчке објекте, то је овај број жандарма еа ова-1свнм оружјем мали да се супротстави већем броју бандпта. који су наоружани много боље, те бн овај број жандарма трсбало повећатп са још 150 жандарма и наоружатн их са аутоматским оружјем и већом количнном муниције, јер су сада жандарми наоружанн само пушкама са миннмалннм бројем метака.

СТАЊЕ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

1. На дан 1 августа тек. год. једна група непознатпх наоружаних људи дошло је у државну шуму ..Бешњаја" напала на чувара шуме и разоружала га.

2. На дан 5 августа тек. год. три непозната наоружана лнца упала су у канцеларпју општннске управе у Доњем Штппљу п наспдно одузели књнгу за упнс овршеног жпта. Истог дана два непозната наоружана лнца дошла су у село Црнче п насплно под претњом оружја такође одузели књпгу за уписивањс овршеног жита.

3. Ноћу између 7 и 8 ов. месеца већп број наоружаних лица напалп су и опљачкалп п то: Поштанску станицу у Багрдану са 58 дпнара, државног новца; жандармериску станпцу у Багрдану где су излупалп телефонске и телеграфске апарате п опљачкали 7610 динара. железничку станпцу у Арачићеву где су такође поразбијали телеграфске и телефонскс апарате п опљачкалп 3.000 динара и одузедп две пушке. Прплпком разбпјања апарата у железничку станицу Багрдан један од нападача ранпо се сам из пушке те је доцнпје пронађен и ухваћен од немачкнх војних власти. Нападачи су бши наоружани пушкама, митраљезима п бомбама.

4. На дан 8 ов.месеца два непозната наоружана лица одузела су књиге за упнс овршсне пшенице у Јошаничком Прњавору.

5. На дан 11 ов.месеца три непозната наоружана лнца напала су чувара државннх шума у Драгошевцу и разоруж&ш га узевши му службенп карабин са муницпјом. Истог дана два наоружана непозната лица напала су на чувара државне шуме у Колару п разоружалп га узевшп му карабпн са муницијом. Истог дана четрп наоружана непозната лица напали су на општинску судницу у Шантаровцу и одузели књигу за упис овршене пшснице. Истог дана пет непознатнх наоружанпх лпца напало је на општинску суднницу у Доњем Штипљу где је био шеф. овд. пореске управе са једним порезником и забраншп му нагшату државнпх дажбпна.

6. На дан 13 ов. месеца девет непознатих наоружаних људи напали су Ранковића Светислава члана општинске управе у Шантаровцу и том пршиком поцепали објаве п шакате у општпнској управи и однелп трп ћебета.

7. На дан 14 овог месеца непозната наоружана лица упала су у село Беочић и насшно одузели књигу за упис овршене гппенице.

Сва ова дела извршше су комунисте који се налазе у бсгству у друштву још са извесним лицпма.

Да бп се овом злу које узима све веће размере и које преставља велику опасност по јавни мир и поредак стало на пут потребно би бшо одмах најхитније пове-

ћати број жандарма са још 150 људи, дати им аутоматско оружје и наредити преко Моравског жандармериског пука - одреда чишћсње терена уз сарадњу са немачком војском.

Од просестнпх установа у Јагодини има: Осморазредна реална гимназија, Мушка учптељска школа, Женска занатска школа, Народна основна школа и Дом глувонемнх. У срезу има 40 народнпх основнпх школа са 76 одељења. Наставнпка на лицу има 177 од којпх 96 редовннх и 81 прпвремено додељеннх на рад по појединим школама.

У срезу има четри започете недовршене школске зграде, у Буковчу, Лукару, Малом Поповнћу и Мнлошеву. Овим школама бп требало доделити помоћ за довршење.

У месецу августу школе нису радиле.

Сточарство се налази у добром стању. Исхрана стоке је повољна. Здравље стоке је релатнвно задовољавајуће сем два случаја обољења коња од шуге и специјалне заразе оваца од богиња које се појавпла у 7 општина. Предузете су потрсбне мере да се ове болести сузбпју.

Пољскп усеви налазе се у добром стању. Жетва и вршпдба стрних усева је већпм делом обављена. Резултати су задовољавајући. Код воћа нарочитих промена није бшо. Кошевске хране за сада нема а прикупнће се од нове бербе кукуруза. На тернторијп срсза има 18 лекара, Бановпнска болница и Дом народног здравља.

Здравствено стање код људи у срезу је задовољавајуће.

Примећено је да међу избеглицама нарочито оннм које су дошлс нз слободне државе Хрватске нма доста оболења од „ТРАХОМЕ" као и обољења од маларије. За спречавање овпх болести учињени су предлозп вишпм сашггетским властима.

Стање путева је добро.

У срсзу постојс пндустријска предузећа и фабрике и то: Фабрика саламе и сухомеснате робе П.Ј. Клефиша у Јагодини, која сада не пронзводп робу услед немања снровпна.

Парна пивара н фабрпка квасца Мпх Ј. Косовљанпн у Јагодпнп. која радп пуним капацптетом.

Фабрпка шешпра п капа "Рота " у Јагодинп, која је под управом комесара пошто је јеврејска својина.

Плетарско-корпарска фабрика "Балон" у Багрдану.

Комуннстичка акција међу фабричким радницима не осећа се јер су исти већином сељаци из суседнпх села.

Срсскп начелник
(потпис)

АВИИ. Нда. Бр. рег. 9/1-1, К. 28.

8.

НАЧЕЛСТВО СРЕЗА БЕЛИЧКОГ
ПОВ. Бр. 136
септембра 1941. год.
ЈАГОДИНА

Предмет: нзвештај о одржаној конференцнји са претседницима сеоских општина.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
-1 одељење-

БЕОГРАД

У везп пзвештаја који сам поднео Министарству унутрашњнх послова и банској управи актом Пов. бр. 128 од 30. п. м. о приликама у срезу беличком које сам затекао приликом пријема начелнпчке дужности, част ми је известити да сам данас одржао конференцију са прстссднпцпма општпна на којој је бпло прнсутно 20 претседнпка (6 претседника нису дошли) и том пршнком сазнао праву силуацију у срезу

Из казивања претседника општпна произшази да је ситуација. готово у свима општинама, вишс него очајна. Лична и имовна безбедност на селу су толнко угрожене да оне стварно зависе од воље наоружаних група и поједпнаца којп крстаре по целом срезу. Паљење огшгпшских архива, уништење књпга. лупање телефона, сечење телефонскпх жнца су постале редовна појава. Претседницима се прети да по цену живота морају напуштати претседничке положаје и уступати људима које онп нменују. Они живе под сталним страхом за голп живот и налазе се у таквом душевном стању да остављају жалостан утисак. Ти људи иако озбиљни и у годинама, засузе прп ређању недела и тортура који "шумски" (како их они зову) врше над њнма. Многп су од њнх и престали да одлазе у општину, јер им је тамо сигурна смрт.

""Шумскп" су се толико осмелши да у села долазе слободно у свако доба дана и ноћи. Није ретко да одтазсћи из села пуцају и шенлуче. При том певају и подврискују н тпме уливају страх у костн незаштпћених сељана. Забрањују сељанима под претњом смртне казне да носе у Јагодпну жпвотне намирнице, забрањују тако исто да гоне стоку на пазар, јер веле да то треба Немцима, забрањују сељанима да кулуче. забрањују им да секу кукурузе. Немачке војне власти наређују да се кукуруз на извесним местима сече а онп прете да ће сваког оног убити ко поступи по том наређењу. Једном речи у срезу је анархија, како то претседгагци тврде. И ггрема свему што сам впдео п чуо од како сам овде ггзгледа да је та њихова тврдња апсолутно тачна.

А зашто је све то тако? Откуд то да су се пгумски (комунисти, робпјашп и др. проблематпчни тнпови који су се нашли на истом терену) нарочито окомгши на ггретседнггке овог среза? Одговор на ова гаггања нашао сам у овој чињеницп. Одмах по-

сле уласка Немачке окупаторске спле у овај срез постављен је бпо за среског начелникау Јагодину г. Месић, директор Клефишевс фабрике. Изгледа даје г. Месићу сугерирано од месних политичара, који су на жалост и у тим тешким приликама имали пред очима политикантство, те је он у својству среског иачслника сменио дотадашње претседнике биране од народа а на њихова места поставио нове истина честнте, ваљане и добре домаћинс, али декретоване народу. Баш та околност и чини да су постављени претседници непопуларни па их народ стога назива пстоколонцима и немачким плаћснпцнма. Међутим, колико сам то могао сазнати за овако кратко време, садашњи претседницп су квалитативно бољи од смењених. Али шта то помаже кад их народ не трпи и кад њихова наређења не с.луша. Због таквог стања народа према њима п они људи сами желе да се повуку са претседничких положаја па су ми у ту сврху многи подне.ли оставке на своје положаје, иначе се спремају да ми свп колпко год их има у срезу у најкраћем времену поднесу колективну оставку. У овоме су категорични и нпкакво убеђење са моје стране не помаже.

Са њима сам на данашњој конфсренцији успео да у начелу постнгнем споразум у погледу организовања народне мплпцпЈС по упутствпма које мн је дала банска управа у акту Стр. Пов. бр. 12 од 29. VIII 1941. год. Споразумно с њима утврдпо сам колпко ће нам за прво време бити потребно чланова милиције за свако село и за сваку општину. Правплно су схватнли интснцију стварања милиције и обећали ми да ће до 10. ов. месеца послати спискове сигурннх и поузданпх војннх обвезшпса, подофицпра н офнцира. По пријему сппскова од њнх у заједницп са командиром жандармеријске чете и водником жандармериског вода извршићемо избор кандидата за милпцију п доставити сппскове изабраннх банској управи на надлежни поступак.

На конферснцнји сам саопштио претседницима наређење банске управе III бр. 4381 од 30. VIII 1941. годнне да за потребе нсмачке војне спле све сеоске општине у среду до подне упуте пред среске начелство 80 грла говеда које ће се сопственицима исплатити по ценовнпку т, ј. од 9 - 14 динара по килограму живе мере. Чувши ово наређење претседници су почели да богораде и преклињу са речима: "Не, господине начелниче, због те стоке сви ће мо изгубиги главе а и ти је се нећеш наносити! Нитп ће сељанп стоку дотератп нити им ми то смемо саопштптп и наредити. Шумски ће побитп и нас и све оне који пристану да стоку гоне у Јагодину, Стока нпти ће доћи нити јој се надај!' Све моје убеђнвање није ништа помогло и они су остали то.лико упорни да су ми рекли: "Не узимај нас начелничс на душу - душе ти! Ако баш то хоћеш, онда ће мо се ми пре подавпти него што ће мо се вратити у село, да ти то учинимо... хоће Немцп нека нас због тога побију, јер се само једанпут мре."

И кад није помогло моје убеђивање да пх на ово склоним, био сам приморан да телеграфишем о овој ствари и Министарству унутрашњих послова п Банској управи и да молим да се лучење стоке одложи за неко пзвесно време, док се не успостави у овом срезу пуна в.ласт. Ако се ово не прихвати неминовно ће дођн до катастрофе и довешће до невиннх жртава и од једне и од друге стране.

Још док су претседници општина били код мене реферисао сам Команданту места на тешкоће које су искрсле са лучењем стоке у срезу, а и свп су претседници хтели са мном код њега да пођу п да га моле, али је он одбио да у ову ствар улази н

рскао је, да је то ствар Фелдкомандантуре у Нишу и да се обратим банској управп. што сам ја одмах учинио. До овога момента ннкакав одговор није стнгао.

Данас ме је посетпо и г. делегат Централе за регулисање промста стоком за клањс у Београду и позвао се на акт којим се тражи од овог среза један велнкп контигент дсбелпх свпња и то да се испоручује сваке недеље по впше десетпна. Делегата сам упознао са ситуацијом у срезу и замолио га да својој централп објаснп спецпјалне тешкоће у овом срезу и да је умоли да бар за месец дана не рачуна на извоз дебелнх свиња из овог среза, док се колико-толпко не успостави власт у срезу и док се не осигурају мир, безбедност и поредак. Отпшао је с обећањем да ће код Централе учинити све што може да бслпчкп срез буде најмање за месец дана поштеђен од нспорука одређеног контнгента дебелнх св1гња.

Молим Мшшстарство унутрашњнх послова да Цснтралп за регулисањс промета стоком за клање у Београду пишс о овоме, те да она поступп онако као јс г. Делегат потппсатом обећао.

Командант места из Јагодинс набавио је за своје потребе јсдан аутомобпл н наредио моме претходнику да куповну цену у износу од 54.000 динара сразмерно подели свпм општгшама даЈе оне псплате о року којн је већ прошао. Прнлшсом мога престављања Команданту он ми је рекао да се то има учинити што пре пошто је аутомобпл код њега већ у употребп. 11а ми је том приликом рекао да се од Јагодгшске општгше не тражп разрсзаии јој допрпнос од 24.000 дпнара, за нсплату купљеног аутомобила, јер је она псплатгша у всћем износу извршену оправку на пстом аутомобплу, те да се њен део разреже сразмерно свпма сеоским општинама. Саопштно сам то претссднпцима сеоских општина и разрезао општпнама за псплату аутомобпла сразмеран део тако да општгше према броју становнпка и ггмовном стању има да шате за аутомобгш од 1.000-3.200 д. свака.

Повећање разрезаног им дела за нсплату купљеног аутомобила у пзносу дела градског поглаварства у Јагодпни. које по пзјављеној командантовоЈ жељи пспада из обавезе, претседннци нпсу тако лако гтримили, јер у овоме они виде уЈдурму варошана-нарочито садашњег претседнпка г. Трнфуна Ђурпћа да се на њнх сељане сломп сав терет. Из њиховнх речи вндео сам да постојн велнкн јаз пзмђу вароши п села те ће се ускоро моратп озбнљно прпетутнп ублажавању те нетрпељнвости п антагоннзма, јер оне не воде доброме.

На крају молтгм за објашњење, како ће сеоске општнне правдатп издатак учпњен за куповпну аутомобша Команданту места?

Доставља се предњп пзвештај с молбом да Министарство предузме потребне мере за брзо решење нзнетнх тсшкоћа.

Банској управп је послат исти овакав извештај.

В. д. СРЕСКОГ НАЧЕЛНИКА
Полнтичко-управнн секретар
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. рег. 58/4-1, К. 49.

Начелство среза беличког
Бр. 6721/41
23. септембра 1941 год.
Јагодпна

Предмет: Извештај о приликама и делатностп у срезу белпчком за месеп септембар 1941 годинс.

БАНСКОЈ УПРАВИ МОРАВСКЕ БАНОВИНЕ
II Управном одељењу
за Мпнпстарство унутрашњих послова

Н И Ш

Према наређењу Мпнистарства унутрашњих послова 1 бр. 121 од 27. маја 1941 год. у поглсду слања перманентнпх месечнпх нзвештаја, које је наређење достављено овом начелству актом II бр. 1081 од 2.VI 1941. године, овнм мн је част поднетп у два прнмерка

И З В Е Ш Т А Ј
о прпликама у срезу белпчком за месеп септембар 1941 године.

-Становнштво среза. у срезу беличком Моравске бановпне, према подацима са којпма располаже сресko начелство, има 58.579 становннка. Од тога броја град Јагодина има 10.080 становннка, варош Багрдан 284 а све остале сеоске општнне 48.215 становника. Срез белички има укупно 27 општина. 1 градску општину п 26 сеоских општина.

До сада је у срезу беличком досељено 2.734 избеглпцс. Њихов број није урачунат у напред наведен број становника у овом срезу. Словеначке избеглице су већнм делом активнн државнп, бановински гши општински службеници илн пензионери, мањп део су приватни чнновници и занатлије а најмањи део су мануелни радници, квалификовани н простн. Остале избеглице су српског порекла а досељени су из Војводпне. Срема, Баната. Херцеговине, Хрватске и из Јужне Србнје. То су махом земљораднпцп оптерећени многобројним породпцама, који осим мало зле худе спротиње, на пр. одела. обуће и постељних ствари, немају нигде ничега.

Одбор за избеглице при градском поглаварству у Јагодини нз средстава прнкупљених на име добровољних прнлога од грађана Јагодине. издржава 42 избеглшде од којих има 70% Словенаца а остало Срба. Сви они станују у згради Клефиша или Трговачком дому у Јагодинп.

Остале избеглпце смештене су по селима н у граду Јагодинп. Избеглице које су смештене у Јагодинп, а нпсу на храни и стану код одбора за избеглнце, хране се п издржавају од своје личне зараде. Избеглице по селима издржавали су се до сада

од личне зараде илн од помоћи коју еу им пружалн социално економски одборп. бпло у натури 61шо у готовом новцу.

Према жалбама које стпжу свакодневно од избеглица којп су настањенн по селима због нссташицс хране и одећс као и слабе помоћп коју им пружају мсснн одборп за пзбсглпце. наступа врло тсшко стање за избеглице у поједпнпм општпнама. а нарочпто за оне којп су оггереће́нп сптном децом и са више чланова породице. Ово долази п отуда што су појсдпне општпне у немогућностп услед нерсдовннх прплика у срезу као п због неразумевања грађана за невољу пзбеглпца да прпкупс довољно новчанпх прплога за избеглнце ипи прилоге у натурн

Изгледа да ћс пзбеглпце ове зиме у поједпнпм општннама остатн п без огрева и бсз хлеба. те је потребно да им сс за зиму на сваки начпн оспгура извесна новчана помоћ.

Пословање у среском начелству,- целокупно пословање у овом среском начелству обавља потписатп са овпм службенпцнма: 1 прпставо.м, 2 помоћна секретара. 3 главна архнвара, 1 званичником, 3 званичнпка-дневнпчара п 3 служитеља.

Прнстав. 1 помоћнп секрет. п 1 званпчник су прпвремено додељенн на рад Начелств. даклс после 6. апрпла, а сви остали затеченн су као службенпцп овог начелства. оснм 1 главног архпвара који је прсмештен из среза деспотовачког. што значи да су бпли са службом у овом месту и пре 6 апрнла.

Осим навсденпх службенпка у овом Начелству јс бпло до рата још један званпчник и 1 служитељ. алп су онп заробљенп п налазе се у заробљеништву \ Немачкој. У току мессца септембра премсштен је нз овог Начелства један управно-канцеларпскн чиновнпк. који јс био приврс.мено додсљен на рад п који нпје урачунату горе навсдсни број службеннка. У току овог месеца додељена су на привремсни рад овом Начслству два служитеља. један из Крушевца а другп пз Ћупрпје, алп се још нпсу јавпли на дужност.

Особље је довољно за отправљањс текућпх послова, али због нзванредно тешкпх прилпка у погледу јавне бсзбедностп у овом срезу пословп су у вслнком застоју, нарочпто у извршно а потом п у крпвпчном одељку

Има велики броЈ огпптина које или уопште не раде - стоје затворене - илп раде али неуредно. Честа паљења општинских архпва од стране наоружанпх људи п претње претседницима општина и општинскнм деловођама чини да је сав посао у општинама ако не потпуно замро а оно сведен на најмању меру. Позпви среског начелства да се не уручују или н ако сс уруче позвани изјављује „да неће да дође" нлп .ла не може доћи". По тражењпма н наређењима среског начелства општине не шаљу пзвсштајс и то са разлога што та тражења и наређења често и нс стнгну општинама, - непознатп наоружанп људп сретају сеоске поштарс на повратку из Јагодпне па им нли одузму целокупну пошту нли им одузимају из поштс оно што они за потребно нађу. Код оваквог стања стварп не само што јс отежан већ п потпуно онемогућен рад среског начелства.

Са изложеног и пословање у Кривичном и извршном одељку у месецу септсмбру није 61шо никакво. што се најбоље вндп нз овог табеларног преглсда.

Кривични одељак

ОваЈ одељак води г. Антоновић Милан. иомоћни секретар прпвремено додељен на рад овом Начелству.

Рекапитулација по кривичном контролннку за месец август

	горосеча-пступа	нступа	Свега
Остало на раду из месеца јула	95	101	196
Дош.ло у месецу августу	30	6	36
Укупно бнло на раду у августу	125	107	232
Свршсно у месецу августу	46	27	73
Остало на раду за септембар	79	80	159

Извршнн одељак

Овај одељак водп г. Петровић Гвозден. главни архивар овог Начелства.

Рекапитулација по пзвршном контролнику за месен август

	Грађанских предмета	Крпвичних пред.	Админ. пред.	Горосеча прет.	пступ.	Свега
Остало од јула	169	926	123	180	79	1477
Дошло у августу		14	6		11	33
Укупно било у августу	169	940	129	180	92	1510
Свршено у августу		3			1	4
Остало за септембар	169	943	129	180	93	1514

111 Жандармерија п стање јавне бсзбедности у срсзу

1. Општс стање на тер1ггорнјн белпчког жандармерпјског вода. и то како опште стање тако и стање јавнс безбедностн, из разлога што одбегла лица наоружана у масама нападају надтештва, саобраћајне везе. пјед^ше људе. с.лужбенпке п ок> паторску војску. није повољно. Услсд оваквог стања и крпминалптет се повећао.

2. Крнмнналитст јс у порасту услед акције наоружаних лпца. а мере за његово смањењс нс могу се предузети јер су одметници у велпкој бројној надмоћп и боље наоружани.

3. Комунистичка акција: пзузев комунпста и лпца комунизму наклоњеннх који се махом налазе у бсгству у шумама, добро наоружаних одакле предузимају акцију противу домаће и окупаторске властп, саобраћаЈнпх и другнх веза, ннкаква друга акцпја не опажа се.

4. Обавештајна служба. Не може се развити до потребне впсине, јер народ бојећи се освете од транс одметннка. не сме ником ништа да казује, а жандармериј-

ске патроле не крећу се по терену, већ врше службу по наређењу немачке војне властп која се огранпчава на саму варош Јагодпну.

5. Стање код жандарма : бројно стање у Јагоднни је: 2 офишфа и 97 жандарма. 70 жандарма је наоружано а 27 није, јер нема оружја. Овп жандармп врше само ону службу коју одреди немачка војна команда. Жандарми су распоређснп н врше с.тужбу: на железничкој станици Јагодина 15, на железничкој станици Милошево 20, код аеродрома 7, код белпчког моста 4, код среског затвора 6, код немачке команде 1, касарска стража 7, писара у чети и ордонанса 9, у болници и на осудству 10, у касарнп за службу коју од часа на час наређује немачка војна власт 18 жандарма.

Наоружање жандарма није потпуно, јер недостаје довољан број оружја н оружног прибора, муниције и бомби. Кревета п постељне опрсме недостаје. Одела и обуће многи немају. Животне намгфнпцс много су поскупеле па појединцп, а нарочн1но жењени, са садашњим платама тешко излазе на крај. Многи од овнх жандарма билп су п разоружани п опљачканп од наоружаннх лица, многи жандарми су избеглице и бсз игде ичега, а ово све има врло јак утицај на стање дисцпгопше и духа и морала код жандарма. Зато је хнтно потребно жандарме прописно наоружати. снабдети оделом и опремом, наћи начина и могућности за повећање њпховпх прпнадпежности, јер се са садашњим принадлежности не може излазити на краЈ.

IV Просвета и школство.

-Гимназија и учитељска школа, према обавештењу које имам, отпочеће са радом-наставом 1 октобра. Тсшкоће са којима се боре просветне установе јесу просторије за рад на првом месту а на другом месту огрев. Изгледа да су ове тешкоће спсцијално за Јагодину врло велнкс. Ради се на ублажавању тих тешкоћа алп су резултати тога рада сада неизвеснн.

У срезу беличком има 41 народна школа са 93 одељења и 1 забавиштем у Јагодини.

Наставника има 140, од којих ће 24 бити рсдуцирано по одлуцп Савета комесара бр. 430/1 -41.

Уппсаних ђака има 6913.

У срезу раде све школе сем: стрижилске, чији је ранији наставннк премештен, а новопостављени се још није јавио на дужност, каленовачки, за коју немам пзвештаја; шуљковачке, чија је наставница на боловању. Школа у Буковчу није радпла до 14 септембра, јер наставннка ннје било у месту службовања. Наставник нпје оправдао своје одсуство од дужности.

Школе нпсу пмале средства за пздржавање, мада су кредптн на време требовани. Појсдине школе окречене су из средстава које су дале општнне или грађани добровољнлм прилозима. Надати је се да ће се потребни кредити одобритн за издржавање школа до 31. XII 1941. године.

У редовним приликама учитељи су радили на народном просвећивању ван школе: Отварали народне књпжнице и чнтаонице, соколске чете, стрељачке дружи-

не, певачка друштва п земљорадничке задруге, или бар држалп предавања за народ, где није било услова за отварање ових културних и просветних установа. Од рата наовамо тај рад јс престао.

Минпстарство просвете одлуком V бр. 2779 од 20 августа 1941 год. наредило је да се обнови рад на народном просвећпвању отварањем народних књижница и читаоннца, аналфабетских и просветшгх течајева п др. просветних установа. Верујем да ће учитељство учинити све што се буде могло, али с обз1гром на садашње тешке прилпке у срезу, које су свима добро познате, неће моћп много учинити на овоме послу.

У садашњпм прпликама требало би се задовољитн ако би се школе могле снабдети огревом н другим средствима и радптп без трзавпца.

Опште стање здравља наставника је задовољавајуће. Наставница пз Шуљковца г-ца Милић Малика теже је болесна и на боловању је. Наставник из Деонице Жсравичић Предраг болује од ногу, алн ипак за сада може да обавља своју дужност у школи.

Међу ученицима није било болести.

V Здравствена служба п стање здравља становнпка

У срезу беличком има два среска лекара п један лекар са седиштем у Јовцу који је прпдодат на привременп рад. Лекар којп је био у Јовцу разболео се и отпшао у Београд на лечење тако да се за сада налазе два среска лекара са подељенпм рејонпма делатностп.

Према досад прнкупљеним податцпма о здравственом прнликама и здрављу народа у срезу беличком у току овог месеца може се рећн следеће:

1. / Према свештенпчким извештајима впди се да је у току овог месеца било рођеннх 39, умрлих 26 особа из чега се може закључити да је смртност врло маланезнатна за један велнкп срсз као што је белички. пада у очи да велики део умрлих иде на насилна уморства, док смртнпх случајева од болести нарочнто умрлих од заразннх болестн је посве незнатан.

2. / За сада у срезу беличком нема ннкакве епидемије макакве заразне болести. Било је неколико случајева дифтерије и шарлаха-сндемичнпх случајева обична појавау овом срезу, али б.лагодарећи брзој изолацијп оболелих у овдашњу бановинску бо.лницу болестп се нису проширнле нити пак узеле иоле озбнљнијп карактер.

3. / Како се сада према скоријем наређењу и трахома има сматрати као болест обавезно привији то се гтримећује да ове заразне болестн има доста и то поглавито међу избеглицама дошлим из Хрватске. Како су ове избеглице размештене по селпма прети опасност да се пста не рашири у овоме срезу, тим пре што је већ константовано неколико свежих случајева код нашег сеоског жнвља. Сви напори сресшгх референата да се отворп дом за трахому осталн су узалудни и постоји бојазан да се ова опака болест не раширп у Поморављу. Број обо.лелих од трахоме је 35, али има их

внше пошто ее многн ннсу хтелн пријавити на стручан преглед лскарима којн су те прегледе вршили.

4. / Маларија, која је пре 5-6 годнна бпла реткост за Поморавље почела је да се такође и у овом срезу појављује а нарочито је узсла маха од како су дошле нзбеглице. Сада оболелнх од маларије има 10 случајева.

Уогапте узев стање здравља грађанства овог среза јс врло добро а здравствснс прилике добрс.

VI Привреда.

А. Сточарство.

1./ У току мсссца нпје установљен ни један случај заразнс болестп.

2.1 Из прошлог месеца остале су следеће сточнс заразс:

а.) Шуга (Скабпес) код 1 коња пз села Рибара.

б.) Овчње богиње (Варпола овнна) у општпнп

Ланнште у	58	двориштa
Коч1шо село у	16	дворгапта
Глоговац	3	
Рибаре	15	
Дубока	8	
Багрдан	5	
Ловци	2	
Милошево	3	
Праћина	9	
Вннорача	2	
Штппље	4	
Белица	8	

Протпву овс заразе цепљено јс 12.500 комада оваца. Због спорог добпјања линфе (лека) а и због спсцпалнпх прилпка у срезу. са даљпм цепљсњсм оваца је прскпнуто. Чимје зараза установљена, прсдузете су бше свс ветеринарско-полицијске мере за сузбнјање псте и објављене су у три штампане објаве. за цео срез. Штампање ових објава платио је ветеринарскп рсферент из својих средстава.

3./ Пошто је л становљена сточна зараза слпнавка и шап у нашој Бановпни. то је ветсрпнарски референт о свом трошку шатио пршожену наредбу. На пијаци. кланпцп п пршнком утовара. будно је пазио да се ова опасна болест не унесе у срез.

4./ Током месеца цепљене су свиње противу свињске куге.

5 / Радови на преуређењу овд. општннске кланицс прпводе се крају тако да је сада кланпца способна за хигијенску прераду меса.

6 / Ветеринарски референт контролисао је месаре. али због слабог клања стоке, неке месарнице нису радше а осталс врло слабо.

7. / Због спецпалигх прплика пнтензпван рад по селпма нпје бпо могућ. Прсдавања. поукс п изласци нису билп могући сем што је вршено цспљсње оваца и свиња.

Б. Пољопрпврсда.

1./ Стање пољскпх усева налази се у врло добром стању. Берба кукуруза раннје посејаног отпочиње. Мсђутим у г.главном делу кукурузи се налазс **ЈОШ** у зеленом стању. Хладно п кпшно време омета сазревањс н постоји бојазан да ћс квалптет кукуруза бптп лош а неки део и сасвпм остати зелен.

2.1 Од индустријских биљака шећерна репа је највпше заступљсна. Она је добро стасала. вадн се из земље и предаје фабрици на прераду. Прпнос рспе је задовољавајућп.

3./ Впнофадн са родом стоје средњс али сазревање грожђа је врло слабо услед хладног п кпшног времена. те постоји бојазан да ћс грожђс тсшко сазрети а можда п доста иструлити.

4 / Родност воћа, нарочнто код шљива је сасвим лоша. док је остало воће нешто боље.

5./ Атмосфсрске прилике су врло неповољне услед честпх хладнпх кнша п хладног времена, те рђаво утичу на све културе а нарочнто на сазрсвање јссењих усева.

6./ Стањс сточарства у срезу је добро како у поглсду здравственом тако и у погледу псхранс. Радне стокс за пољопривреднс радовс има у потрсбној мери.

1.1 Услед нерсдовних прилика у срезу рад пољопривредног рсферента у народу јс ограничен. свс док се ове прнлике у срезу не среде.

В. Индустрпја.

1./ Индустрпја. - На терпторпји овог среза има 18 индустрпјских прсдузећа и у њпма JC упослсно (*податак не постоји* V *оригиналу* - прпр.) радника. Стањс нндустрије је у застоју у главном због недостатка спровина а и због нередовних прилика у срезу.

2.1 Занатство. - На тсриторијп овог срсза има 429 занатскпх радњп. И занатствоjс у застоју делом због нссташпце материјала потребног за за занатске прерађевнне а делом због немања стручне радне снагс. јср се многе занатлпје налазе у заробљснштв\.

3 / Трговпна. - На територнјп овог среза има 386 трговачкнх радњн. И трговина је у застоју, јср данас уопште не може да добави оне артпклс којп су добављанн раније нз нностранства. Рад савесним трговцима отежан је због развијене спекулаш1Jс и пословања на "Црној берзп".

VII. Путеви.

На територији овог ереза постојн само један пут бр. 1 Крагујевац-Ниш од км. 147. 260 до км. 172, 612. Пут је на делу Јагодина-Крагујевац непролазан за саобраћај због копања ровова преко пута и рушења мостова од стране непознатих лица. На делу Јагодина-Ћуприја пут је исправан осим што су ноћас непозната лица покушала да сруше мост на реци Лугомиру на км. 165. 800. Местимично јс срушсна ограда моста, ископан ров на излазној страни моста, незнатно је пскварен коловоз моста те је под данашњим наређено Градском поглаварству у Јагодинн да изврши потребну оправку п пут на том делу оспособи за најнужнији саобраћај.

2. Бановннски путеви. - Бановпнскнх путева у овом срезу има км. 81. 716 који су за сада способнп за саобраћај, оспм бановннског пута II реда бр. 124 Драгоцвет-Лоћпка у дужини од 13 км. који је непролазан за саобраћај пошто су на истоме непозната лица ископала ровове на више места преко пута.

3. Сеоски путеви. - Сеоски путеви према сазнању среског начелника такође су незнатно покваренп п тнме је отежан саобраћај њнма.

VIII. Промет на тржишту.

Стање исхране становнштва града Јагодине и среза белнчког повољно је, пошто се на тржшшу налазе још увек скоро свн за живот најпотребнији артикли. Једино се осећа оскудица у пиринчу, којег се може врло тешко набавити п којег цена варпра сада између 38 и 40 динара по килопзаму. У слободној продаји га скоро уопштс нема. већ само на црној берзи по означеној ценп. Истп случај је са свињском машћу која је ове недеље постнгла цену од 80,-динара кплограм и која се такође добпја само испод руке, а не у непосредној продајп. Путер је такође достпгао цсну од 90 до 100 динара и тешко се налази. Уље се продаје само на црној берзи и то по 100 и впше динара литар. Може се добити на на тржншту у озбњној мерп поврће и воће постигнули су високе цене, тако да се шљиве продају по 6 до 10 динара килограм, а парадајз по 5 до 6 дннара кило.

Меса има довољно на касапннцама и то телећег, говеђег и свпњског, али цене су сваки дан внше. Телеће и свињско се продаје сада по 40,-динара кило, а говеђе по 38,-динара килограм.

У погледу хлеба односно снабдевања пекара са брашном шггање још нпје решено, јер млин "Морава" нема на стоваршшу потребне количнне народног јединачног брашна за пекаре и ради тога су пекари принуђени да се снабдевају брашном од сељачкнх воденица односно од житарскнх трговаца који купују пшеннцу непосредно од сељака без одобрења надлежне Житарске централе п прп куповини не могу се прпдржавати одређене цене, већ шаћају пшеницу по 5 до 6 Д1шара кнлограм. Радн тога је хлеб на пекарама врло слаб, потпуно црн и понекад горак, а цена му је б.-динара за 780 грама. У том погледу је баш исхрана најсиромашнпјег дела становнпштва града Јагодинс врло отежана, јер мора скупо платпти на пекари хлсб најгорс врсте. Уопште се сиромашнији свет у Јагодини врло тешко исхрањује п формално оскудева у животним намирницама нарочито у погледу масти и меса и донекле и у погледу хлеба.

У погледу промета на тржишту мора ее крнвптп садашње ненормалне прилнке. да на јагодинској ппјаци нема довољно робе, која се производн у околним селима. Наоружани људи пс околним селима спречавају довоз довољне количине робе на тржиште. поготову пшенице, стоке и сточних производа. Осим тога и сам сељак не осећа потребу да своје производе продаје, јер му новац није потребан пошто не плаћа нп порез нп прирез нитп друге дажбине. Пшенице има на тржишту врло мало с обзиром на обим производње у срезу беличком и то по ценп много вишој него што је одређена. Уопште је промет на тржишту врло ограничен и сведен на најмању меру. упркос томе што је тражња велика. Нарочито у погледу огревног дрвета прпмећује се оскудица п високе цене.

IX. Посебне и изванредне прнлнке у срезу.

Од 25.августа па до данас прплпкс Јавне безбедностн у овом срезу нарочито су се погоршале...(Извештаји о догађајима у периоду од 28.августа до 22.септе.мбра 1941. објављени су првој књпзп ове едиције *Извештајп Команде Српске државпе страже за округ Моравски 1941-1944.).* Зашто је све то тако има впше разлога.

11рвп разлог је тај што је уопште приступљено хапшењу комуниста, а кад је то већ учњено онда је требало извршити хапшење комунпста у це.лој земљн истовремено и по унапред спремљеним и провереним списковима.

Други разлог је тај што су многи људи, иако идејно нису припадалп комунпстима, отпшли у шуму и прпдружилп се овпма само из бојазнн да ће као комунисти битп проказанп властпма, онда хапшени и можда поубијани. Не треба заборавитн да су многи људи, у доба нашег несрећног партизанског жпвота и полнтиканства, означавани од гтартиЈскпх кортеша као комунистн и то само зато што су се усуђпвали да критикују рад овпх. Власти, пак, под утицајем тпх владајућпх партизана нису могли да се супротставе овоме него су често сврставале у ред комуниста и оне људе којп са ндеологијом ових нису имали ништа заједничко. Таква гледишта нису корегпрана после наше народне катастрофе, већ напротпв хапшена су лпца по тим старим списковпма, где су се они били затеклп, а где њих није било састављани су на брзу руку од стране чпновника који су до рата радши ове послове.

Трећп разлог је резултат стране пропаганде која на све могуће начине продире у широке народне слојеве.

Четвртп разлог је поратна психологија нашег човека који је са свију страна опкољен недаћама. Он патп. Његове су патње и многобројне и предубоке. а до скоро није било шпсога да му каже мушку реч утехе и да му улијс веру у самога себе. Био је потпштсн и зато је у првим данима поверовао онима којн су му говорши његовој напаћеној души, алн су са њим смерали друго, но само не оно што су њему говорпли. Он им је у својој простосрдачности поверовао и делом им пришао. И данас га је врло тешко разуверити у оно што се у њега кристалисало као епско и нацпонално.

Пети разлог је смшиљено и тактично поступање комуниста са народом. Они од народа не отимају њешву имовину. Све што узимају шаћају му новцем који је опљачкан из државних надтештава. Али је важно да све оно што од народа узимају

плаћају. Онда узимају снротпњ) у заштиту и омогућавају јој оно најпотребннјс. 1 Јрс-пор\ чл народ> да пзбеглнцс прима и са њима лспо поступа; сазивају зборовс и на њима нападај> постојећн државнп поредак; тврде да варош жпвп на рачун ссла н да су варошанн - спсцпјално државни чиновннцп - петоколонцн, пзбећарп п немачкп плаћсници. С'ел.аш1ма забрањују да плаћају порез. забрањују им да кулуче по тражењ> Немаца. нсдозво.љавају им да ма шта гоне у варош на пазар.

Обзиром на све ово број њпхових прпсталпца повећава се из дана у дан.

Да би сс осигурали од прспада и напада на њпхове логорс почслп су у последњс врсмс да прскопавај} државне. бановпнске и општпнске путеве п да руше објекте на њпма.

Успеси које су постигли за ово време чине да народ почпњс да верује у њпхову моћ и да се шашп њпхове освете. Они су данас стварнп господари у срезу. Рсдовно обилазе сеоске општннс. пале мобилизацијски материјал. наредбс и објаве које пм нис> по вољп и уопштс се понашају као искључива и једина власт.

Свс својс намсрс и атанове прпводс у дсло. Свакодневно нижу успех за успсхом. Руше желсзштчкх пругу. руше мостове на друмовима. убијају у самој Јагод1шп сва она лпца која су пз било којег разлога осуђена на смрт.

Сеоске поштаре сретај> и редовно цензуришу поштл̇ кој\ ови носс из општпне > срез пли нз срсза у општпну.

Јавно прсте да ћс напасти Јагодпну. Због тога јс страх нсописани у град>. Многиљ>дп бсжс из Јагодпнс и напуштају свој дом. Власт јс немоћна да ма шта предузме и да заштпти лнчну н имовн> безбедност.

Жандарми са жандармернјскнх станица > срсз>' повученн с> и смсштенп > Јагоднш1. Данас их има укупно 97. Онп су стављенп под немачку команду и срсскп начслник. код таквог стања стварп нсма ннкакве могућности да ма шта учини за побољшањс јавне безбедностп п срезу. Жандармп. финанси п градскп стражарп (њих 20 на бројуХ примају искључнво наређењс од Команде мсста.

У овом срсзу. као што сам то нагласио у својим ранијим извештајима. смењеннн су одмах по уласку ок> паторске војске сви општински претседшвд! бирани од народа а постављенп новп. Због оваквог стања ствари готово свп новопостављенп прстссдницп подносе оставке, траже боловање нлп одсуство н напуштају своја мсста. Ово у многоме отсжава п нначе тешку ситуацп.ју >' срезу.

Избеглице претстављају специјалан проблем. Има пх из разних крајева и људп разнпх ћуди. Има пх раднпх. вредних и поштених. а има их нерадннка и људи склоннх на све. Прплпком упућивања избеглпца у овај срез изгледа да се нпје много водшо рачуна о њиховом карактеру и моралним особинама. Онп већ данас задају много брпге. Нема дана а да неколико њих не дођу у начелство да сс жалс на домаћпне код којих су смештенп. Истина да су у много случајева њихове жалбс потпуно оправдане али има случаЈева где су жалбе не само неоправдане већ и злонамерне. То свс чннп да неке избеглпце незадовољне својом судбином и својнм данашњнм положајем одтазе > шуму и одмећу се од власти и закона. Они баш постају п најопасшгјп.

Исхрана варошп и снабдевање жнвотним намирницама у многоме су отежашг Ово долази делом због впсокнх цена а делом и због слабог довоза, јер довоз забрањују одметници из шуме. Нарочнто се оскудица већ данас трпп у хлебу и огревном дрвсту. За хлеб сам већ подено нзвештај Мпнпстарству и пзнео конкрстне предлоге како ће се п на којн начнн осигурати Јагодпнн потребна колпчпна хлсба до нове жстве. па п овом пршнком молим да се учињени прсдлози по овом пптању усвоје. Што се тиче снабдевања огрсвнпм дрвстом посттггнути су извеснп закључци на конфсренцпјп одржаној 2[1] ов. м. у канцсларпјп среског начелства између срсског начелнпка. шсфова надлсштава. прсдставнпка задругс. дрварскпх трговаца и ти су закључци већ узсти у поступак.

Државна, општинска и прпватна шума нсмплосрдно сс сатпрс. Шумске власти нпсу у могућностн да то спречс. За сада не постојп никаква могућност, сем апеловања на свест ссљака што са.м ја већ учинио једним расппсом преко општпна. да се овом општенародном злу станс енергпчно на пут.

Из свсга пзложеног вндп се да је шггуацција у срезу белпчком внше него крптична и да би требало предузетп мере за повраћај реда п безбсдностп у срсзу. Јср ћс ситуацпја б1ггп сваким дано.м све гора, поготову што су наоружани људп пз шуме почелп присшно да врбују трнсталицс од млађих сељака за свој покрет. Тако онп постају сваким даном свс бројнпји н све јачи.

X. Однос народа према немачким п нашим властпма.

Народ у Јагодини се релатпвно коректно понаша према немачким властпма а тако п према нашнм властпма. Што се тиче народа по селпма уопште се у њсговом понашању према немачкнм п нашим властима не може нпшта рсћп. јер т\ одлучује нс воља народа већ воља наоружаних људи из шу.ме.

У Јагодинп је ту скоро дозвољено крстање од 6 сатп изјутра па до 19 часова увече. Послс 19 часова одређсна је цнвшна стража која цслс ноћп чува стражу око града а у мањем броју почсв од 22 ов. мес. то чнни п дању. Народ поштујс п строго сс прпдржава одрсђеног Бремена за слободно кретањс по граду.

Част ми је доставптп Банској управп овај псцрпан пзвештај о пршпкама у срезу белпчком за месец септсмбар 1941. године у два прнмерка с молбом да се један примсрак доставп Мпнпстарству унутрашњих послова.

СРЕСКИ НАЧЕЛНИК

АВИИ. Нда Бр. Рег. 15/1-3. К. 28.

10.

17 - X 1941.

ПОШТОВАНИ ГОСПОДИНЕ ДОКТОРЕ,

Имамо тачнс п проверенс податке о комунистичкој акцији у срезу БЕЛИЧКОМ:

Комунисти и даље владају овим срезом и поред тога што је пре десет дана стигао у Јагоднну један одред војске

Вођа комунистичке банде која дејствује у овоме срезу командант беличког комунпстнчког одреда јесте Бошко Ђуричић. син Јаше Ђуричића, председннка Окружног суда у Јагодинн. На жалост Јаша Ђуричић и даље мирно заузима положаЈ председннка Окружног суда у Јагодпнп. иако је сам један од рафинираннх комунпста.

Са овом комуннстичком групом Бошка Ђурнчпћа спојена је комунистичка група коју је предводио Бора Петровић. чији је сектор акције раннје било село Мутница код Параћина. тако да цео одред сада броји око 200 људп.

Штаб ове комунистнчке банде налази се на Јухору на врху Велика Встрења и то у шумској кућп и шумском расаднику који се налазп са северне стране Велике Ветрење. Ту се такође налази сва резервна храна и оружје овог комунистичког одреда.

Ова комунистичка група обично се налазп на друму Варварпн-Јагодпна код села Рашевпце срез темннћскп. Ту пресрећу сељаке који иду за Јагодину. одузимају им намприпце и враћају гх кући.

Међу комунистима којп нису отншлп у шуму, а вршс обавсштајну комунистичку службу налазн се и Бора Лукић, бандит-апаш из села Јовца. Овај Лукић стално иде у Јагодину, скупља податке и одатле извсштава комунистичкп штаб, јер се поменуто село Јовац налази непосредно испод планннс Јухор.

Пре пет до шест дана десила се једна отмица новца у Јагодпни, у виснни од 640.000.-динара. Отмица јс извршена усред дана у најжпвљој улицп, тако да свс околностп говоре да је по среди прсдходни договор са комунистичким бандитима, који договор је могао само да учини управник поште са дотнчним поштарем који је носио новац који чак нп једшш маниром није показао негодовање придиком одузимања новца.

Српски оружани одред који се налази у Јагодннп доста јс неактнван; днсцишина је слаба. Разлогје -т>ме што јс одред мање впше састављен од подофпцира. а сам командант одреда је неактиван и непредузпмљнв

II.

0 комунистичкој акцијп у срезовима:

ЛЕВАЧКОМ, ДЕСПОТОВАЧКОМ И ПАРАЂИНСКОМ

У срезу левачком н даље влада комунистичка банда Мшадина Жунића, учитеља из Рековца званог "Баџе". Ова банда терорпше овај срез. Народ је огорчен и чека дан одмазде. Пљачкају убијају и одводе у логоре. Свака општина има по једног политнчког комесара. Сви друмови које воде прекопани су.

Ова банда је малобројна - око 60 - 80 људи. Комунистички штаб се налази у близпни Рековца код места званог Манастирак, испод брда Кременца. Главни помоћници поменутога "Баџе" јесу: Поповић из Ратковића и неки "Азањац".

Комуниста у срезу деспотовачком има врло мало. Налазе се око Стењевца. Срмостена и Јеловца. Врло мали број се налазн око Жидиља према руднику угља Баре.

Један део од већ прменуте комунистичке групе Боре Петровића која се сјединпла са групом Бошка Ђурнчића команданта комунпстнчког одреда белнчког. остао је код села Мутнице близу Параћнна. Ту се овог часа у поменутом селу налазп Бора Петровић са комунистњиком Живком Дамњановић, студенткњином чији је цпљ да покупе остатке те групе и да их пребаце на Јухор код Бошка Ђурнчнћа.

Предње се доставља на знање с напоменом да је извештај апсолутно тачан.

Примнтс н овога пута Господине докторе моје одлично поштовањс.

СТАРЕШИНА ОДСЕКА „С"

Господину
ДОКТОРУ Г О Д Е - У
СС. Хауптштурмфирер - у
БЕОГРАД

АВИИ. Нда. Бр. рег. 15/5-2, К. 50 А.

11.

Начелство среза беличког
Пов. бр. 204/41
24 октобра 1941 год.
Јагодина

Предмет: Извештај о приликама и делатностима у срезу беличком за месец октобар 1941 год.

БАНСКОЈ УПРАВИ МОРАВСКЕ БАНОВИНЕ
11 управном одељењу
За Мпнистарство унутрашњих послова

Н и ш

Према наређсњу Миннстарства унутрашњих послова I бр.121 ос1 27 маја 1941 год. у поглсду слања перманентних месечннх нзвештаја, које је наређење достављено овом Начелству актом II бр. 1081 од 2 јуна о.г. овим ми је част поднети у два примерака.

И З В Е Ш Т А Ј

о приликама у срезу беличком за месец октобар 1941 године.

-Становништво среза,- У срезу беличком Моравске бановине, према подацима којима располаже среско начелство. има 58.579 становшжа. Од тога броја град Ја-

годнна има 10.080 становннка. варош Багрдан 284 а све остаче сеоске општ!шс 48.215 становши<а. Срез белпчкп нма укупно 27 општина. 1 градску општпну п 26 сеоскнх општпна.

До сада је у овом срезу досељено 2.738 избеглица. Од укупног броја избеглнца у Јагодини се налази 1.196 избеглица а 1.542 избсглица распоређено јс по селпма. Наведени број пзбеглтша шце урачунат у број становнпка у срезу белпчком. јср сс њима овај срез пма стварно 61.317 становника. Словеначке нзбеглпце с> већпм дслом актггвнп државнп. бановпнски нлн општпнскп службеницп илп пензионсрп. мањп део су прпватнн чнновнпци п занатлпје а најмањп део су мануелнн радшгци. квалнфпковани п прости. Осталс избеглпцс су српског порекла а досељенп су пз Војводпнс. Срема, Баната. Хсрцеговпне. Хрватске н из Јужнс Србпјс. То су махом земљораднпцп оптерећснп многобројнпм породицама. којп осим мало злсх>дс спротпње. на пр. одела. обућс н постељнпх ствари, немају нигде нпчсга.

Одбор за пзбеглнце при Градском поглаварству у Јагоднпп из срсдстава прпкупљеннх на име добровољнпх прплога од грађана града Јагодинс. пздржава 42 пзбсглпцс од којих 70% Словенаца а остало Србе. Свп онп станују у зградп Трговачког дома у Јагодпни.

Остале избеглице смештене су по селима п у граду Јагодинп. Избеглице које су с.мештсне у Јагодинн, а нису на хранп и стану код одбора за избеглнце, хране се и издржавају од своје лпчне зараде. Избсглицс по селпма издржавалп су се до сада од лпчнс зараде или од помоћи коју су пм пружили соцпјално скономскп одбори. бпло у натури било у готовом новцу

11рсма жатбама које стпжу свакодневно од пзбеглпца којп с> настањени по селима због несташпцс хране н одеће као п слабе помоћп коју му пружају меснп одборп за пзбсглпце. наступа врло тсшко стање за пзбсглпцс у поједнпнм општннама. а нарочнто за оне којп су оптсрсћенп снтном децом п са више чланова породице. Ово долази отуда што су поједнпнс општнне у немогућностп услед нсредовшгч прнлпка у срсзу као п због неразумевања грађана за невољу пзбеглнца да прпку пс довољно новчанпх прплога за пзбеглпце или прилогс у натурп.

Изглсда да ће нзбеглице ове зиме у појединпм општинама остатн п без огрева и без хлсба, те је потребно да пм се за зиму на свакп начпн оспгура пзвссна новчана помоћ.

Пословањс у срсском начелству,- Целок\ пно пословање у овом среском начелству обавља полппсани са ови.м службенпцима: 1 прпставом. једнпм помоћнпм секретаром. трн главна архпвара. I званпчником, три званичнпка днсвнпчара п пет служитеља.

11ристав, један главш! архнвар, I званпчник и 2 служнтеља прпвремено су додељснп на рад Начслству. дакле после 6 априла. а свп осталп затсчснп су као службенпцп овог Начелства, осимједног главног архнвара који јс премсштсн нз среза деспотовачког, што значи да су бшп са службом у овом месту п пре 6 апрша.

Оспм наведенпх службенпка у овом начелству је било до рата још један званнчнпк п Јсдан служитељ, али су онп заробљени и налазе се у заробљенништву у Не-

мачкој. У току месеца октобра премештен јс из овог начелства Ннцпћ Јован. помоћни секрстар. алн свс до данас нијс прсдао дужност нггн је уредно разрешен.

Особље је недовољно за отправљање послова п требало бн што прс премештни у ово наче.лство два млађа управно-канцеларпјска чпновнпка као што сам то своЈсвремсно тражно актом упућеним Министарству унчтрашњнх послова - III Управном одељењу. Због недовољног броја особља пос.ловн су у вслпком застоју нарочито у пзвршном а потом п у кривнчном одељку.

Почсв од 12 ов. мес. комунистп су почели да затварају општинс, тако да су до данас затворплп ове општпне: Белнчку, Бунарску. Главиначку. Дсонпчку. Драгоцвстску. Јовачку, Трешњевнчку и Шантаровачку. Улазна врата навсдених општинских управа су закључана п запечаћена од стране комунпста и општпнски.м часннцнма је наређено под претњом смртне казне да не смеју општпну отваратп п у њој радптп. У мсђувремену Банска управа је по предлогу овог Начелства поставпла нову општпнску управу у Јаголпнп на челу са г. Ђорђевићем Томом, адвокатом пз Јагодине. Г.Ђорђевић је примио дужност председннка Градског поглаварства дана 20 ов мес.. о чему је поднст пзвештај н Мпннстарству унутрашњнх послова п Банској управп.

Враћене општпнскс управе нсрадо се ггрпмају дужности н то са разлога што су прплпкс у срсзу посве нсредовне п што пмовна п лична безбедност ннсу нпуколпко обезбеђене. А то је потпуно појмљпво. Да су општпнске управе враћене у месецу ссптсмбру можда дс овога не би дошло, али са враћсњем сс закаснило чнтав месеи дана а у том међувремену су се приликс у многомс погоршале у овом срезу. Утпцаће се п чинптп напорп у погледу прпмања дужностп од стране враћежгх ч.ланова општпнских управа. Па уколико се не би дошло до позптивнпх резултата поступићс се сходно проппсу члана 1 Уребе о постављању и разрешењу претссднпка општпна. чланова општинсчнх управа п одборннка М.С. бр. 1310 од 5 октобра 1941 годннс.

Услсд изванреднпх прилика посао у овом начслству јс отежан, готово онемогућсн. што се најбољс впдн пз ннже наведеннх рекагапулацнја кривичног п пзвршног одељка.

1. Крпвпчнп одељак

Овај одељак водп г. Антоновпћ Мшан. помоћнп сскретар. приврсмено додељен овом наче.лству нг рад а у раду му помаже г. Цветковпћ Обрсн. званпчник - днсвничар.

Рекапитуллцпја по крпвнчном контр. За мссец септембар:

	Горосеча-иступа	иступа	свсга
Остало на раду пз месеца августа	80	79	159
Дошло у месецу септембру	24	5	29
Укупно бпло на раду у ссптембру	104	84	188
Свршсно у септембру	2	4	6
Остало на раду за месец октобар	102	80	182

9. Извршнн одељзк

Овај одељак води г. Петровић Гвозден, главнп архивар а у раду му помаже г. 11ажин Урош. такође главнп архпвар.

Рекашггулација по извршном контролнику за месец септембар

	Грађан. предм.	Кривич. Предм.	Админ. Предм.	Горосеча Прест - ист.		Свега
Остало на раду из месеца августа	169	937	129	180		1506
Дошло у месецу септембру		2	6	-		8
Укупно бпло на раду у селтембру	169	939	135	180	91	1514
Свршено у месецу септсмбру						
Остало за месец октобар	169	939	135	180	91	1514

XI. Жандармерија и стање јавне безбедности

10. Опште стање и стање јавне безбедностп на тсриторпјн овога вода, изузев вароши Јагодине. није повољно. Комунисти свуда изузев вароши Јагоднне имају власту својнм тукама, врше тсрор, саботаже кварењем путева н железничкнх пруга. За борбу противу ових банди, које се по срезу крећу потребна нам је већа добро оружана спла, па тек пошто се терен очисти може се пристушгги нормализовању прплика. Жандармерпја ово ге може учинитп сама јер јс и малобројна и недовољно наоружана нарочито пушкомитраљезима и бомбама. Има велики број грађана и сеоскнх људи којннби се добровољно јавили за уништење ових бандн. али се ови за сада неће јавно да испољав зју јер знају да бп бплп од комуниста одмах побијени. Затим, и за њнх недостаје добро наоружање и опрема.

11. Комунистнчка акција на тсриторпјп вода достигла је свој врхунац. Комуннсти. за које се чује да их има већи број логорују у шуми Јухор, добро су наоружанн нарочито пушкомнтрат>езима. Ова јагоднска комунпстичка група прелазп и на територију рековачког вода, а она Рековачка група упада и на територију овога вода. За сада им је цнљ једнно саботажа у кварењу путева и пруга. врше терор над сеоскнм становнштвом и врбују млађе људе за своју ствар. Народу се претстављају као ослободпоци п спасиоцп српског народа а у стварп, јер нх предводе познате комунпсте, њнхова је борба чисто комунистнчка.

Ове банде почеле су губити поверење код народа, многи су на њих огорченп јер пх излажу највећнм жртвама па се народ побојао за своју судбину, а оснм тога сталннм тражењем хране. наговарањем и претњама да се прпдруже њпховпм бандама довеле су до тога да нх народ све огорченнје напада п отворено би противу њпх иступпо алп нема оружја за одбрану.

12. Криминалптет је узео доста великог маха услед акције комуниста п у току овога месеца су извришли следећа крнвична дела:

18 септембра т.г. убацнла **JC** једна група комуниста бомбу у локомотиву воза на железничкој етаници у Јагодини и машиновођуи лозача тешко рашши. Извештај о овоме надлежним достављен је.

23 септембра т. г. отет је од поштанског службенпка у Јагодпни џак са 643.000.-динара државног новца.

24 септембра т. г. у ноћи једна група наоружаних комуниста напала је жандармеријску касарну и среско начелство у Јагодини. Напад је одбијен без жртава. Ово се поновило у току 11 и 13 октобар т. г. али је напад сваки пут одбијен без жртава.

XII. Стање жандарма на тсрпторијп вода:

На територији вода дејствује једино станица Јагодина са бројшш стањем од 79 жандарма. којп осигуравају железничку станицу Јагодина. Јовац, аеродром, мост на реци Белици, срескн поптвор, а остатак се употребљава за варошку службу и данонећно постављање заседа око вароши. Жандарми су обучени у по једно одело, не најбоље. резервног ништа немају. Наоружанн су са пушком и по 60 метака. Пушкомитраљеза и бомби нема, а ово би неопходно потребно било.

Дисциплина и морал се постепено поправља.

XIII. Просвета и школство.

И гимназија и Учнтељска школа отпочеле су рад. Настава се изводи неизмешгчно са ученицима, чему је разлог недовољан број учионица. Од почетка рада па до данас уопштс нпје бпло прекпда у раду.

У срсзу беличком има 41 основна школа са 93 одељења ијединим забавшптем у Јагодини. Све школе, сем Стрижилске, раде. У Стрижплу нема наставника. Наставника на лпцу има 147. Уписанпх ђака има 6913. О броју редовних ђака не може се поднетп извештај. пошто од 17 школа нпсам добио извештај, иако им је био одређенрок 15 ов.месеца. Извештај нису поднели управитељи школа: Бунарске, Глоговачке, Дсоничке, Драгошевачке, Дубочке, Јовачке, Кочиноселске. Ланишке, Лоћичке, Мајурске, Малополовпћске. Медојевачке, Равновске, Црничанске, Шантаровачке и Шуљковачке.

Све школе су добиле кредит за издржавањс за четворомесечје септембар-децембар 1941 год. Но. набавке огрева и другог материјала неће се моћи извршити док се новац не прими.

Рад на народном просвећнвању ван школе није могућ у овим приликама. Аналфабетски, просветни, као и домаћински течајеви не могу се отворити. Учитељи су покушали да то учине, али није било успеха. У школама рад још тече нормално, само са малим бројем ђака него у редовнпм пршшкама. Стање здравља наставника и ђака добро је. Наставник деоничке школе г. Жеравичић Предраг болује од ногу. Његово стање се у последње време погоршало услед пада са кола.

V. Здравствена служба и стање здравља становништва

У овом срезу постоје два среска лекара и један лекар са седиштем у Јовцу. Поред тога у Јагодини постојп и Дом здравља, Дом глувонемих и Бановинска болни-

ца. Све ове уетанове било посредно бнло непосредно старају се о народном здрављу н предузнмају потребне мере за његово унапређење и старају се за лечење оболелпх појединаца.

Према досад прикупљеиим подацима о здравствсним приликама у овом срезу у току овог месеца није било заразнпх болести у лицу епидемије, већ само појединачнп случајевп. Према свештенпчкнм извештајима у току овог месеца бпло је венчаннх 15, рођенпх 86 а умрлих 56.

Све заразнс болсстн су изоловане н лечене у овдашњој бановпнској болници.Како се сада према скоријем нарсђењу и трахом обавезно пријављује, то **JC** досад пријављено 35 случајева оболења од трахома н то већином код избсглица дошавших пз Хрватске.

Сресни санптстскп реферснтп у току овог месеца нису имали нп јсдан излазак у срез. јер зато није било потребе. Санитетски референти као заклети судски всштацп имали су неколико всштачења код овдашњсг суда.

Санптстски рс([)сренти врше неизнебично дужност трупног лекара код овдашњег Другог одрсда српске оружане силе. Уопштс узев здравствене прилике у срезу су врло добре. Први санигетски референт употребно је велики део времена на подношењу већег броја разннх пзвештаја било нашим бшо немачким властима.

IX. Привреда

А. Сточарство. Стање здравља стоке је било повољно у току овога месеца, сем што је на дан 6 овог месеца установљена сточна зараза осип плодила (Ексаутема весикулозум коитале) на једној крави из села Ловца.

Хранидбено стањс стоке је добро. Преглед меса вршп се правплно као п повремена контрола млека.

Б. Пољопрпвреда. Берба пољскнх усева у главном је завршена. Резултат жетвс код **пој**сдинпх усева бчли су срсдње задовољавајући. Сада се вршп припрема семена за сетву озимнх-јесењпх усева Временске прилике у току месеца бше су повољне.

Виноградарство је бшо у току месеца у погледу сазревања грожђа добро. алп услед неповољннх временскнх пршнка које су бше кроз цслу годину, грожђеЈе остало врло слабо у погледу шећера. Грожђе је остало сасвим недозрело те постоји огппта потреба код сваког впноградара да врше појачавање шире додавање.м шећера. У случају да воноградарн не буду добили шећера за ову сврху грожђе ће моћи у највише случајева да се употрсби само за печење ракпје, пошто се неће моћи добитп добро вино. Берба воћа је такође обављена. Ква.шист и родност воћа су билп слаби. Стање сточарства како у погледу здравственом тако и у погледу исхране. бшо је повољно. Сви пољопрпвредни радови обављени су нормално како у погледу људске људске радне снаге тако н у погледу запрежне стоке. Врсменске приликс у току месеца бше су повољне.

В. Индустрија

1. Индустрија. На територији овог среза има 18 индустријских предузећа и у њима је запослено 380 радника. Стање индустрије је у застоју углавном због недостатка сировина, а и због нередовних прилика у срезу.

2. Занатство. На територији овог среза има 429 занатских радњи. Занатство је у застоју делом због несташице материјала потребног за занатске прерађевине а делом због немања стручне радне снаге, јер се многе занатлије налазе у заробљеништву.

3. Трговина. На територији овог среза има 386 трговачких радњи. И трговина је у застоју, јер данас уопште не може да набави оне артикле који су добављани раније из иностранства. Рад савесним трговцима отежан је због развијене спекулације и пословања на "Црној берзи".

VII. Путеви

4. На територији овог среза постоји само један државни пут бр. 1 Крагујевац-Ниш од км. 147.260 до км. 172.612. Пут је на делу Јагодина-Крагујевац непролазан за саобраћај због копања ровова преко пута и руђења мостова од стране комуниста. На делу Јагодина-Ћуприја пут је исправан осим што су комунисти оштетили мост на реци Лугомиру на км. 165.800. Местимично је срушена ограда моста, ископан ров на излазној страни моста и незнатно је искварен коловоз моста те је наређено Градском поглаварству у Јагодини да изврши потребну оправку и пут на том делу оспособи за најнужнији саобраћај.

5. Бановинских путева у овом срезу има 81.715 км. који су за сада способни за саобраћај, осим бановинског пута другог реда бр. 124 Драгоцвет - Лоћика у дужини од 13 км. који је непролазан за саобраћај пошто су на истоме комунисти ископали ровове на више места преко пута.

6. Сеоски путеви према сазнању среског начелства такође су незнатно покварени и тиме је отежан саобраћај њима.

Сви су путеви на територији овог среза искварени и оштећени тако да је саобраћај на њима делом онемогућен а делом оштећен. Технички објекти (мостови и пропусти) су порушени местимично и спаљени а путови преко ширине прекопани рововима те је саобраћај њима онемогућен. Док је било лепо време коришћени су прелази преко њива и утрина, али ће то ускоро бити немогуће уколико се дани окишају.

Такво стање путева и чини да је снабдевање жиовотним манирницама Јагодине нередовно и знатно отежано.

VIII. Промет на тржишту.

У погледу стања исхране за последњих 30 дана мора се констатовати стално поманкање намирница што долази као последица сталног повећања цена свима ар-

тиклима за потребе диевног живота на овдашњем тржишту. Потражња свих врста животиих намирница стално је већа него ли понуда, и ради тога цене непрекидно расту упркос строгих прописа противу спекулација. Једино што се тиче хлеба донекле је ствар уређена и нормализирана, тако да у току последњих 30 дана није дошло никад до несташице хлеба. Хлеб је уопште добар и ужитан и ако му је цена виша него што је одређена, јер обзиром на изванредне прилике нема могућности за набавку пшенице по одређеној цени. Поврћа и воћа било је у последњем месецу у довољној количини на расположењу становништву града Јагодине, али су цене биле свим тим артиклима стално чврсте и високе. Нарочито грожђе је задржало од почетка до краја једнаку цену која се креће између 8 и 11 динара за килограм.

Највећи проблем у погледу исхране је снабдевање са месом. Често се дешава да меса на месарницама уопште нема, а кад га има цене су претерано високе. Висока цена месу долази као последица повећања цена живој стоци. Разлог пак високим ценама живој стоци за клање је отежавање дотеривања стоке на јагодинско тржиште од стране шумских одметника и велика спекулација црноберзијанаца. Нарочито црноберзијанци и сточарски трговци из Београда купују на јагодинском тржишту сваку врсту стоке и дају превелике цене за исту. Они уопште не питају за цене већ само траже да им се стока прода. То се врши ради тога што ти елементи могу ту робу на тржишту односно на црној берзи у Београду продати по претерано високој цени. Јагодински месари нису у могућности да плате стоку и свиње по тако високој цени и њихове месарнице, као по правилу, остају без меса, односно принуђени су да непрестано подижу цене ако и уколико купе стоку.

Промет на тржишту је још увек у стагнацији из истих разлога који су били наведени већ раније. Трговачке радње свих врста слабо раде јер немају робе, а сељаци су у немогућности да дотерају на тржиште сву робу коју би желели. Нарочито се запажа прекид сваког довоза на јагодинско тржиште из левачког среза где уопште нема редовних власти, а комунисти, који тамо командују, забранили су сваки извоз пољопривредних производа који срез левачки обилује. Такође има и по селима среза беличког довољно пољопривредних производа, који сељацима за властиту исхрану нису потребни али и они не могу да то дотерају на тржиште.

Пре би се могло рећи да је промет на тржишту попустио у овом месецу него да се је поправио, јер још увек нису подмирене потребе грађанства у животним намирницама које се по правилу сада пред зиму купују у већој количини. Ако ово стање буде и даље трајало биће угрожена исхрана становништава преко зиме, нарочито у већим градовима ради немогућности превоза животних намирница.

IX. Посебне и изванредне прилике у срезу.

Од 24 септембра т. г. па до данас прилике јавне безбедности у овом срезу нарочито су се погоршале. Из ниже наведених догађаја то се најбоље види. (Ови извештаји су објављени у књизи *Извештаји Команде Српске државне страже за округ Моравски 1941-1944).*

X. Однос народа према немачким и нашим властима.

Народ у Јагодини се релативно коректно понаша према немачким властима а тако исто и према нашим властима. Што се тиче народа по селима уопште се о његовом понашању према немачким и нашим властима неможе ништа рећи, јер ту одлучује не воља народа већ воља наоружаних људи из шуме.

У Јагодини је полицијски час одређен од 6 часова изјутра до 18 часова. Народ поштује и строго се придржава одређеног времена за слободно кретање по граду.

Час ми је доставити Банској управи овај исцрпан извештај о приликама у срезу беличком за месец октобар 1941. године у два примерка с молбом да се један примерак достави Министарству унутрашњих послова.

СРЕСКИ НАЧЕЛНИК

АВИИ, Нда, Бр. рег. 11/1-1, К-28.

12.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
КОМАНДА ЖАНДАРМЕРИЈЕ
ОПЕРАТИВНИ ОТСЕК
IV. О. Бр. СЛУЖБЕНО
15 новембра 1941 год.
у Београду

Шаље извештај о
стању у земљи.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
/ ОДЕЉЕЊЕ ЗА ДРЖАВНУ ЗАШТИТУ /

Од последњег поднетог извештаја о стању у земљи, извештавам:

Војвода Радомир Ртањски депешом од 14 новембра о.г. из Јагодине извештава, да се акција чишћења на терену од комунистичких бандита у околини Јагодине наставља успешно и да четнички одред има успеха у свим правцима. Прикупљају се најважнији подаци о комунистичким бандама и уклањају се сумњиви елементи и сарадници бандита. Четничком одреду пало је у руке или се предало више чланова Беличког и Левачког комунистичког одреда. Четнички одред до сада није имао губитака.

Предње достављам, с молбом на увиђај.

Достављено:
Министарству унутрашњих послова

Командант, ђенерал
Стев. Радовановић

/ДЗ, ЈБ/ и Начелнику
војног одељења

АВИИ, Нда, Бр. рег. 46/3-1, К. 32.

13.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
КОМАНДА ЖАНДАРМЕРИЈЕ
ОПЕРАТИВНО ОДЕЉЕЊЕ
IV. О. Бр.СЛУЖБЕНО
17. новембар 1941 год.
у Београду

Подноси извештај
о стању у земљи.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Од последњег поднетог извештаја о стању у земљи, извештавам:

1/ Мајор г. Катић М. Момчило извештава, да је по доласку у Јагодину и по пријему дужности команданта II - ог одреда у Јагодини, извршио хапшење следећих лица:

1/ Гостовића Јована, ученика Учитељске школе;
2/ Јеремића Милена, финанса у пензији;
3/ Ковачевића Илију, економа глуво немих и његову жену;
4/ Др. Бабудера Цветка, ветеринара са супругом;
5/ Фишер - Михајловића Драгослава, управника електричне централе са супругом;
6/ Пантића Милорада, судију;
7/ Јелића Божидара, судију;
8/ Станишића Бранка, судију;
9/ Огњановића Недељка, судског приправника;
10/ Ђуричић Цанку, ћерку Ђуричића Јаше, бив. предс. Суда;
11/ Аранђеловића Милутина, геометра у пензији са женом; и
12/ Ђурђевић Милеву, жену Ђурђевића Ђурђа, трг. из Јагодине.

Сва ова лица налазе се у затвору и против истих води се истрага.

Поред ових лица, на дан 12 новембра о.г. на путу Рековац Јагодина, четници војводе Беличког ухватили су: Јеремића В. Животија, из села Лоћике, који је по наређењу вође комунистичке банде зв. *Баџе* убио апотекара у Рековцу; Полетика В. Виталија, родом из Владивостока /живећег у Равној Реци/, који је, по његовом признању, био политички комесар у пет разних комунистичких банди, а у последње време био је члан комунистичке банде Ђуричића Бошка, из Јагодине. Полетикаје по тражењу немачких власти спроведен у Ћуприју; и Вујића Богомира, родом из Вареша, који је био у друштву са Полетиком.

2/ 8 новембра т. г. ухватнли су жандарми Манојловића Милорада, из Равне Реке, срез Деспотовачки, који је дуже времена уцењивао и пљачкао имућне људе, представљајући се као четник. При вођењу истраге и суочењу Манојловића са уцењиваним и опљачканим лицима у околини Деспотовца, исти је покушао да побегне, па су га жандарми 10 новембра о.г. убили. Код њега је нађена /при хватању/ 1 бомба, 3.200 динара и друге разне ствари.

3/ 13 новембра о.г. око 24 ч„ осам непознатих наоружаних бандита спалили су архиву општине Лоћичке и Копривничке, срез Моравски, из касе општине Лоћичке узели 300 д.

Предње достављам, с молбом на увиђај.

Достављено:

Министарству унутрашњих послова /ДЗИЈБ/ и Начелнику војног одељења.

Командант, ђенерал
Сте. М. Радовановић

АВИИ, Нда, Бр. рег. 35/2-1, К. 26.

14.

Начелство среза беличког
Пов. Бр. 204/41
24 новембра 1941 год.
Јагодина

Предмет: Извештај о приликама и делатностима у срезу беличком за месец новембар 1941. год.

Банској управи Моравске бановине
II Управном одељењу

Н и ш

Према наређењу Министарства унутрашњих послова I бр.121 од 27 маја 1941 год. у погледу слања перманентних месечних извештаја које је наређење достављено овом Начелству актом II бр. 1081 од 2 јула о. г. овим ми је част поднети у два примерка

И З В Е Ш Т А Ј

о приликама у срезу беличком за месец новембар 1941 године.

I . Становништво среза

У срезу беличком Моравске бановине, према подацима којима располаже сресko начелство, има 58,579 становника. Од тога броја град Јагодина има 10.080

становника, варош Багрдан 284 а све остале сеоске општине 48.215 становника. Срез белички има укупно 27 оиштина, 1 градску општину и 26 сеоских општина.

До сада је у овом срезу досељено 2.738 избеглица. Од укупног броја избеглица у Јагодини се налази 1.196 избеглица а 1.542 избеглица распоређено је по селима. Наведени број избеглица није урачунат у број становника у срезу беличком, јер са њима овај срез има стварно 61.317 становника. Словеначке избеглице су већим делом активни државни, бановински а најмањи део су мануелни радници, квалификовани и прости. Остале избеглице су српског порекла и досељени су из Војводине, Срема, Баната, Херцеговине, Хрватске и из Јужне Србије. То ссу махом земљорадници оптерећени многобројним породицама, који осим мало злехуде сиротиње, на пр. одела, обуће и постељних ствари, немају нигде ничега.

Одбор за избеглице при Градском поглаварству у Јагодини из средстава прикупљених на име добровољних прилога од грађана града Јагодине издржава 42 избеглице од којих 70% Словенаца а остало Срба. Сви они станују у згради Трговачког дома у Јагодини.

Остале избеглице смештене су по селима и у граду Јагодини. Избеглице које су смештене у Јагодини, а нису на храни и стану код одбора за избеглице, хране се и издржавају од своје личне зараде. Избеглице по селима издржавале су се до сада од личне зараде или од помоћи коју су пружили социјално-економски одбори било у натури било у готовом новцу.

Градско поглаварство у Јагодини води довољно рачуна о избеглицама настањеним у граду, тако да су сви осигурани са станом и ихраном. Једину бригу задаје **оГрев** јер је прштично скуп али су и за то предузете потребне мере како би и са те стране били што пре осигурани. Избеглице по селима такође су све смештене. Мањи део прехрањује се сада од личне зараде али је у изгледу да ће се и остали упослити. Већина општина прикупила је 1 % кукуруза те је тако створена залиха која ће у најнужнијим случајевима добро доћи. И код сеоских општина главну бригу задаје огрев. Од како су се унутарње прилике средиле у свима местима где су државни лугари примили дужност одређено је дрво за избеглице по један ипо просторног метра по особи. Тако ће ускоро и ово питање бити повољно решено. Многе избеглице у селима немају помоћи али настојаће се да се што пре и ово питање реши.

Основан је одбор за зимску помоћ који ће донети потребне закључке о утрошку прикупљеног и додељеног нам новца од Банске управе.

У току овог месеца изванредни комесар за избеглице из Београда упутио је начелству четри избеглице и наредио да се збрину, што је начелство и учинило.

Положај избеглица у Јагодини а и по селима није ни мало завидан, али ће се са новчаном помоћи од 220.000,-динара колико је начелство примило од одбора много учинити за побољшање избеглица. Сресски одбор за прикупљање помоћи приступио је у граду Јагодини и по селима да прикупља зимску помоћ која ће трајати читаву недељу дана, до 27 ов.м. закључно. Одбор се нада да ће прикупити већу суму новца у току ове недеље и да ће много учинити за побољшање стања избеглица и сиромашних.

II Пословање у среском начелству

Целокупно пословање у овом среском начелству обавља потписани са овим службеницима: једним приставом, једним помоћним секретаром, три главна архивара, једним званичником, три зваиичиика дневничара, два стална служитеља и једним служитељем дневничаром.

У току овог месеца један служитељ дневничар ступио је као војник у Одред српске оружане силе а један служитељ-дневничар премештен је у начелство среза у Ражњу.

Све општине у повереном ми срезу отворене су, уколико су биле затворене од стране комуниста и у њима се нормално ради.

Сресни начелник је користећи се правом које му даје чл. 1 Уредбе о постављању и разрешењу председника општина, чланова општинских управа и одборника М. С. Бр. 1310 од 5. октобра 1941 године поставио нову општинску управу у Бунарској општини, а ових ће дана бити постављена нова управа у општинама Јовачкој и Ловачкој. Уколико се буде показала потреба за постављањем нове општинске управе и у другим местима потписати ће то одмах учинити, руководећи се при том само интересима народа и доведећи на управу младе и енергичне људе који ће у овим тешким данима моћи да дају боље и потпуније резултате.

Како су се прилике у току овог месеца почеле срећивати то је и посао у кривичном и извршном одељку мало живахнуо што се најбоље види из ниже наведених рекапитулација свршених предмета у ова два одељка.

Кривични одељак

Овај одељак води г. Антоновић Милан помоћни секретар привремено додељен на рад овом начелству, а у раду му помаже г. Цветковић Обрен, званичник дневничар.

Рекапитулација по кривичном контролнику за месец октобар:

	Горосеча-иступа	иступа	свега
Остало на раду из мес.септ.	102	80	182
Дошло на рад у мес.октобру	1	3	4
Укупно било на раду у октобру	103	83	186
Свршено у октобру	2	22	24
Остало на раду за октобар	101	61	162

Извршни одељак

Овај одељак води г. Петровић Гвозден, главни архивар а у раду му помаже г. Пажин Урош, такође главни архивар.

Реакапитулација по извршеном контролнику за мееец октобар:

	Грађан. Предм.	Кривич. Предм.	Админ. Предм.	Горосеча Прест.	Ист	Свега
Остало на раду из септембра.	169	939	135	180	91	1514
Дошло у октобру	J	31	78		9	121
Укупно било на раду у окт.	172	970	213	180	100	1635
Свршено у октобру	-	5	20	-		25
Остало за новембар	172	965	193	180	100	1610

III. Жандармерија и стање јавне безбедности

Опште стање: опште стање и стањејавне безбедности натериторији овога вода почело се је већ од почетка овога месеца да поправља. Ово поправљање још увек је у току. Прилике се срећују. Народ све више напушта партизане, који су народ заваравали слободом, а кад је народ увидео куда то води престао им је ићи на руку а са друге стране акција четничких одреда, одреда срспке војске као и немачке војске доприноси наглом смиривању и срећивању прилика.

Услед оваквог стања, народ је почео да долази у варош Јагодину на пијацу, доноси живежне намирнице, задовољнији је и свуда испољава своју радост што су прилике кренуле на боље. Путеви су, тамо где су били искварени на многим местима оправљени и већ саобраћај за Крагујевац и Рековац успостављен је. Општине које су партизани укинули отпочеле су понова дејствовати. Порески чиновници порез убирати, кривична дела све се мање дешавају, нарочото она тешка тако да се већ и стање јавне безбедности може сматрати повољним.

Од како је левачка партизанска група у Рековцу разбијена а беличка 30 октобра 1941 г. разбијена је од стране беличко-јагодинског четничког одреда у Сиоковцу-Деоници а доцније дочекана у Дуленима и ту још више уништена, већина од партизана доноси оружје и предаје се надлежним властима.

Уопште узев прилике се нормализују сваким даном све више.

9. Комунистичка акција: ова се у последње време најмање осећа. ЈТица наклоњена комунизму већином су похапшена и њихово дејствовање онемогућено. Партизани беличке групе Бошка Ђуричића разбијени су и они који нису побијени, ухваћени, сами се постепено предају тако да их је веома мали број успео да побегне. Акција беличког четничког одреда на терену доприноси сваким даном све више уништењу партизана и јављању надлежним властима.

10. Криминалитет: Овај је у постепеном опадању. Нарочито тежа кривична дела све се мање дешавају.

11. Важнији догађаји (Ови догађаји од 28.октобра до 4. новембра наведени су у књизи *Извештаји Команде Српске државне страже за округ Моравски 1941-1944).*

12. Стање жандарма на територији вода: На територији вода дејствује једино станица Јагодина са 50 жандарма, којима осигурава железничку станицу, белички

мост, мост на реци Морави код Глоговца, сресни затвор и касарну. Остатак се употребљава за варошку службу. Жандарми су обучени у по једно одело не најбоље. Недостаје обуће. Резервног ништа немају. Наоружани су са пушком и по 60 метака. Пушкомитраљезе немају. Дисциплина и морал се постепено поправљају.

IV. Просвета и школство

Учитељска школа и гимназија у Јагодини раде али са извесним сметњама. Настава се изводи неизменично или с времена на време. Разлог овоме је заузеће зграда ових просветних установа за потребе војске.

У срезу беличком има 41 народна школа са 93 оделења и једним забавиштем у Јагодини.

Наставника у срезу има 82 а у Јагодини 66, од којих три забавиље. Забавиште не ради пошто нема зграде.

Уписаних ђака има 6910. Бројно стање редовних није могло бити утврђено, пошто нема извештаја из свих школа из среза.

У срезу ради 28 школа. Не раде: стрижилска и каленовачка, што немају наставника, Главиначка школа не ради, јер је зграда порушена од немачке војне силе. Бунарска, Малоноповићска, Црнчанска и Шантаровачка привремено не раде, јер су им наставници избегли у Јагодину због лоших прилика у месту. Привремено не раде школе у Јовцу, Мијатовцу, Рибару и Трешњевици пошто су зграде заузете од немачке војске.

Издржавање школа осигурано је отвореним кредитима од банске управе. Неке школе су већ добиле новац где ће се моћи снабдети горивом и другим пречим потребама.

У циљу рада на народном просвећивању управитељима школа су достављена наређења Министарства просвете и наређења Банске управе, али с обзиром на прилике које још владају у срезу, није се могло много шта учинити по овоме, сем што су образовани Одсеци за народно просвећивање и школске књижнице спојене са народним, где је ових било. Аналфабетски и просветни течајеви нису могли бити основани.

Активнији наставници одржавали су сталан контакт са својим мештанима и смотрено излагали данашње прилике и потребу нашег националног спаса сопственим снагама. Стање здравља наставника је задовољавајуће. Теже је болесна наставница из Шуљковца госпођица Милић Малина. На краћем боловању налазе се Танасијевић Зорка из Багрдана и Секулић Наталија из Трешњевице. Жеравичић Предраг, учитељ из Деонице, који је телесно оронуо, услед чега тешко одправља наставничке дужности, предложен је за пензионисање.

Међу ученицима није било болести.

Ђурић Миодраг учитељ из Буковча кажњен је новчаном казном због неуредности у служби и некоректног понашања. Казнајош није извршена.

V. Здравствена служба стање здравља становништва

Према досад прикупљеним иодацима о здравственим приликама у срезу беличком у току овог месеца није било заразних болести у виду епидемије већ само појединачни случајеви. Све заразне болести су изоловани и смештене у овдашњу бановинску болницу.

Шта се тиче оболења од трахома од којих до сада има пријављених 35 случајева предузете су мере да се сви оболели упуте у Крагујевачку болницу ради лечења.

Сресни санитетски референти у току овог месеца нису имали ниједан излазак у срез јер за то није било потребе.

Санитетски референти као заклети судски вештаци, имали су неколико вештачења код овдашњег суда.

Санитетски референти врше наизменично дужност трупног лекара код овдашњег одреда српске оружане силе кад се за то укаже потреба т.ј. кад је лекар одреда на терену.

Први санитетски референт употребио је велики део времена на подношењу већег броја разних извештаја које нашим које немачким војним властима.

Уопште узев здравствене прилике у срезу су за сада врло добре.

VI. привреда

А) Сточарство

Стање сточних заразаје следеће:

14. Шуга код коња у селу Рибару престала је.
15. Овчије богиње још трају у 12 општина.
16. Полна зараза код једне краве у селу ЈТовцима још траје.
17. На дан 19 ов.м. установљена је зараза шапа и слинавке на једној јуници из Кочиног Села.
18. На дан 21 ов. м. сресни ветеринар је установио заразу шапа и устобоље у Кочином Селу, у двориштa на 12 говеди. Мере су предузете. Општина је затворила промет са стоком.

На дан 18 ов. м. сресни ветеринар је наредио обележавање и попис паса.

Наредба је штампана.

Сресни ветеринар је учествовао као члан комисије за откуп стоке за сточарску централу у Београду и за немачку војску.

Преглед меса и осталих намирницаје вршен редовно.

Лечен је мањи број стоке од обичних болести и вршено је цепљење свима против свињске куге.

На дан 20 ов. м. Сресни ветеринар је био у комисији за пријем свиња за Фелдкомандатуру у Нишу, а 21 ов. м. у селу Кочином Селу због појаве заразе слинавке и шапа.

Б) Пољопривреда

Јееењи радови на пољима су обављени у свему колико се односи на жетву усева. Обрада земље за сетву озимих усева и сетва истих је у пуном јеку, ма да временске прилике достД отежавају рад на пољу.

Здравствено стање код стоке као и исхрана је нормална. Атмосферске временске прилике биле су доста неподесне услед честих и дуготрајних киша које су доста ометале рад нарочито око обраде земље и сетве озимих усева услед чега ће бити мање засејано ових усева у овој години него других.

В) Шумарство

Због познатих прилика у срезу шумарско чуварска служба у државним, сеоским, општинским и манастирским шумама није могла још у потпуности да се успостави.

Сеча државних шума скоро је у потпуности обустављена јер се добар део чуварских органа налазе у реону те свим силама настоји да пронађе лица која су вршила бесправну сечу, те да од истих буду одузета дрва сходно наређењу Министра народне привреде. Утврђивање стања државних шума по шефу шумске управе није још извршено, јер прилике у току месеца новембра нису исто дозвољавале.

Сече сеоских и манастирских шума без одобрених дрвосечних предлога није било у току месеца новембра 1941 године.

Ради снабдевања града Јагодине огревним дрветом отпочела је последњих дана сеча општинске шуме на месту зв."ЈТипар". Изгледи су да ће се ова сеча до краја извршити те се тиме у многоме олакшати снабдевање градског становништва огревним дрветом.

У току месеца новембра извршено је поновно балансирање цена огревног дрвета због промене цена фактора који утичу на цену огревног дрвета. Цене огревног дрвета више су прилагођене тим приликама.

У вези наређења Господина Министра народне привреде издато је наређење свима општинама, да се све количине притајеног дрвета предаду властима. Органи државне шумске управе отпочели су у том смислу рад на терену.

Контрола промета дрвета у граду извршенаје последњих дана, теје извршена заплена 44 кола огревног дрвета и противу криваца поднете су пријаве.

Исто тако је вршена контрола продаје огревног дрвета те су спречени случајеви покушаја продаје премо максимираних цена.

Изгледи су да ће се прилике по струци шумарства из дана у дан побољшати те да ће се ускоро спречити ове бесправне радње у свима шумама.

Г) Индустрија, трговина и занатство

1. Индустрија. На територији овога среза има 18 индустријских предузећа и у њима је запослено 380 радника. Стање индустрије је у застоју углавном због недостатка сировина, а и због нереда редовних прилика у срезу.

2. Трговина. На територији овог среза има 386 трговачких радњи. И трговина је у застоју, јер данас уопште не може да набави оне артикле који су добављали раније из иностранства. Рад савесним трговцима отежан је због развијене шпекулације и пословања на "Црној берзи".

19. Занатство. На територији овог среза има 429 занатских радњи. Занатство је у застоју делом због несташице материјала потребног за занатске прерађевине а делом због немања стручне радне снаге, јер се многе занатлије налазе у заробљеништву.

VII. Путови

Путови су на целом подручју среза способни за саобраћај осим државног пута Крагујевац-Ниш. где се на километру 149,20 код моста саобраћај врши заобилазним путем јер је мост порушен. Такође је на истом путу на километру 156,850 код села Драгоцвета саобраћај прелазан али отежан. Сада се врши оправка свих мостова и за 10 дана биће исти оспособљени за саобраћај.

Бановински путеви на подручју среза такође су оспособљени за саобраћај јер су сви ровови који су били ископани од комуниста затрпани и пропусти израђени.

VIII. Промет на тржишту и контрола цена

Промет на тржишту.

Притицај пољопривредних производа и осталих животних намирница далеко је већи него у прошлом месецу и сада је сваког пазарног дана све већи и већи. Само извесних повртарских усева као паприке и парадаиза недостаје, док купуса, кромпира, лука, мркве, целера и других зелени има у довољним количинама.

Док у првим данима месеца новембра пшенице уопште није било на тржишту сада се и она довози скоро у истим количинама као и кукуруз. Брашна како пшеничног тако и кукурузног има у мањим количинама.

Пернате живине (ћурке, гуске, кокоши) такође има у довољним количинама а и потражња за истом је врло велика.

Свиње се на пијаци највише траже нарочито дебеле и прасад. Њихов довоз на тржиште у односу на прошли месец такође се повећао.

Рогате стоке и оваца има у довољним количинама али је потражња због забране извоза слабија.

Највише тражени артикли натржиштује огревно дрво. И поред цене која далеко премаша максимирану, дрво има добар промет без обзиром на квалитет.

Узрок већем притицају пољопривредних производа на јагодинско тржиште свакако је тај, што су растурене комунистичке банде у околини које су сметале довоз.

Забрана извоза животиих намирница из Јагодине има приличног успеха. Цене извесним тржишним предметима пре забране свакодневно и несразмерно повећавале су се. Међутим сада су цене прилично, мада још увек изнад максимираних, стабилизоване, а извесним тржишним артиклима чак и смањене. Такав је случај са свињама и пернатом живином.

Цене на пијаци крећу се: за 100 кгр. кукуруза у клипу 400-450 динара. За 100 кгр. кукуруза у зрну 700-750 динара, за 100 кгр. пшенице 800 динара.

Свиње дебеле 40-45 дин. За један килограм живе мере. Свиње за приплод 35 динара за један килограм живе мере, прасад 35-40 динара за један килограм живе мере.

Рогата стока: волови и краве за клање 20-25 за један килограм живе мере. Краве за приплод 25-30 динара за један килограм живе мере, телад за клање 30-35 динара за један килограм живе мере.

Овце 18-20 динара заједан килограм живе мере, козе 15-18 динара за један килограм живе мере.

Перната живина: ћурке 22-27 динара за један килограм живе мере, гуске 20-25 динара заједан килограм живе мере, кокоши 25 до 30 динара за један килограм живе мере, пловке 25-30 динара за један килограм живе мере.

Поврће: купус 300-600 за 100 комада, црни лук 8-10 дин. за један килограм, бели лук 8-10 дин за један килограм, кромпир 4-5 динара за један килограм, мрква 5-6. дин. за један кгр. цвекла 4-5 динара за један кгр. кељ 2-4 дин. за један комад.

Млечни производи: кајмак 80 дин. за један кгр, путер 140-160 дин. за један кгр., домаћи сир 40-4-50 дин. заједан килограм.

Јаја: од 2.50 до 3.50 заједан комад.

IX. Контрола цена

У току последњих 30 дана предузете су енергичне мере у циљу сузбијања скупоће. Нарочита пажња посвећена је контроли над истицањем цена на предметима за потребе дневног живота. У ту сврху извршена је контрола у свима радњама у Јагодини и контролни органи поднели су до сада 45 пријава ради неистицања цена. По тим пријавама до сада изречено је 32 пресуде.

Такође је поднешено још даљих 10 пријава ради неистицања цене сена и ради продавања робе преко одређених цена и на основу тих пријава изречено је до сада пет пресуда, а остале пријаве су узете у поступак. Како би се и трговци и грађанство упознали са постојећим прописима о сузбијању скупоће и несавесне спекулације позвани су исти преко општинских управа и принудних удружења, да се строго и у потпуности придржавају свих наредаба и прописа како не би искусили казну.

У последње време предузете су потребне мере ради сузбијања високих цена огревном дрвету. Максимиране су цене за подручје овог среза и заведена је строга

контрола на тржишту и сва количина огревног дрвета која се налазила у продаји без дозволе надлежне власти и која се продавала преко одређене цене, заплењена је и против продаваца поднешене су пријаве ради кажњавања.

Упркос свију предузетих мера противу скупоће, резултати нису задовољавајући из разлога што потрошачи при куповини не показују довољно свести и они се у првом реду не придржавају одређених цена и купују робу не питајући за цену. То чине нарочито они купци који долазе са стране на јагодинско тржиште и купују сву робу без разлике не питајући за цену.

X. Посебне и изванредне прилике у срезу.

Од 24 октобра па до данас прилике јавне безбедности у овом срезу побољшале су се. У овом раздобљу нису се дешавали они и онакви догађаји и терористички акти комуниста као ранијих месеци. Ово долази делом као резултат разбијених комунистичких банди а делом као резултат оружане акције која се на терену спроводила.

Догађаји који су се одиграли у минулом месецу су следећи: (извештаји о овим догађајима су објављени у књизи *Извештаји Комаиде Српске државне страже за округ Моравски 1941-1944).*

XI. Однос народа према немачким и нашим властима.

Народ у Јагодини се релативно коректно понаша према немачким властима а тако исто и према нашим валстима. Што се тиче народа по селима уопште се о његовом понашању према немачким и нашим властима не може рећи да је некоректно. У Јагодини је полицијски час одређен од 6 часова изјутра до 18 часова. Народ поштује и строго се придржава одређеног времена за кретање по граду.

Час ми је доставити Банској управи овај исцрпан извештај о приликама у срезу беличком за месец новембар 1941 године у два примерка с молбом да се један примерак достави Министарству унутрашњих послова.

СРЕСКИ НАЧЕЛНИК

АВИИ, Нда, Бр. рег. 18/1-1, К. 28.

15.

ГОСПОДИНУ
МИЛАНУ Ћ. НЕДИЋУ АРМИСКОМ ГЕНЕРАЛУ
ПРЕТСЕДНИКУ СРПСКЕ ВЛАДЕ

Б е о г р а д

У име целокупног становништва села Д. Мутница и Лешја, општине Доње Мутнице, среза Параћинског, бановине Моравске, коју сачињавају три хиљаде

становника иотиисати председник општинске управе са деловођом, члановима општинске управе и општинским одборницима ИЗВАНРЕДНО ВАМ ПРЕДАЈЕМО ОВАЈ ИЗВЕШТАЈ.

1/ Још пре него што сте Ви уважени ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ дошли на чело Српске Владе ради спаса српства и српског народа, као и у осталим српским крајевима и у срезу параћинском у шуми била је једна банда комуниста, и тамо је била угрожена јавна безбедност грађана од шумских бандита, која је банда растурена и уништена 24. IX 1941. год. од стране сељака среза Параћинског односно општина околних села. У доба владавине бандита сељани су били на милост и немилост бандита, јер су убијали мирне грађане, као што је био случај у селу Доњој Мутници. Тамо су бандити у дане 20 и 21 IX 1941. год. насилно покупили сељаке и неке голоруке а неке наоружали и гонили их у смрт, т.ј. да се удари на варош Параћин и на тамошњу власт, сељаци су ипак побегли од тога - јер су оружје окренули на бандите и тако спасили себе и варош од катастрофе, која је била спремљена, и близу после свега уз припомоћ српских власти образована је заштитна стража - по Уредби сеоска милиција која је и данас по реону седи и стражари и чува јавну безбедност грађана, док остало оружје, које је остало од бандита у колико је било предато је Немачкој и српској власти. Грађанство је у свему лојално и извршује све дужности које се од њега траже од власти, и у данашње велике скупоће снабдевања намирница, издржава себе и своју породицу.

2/ Један од бандита по имену Драгољуб Петровић, абаџија из Доње Мутнице, одметник - који је од уништених и растурених бандита остао и тумара незнано куда после наше наредбе да се из шуме врате кући они који су у шумама - вратио се и предао српским властима, а после краћег времена дошле су Немачке војне власти из Ћуприје и у селу ухватиле га и ухапсиле у Ћуприји. Како се сазнаје исти је осуђен на смрт. Одма после саопштене пресуде, из мржње према свему српском становништву - отпочео је тужакање пред Немачким ратним судом у Ћуприји против сељака свих околних села у горњем делу среза Параћинског, а нарочито грађане села Д. Мутнице и ЈТешја, из мржње што грађани нису хтели да изврше наређење његово и његовог брата бившег официра Борисава Т. Петровића већ су помагали рад српске владе. Немачке војне власти усвајају овакву жељу и вољу одметника Драгољуба Петровића, кога су лично доводили везаног у село, и тако отпочели у масама хапшења невиног становништва; што је становништво ове општине веома узбудило и узнемирило да овако и даље се чини и овог пута изгинуће веома велики број грађана, мирни, поштени и лојални грађани и земља ће остати празна и пуста без народа.

Наводимо примера ради: да су дана 2. XII 1941. год. немачки војници ухапсили из Д. Мутнице Рајковића Николу, земљоделца из Д. Мутнице и на дан 12 XII 1941. год. из села Лешја такође мирне грађане 1/ Ђурђа Стојановића, земљорадника, 2/ Радосава Илића, земљорадника, 3/ Николу М. Симића, земљорадника, 4/ Стојана М. Стојановића, земљорадника, 5/ Стојадина Петровића, земљорадника, 6/ Чедомира Петровића, земљорадника, кога су бандити насилно отерали од куће у шуму и тамо их држали у логор 15 дана, где је са осталим рањен од околних сељака и као рањен, када се ова банда растурила, тако искористио

прилику да буде слободан и оде својој кући, као и 7/ Милорад Антонијевић из села ЈТешја, по захтеву и жељи одметника Драгољуба Петровића прибележени су од Немачке војне власти и још неки број грађана који се позивају да се пријаве немачким војним властима у Ћуприји, пошто је у Ћуприји Немачки ратни војни суд па стоји бојазност да се ни један који се ухапси и ако је невин неће жив кући вратити.

ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ

Из наведених разлога, принуђени смо учинити овај свој апел на Вас јер Ви сте једина нада за спас српског народа и свију нас који у Бога и Вас уздамо се па Вас молимо да у кругу Ваше надлежности предузмете мере, да се одмазда унапред организована од Немачке војне власти из Ћуприје ослободе и пусте кућама напред именовани од Немачке војне власти и обуставе свака даља прогањања која се чине по жељи и вољи једног јединог одметника који би своју грешку и кривицу, а после изречене пресуде којом је осуђен на смрт, хтео да пренесе на миран и поштен народ, разним измишљеним кривицама и инкриминисаним изјавама, којима хоће да се освети и уништи на овој начин, пошто то није могао на други начин.

Остајемо у нади праведног решења. Вама за свагда понизни и верни.

Деловођа
Марко Васић

Председник општинске управе
С. Ч. Секулић
Чланови:
Нешко Петровић
Радосав Симоновић

Одборници:
(потписи 12 одборника)

АВИИ, Нда, Бр. рег. 24/9, К-10.

16.

Председништво Министарског Савета
Београд 25. децембра 1941. године
Шефу Ајвацгрупе Полиције Безбедности
Безбедностне Службе

Београд

Председник општине Доњо - Мутничке у Срезу параћинском са члановима Општинске управе и одборницима упутили су писмени апел у који су навели следеће.

Као и у другим српским крајевима и у овом срезу било је угрожена јавна безбедност одједне комунистичке банде, којаје растурена иуништена 24. септембра

т. г. од самих сељана Среза иарађинског, односно од сељана који припадају општини Доњо - Мутничкој.

По растурању ове банде један од бандита на име Драгољуб Петровић, абаџија из Доње Мутнице био је у селу ухапшен од стране Немаца и по сазнању осуђен на смрт. -По саопштењу пресуде именовани је наводно из мржње према својим суграђанима који су се сами обрачунали са његовом бандом, денуцирао велики број лица из Среза парађинског а нарочито из општине Доњо Мутничке, те су немачке војне власти на основу тога ухапсили масу грађана. Примера ради наводи се да су на дан 2.дец. т. г. немачки војници одвели из Доње Мутнице Рајковића Николу, земљорадника, а на дан 12. дец. т. г. Ђурђа Стојановић, Радисава Илића, Николу Симића, Стојана Стојановића, Стојана Петровића, Чедомира Петровића и Милорада Антонијевића, сви земљорадници из села ЈТешја, општине Доњо-Мутничке.

Достављајући Вам предње част ми је умолити за наређење да се овај случај испита, и да по могућству о резултату известите.

Председник Министарског
Савета
Армиски Генерал

1 9 4 2.

Г О Д И Н А

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО
Пов. Број 65
18. јануара 1942 године
ЋУПРИЈА

Предмет: Извештај о општој ситуацији
у округу

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

На основу наређења Пов 1 бр. 96 од 26 децембра 1941 године част ми је доставити следећи извештај:

Оишта ситуација у Округу је добра. Комунистичке акције нема. Уколико је на територији округа било комунистичких банди оне су или разбијене акцијом наших оружаних одреда или су се услед временских прилика растуриле.

Издато је наређење среским начелницима и оружаним одредима натерену, да у свему поступају по наређењу Министарства 1 Бр. 11995 од 19 новембра 1941 године у погледу примена мера за зимску против комунистичку акцију.

Исто тако издата су потребна наређења и упутства у погледу правилног обавештавања народа о правој ситуацији и комунистичкој опасности за српски народ.

Расположење народа је добро. Јасно се испољава, да народ жели мир и да је заузет својим свакодневним бригама.

Долазак бугарске војске изазвао је у народу узнемиреност, пошто су у сећању народа поступци Бугара за време њихове окупације од 1916-1918 године. Начелство је предузело потребне мере, да народ оспокоји објашњавајући да су Бугари овде само ради одржавања реда и чувања војних и саобраћајних објеката и да ће наше власти и даље вршити своју дужност, као и да се Бугари налазе под командом Немачког заповедника Србије. До сада се наши људи држе коректно а од бугарских војних власти зависи да се такав став одржи.

Питање исхране становништва у округу је једно од најделикатнијих а нарочито питање исхране становништва у вароши.

Начелство је предузело мере издало потребна наређења и упутства, да се исхрана становништва обезбеди.

У вези еа исхраном је и сузбијање несавесне спекулације, и у том правцу начелство је издало потребна наређења и упутства.

И у погледу смештаја и исхране избеглица начелство је издало наређења и упутства среским начелницима налажући им, да овом питању поклоне нарочиту пажњу.

Исто тако начелство је образовало окружни одбор за зимску помоћ и издало потребна наређења и упутства, да акција за прикупљање зимске помоћи на територији овога округа буде што агилнија и прикупљена помоћ што обилнија.

За ових првих десет дана свога деловања ово окружно начелство је издало потребна наређења и упутства да се очува потпуни ред и мир на теритирији овог округа и српски народ спасе од уништења, предузело потребне мере, да осигура исхрану становништва, смести и храни избеглице и помогне невољнима. Резултати до сада издатих наређења још се не виде, јер је рад начелства тек у зачетку, али ће се предузети све да се ова четри основна питања правилно реше.

Исто тако издата су потребна наређења и упутства да се рад органа унутрашње управе који је до сада био пасиван ожили и да се стави у службу народа.

Заступа
ОКРУЖИОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 56/1-1, К. 20.

18.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Број 90
22 јануара 1942 године
ЋУПРИЈА

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту
БЕОГРАД

Част ми је известити Министарство, да сам извршио службени обилазак параћинског и беличког среза.

Срез параћински сам обишао 16 ов. м. и тога дана сам примио све официре из оружаних јединица дотичног места; све стручне референте са полицијским чиновништвом; све шефове надлештава и установа; председника општине са управом; среског намесника са свима свештеницима из места и из оближњих парохија; председника трговачког удружења са члановима управе и представнике раденика.

Срез белички сам обишао 17, 18 и 19 овог месеца.

17 овог месеца примио сам: све шефове државних надлештава и установа; среског намесника са свим свештеницима; председника градског поглаварства са градским већницима.

18 овог месеца примио сам: све стручне референте среског начелства са полицијским чиновништвом, председника трговачког удружења са члановима управе и представнике индустрије; председника занатлијског удружења са члановима управе; све официре оружаних јединица из јагодинске групе.

19 овог месеца примио сам: све претседнике општина среза беличког; све адвокате; претседника трговачке омладине са члановима управе; одржао састанак са начелницима среза рековачког кога сам за тај дан позвао и посебно састанак са четничким војводом среза левачког.

Додајем да сам све претседнике општина среза параћинског и раваничког са деловођама примио ранијих дана.

Како у Параћину тако и у Јагодини са свима позваним посебно задржао сам се у дужем излагању данашње ситуације, шта тражи Српска влада - од народа у овим тешким данима по српски народ и по земљу, шта су све ови дужни на првом месту као Срби, добри и свесни патриоте да учине за свој народ и државу итд. Старешинама надлештва и установа - сам нарочито истакао шта се од њих тражи и као од старешина у своме, званичном пословању и од њиховог подређеног особља, а шта о деловању у народу и додиру са њим. Да они имају учинити све и у једном и у другом деловању, да народ осети своју власт и државу, да власти чувају права и интересе народа и упуте га на потребну послушност пожртвоване власти, а да све ово пак зависи од њиховог рада и држања.

Сва моја излагања била су у датим ми инструкцијама а све друго што је било потребно истаћи према месним приликама и потребама.

Својим ставом, дао сам свима могућност да ми у овим стремљењима истакну и своја мишљења и запажања, -и према свему овом судећи, добио сам добар утисак, да народ схвата озбиљност ситуације, да се трезни и прибира и да ће поћи једним здравим и конструктивним путем на чувању рода свога и обнови земље.

Само додајем ово, да на свима нама лежи прва дужност да о интересима и потребама народа морамо водити озбиљно рачуна, да ма каквим непромишљеним или бар брзо схваћеним поступцима не изазовемо обрнуто, -што ће имати недогледних последица. Нарочито треба водити рачуна о принудном откупу хране по максимираној цени, која према цени на тржишту изостаје преко 2/3, а о чему сам већ учинио потребне предлоге Господину Претседнику Српске Владе и Министру Пољопривреде и Исхране.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 25/3-1, К. 20.

19.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 1191
12 фебруара 1942 године
ЈАГОДИНА

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Одељење за државну заштиту
БЕОГРАД

Начелство среза беличког актом бр. 2576 од 10 фебруара 1942 године доставља:

На дан 8 фебруара т. г. на овдашњој железничкој станици одиграо се немили случај између шефа железничке станице и бугарског војника стражара.

На моје тражење шеф железничке станице у Јагодини са актом бр. 255 од 9 фебруара 1942 године поднео ми је следећи извештај:

Дана 8 фебруара 1942 године на станици Јагодина догодила су се два врло непријатна инцидента, између железничког особља и бугарске страже и то:

1. Дана 8 фебруара 1942 године око 1 час спровео је надзорник скретнице и скретничара код свог команданта, али на интервенцију немачких железничара, они су пуштени и наставили вршење своје службе.

Ради овога могло је доћи до тешких последица , јер је воз М-178 пошао из Арачићева али је пред затвореним улазним сигналом стојао два минута. Надзорник скретнице и скретничар у слободном времену скупљали угаљ који су добили од командата транспорта који је час раније прошао, а што је овом стражару било сумњиво.

2. Дана 8 фебруара 1942 године у 16,05 пустио сам путнике на перон за воз 11 4 који је стигао у Станицу Јагодина у 16,10. У истом часу један бугарски стражар почео је на најгрубљи начин са спуштеном упереном пушком на којој је био нож да тера путнике са перона у чекаоницу и да тамо сачекају долазак воза. Ја сам рекао стражару да сам шеф станице и да сам ја тако наредио, али то није помогло, већ је наставио своју грубу игру. Одмах сам позвао Бугарског Команданта станице и Немачког зондерфирера, али док су стигли стражар је напунио пушку и уз претњу пуцања терао мене са перона.

Својим сталоженим и мирним држањем задржао сам војника да не пуца, а одмах затим дошао је немачки зондерфирер који ме је узео у заштиту и допустио да путници остану на перону у духу железничких прописа, јер је немогуће искрцати и укрцати 50 путника за бављење воза од 1-2 минута већ се имају сви раније припремати за улазак у воз.

Молим да се предузме потребно да се овакви случајеви надаље не понове.

Предње ми је част доставити Министарству с молбом ради знања, и извештајем даје по овоме послат извештај овдашњој Крајскоманди.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 40/3-1, К. 20.

20.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов.БР. 297
19 фебруара 1942. Године
ЈАГОДИНА

ГОСПОДИНУ
МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
БЕОГРАД

Част ми је Вам доставити извештај о стању у округу по свима гранама државне управе.

I

Безбедност је задовољавајућа. Тежих кривичних дела није било. Крајем прошлог месеца откривена је једна комунистичка четворка у срезу ресавском и од стране жандарма уништена /Министарство је обавештено/ у осталим срезовима комунисти нису примећени. Према једном обавештењу које имам од јуче, Бошко Ђуричић, адвокатски приправник из Јагодине вођа комунистичке банде у овом округу из прошле годишње акције, поново се појавио у срезу беличком сајош осам другова од пре 3-4 дана ради припрема за пролећну акцију. Ово исто обавештење наводи у колико је долазио у додир са сељацима, сви се држе резервисано. Ово се објашњава на тај начин, што су сељаци од прошлогодишње њихове акције наплашени терором, па сад очекују ситуацију како ће се развијати од стране надлежних органа у њиховом гоњењу и јачине ових јер познатаје ствар, сељак ће се определити оном које јачи, -сељак је данас без оружја и сам се не може бранити, када се овоме дода, да вође комунистичких банди, који су у свом округу прошле године дејствовале - учитељ - Баца - и овај Бошко нису за ове крајеве непознати, учитељ - Баца - је родом из среза рековачког и тамо дуго службовао, а Бошко је Јагодинац син бившег председника овд. Суда са добрим везама свуда уз то располажу већим сумама опљачканог новца. Из овога излази, а у вези мога извештаја Пов. Бр. 259 од 17 овог месеца лично Вама упућеног, да оружане одреде треба оставити јаке како је то командант жандармерије одредио за мој округ 1530. Одмах исте потпуно наоружати, понављам одмах, снабдети оделом и обућом, а ниуком случају овај број од 1530 смањити на 880 како сам 17 овог месеца обавештен да је смањен од стране жандармерије Пов. Бр. 828 од 16 овог месеца, - о чему сам Вас данас обавестио актом Пов. Бр. 279.

Ја данас на лицу имам 1530 оружаног људства, које из одреда, које из четника које добровољачких одреда, са тим сам људством извршио распоред како по срезовима, тако и по станицама на терену, према месиим приликама и моме налажењу, у прилогу под /1. прилажем Вам овај распоред/.

Од овог распореда ја не могу одустати, ово је минимум што данас треба ако хоћемо реда, мира и сигурности, -у осталом господин Председник Владе ни Ви лично сте ми рекли да ми се број људства у округу неће смањивати, а ја не тражим више.

Ја више ни часа не чекам, одуговлачења је било доста око формирања прво полицијског корпуса, затим народне гарде, и ово се питање никако не приводи крају дефинитивно а време добро поодмакло, па Вас зато молим овај распоред да оста^е на снази, дајте ми одмах оружја, нарочито цокула и шињела ако нема друге спреме, а ја ћу даље учинити што је у мојој моћи.

Морал, дух и дисциплина код окружаних одреда је за сада добар, али ако остану овако боси, не обучени свакако ће се то све похабати и штетне последице наравно долазе.

У вези са овом безбедношћу као издавање наредаба, одржаване су конференције са среским начелницима /до сада три пута/ учињено је све што треба, -тако исто образовао сам концентрациони логор за комунисте у Параћину где је раније био магацин за смештај оружја.

II.

Власти опште - управне, самоуправне као и друге све раде и до данас нисам имао никакве жалбе ни притужбе на њих. Смене појединих општинских управа где је изискивала потреба извршено је, и даље се на овоме ради како се укаже потреба.

Среским начелницима сам наредио обилазак свих општина, како ради прегледа пословања, тако више ради јачег моралног дејства код грађана, да осете своју власт и државу, јер од рата нико није обилазио општине. Овом приликом су увек већи скупови грађана код општине, где им је сресни начелник држао говор у духу одређених му инструкција,-увек са среским начелницима је ишао и један официр из оружаних одреда, који је такође држао говор више у војничком смислу о одбрани државе. Оваки изласци показали су се врло добри са врло јаким утиском код грађана и буђење њихове свести као Срба према српству отаџбини.

Што се тиче чиновништва и ту је урађено све што треба и све оно што не ваља чињени су предлози потребни надлежним Министрима а то ће се и у будуће чинити када се укаже потреба.

III.

Исхрани се поклања пуна пажња, као једном од најважнијих питања, -како у духу постојећих прописа и наређења, тако и путем одржаних конференција са надлежним референтима за исхрану, председницима општина варошких и среских на-

челника. За оенову је узето, да се најсавесније пронађу они којима се мора продавати хлебац по 400 гр. По максимираној цени путем купона; - овај ће проценат изнети за сада од прилике највише 40% а остали да се хране из својих залиха како знају и то ће се за њих примати из прикупљених вишкова, а хлебац ће бити справљан од мешавине пшеничног и кукурузног брашна у размери 2/3 према 1/3 пшеничног брашна.

IV.

Сејању пролећних усева поклоњенаје најозбиљнија пажња, наредио сам да се прикупе сви потребни податци, да се семе на пролеће нађе, а сада ће се приступити овој новој диригованој пољопривреди.

За правилно решење овога питања много чини отежице, заштитни појас око путева и железничких пруга према уредби Заповедника Србије Бр. 28 од 30 јануара 1942 године о чему сам Вас посебним писмом од 18 фебруара т. г. Бр. 1733 обавестио, као и Председника српске Владе и Министра Пољопривреде и исхране, -овај заштитни појас не само да заузима огромну површину у појединим срезовима, већ што је најгоре овди долази у обзир искључиво земљиште у долини Мораве које само за културу кукуруза, чије је сејање забрањено, -ови огромни приноси кукуруза биће ове године избрисани што ће у велико допринети тешкој ситуацији у исхрани људској и сточној, не само у овом округу, већ у целој држави јер Поморавље је чувено са својим кукурузом одакле смо се сви снабдевали. Па нека ова година било сушом или поплавама почне, ето глади. Ј Тека овоме има, као што сам Вам у упућеном писму навео: да се овај заштитни појас скрати од 500 м. на 100 м. Па ако не одоржимо и мир онда по наређењу немачких власти имамо да исечемо на 500 м. Овим је мера безбедности по поменутој уредби постигнута, а поврх тога ће бити и казна за оне крајеве где су немири. На овом заштитном земљишту долази још у обзир од исхране култура кромпира, али ће због немања семена остати без овога, те нам и са те стране прети опасност од глади. Да ово земљиште не остане необрађено код окупаторских власти молити и тражити као што сам навео: сејати па ако нема мира сећи.

V.

—^ Принудно одузимање сувишка хране и стоке, једно је за сада од забрињавајућих питања и једно од наважнијих, -сељак је на то врло осетљив и плашити се је да не наступи реакција ма у ком погледу.

Као што сам то и на конференцији сада у Београду истакао да се приступи већој цени за одузету храну у виду премије. За коју налазим да је то наша интерна ствар, да ли ћемо и колико давати нашем произвођачу у виду премије, а цена нека остане како је одређена. У овој премији, сем државе, могу један део да сносе варошке газде, које фактички много мање сносе разне терете него пољопривредник,- док овај сноси одузимање хране, стоке, сламе, сена, дрвета и т.д. оптерећен дуплом порезом на земљиште,- дотле ови други имају да сносе само порез на радну добит, где ће и ту наћи начина да не прикажу право стање, а да и даље продају затечену робу под врло високим ценама и поред свих предузетих мера.

VI.

На пропаганду сам обратио велику пажњу. У ове три вароши, Јагодина, Ћуирија и Параћин одржао сам конференције са свима сталежима, објаснио им ситуацију, тражио од свих да и преко својих установа и удружења делују у народу на стишавању, одржавању реда и мира, завођењу рада на обнови земље и т.д. Имам запажања, да су ови састанци имали дејства и да је народ у овим местима у већини схватио озбиљност снтуације и да нам је спас само у миру и реду, -ова схватања све дубље и дубље надиру у шире слојеве. ЈТондонске вести немају више она дејства код озбиљног света, -чак према извесним податцима појединци и отворено иступају против.

На селима су образовани одбори од учитеља о свештеника са виђенијим домаћинима. који у овом правцу делају. Ови одбори нису званично образовани, већ су сресни начелници поједине звали и давали инструкције према мојим упуствима за рад на терену.

Морам истаћи, да свештеници врло слабо раде и у вароши и у селима.

Сем свега овога, наредио сам да се у свима већим местима образују национални одбори од интелектуалаца, како државних органа, тако и из приватних професија, да се упућују на рад у овом правцу по општинама, да на већим скуповима говоре. Сресни начелници ће им створити превозна средства. За Јагодину овај ће одбор бити већи и са радом почеће већ од 22. овог месеца у веише екипа.

VII.

Здравствене прилике су задовољавајуће, нема епидемија.

Наредио сам да се све мере предузму за вакцинацију против трбушног тифуса у селима где је ових дана била поплава.

VIII.

Саобраћајне су прилике добре. Објекти на државним и бановинским путевима су, где су били од комуниста поништени оправљени и оспособљени за саобраћај. Мост на Морави код Марковца, који је од стране наше војске порушен, издатје на лицитацију и приступљено је раду.

Из отвореног кредита приступиће се радовима гди то буде било потребно.

IX.

Политика је угушена и њом се сада нико не бави нити ће се бавити,- доста нам је „добра" учинила.

X.

Одбори за социјалне помоћи су образовани и раде.

XI.

Трговина, занатство и индустрија раде према данашњим приликама, средствима и сировинама са којима располажу. У оправданим конкретним случајевима када се обраћају излази "им се у сусрет према могућностима.

XII.

Расположење народа може се окарактерисати: велика забринутост за данашњицу и за сутрашњицу, како код варошког, тако и код сељачког живља. Огромна је већина за ред и мир и страховање да комунисти на прлеће не почну са ма каквом акцијом. Свака настојања владе у овом правцу биће правилно схваћена и са одобравањем.

МИШЉЕЊЕ :

Настојати свим средствима да се по окрузима одмах образују јаки оружани одреди, добро наоружани и опремљени, -што ће народ кроз њих осетити своју одбрану, пробудиће се национална свест о чувању српства и Србије од свих рушилачких елемената, који народу могу зла нанети.

Регулисати откуп хране и стоке како сам то у овом извештају и посебним актима предлагао,-јер од овога зависи задобијање сељака, а то значи имати ред и мир и што је главно овим онемогу... (овај део документа недостаје).

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 32/3-1, К. 20.

21.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Број Поверљиво
21 фебруара 1942 .г.
Јагодина

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

Према добивеним упутствима образован је у Јагодини одбор, који ће ићи по селима да народ унозна са правим стањем да га позове на ред и мир и рад на обнову Србије. У овај су одбор професори, адвокати, лекари и учитељи. Први састанци требали су се одржати на дан 22 ов. месеца у 16 општина среза беличког; а у осталим општинама на дан 26. ов. месеца.

Крајскоманда у Јагодини изменила је ово и одредила да се на дан 22 ов. месеца одрже састанци у 8 оиштина; 26 ов. месеца у 10 општина а 28 ов. месеца у 8 општина. Разлог овоме је одлагању што се жели, да на ове састанке пошаље своју жандармерију и своје тумаче. Уверења сам да би ефекат на народ био већи, када би се ови скупови одржали без присуства немачких жандарма.

О предњем ми је част известити с молбом ради знања.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 2-1/10, К. 136.

22.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Број поверљиво

22. фебруара 1942 године
Јагодина

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Поступајући по упутствима, која сам добио на конференцијама у Београду, да се образују пропагандни одбори, у Јагодини је образован одбор у који су ушли: професори, адвокати, лекари, учитељи и неке судије. Не треба да истичем, да сам морао да употребим доста труда, док сам овим људима објаснио важност и потребу да се ангажују у одбор.

Чланови овога одбора требали су данас да оду у 16 општина среза беличког и да на скуповима објасне сељацима данашњу ситуацију и позови их, да се одржи потпун ред и мир и да се предаду раду и обнови Србије. Данас је требало да иде 8 група предавача, а 26. о. м. 9 група.

Када сам јуче обавестио о томе Крајскоманду у Јагодини ађутант Крајкоманданта изјавио је, да овим састанцима морају да присуствују немачки жандарми сатумачима. Како нису имали довољан број тумача, одредили су, да данас иду само 4 групе. О овоме сам Вас обавестио својим писмом од јуче.

Међутим јуче у подне од начелника среза беличког обавештен сам, да се ови скупови не могу данас одржати јер да Крајскомандант нема сагласност Фелдкомандантуре, да се ови скупови могу одржати.

На конференцијама у Београду и код помоћника Господина Ђорђевића тражио сам, да се за сваку нашу акцију издејствује предходна сагласност и одобрење немачких војних власти.

Стога ми је част умолити Вас, Господине Министре да код надлежних немачких војних власти издејствујете одобрење, да пропагандни одбори, који су оснивани код окружних начелстава могу без икаквих сметњи држати своје скупове и да их убе-

дите, да ће ови одбори радити у духу емерница Српске Владе: на одржавању реда, мира, рада и обнове Србије.

Јасно је, да у овим приликама немачке војне власти морају наш рад контролисати.

Господину
МИЛАНУ АЋИМОВИЋУ

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3-1/10, К. 136.

23.

Господину Министру Унутрашњих послова.

Б Е О Г Р А Д

КО Н Ц Е П Т.

Ми против тога нити шта имамо нити можемо, али се бојим, да присуство немачких органа на тим скуповима може код света изазвати утисак, да људи који су у одбору раде по наређењу немачких власти, а не из свог сопственог убеђења, те ове конференције неће изазвати оно дејство које се иначе жели. Иначе у одбору су национално исправни и поуздани људи свесни, да је нашем народу потребан ред, мир и рад на обнови Србије.

Изволите примити Господине Министре и овом приликом уверење о моме особитом поштовању.

(преписати)
ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

24.

КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ ПОЛИЦИЈЕ
ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 24
23 фебруара 1942 г.
Јагодина

Јовановић М. Живојин и
Горошевић Ј. Наум комунисти
ухапшени

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
(Одељење за државну заштиту)

Командант XXII оружаног одреда под Бр. 221 од 19 фебруара 1942 године извести следеће:

Дана 17 фебруара т. г. добио сам извештај да се на тромеђи атара села: Витежева, Орешковице, и Дубнице налази једна комунистичка групајачине 7 људи. Одмах по сазнању упућена је једна патрола од стране овог одреда која је на наведеном правцу вршила претрес терена. Када је патрола јачине 5 људи дошла у близини трла Ђорђевића Николе земљорадника из села Витежева приметила је једну групу бандита на даљини од 800 метара а друга два бандита били су у близини једне шуме. Патрола је опколила ова два бандита и после краћег пушкарања бандити су били разоружани и ухапшени, осталих 5 бандита отворили су ватру на патролу а затим се изгубили у правцу села Орешковице где су наишли на два одељења добровољаца из Горњака и од истих према изјави потпоручника побијени.

Истрагом је установљено да су ухапшени Јовановић Милосава Живојин, родом из села Кушиљева, саобраћајни званичник и Горошевић Јована Наум из села Бобова, месарски помоћник.

Именовани су према Уредби о преким судовима од стране овог одреда осуђени на смрт и 20 фебруара т. г. пресуда је над њима извршена.

С молбом на надлежност.

Достављено:
Министарству унутрашњих послова
Команданту жандармерије

Заступа
Команданта, мајор
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 10/2, К. 92.

25.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Број поверљиво

27 фебруара 1942. г.
Јагодина

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Фелдкомандатура из Врњачке бање, преко окружне команде у Јагодини, доставила ми је списак повереника, који ће наша Влада упућивати да на јавним зборовима, обавесте наше становништво о ситуацији, да га одвраћају од непромишљености и да га придобију за лојалну сарадњу.

Мишљења сам, да би у Јагодини требало одржати још неки збор, поред досада одржаног збора, на коме је говорио Министар саобраћаја Господин Ђура Докић, армиски ђенерал. На ове зборове треба послати млађе људе, добре и рутиниране говорнике, који ће моћи потпуно да придобију пажњу присутних, да их наелектризирају и одушеве.

Прегледајући епиеак говорника мишљења сам, да би такав ефекат могли да изазову г. Др. Костић Мирко и Воја Ђорђевић, али независно од овога мишљења, остављам Вама Господине Министре, да Ви одредите личности, које би могле постићи својим говорима изложени циљ.

Изволите примити Господине Министре и овом приликом уверење о моме особитом поштовању.

ОКРУЖНИ НАЧЕЈТНИК,
(потпис)

Господину
МИЈТАНУ АЋИМОВИЋУ
Господину Министру унутрашњих послова
Б Е О Г Р А Д.

АВИИ, АНОР, Бр. Рег. 4-1, Ф. 10, К. 136.

26.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.2382
27 фебруара 1942 године
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

Начелство среза раваничког актом бр. 1268 од 22 фебруара 1942 године доставља:

Данас у 16 часова одржао је збор у хотелу „Уједињење" у вароши Ћуприји бивши комесар инжињер г. Милосав Васиљевић. Збор је отворио председник општине вароши Ћуприје Трифун Стошић. Говорник на овом збору био је само г. Васиљевић. Господин Васиљевић је у своме дужном говору углавном изложио рад данашње Српске владе а специјално рад Господина Генерала Недића председника владе. Између осталог рекао је следеће:

Да је Југославија увучена у рат пропагандом Енглеске, Америке и Француске, да наши политичари и наша влада као и сами војни вође нису знали или хтели да схвате, да се рат са једним много надмоћнијим партнером по људству и материјалу није могао да води. Каже да је доласком пуковника Донована у Београд склопљен план са генералом Симовићем о преврату и ступању Југославије отворено на страну демократских држава. Даље је говорник рекао да је Енглеска пропаганда протурила верзију да је Генерал Недић изашао из владе зато што влада није хтела у рат противу Немачке: а зна се и о томе има података да је Генерал Недић уласком трупа немачких у Румунију тражио меморандумом послатом кнезу намеснику, председнику вла-

де и иачелиику главног генералштаба да се политика Југославије приближи политици сила осовине, јер је рат са овим државама узалудан и води очигледној пропасти Југославије. После овога меморандума генерал Недић је отишао из владе. Дакле нс зато што је хтео рат са силама осовине како тврди Енглеска пропаганда него што је хтео мир са силама осовине.

Дал>е је говорник рекао даје по хашкој конвенцији данашња влада правно и формално легална и да смо дужни да сви будемо окупљени око ње и да је помажемо у њеном настојању. Па и да није правне санкције интерес на је, потреба је наша да будему уз њу и са њом, јер она чува наше опште и појединачне интересе и задовољава наше основне потребе. Генерал Недић у овом циљу води управу земље, земљу и Српски народ путем који је дуг и тежак али оставимо га на овом послу, јер ће нас извести и спасти пропасти које нам је била у изгледу. Због овога оставимо се страних прислушкивања и страног завођења, које нас наводе на пропаст и пођимо сви путем рада, реда и мира, бољој будућности која нам припада у новој европској заједници која се ствара.

Да сузбијемо комунизам и његову акцију, која делује самоубилачки на цео наш народ. Због његове прошлогодишње акције умало није цео српски народ нашао смрт у грађанском рату, али благодарећи трезвености нашега, нарочито села и мирног дела варошког становништва опасност је отклоњена. Констатује да комунизма има више међу варошким светом а нарочито интелектуалцима, а много мање међу радништвом. За ово има кривице и од родитеља који треба да поклоне већу пажњу васпитању деце.

На крају говорник моли да се сви заложимо на срећивању прилика и очувању српства и земље. Да у томе имамо пуну веру у данашњу владу Генерала Недића која ради за постигнуће истих циљева. Да се не заваравамо страном пропагандом и да сачувамо ред, мир и спокојство код својих кућа, при свом свакидашњем раду.

Збор је протекао у реду и миру. Било је присутних преко 300 лица који су пажљиво и са задовољством саслушали говорника.

Од стране немачких власти присуствовали су из Крајскомандантуре у Јагодини један подофицир и један тумач, а од стране бугарске Командант места пуковник и два официра.

Одељење за пропаганду при Предстојништву владе извештено је телеграфски.

У вези телеграфског извештаја бр. 2157/42 предао ми је част доставити с молбом ради знања.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 50/4-1, К. 20.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Број 10
6 марта1942.године
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
одељењу за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

Поступајући по наређењу Министарства I Пов. бр. 96 част ми је поднети следећи извештај:

Општа ситуација у Округу је задовољавајућа. Имао сам обавештење, да се Бошко Ђуричић, адв. приправник из Јагодине, појавио у срезу беличком. Одмах сам предузо потребне мере, да се спречи свака његова акција и он пронађе и ухвати или уништи. Према обавештењима које имам. сељаци се према акцији комуниста држе врло резервисано. У колико сељаци буду видели да су наше снаге јаке, потпуно ће напустити комунисте. Стога је неопходно потребно, да се што пре наоружају и снабду оделом и обућом, свршени слушаоци полицијске школе и упуте у среска места. Иначе 276 свршених слушалаца полицијске школе седе у Јагодини и чекају, да се обуку, наоружају и распореде. Док чекају распоред проводе време у беспосличењу што штетно утиче на њихов морал и дисциплину. Среским начелницима сам наредио, да све повратнике из шуме преслушају и утврде, да ли је ко од њих за време док је био у шуми учинио и какво дело. Према тежини учињеног дела да одлуче: да ли га треба предати преком суду, послати у Концентрациони логор или пустити кући, уз обавезу родитеља и сродника да се више неће одметати. У свима општинама образоване су сеоске страже, али немају оружја већ патролирају и службу врше ненаоружани.

Расположење код народа може се окарактерисати: велика забринутост за данашњицу и сутрашњицу. Огромна већина жели ред и мир и поздравља сваку одлуку, којом се иде на то, да се спречи нова акција комуниста. Питање откупа пшенице и кукуруза једно је од најосетљивијих питања. Разрезана количина од 550 вагона кукуруза и 65 вагона пшенице за округ моравсктт не може се остварити, јер те количине нема. Предузето је све, да се народу објасни, да се ове количине употребљавају искључиво за исхрану становништва у нашим пасивним крајевима. Сељак ово прима и даће све што може дати. Мора се признати да је сељак преоптерећен пошто се од њега тражи и храна, стока; највише је погођен уредбом о заштити саобраћаја, те се мора наћи пута и начина, да уз јефтине цене добије своје најнужније потребе. Нарочито је велика оскудица за монополске артикле. Петролеум није добијен у децембру, а зајтина уопште нема.

Да би се осигурала исхрана непроизвођачког сиромашног становништва наредио сам, те је заведено рационирање хлеба. Хлеб на купоне може добити само онај, који заиста нема брашна.

Исто тако предузете су енергичне мере ради сузбијања несавесне трговине и шпекулације.

Да би се обезбедило семе наредио сам, да се ограничи потрошња кромпира. Обзиром на то, да ће бити великих површина земљишта, на комер се неће смети да сеје кукуруз, тражио сам, да се осигура семе јаре ппшенице, овса, јарог јечма али још нисам добио одговор. Среским начелницима наредио сам, да питању планске привреде посвете сву своју пажњу и да се сви послови предвиђени у истој морају извршити у предвиђеним роковима.

Здравствене прилике у народу биле су добре; заразних болести није било. У ниским насељима, где пијаћа вода није најздравија, вршено је шприцање против трбушног тифуса.

Услед топљења снега и кише био је нагли пораст Мораве, те услед велике наслаге ледених санти, вода није могла да отиче, но се је била излила у околна поља. Интервенцијом наших власти а споразумно са окупаторским властима, употребљени су минери из Сењског рудника који су експлозивима разбили ледене санте и наслаге и омогућили ток води, те овим спасли насеља од поплаве. Под водом се још и данас налази нижа поља дуж Мораве, најплоднија земља овога Округа, тако да ће засејани озими усеви пропасти. Наредио сам стручним референтима проучавања питања одвођења воде путем употребе службе рада.

Од излива речице Белице био је поплављен и однешен државни пут бр. 1 Јагодина - Ћуприја код села Гиље у дужини је 2 км. Те сам наређеном употребом радне снаге овај пут оправио и оспособио за саобраћај.

Односи према окупаторским валстима били су лојални и коректни; није било ни једног инцидента како у односу власти тако и појединаца.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 57/4-1, К. 20.

28.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Број 384.
10. марта 1942 год.
Јагодина

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Подносим Вам овај исцрпан извештај о стању оружаних одреда у повереном Вам округу, јер овом се питању мора поклонити пуно пажње и све нејасности извести на чистину, јер овако неваља и неможе бити, пошто води једном хаотичном стању.

Вама су сада Господине Министре подчињени: командант, официри, подофицири и стражари Српске државне страже у свима службеним, личним и дисциплинским односима - &.3. Уредбе о устројству Српске државне страже, а мени као начелнику округа подчињени су у погледу службене употребе и свих службених дужности, као и да сам њихов дисциплински старешина: командант окружног одбора Српске државне страже и сви подређени му органи- &.9 став II. Поменуте Уредбе.

Да сам ја старешина свих оружаних одреда у своме округу, било је још од самог почетка регулисано и то: самом инструкцијом под Пов. Бр. 96 од 26 децембра 1941 године, Министарство унутрашњих послова које су инструкције потписане како од стране Ваше, тако и од стране Господина Председника Министарског Савета, које у своме III ставу гласе: „Окружни начелник се првенствено стара о реду, миру и безбедности у округу, јер то су битни услови за рад и напредак. У том циљу он непосредно располаже целокупном оружаном снагом у округу, чији старешина му је непосредно подчињен". Тако исто, регулисано је наређењем Команданта жандармерије-оперативно одељење Пов.О. Бр. 1 од 1/1 1942 године, које у своме заглављу гласе: „У вези Чл. 8. Уредбе о административној подели земље, а да би се могло наставити што ефикасније чишћене земље од заразе - комунистичке немани, Господин Председник Министарског Савета са I Бр. 15394 од 30 XII 1941 године, изволео је наредити : да се сви оружани одреди у земљи, жандармериски, добровољачки и четнички, као и све жандармериске јединице (чете, водови и станице) ставе одмах под неосредну команду надлежних окружних начелника.

Према изложеном, јасно је да сам ја старешина свих оружаних одреда и да одговарам за ред, мир и безбедност са надлежним командантима.

Господину
МИЛАНУ Ж. АЋИМОВИЋУ
Господину Министру унутрашњих послова
Б Е О Г Р А Д

Када сам примио дужност Окружног начелника, речено ми је од Ваше стране, као и од Господина Председника Владе, да ћу најдаље до друге половине месеца марта, имати сво људство : обучено, наоружано и моторизовано, -од свега тога до данас нема ништа, а одговорност је остала иста и још већа, обзиром на наступајуће пролеће.

По пријему дужности затекао сам у округу следеће стање:

-Људство оружаних, четничких и добровољачких одреда не десциплиновано и склоно разним судским и дисциплинским иступима, као:

-Пијанчило се и пуцало у напитом стању, што је уносило немир у народу;

-Вршила се безобзирна реквизиција од народа;

-Нису поштоване управне и општинске власти;

-Поједине војводе смењивале су председнике општина и своју самовољу спроводили до крајњих граница нетпељивости;

-Издавата наређења управним и општинским властима од стране надлежних, ометана су у извршењу од појединих команданата и четничких војвода, који су себе сматрали за неприкосновеним;

-Поједине војводе безобзирно су спроводиле самовољу и изрицале телесне, новчане и друге казне над становништвом;

-Вршени су претреси приватних станова и четници су односили све што је било од вредности (ЈТевачки четнички одред, 8. Српски добровољачки одред).

-Начелници сресни добијали су претећа писма од појединих војвода (Војвода Гордић - начелнику среза беличког и сл.) и много што шта, што је утицало неповољно , на духовно стишавање заплашеног и напаћеног народа од комунистичког терора, и томе слично.

Општи закључак: неред, нерад, хаос и неиздржљиво стање.

Да би наведено стање поправило, предузео сам следеће мере, у погледу морала, духа и дисциплине ито:

а) Забранио сам људству оружаних одреда употребу алкохолних пића, као и затварање свих механа и крчми по селима и мањим насељеним местима (сем сресних места);

б) - Реквизицију и пљачку од стране оружаних одреда свих врста;

в) - Забранио сам батињање мештана и о овоме овластио искључиво надлежне управне власти, а сходно постојећој Уредби о телесном кажњавању:

г) - Наредио сам антикомунистичка предавања, као и предавања наше националне историје у циљу подизања народног духа и морала колико је то исти разорном акцијом био поколебан;

д) — Наредио сам да се непрекидно врши претрес терена и да се најенергичније ради на сузбијању комунизма, његове пропаганде и атаковања;

ђ) - Формирао сам и заклео милицију по свима насељеним местима али нисам успео ову да наоружам и ако сам се у више махова за оружје обраћао Команданту жандармерије;

е) - Сва мимоилажења и нејасности између управних власти, окупаторских власти и оружаних одреда, довео сам у координацију и повратио сам ауторитет управним и општинским властима, поставивши га на солидну основу;

ж) - Израдио сам Упуте за : Обавештајну службу, за Организацију везе између начелника сресних и оружаних одреда, као и овога начелства, те сам све подчињене чврсто укопчао у једну целину, подесну за лаку управу, командовање и извештавање о свему ономе, што је од битне важности по ред, безбедност и дисциплину У округу;

з) - Да се људство касарнира, издели на ситније формациске делове и у свему поступа по мирнодопским правилима и прописима;

и) - да исхрана људства буде ускупна, да се подвргие санитетској контроли, а да се набавка артикала људске хране врши по постојећим прописима, а не реквизицијом, као што је то раније вршено;

ј) - Стварао сам и још увек најенергичније радим, на стишавање узнемирености народа, запајајући га путем предавања и говора преко начелника среских и команданата одреда, схватањима данашње Српске Владе Народног Спаса, у жељи да разбијем стечене заблуде о комунизму и повратим народ из хаотичног стања у који је разорном акцијом илегалних елемената био доведен. И томе слично.

И поред наведеног, на сусрет ми се не излази:

1. - Издају се наређења и наредбе од стране Команданта жандармерије и четничких војвода (Косте Пећанца) и мимо мене, тако да нисам био обавештен о садржају и циљу ових наређења.

Четници Темнћског и ЈТевачког четничког одреда, напустили су територију округа без мога знања и отишли по наређењу Косте Пећанца у Топлицу, тако да су ова два среза, остала необезбеђена.

2. - Са актом Пов. Бр. 333/42 захтевао сам од Команданта жандармерије да ми се даду слободне руке у погледу начина обезбеђења и бројног стања људства са којима располаже, али сам у овом спутаван.

Према телефонском разговору са Командантом жандармерије, извештен сам да ми је бројно стање људства са 880 смањено на 664 човека, међутим наређењем Команданта Српске државне страже са Пов. Јб. Бр. 2 од 2 III. тек. године, одобрено ми је бројно стање од 730 људи.

3— Тражено оружје, убојни материјал, одело и обућу, још нисам добио, тако да ми је гро људства неупотребљиво за извршење ма каквих задатака на терену.

4.- Распоред официра врши се противно мојим предлозима и ако их не захтевам више но што то формација прописује.

Наредбом Команданта Српске државне страже Пов. Ађ. Бр. 9 од 7. марта 1942. године, извршен је распоред командира окружне резерве и среских одреда, противно мојој жељи.

Напомињем да распоред по овој наредби немогу да усвојим, пошто желим да ми остану на лицу они официри, који су дуже времена провели на територији овог округа и на истом познају прилике и живот, те као такви могу највише и дати од себе.

Молим да се наведена наредба те да иста гласи у следећем:

а) - На службу у Окружну резерву округа Моравског жандар. Капетан I кл. Јевтић Ч. Станоје, назначен за командира пољске страже среза Нишког.

б) - Закомандира одреда среза белићког, пешад.капетан I кл. Николић П-Милорад, назначен за командира оркужне резерве округа зајечарског.

в) - На службу у одред Српске страже среза беличког пешадиски поручник Чанак Т. Жарко, до сада наставник полициске школе у Јагодини.

г) — За командира пољске страже среза параћинског пешад.капетан I кл. Андрејевић Ч. Александар, до сада командант X1/1 оружаног одреда у Параћину.

д) — За командира пољске страже среза темнићског арт. кап. I класе Миловановић А. Предраг, до сада на служби у XXIII оружаном одреду у Ћуприји.

ђ) - За командира пољске страже среза раваничког коњички капетан I кл. Милић Благоје, назначен на службу у одред пољске страже среза беличког.

е) - За командира среске страже среза ЈТевачког пешад. капетан I кл. Михајловић С. Јоца, назначен за командира станице пољске страже у Врњачкој Бањи.

ж) - За командира среске страже среза ресавског у Свилајнцу пешад. поручник Љубисављевић Живадин, досадашњи командант XXII оружаног одреда у Свилајнцу.

з) - За командира пољске станице у манастиру Каленићу ваздухопловни капетан II кл. Филиповић Момир, до сада водник XIX оружаног одреда у Јагодини.

и) - За командира пољске станице у с. Црнчи, среза беличког, жандармериски поручник Видић Милутин, назначен за командира одреда пољске страже среза беличког.

ј) - За командира пољске станице у с. Поточцу, среза темнићског жандармериски поручник Рајић Петар, назначен за командира пољске страже среза темнићског у Варварину.

к) - За командира пољске станице у с. Глоговцу среза Раваничког жандармериски потпоручник Живковић Р. Светолик, назначен за командира пољске страже среза параћинског у Параћину.

л) - За командира пољске станице у с. Лоћики среза беличког, пешад. кап. II кл. Стојановић Т. Милутин, досада у полициској школи у Јагодини.

љ) - Да се одреди за официра за везу у штабу државне окружне страже у Јагодини, пешад. капетан I кл. Перишић М. Александар, назначен на службу у окружну резерву округа Моравског, иначе досадањи начелник штаба српских оружаних одреда округа Моравског.

Наведен распоред молим да се неизоставно усвоји и да се од стране Команданта Српске државне страже телефонским путем известим, како би могао приступити реорганизацији предвиђеној са Пов. Бр. 2 од 2. марта текуће године, а наредба може стићи и касније.

5 - На територији овога округа налазе се следеће четничке добровољачке формације:

- 8. Српски добровољачки четнички одред у Деспотовцу;

- Параћинска четничка чета у Параћину;

- XX Поповачки четнички одред у с. Поповцу;

- XXI Четнички одред у Варварину;

- XXII Четнички одред у Свилајнцу и

- ЈТевачки четнички одред у Рековцу.

Нејасно ми је да ли се наведени четничко - добровољачки одреди сматрају, као самосталне формације или су и њихова бројна стања урачуната у одобрени ми број 730 људи. Ово ми је најхитније потребно да би могао да извршим реорганизацију сходно наређењу Команданта Српске државне страже Пов. Јб. Бр. 2 од 2. марта текуће године.

8. Српски добровољачки одред у Деспотовцу има за команданта војводу Блашка Михајловића, који неизвршава моја наређења и који ни на трећи позив није дошао у ово начелство ради потребног споразума, за обезбеђење среза деспотовачког и индустриских објеката који се налазе на истом.

ЈТевачки четнички одред у Рековцу, има за команданта потпоручника и војводу Николу ЈТевачког, који је у свему сличан напред наведеном одреду. Бројно стање ових одреда не знам, јер ми га војводе не достављају.

Потребно би било решити и присилити ове одреде, на послушност, јер овакви какви су, на њих немогу рачунати, с обзиром да извршавају наређења Четничке Команде у Нишу, као што сам горе навео, -да су отишли у Топлицу.

6. - Према постојећим наређењима , образована је полициска школа у Јагодини, кроз коју је поред људства оружаних одреда прошло и 450 слушалаца из грађанства. Међутим према бројном стању које ми је одобрено, не могу све да распоредим па молим да се хитно реши питање вишка у овоме људству.

7. - Наведени четнички одреди под тач. 5 требали би да остану као самостална формација, предвиђене ставом V наређења Команданта жандармерије IV Пов. О. Бр. 828/42 год. Да се исти ставе под моју команду, пошто сам већ наредио да обезбеђују дотичне срезове.

8.- Према наређењу Команданта Српске државне страже Пов. Јб. 2/42, натериторију овога округа формирао сам окружну резерву, среске одреде и 5 пољских станица и за ово ангажовао 730.

Достављајући предње, ја Вас Господине Министре молим, да наведено стање изволите реферисати Господину Председнику Владе, узмете изложена питања у разматрања и да изволите наредити Команданту Српске државне страже у погледу предложеног распореда официра, те да се исти распореде на дужности како сам то изнео у тач. 4. овог извештаја.

Поново напомињем, да сма распоред официра извршио, обзиром да лично познајем и имам потребне податке о сваком појединцу, пошто сам пратио њихов рад, у времену како сам био постављен на садању своју дужност.

Исто тако мислим, да се четнички одреди не рачунају у дозвољени ми број од 730 људи, већ да ови одреди, остану као самосталне формације под мојом командом.

Оружје, одело и превозна средства, молим да ми се најхитније обезбеде, пошто је крајње време обзиром на евентуалности, које ће још у току овога месеца наступити.

И овом приликом Господине Министре, изволите примити изразе о моме особитом поштовању.

Експедовано:
По куриру жандармериском
Поднареднику Сави Вуковићу
Брзим возом на дан 10. III
У 13 часова.

ОКРУЖИИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

Капетан I класе,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 1/1-6, К. 29 А.

28.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К Бр. 1565
23 марта 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
одељењу за државну заштиту
Б Е О Г Р А Д

Начелство среза деспотовачког актом својим од 15 марта о. г. бр. 1110 доставило је следеће:

„На основу наређења Председништва Министарског Савета Бр. 200 од 13 фебруара 1942 године и наређења тога Начелства под бр. 1565 од 15 фебруара 1942 године част ми је поднети следећи извештај:

Изасланик Председништва Министарског Савета - Одељења за пропаганду г. Младен Вучковић јавио се је овоме начелству на дан 3 о. м. и истога дана утврђен је план његовог обиласка општинских управа овога среза и у пратњи одређеног чиновника овога начелства г. Мимовића М. Новице одржао је са грађанима конференције у следећим општинама и то:

1. На дан 4 о. м. у с. Деспотовцу у 9 часова пре подне, у с. Буковцу на дан 4 о. м. у 12 часова у подне, у с. Витанцу на дан 4 о. м. у 4 часа после подне,

2. На дан 6 о. м. у с. Пањевцу у 9 часова пре подне, у с. Сладаји на дан 6. о. м. у 12 часова у подне, у Стењевцу на дан 6 о. м. у 6 часова после подне,

3. На дан 7 о. м. у с. Јеловцу у 10 часова пре подне, у Руднику Баре на дан 7 о. м. у 5 часова после подне,

4. На дан 8 о. м. у с. Жидиљу у 12 часова у подне, у Равној Реци на дан 8 о. м. у 7 часова после подне,

5. На дан 9 о. м. у с. Поповњаку у 4 часа после подне,

6. На дан 10 о. м. у с. Језеру у 9 часова пре подне, у с. Баљајци на дан 10 о. м. у 12 часова у подне, у с. Труђевцу на дан 10 о. м. у 4 часа после подне, у с. Балајнцу на дан 10 о. м. у 7 часова после подне,

7. На дан 11 о. м. у с. Вел. Поповићу у 9 часова пре подне, у с. Брестову на дан 11 о. м. у 12 часова у подне, у с. Богави на дан 11 о. м. у 3 часа после подне, у с. Медвђи на дан 11 о. м. у 5 часова после подне,

8. На дан 13 о. м. у селу Миливи у 9 часова пре подне, у с. Плажанима на дан 13 о. м. у 12 часова у подне,

9. На дан 14 о. м. у 8 часова пре подне у с. Грабовици и

10. На дан 14 о. м. у 5 часова после подне у г. Деспотовцу.

Према поднетим записницима и одржаним конференцијама одређенога чиновника, конференције је отварао чиновник Мимовић, а затим давао реч г-ну Вучковићу који је у кратким потезима изручио поздраве и поруке Господина Председника Српске Владе Господина Генерала Милана Недића и подвукао важност одржања реда и мира и изложио последице, које би наишле у противном случају.

У означена села седиште је општинских управа те је у свима селима конференција била посећена у великом броју, али конференцијама у рудницима: Баре и Равној Реци присуствовао је велики број раденика, који су после завршених конференција изразили захвалност господину Председнику Српске владе на послатим поздравима и порукама да се одржи ред и мир и дали су своја обећања преко својих повереника, да ће наредбе Господина Председника Српске владе у свему извршавати.

По завршеним конференцијама г. Вучковић данас на дан 15 ов. м. одпутовао је из овога среза."

Предње се доставља с молбом ради знања.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 44/5-10, К. 20.

29.

Окружно начелство округа
Моравског
Бр. 4863
23 марта 1942 г
Јагодина

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељењу за државну заштиту

БЕОГРАД

Начелство среза ресавског актом својим Бр. 2124 од 16 ов. мес. доставља:

Сресни одбор за антикомунистичку пропаганду на својој седници од 9 овог месеца решио је да се на дан 15 овог месеца у свима општинама среза ресавског одрже јавни зборови на којима ће се народу говорити о данашњим приликама као и акцији која се треба повести противу комунистичке акције и одржање реда и мира. На овим зборовима узети су у обзир да говоре сви државни чиновници: професори, судије, свештеници, учитељи, чиновници осталих струка, лекари, земљорадници, занатлије и трговци сви из Свилајнца.

Одржање зборова организовано је на следећи начин:

Организоване су дванајест екипе од по шест чланова у које су ушли службеници свих струка. Ове дванајест екипе имале су за задатак да према утврђеном плану одрже зборове свака у две до три општине. Екипе су све благовремено стигле на место опредељења и према већ раније издатим упутствима председницима опшптинских управа у свима општинама искупило се 100% мушког становништва као и већи број женских. Сви говорници говорили су по утврђеном плану и програму (који се у прилогу доставља). Према добивеним подацима на свима зборовима у свим општинама са највећом пажњом саслушани су говорници и клицало се Спасиоцу Српског народа, генералу Господину Недићу, као и Српском народу и Српској Војсци. Сви говорници су се изјаснили противу комунизма као једне опште опасности од које се требамо чувати и да само здруженим снагама можемо ту општу опасност сузбити и себе спасти. Такође одређени говорници говорили су и планској привреди и што више обделавање земљишта.

Акција Српског одбора за антикомунистичку пропаганду у Свштајнцу врло повољно је примљена од целокупног становништва како вароши тако и села и одбор сматра да би оваква акција требала да се спроводи у свима срезовима широм наше отаџбине миле мајке Србије.

Пожељно би било када би у најкраћем року а најкасније 29 овог месеца неко од Господе Министара из Владе Господина Недића дошао на збор који би се заказао за цео срез на коме би збору било присутно око десетак хиљада душа. Ако би било могућности за одржање овог величанственог збора молим, да се најкасније до 22 овог месеца известим.

На дан 14 овог месеца 560 милиционара из свих опигтина среза ресавског положило је заклетву на вашаришту у Свилајнцу у присуству двадесет свештеника из Свилајнца и околине, начелника среза ресавског, команданта XXII Оружаног одреда, свих председника и општинских деловођа и око четри хиљаде грађана. По извршеном чину заклетве прота Богомир Петровић одржао је патриотски говор и позвао присутне да до последњег даха остану верни датој заклетви. Затим је подписати у име Председника Српске владе и Министра унутрашњих послова честитао милиционарима полагање заклетве и позвао исте да остану верни датој заклетви на опште добро Српског народа. Затим је командант XXII оружаног одреда одржао подужи патриотски говор и позвао их да буду верни датој заклетви и угледају се попут свога предака ресавска - Стевана Синђелића, који славно паде на Чегру код Ниша 1813 године за слободу Србије и спас Српства. После овога сви милиционари са двадесет и шест српских застава продефиловали су кроз варош уз усклике Српској војсци, Српској Влади и Српском народу.

Предње ми је част доставити Министарству с молбом ради знања.

Прилог: 1.

Окружни начелник
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 58/5-1, К. 20.

30.

Г1РЕДСЕДНИШТВУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА
Одељењу за пропаганду

БЕОГРАД

Као изасланик Господина Председника владе, генерала Милана Недића, одржао сам народне зборове у сеоским општинама среза беличког, и то у свима које су биле предвиђене записником, а који је својевремено сресko начелство у Јагодини доставило Министарству унутрашњих послова и томе Одељењу. О овоме своме раду подносим следећи извештај:

1. На зборовима говорио сам сакупљеним земљорадницима о данашњем положају Србије, о улози Владе народног спаса којој стоји на челу генерал Милан Недић, о узроцима који су Југославију довели до пропасти, о лажној пропаганди која се и данас као и јуче необичном жестином шири кроз наш народ као и о њеним катастрофалним последицама. Даље сам испоручио сеоским домаћинима поруку Господина Недића који их позива да у миру и слози наставе своје послове и посвете се целим својим бићем земљорадничкој производњи од чијег интензитета зависи такође опстанак нашег народа. Све оне елементе, издајнике и одроде који би се евентуално појавили и позивали народ на устанак и одметање у шуму, нагласио сам, да их треба најенергичније и сложно отерати из своје средине. Подвлачио сам све оне тешке последице које би могле да настану ако би ти одроди опет дошли до изражаја

као прошле године, те да је најбоље и најпаметније да у миру, реду, раду и слози сачекамо крај ове светске револуције.

Сељаци су свуда са једногласним одобравањем иримили поруку Господина Председника владе и изражавали своју готовост да до задњега учествују у одбрани реда и мира.

2. На свим зборовима у моме срезу присуствовало је просечно око 200 сеоских домаћина. У општини Багрдану било је присутно до 600 људи, а у селу Рибарима и у Доњем Штипљу било је сакупљено око 400 сељака.

3. Домаћини из свих села које сам обишао моле Владу да им најхитније обезбеди макар најминималнију потребну количину плавог камена, као и потребно семе за раж, овас, јечам и детелину. Овај проблем је врло важан и треба га хитно решити путем пољопривредних установа.

4. Сељаци села Драгошевца, Медојевца и Ивковачког Прњавора тешко су погођени казнама од 2000 до 10000 динара као и затвором до месец дана а по тужби манастира Ивковића ради горосече. У току прошле јесени једна комунистичка банда од око стотину људи коју је предводио познати одметник Бошко Ђуричић, правник из Јагодине, имала је свој главни логор у манастиру Ивковићу који се налази крај ових села. Када је отпочела потера за овим одметницима, они су се повукли у планину Јухор. Међутим сељаци ових села били су доведени у један врло тежак положај како терором ове банде тако и самим тим што су путеви били запоседнути од шумских, те у град Јагодину нису могли одлазити да продају своје продукте нити пак да купују њима потребне артикле, а уз то нису смели ни у планини Јухор да залазе ради горивног дрва које им је требало за зиму која је већ била на прагу. Налазећи се предједном својом неопходном потребом као што је огрев, видевши да нема власти која може да им помогне и плашећи се да комунисти на пролеће поново не дођу на логоровање у шуму Ивковачког манастира сељаци су решили да ту шуму посечу, што су и учинили. Будући пак да се из ових села велики број радне снаге налази у заробљеништву, а велики број сада ће морати да одлеже затвор због ове горосече, то постоји конкретна чињеница да ће земља на атарима ових села остати скоро необрађена. С обзиром на стицај напред изнетих околности сматрам да им ове казне треба амнестирати. ЈТично сам се уверио да су сељаци ових села мирни и радни, да су велики противници комунизма и да ће свим силама настојати да се у њиховом крају одржи ред и мир овог пролећа и у будуће.

5. Сељаци села Доње Штипље, Горње Штипље и Каленовац једнодушно су изразили жељу да село Каленовац изађе из састава Деоничке општине и прикључи се општини Доњо Штипљанској. Сматрам да овој њиховој жељи треба изаћи у сусрет у толико пре што је ова до сада неприродна припадност села Каленовца општини Деоничкој последица ранијег политичко партијског живота.

6. Сресни начелник среза Беличког Г ЈТазић прави је човек на правоме месту.

Што се тиче командног кадра оружаних одреда, сматрам да им треба дати детаљније инструкције шта и како треба са народом говорити о спољној и унутрашњој ситуацији, јер су њихове изјаве често контрадикгорне и стварају забуну у народу.

Београд, 28 марта 1942.

Учтив,
Др. Тихомир Марковић, лекар
Асиетент Универз.
Делегат Председника владе за срез Белички

ПРПЛОГ: Потврда Среског начелника о одржаним зборовима

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 43/2-1, К. 3.

31.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 475.
4 априла 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

Поступајући по наређењу Министарства 1 Г1ов. Бр. 96, част ми је поднети следећи извештај:

Оишта ситуација у Округу је задовољавајућа. За време од подношења прошлог извештаја до данас, на територији повереног ми Округа није било никакве комунистичке акције. Становништво држи се мирно ради свој посао. Према обавештењима које имам, сељаци се трезне од комунистичке агитације и има се сазнање да не би помагали комунистичку акцију, већ на против заједно са оружаним одредима устали би противу ње. До сада натериторији овога Округа није било појаве јачих комунистичких банди, већ је било појаве мањих групатројке, петорке које су уништене благодарећи хитној интервенцији наших оружаних одреда. Земљораднички елеменат у већини неће се развијати са комунистичким бандама, али је потребно да се том становништву пружи пуна заштита како не би морала трпети ненаоружано и незаштићено комунистички терор. Да би се могле стално слати јаче патроле у циљу обиласка најудаљенијих села, потребно је што пре наоружати органе државне пољске страже како пушкама тако и аутоматским оружјем. Раденичког елемента има у рударским преузећима, који се за сада држе лојално, јер код истих није примећено ништа сумњиво. Углавном раденишто је заштићено, јер се у свима рударским местиома налазе посаде четничких организација и органи државне страже.

Српска државна стража формирана , али је људство још ненаоружано. Одреда српске државне страже има у свима среским местима, а поред тога формиране су и станице: Лоћика, Сиоковац, Крушар, Поточац и манастир Каленић. Поред органа српске државне страже на територији постоје и четнички одреди који су углавном сви наоружани. На територији Округа није било борбе са комунистичким бандама. На територији среза ресавског приликом претреса терена на дан 27 марта т. г. од стране 22 четничког одреда ухапшени су следећи комунисти: Бранисављевић М. Ми-

одраг, Бранисављевић Радомир, Петровић М. Петар, Јовановић Н. Љубиша, Трифуиовић С. Аврам, Максимовић Т. Милан, Матић М. Бранко и Јанковић Д. Радивоје.

При претресу терена од стране 22 четничког одреда на дан 21 априла 1942 год. ухапшен је у селу Кушиљеву Миленовић Александар бив. други комесар ресавске партизанске чете.

Приликом вођења акције од стране одреда овог Округа ухваћени су и то: у Појатама Кривовирским Чапцел Александар руски избеглица, који је живео у селу Извору, а био је у чети поручника Петровића Боре. Стављен пред преки суд и стрељан 2 априла 1942 год.

Код Обрадове Столице ухваћени су: Живковић Милица и Живковић Антоније из Грабова код који је нађено 180 експлозивних метака за минирање. Исти су од стране преког суда у Ћуприји стављени под преки суд и осуђени на смрт.

Питање откупа пшенице и кукуруза једно је од најосетљивијих питања. Разрезана количина од 550 вагона кукуруза и 65 вагона пшенице за округ моравски не може се остварити, јер те количине нема. Предузето је све да се народу објасни, да се ова количина жита има употребити искључиво за исхрану нашег становништва у пасивним крајевима.

У народу се осећа велика оскудица у монополским артиклима. Петролеум није добијен од децембра до данас, а зејтина уопште нема. Да би се осигурала исхрана непроизвођачког сиромашног становништва, наредио сам те је заведено рационирање хлеба. Хлеб се издаје на купоне и то само ономе ко брашна нема.

Предузете су енергичне мере ради сузбијања несавесне трговине и шпекулације, као и црне берзе, те се по овим предметима свакодневно изричу казне и то строге.

Да би се обезбедило семе за пролећну сетву, наредио сам да се ограничи потрошња кромпира. Обзиром на то, да ће бити великих површина земљишта, на коме се неће смети сејати кукуруз, тражио сам да се осигура семе јаре пшенице, овса и јарог јечма, али још нисам добио одговор.

Наредио сам среским начелницима. Да питању планске привреде посвете сву пажњу и да се послови предвиђени у истој морају извршити у предвиђеним роковима.

Здравствено стање у народу у опште је добро.

Реке које су почетком марта, услед наглог топљења снега, биле излиле, вратиле се у своја корита.

Стање путева је добро.

Односи према окупаторским властима били су лојални и коректни није било ни једног инцидента како у односу власти тако и појединаца.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЈТНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 37/6-1, К. 20/5.

Окружно Начелство Округа Моравског
Број: 7073
11.април 1942
Ј а г о д и н а

Предмет: Извештај о изгреду у кафани
Чедомира Јовановића у Јагодини

Министарству Унутрашњих Послова
Одељењу за Државну Заштиту

Београд

Сресни начелник среза беличког у Јагодини актом број: 7073 од 10. IV. 1942 известио је следеће:

„Станица државне страже у Јагодини актом број: 336 од 9. IV, о. г. доставила је следећи извештај:

Дана 8. априла 1942. г. око 17 часова упао је један бугарски војник пијан у кафану Чедомира Јовановића у улици Вука Караџића из Јагодине и ту напао самога власника и госте сељаке који су се у кафани затекли, са речима да им јебе мајку, да су сви шумски и да бацају бомбе. Овога војника молио је власник кафане да буде миран иако хоће шта да пије да ће му дати, агти је овај без даљега извукао свој бајонет и стао по газди ударати, нашта су се сељаци гости услед страха разбегли и стали преко зида од дворишта прескакати, па када су ово видели бугарски војници, који су се налазили у суседној кафани Боривоја Ђорђевића узели су своје оружје и стали нагађати ове људе, па су том приликом ухватили кафеџију и још три сељакате их отпратили у бугарску команду.

Овај бугарски војник иначе циганин више је пута правио нереде по вароши Јагодини па се овде наводи неколико случајева и то:

Дошао је код кафеџије Рафајла Обрадовића у улици Ђуре Јакшића на 5. о. м. и тамо нашао Алексића Ђорђа, циганина из Јагодине и овоме отео 100 дин. И ударио му три шамара пред кафеџијом. Ових 100 дин. Алексић је држао у руци и хтео да плати кафеџији рачун.

Пре два месеца у кафани Светомира Грујића из Јагодине у ул. Капетана Коче отео је једном сељаку 250 дин. из руке у времену када је овај хтео платити кафеџији рачун. Није се могло установити ко је овај сељак.

Ово су само моменти који се могу доказати, док остали случајеви нису навођени јер нико неће да сведочи.

Овај војник иде од кафане до кафане и прави велике нереде, па молим да се преко надлежних издејствује да исти не долази у дотицај са народом, јер ће једног дана доћи до немилих инцидената, које могу имати великих и рђавих последица било по народ или самог војника.

Бугарској команди овај је војник познат као неваљао, јер у времену када су војници по хапсили сељаке и самога кафеџију Чедомира Јовановића ради изгреда у њиховој кафани, који је изгред опет овај војник изазвао, бугарски Командант рекао је сељацима и кафеџији када их је на слободу пуштао, да нека опросте јер да је војник велики мангуп."

Достављајући предње част ми је замолити Окружно начелство за предузимање потребних мера код надлежних власти, да се спрече даљи инциденти које би изазивао наведени бугарски војник, како не би дошло до штете за наш народ и за углед бугарске војске.

Предње ми је част доставити с молбом на знање и даљу надлежност с тиме да је о овоме инциденту извештена овдашња Крајскоманда.

За Окружног Начелника:
Помоћник
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 12/5-1, К. 20 В.

33.

Окружно Начелство Округа Моравског
Бр: поверљиво
24 априла 1942 год.
Јагодина

Господине Министре,

XXII Ресавски самостални четнички одред у Свилајнцу, којим командује поручник Живојин Љубисављевић, показао је одличне резултате у чишћењу терена од комуниста. Енергичном акцијом овог одреда комунистичке банде у срезу ресавском разбијене су и већи број истакнутих комунистичких вођа у овом срезу или је у борбама побијен или ухваћен, предат преком суду и сгрељан.

Људство овог одреда дисциплиновано је. Скоро сво прошло је кроз полициску школу. Људи су одани своме Командиру, а међу њима владају другарски односи. Бројно стање овог одреда износи 6 официра и 135 четника.

Наредбом Команданта Српске државне страже IV Пов. Ј. Б. Бр. 214 од 9. III 1942 год. број људства овог одреда смањен је на три официра, 3 подофицира и 120 четника. Према томе из овог одреда имало би се отпустити или изаслати у друге одреде три официра и десет четника.

Како би ово отпуштање дејствовало рђаво на морал људства, јер су у заједничким борбама сви провели скоро седам месеци и њиме би се поколебала дисциплина и пожртвованост то ми је част умолити Вас, Господине Министре за лично дејство, да се бројно стање овог одреда не смањује.

Изволите примити, Господине Министре и овом приликом уверење мога особитог поштовања.

Господину Милану Аћимовићу
Министру унутрашњих дела

Окружни начелник,
(потпис)

АВИИ, АНОР, Бр. Рег. 5/1 Ф 10, К 136.

34.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К ПОВ БРОЈ 377/42
27. априла 1942 године
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Команди српске државне страже

Б Е О Г Р А Д

Поступајући по наређењу Пов. Ј. Б. бр. 17. од 1. марта 1942. године, част ми је доставити следећи извештај:

а/ Према прикупљеним извештајима од среских начелстава повереног ми Округа, на територији целог округа влада потпуни ред и мир. Становништво целог округа је убеђено да се овог пролећа неће нити може поновити комунистичка акција у оном обиму као што је то било прошлог лета и јесенас, захваљујући успешном раду одреда српске државне страже као и четничким одредима. Па чак и ако се појави каква комунистичка акција на територији овога округа, народ ће уз припомоћ оружаних одреда исту убрзо угушити, јер је исти осетио на својим леђима све незгоде и недаће од комунистичких банди.

Становништво на територији округаје претежно по занимању земљорадничко, а за сада се одано предало своме пољском послу. Претежна већина становништва одобрава садањи рад Владе народног спаса, увидевши где би све одвела комунистичка акција да није на време од Владе сузбијена. Од стране органа српске државне страже врши се редовно обилажење села и засеока натериторији целог округа и према добијеним извештајима народ помаже органе у раду. Народ жели да се ауторитет власти подигне и да се успостави потпуни ред и мир, јер се уверио даје то, као и рад, неопходно за спас целога српства. Почетак рада органа српске државне страже поздрављен је од народа, јер су самом појавом ових органа нестале крађе и друга тежа кривична дела, пошто су неки крадљивци похапшени и стављени у затвор те се

тиме цела ослободила олоша. Радници који раде у индустријским предузећима држе се лојално и код истих није примећено ништа сумњиво. У циљу онемогућавања лутања омладини и да се међу њима неби спроводила комунистичка пропаганада, исти се употребљавају за колективне радове од стране референта за националну обнову. Ове се мере предузимају нарочито према омладинцима интелектуалцима, како у беспосличењу неби подлегли штетном утицају комунистичке пропаганде.

На територији Округа не примећује се никаква комунистичка делатност.

Јавна безбедност у повереном ми округу је задовољавајућа. Од подношења последњих извештаја до данас се није десило ни једно теже кривично дело на територији повереног ми округа изузев што су на дан 16. априла т. г. ноћу око 10-11 часова 4-5 наоружаних лица извршили разбојништво над Светиславом Траиловићем из Ловаца, којом су га приликом тукли и узели му 50.000 динара у готовом новцу, милициску пушку и друге ствари. За разбојницима који су непознати трага се. Оштећени који је као милиционар предао пушку без отпора ухапшен је са командиром милиције.

Исто тако на дан 17. априла т. г. око 23 часа, 4-5 наоружаних разбојника покушали су да изврше разбојништво над ЈБубицом Костић из Стрижила среза беличког, али су их милиционари, који су на њих припуцали, разјурили.

Поред наведенога на дан 20. ов. м. у општини жидиљској среза деспотовачког појавила су се два наоружана лица за којима је одмах упућена потера. Има се сазнање, да су ова два лица ухваћена од стране четничког одреда у Горњаку, па ће се према истима по закону поступити.

б/ ПОСЕДАЊЕ ЗЕМЉЕ. Из приложеног прегледа под /1 види се поседање округа.

ц/ Б О Р Б Е. У овом периоду, од последњег извештаја па до данас тј. од 15-25 овог месеца није нигде било борбе на целој територији округа са комунистичким бандама. Исто тако за ово време није се нигде појавила комунистичка двојка, тројка ни петорка.

д/ ПРИВРЕДНА СИТУАЦИЈА. Према подацима којима располаже ово начелство, на подручју целог округа постоје 30 које већих које мањих индустријских предузећа, која просечно запошљавају око 7200 радника. Од ових предузећа њих 11 раде сезонски с обзиром на врсту пословања. На пример: циглане, црепане и томе слично. Опажа се извесно повећање продукције код рударских предузећа што долази услед побољшања временских прилика и саобраћаја. Исто тако у порасту је број запослених радника.

Стање индустријског радништва је непромењено. Отежано је снабдевање истог намирницама услед несташице истих, али је ово начелство предузело мере да се ово стање поправи и у том правцу је постигнуто побољшање.

Штрајкова и покрета међу радништвом није било.

ПОЉОПРИВРЕДА. Радови на подизању планске пољопривредне производње и даље се настављају.

РАТАРСТВО. Стање ратарства у целом округу је добро. Озими су усеви у јеку развијања. Једино постоји бојазан, да ће се овогодишњи жетвени принос смањити према прошлогодишњем услед малих засејаних површина, док је припрема земљишта као и сетва пролетњих усева у застоју због непрестаних киша и великих поплава у целом Поморављу.

ВОЋАРСТВО. Стање воћарства не може се још приказати док не отпочне цветање. Проређивање круне и чишћење стабала од гусеничних гнезда делимично је извршено.

ВИНОГРАДАРСТВО. Стање виноградарствaје добро. Виногради су остали неоштећени од зимских мразева и сада се налазе у јеку орезивања.

СТОЧАРСТВО. Стање сточарства у округу је слабо, јер су многа домаћинства остала са по једним грлом у јарму. Разлог овом недостатку стоке је због сталне недељне лиферације стоке сточарској централи у Јагодини. Ако се ова лиферација и даље настави пољопривредници овог округа остаће са врло малим бројем грла за пољопривредне радове.

ИСХРАНА. Принудни откуп пшенице и кукуруза наставља се и даље, али су сви изгледи да се не може испоручити цела разрезана количина. Оскудица исхране осећа се у варошима: Јагодини, Параћину и Ћуприји.

е/ На свима бановинским и државним путевима на територији округа саобраћај је био редован, изузев на државном путу бр. 1 на делу Параћин - Сталаћ, где су на дан 25. овог месеца река Црница, Крежбенички поток биле привремено прекинуле саобраћај. Река Црница била је поплавила Параћин, а Ресава Свилајнац. Данас су се ове обе реке вратиле у своја корита. Услед сталних киша Морава се излила на државном путу бр. 1 на делу Јагодина-Ћуприја код Мијатовца, али саобраћај није прекинут.

О стању железничких пруга и мостова на територији округа, потписатом је немогуће послати извештај, јер је на тражење овога начелства II Секција за одржавање пруге у Јагодини, актом Пов. бр. 9 од 27. III 1942. године доставила извештај, да иста овом начелству не може подносити овакав извештај пошто је секција добила наређење да исти подноси само Дирекцији, а ова пак да доставља немачким управним властима.

ф/ И по овој тачци начелству је немогуће поднети извештај, јер је XXXI телеграфско - телефонска техничка секција из Параћина, актом Пов. бр. 5 од 26. III т. г. известила, да се тражени извештај о стању т. т. линија и мрежа не може доставити, пошто ове стоје под надзором немачке Фелднахрихтенкомандантуре 37 у Нишкој Бањи, којој се за исто обратити. По овом обавештењу ово је начелство упутило акт Фелднахрихтенкомандантури у Нишкој Бањи под К. Пов. бр. 377 од 30. III 1942. год. али ни до данас начелству није приспео никакав одговор.

г/ САНИТАРНА И ВЕТЕРИНАРСКА СЛУЖБА

У времену од 15-25 овог месеца, стање је здравља код становништва Округа моравског било је у главном задовољавајуће. Што се тиче заразних оболења било је

само појединачних оболења, док их у епидемијској форми није било. Раније појављена епидемија пегавогтифуса у Свилајнцу већ је готово потпуно ликвидирана; сада болује само још једно лице од пегавца и исто је у болници у Свилајнцу. Трбушног тифуса било је три случаја и то два у срезу раваничком и један у срезу параћинском. Пријављује се 27 случајева туберкулозе, 25 маларије, 21 сифилиса, 6 гонореја и 1 дифтерија. Туберкулоза, маларија и сифилис затечени су од раније, као и 4 гонореје. Према томе за последњих 10 дана приновљено је 2 гонореје и једна дифтерија.

ИСХРАНА. Исхрана градског становништва све је дефектнија, док на селу ствари ипак боље стоје.

ВЕТЕРИНАРСТВО. На прострел: У Горњој Мутници среза параћинског, где је установљен прострел 28. III т. г. наједној крави, проглашен је престалим 12. IV т. г.

Беснило: У Великом Поповићу среза деспотовачког беснило је проглашено престалим 12. априла т. г. док у Горњој Мутници и Поповцу среза параћинског остају ветеринарско-полицијске мере и даље на снази.

Овчије богиње: Проглашени су престалим у месту Сењу, среза раваничког са 20. априлом т. г. док у месту Бунару, среза беличког остаје стање непромењено.

Шуга: Проглашена је престалом у селу Мијатовцу, среза беличког са 20. априлом т. г. по оздрављењу коња и извршеној дезинфекцији, док у местима Јагодини и Рибару остало је стање непромењено.

Полна оспа: Нови случајеви оболења установљени су у селу Бачини, среза темнићског 18. IV у два двориштa на три краве, док у срезу беличком у селу Бунару остаје стање непромењено.

Свињска куга: У селу Исакову среза раваничког установљена је свињска куга 19. IV т. г. у два двориштa на две свиње. Стање је остало непромењено у граду Јагодини и у селу Бресју среза ресавског.

Других зараза нема.

С молбом на надлежност.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 31/1-1, К. 29 А.

35.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. БРОЈ 9857
30 априла 1942 године
Ј А Г О Д И Н А

Предмет: Извештај за другу половину месеца
априла 1942. године по наређењу
1 Бр. 96 од 26. XII 1941. године

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

У вези постојећег наређења част ми је за другу половину месеца априла доставити следећи извештај:

Нити за ово време није нигде на терену запажена акција бив. партиско - политичких странака и није долазило до интервенције, да би се недозвољена партиско-политичка акција морала спречавати. Код становништва овога Округа осећа се и даље мир, поверење као и чврсто расположење, да се мир и ред сачувају. Овакво стање доприноси да све власти државне и самоуправне нормално функционишу и да код ниједног државног надлештва или општине није било застоја или прекида у раду. Чиновништво као и остало државно и општинско особље показује пуно воље да садашње стање одржи и сачува. Национално непоузданих, а поготово комунистички оријентисаних, нема за сада у чиновничком апарату. У колико се код кога примети неисправност, некоректност или непоузданост биће одмах предложен, да се уклони. У току задњих петнаест дана вршени су на више места претреси терена у циљу проналажења евентуалних прикривених комуниста, али се на исте није наишло нити су где примећени. Једино у срезу деспотовачком ових дана примећена су два оружана лица, за које је идентитет установљен и за њима су упућене патроле. Ради се о Миодрагу и Милораду Пантићу из села Језера, среза деспотовачког, који су још у септембру месецу прошле године отишли у шуму. По једној достави ова лица ухапшена су од четничког одреда у Горњаку, па је већ среско начелство, да их се ради даљег поступка спроведе у Деспотовац.

Јавна безбедност на подручју целога округа била је и у овом времену сигурна. Одреди Српске државне страже, као и четнички одреди, врше службу јавне безбедности у свим среским местима и станицама на читавом терену. Осигурање железничке пруге, као и објеката на истој врши немачка и бугарска војска. Инцидената на железничким пругама није било ни у овом времену.

И овом приликом подвлачим, да је наоружање, као и опрема у оделу и обући српске државне страже доста слабо и недовољно, па би у овом правцу безуветно требало предузети потребно, да се ово стање побољша и поправи. За исхрану српских одреда предузето је све потребно и иста се одвија нормапно.

Здравствене прилике биле су у овом времену задовољавајуће и код појединих случајева заразних оболења одмах су предузете потребне мере изоловања и предострожности, да се јача епидемија сузбије.

Настава се такође одвија нормално као у сеоским основним школама, тако и у средњим школама, где се настава врши у групама по приватним кућама, пошто су

школске зграде запоседнуте од немачке и бугарске војске. Доставио сам Министарству просвете извештај у којем се у основним школама осећа недостатак учитељског особља са предлогом и молбом, да се поставе потребна учитељска лица.

Ради великих киша дошло је до јаких излива реке Мораве, па је већ неколико дана на државном путу Јагодина-Ћуприја и на окружном Јагодина-Деспотовац саобраћај прекинут. Исто тако прекинут је саобраћај на путу Параћин-Зајечар преко моста на реци Грзи, кога је поплава оштетила. Одмах се приступило поправку овога моста и саобраћај ће убрзо бити успостављен.

Ова велика поплава нанеће велике штете и планској обради земљишта, као и сејању. На основу Наредбе о планској пољопривредној производњи на територији целога округа сада су организоване радне јединице и радни одбори за обраду земљишта. У целом округу треба да се обради и засеје 132.369 хектара земљишта и то по плану и са предвиђеним културама. Утврђене су наднице за људску и сточну храну и то по повољним условима како за радника тако и за послодавца. За земљиште чији се власници налазе на раду у рудницима, индустријским предузећима или оружаним одредима, одређено је да се имају одредити радници и обраду има да спроведе надлежна општина. Исто тако је наређено, да се употреба кулука са радном стоком може узимати само у хитним и важним случајевима, да би се сва радна стока употребљавала искључиво за обраду земље.

У вези извештаја за прву половину месеца априла у којему је извештено, да је од стране овог начелства замољена немачка војна власт, да смањи или сасвим укине т. зв. заштитни појас од 500 метара поред железничких пруга и путева, пошто ова површина износи у моравском Округу 8.600 хектара, што значи умањење приноса кукуруза за 1.700 вагона - па је на ову молбу дошло 29. ов. м. усмено саопштење овдашње Крајскоманде, да је одобрено смањење овог заштитног појаса на 200 метара на релацијама Ћуприја - Сењски Рудник и Јагодина - Багрдан. Ово начелство је поново замолило, да се овај појас укине и то с разлога, што је сада поплава уништила пролетње усеве највише на земљиштима уз железничку пругу и путеве, јер су иста у низинама, па се на тим местима после поплаве може засејати једино кукуруз, пошто ће за остале усеве, а парцијално за биљке нискога пораста, поновна сетва бити прекасна. Ова поплава измениће план о обради земљишта, јер је поплављено баш обрадиво и зесејано земљиште. Требало би свакојако настојати, да ова поновна молба за смањење односно укидање заштитног појаса буде уважена, да бар донекле надокнади штете од поплава, па молим наслов, да са своје стране подузме потребне кораке код немачких власти, да се ово питање повољно реши, тим више, што је овај крај потпуно миран а и не прети опасност, да овде дође до инцидената или каквих деструктивних акција.

Поплава је такође за сада омела и принудан откуп жита и кукуруза који врши Житарска централа и на овај округ разрезана је: 530 вагона кукуруза и 65 вагона пшенице. Ова количинаје апсолутно превелика, јер се већ осећа несташица кукуруза и пшенице и за прехрану домаћег становништва, а специјално у варошима Јагодини, Ћуприји, Параћину и левачком срезу, па је потребно за та места набавити око 27 вагона хране, што је могуће једино преко Житарске централе.

Велика и строга контрола спроводи се и сада над извозом животних намирница у циљу сузбијања црне берзе и недозвољене шпекулације. У ту сврху одржана је једна конференција у Окружном начелству са свима среским референтима за контролу цена и надница на којој су сва ова питања детаљно претресена и донешени закључци о једној складној акцији у читавом округу на сузбијању овога зла. Како је у задње време контрола била појачана и перманентна осећа се већ мања акција црне берзе и шпекуланата, а то упућује на то да се ипак ово зло може ако не потпуно уклонити, а оно барем свести на умерену меру.

Однос између окупаторске војске и народа био је у овом раздобљу обострано лојалан и коректан и у том правцу није било инцидената.

Из овог прегледа о општој ситуацији у округу могу рећи да је расположње народа добро, да народ осећа поуздање у државну власт и да показује вољу, да свима својим обавезама удовољава. Ради тога се и наплата државног пореза одвија нормално и без употребе силе. Колико год се улази све више у пролетње и топлије дане не осећа се никакво врење или немир у народу, него се свако држи својих послова, а поготову сељак, који са пуном марљивошћу и трудом настоји, да обради своје земљиште и да га засеје. Зато се и сада по целом округу од стране државне власти и виђенијих људи, као и културних и просветних претставника настоји у народу одржати и сачувати мир. За сада је овакав рад и начин имао успеха, што се најбоље види из фактичког стања у округу, а не указују се неки нарочити знаци да би се ово стање могло пореметити. Страна пропаганда, која свим силама настоји мир и ред у народу, наилази на врло слаб одзив, шта више код многих на револт, што се поново настоји српски народ неразумно гурнути у пропаст.

Задатак и настојање државних власти треба да иде затим, да својим радом унесе у народ мир и поверење, па се ради тога и пази на рад сваког државног службеника, да својим поступцима не изазове нежељене и непотребне последице.

У циљу побољшања стања, како са гледишта безбедности, тако и са гледишта општих, привредних, здравствених, просветних и социјалних прилика, чине се сви могући напори и предлози надлежним немачким властима и Српским Министарствима, да се народу пружи све што је могуће, да га се спасе и сачува у овом тешком времену.

ЗА ОКРУЖИОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 17/8-1, К. 20.

36.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
ПОВ БРОЈ 694/42
8 јуна 1942 године
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
(Кабинету),

Б Е О Г Р А Д

На основу наређења I Бр. 960 од 26-XП-1941 године част ми је поднети следећи извештај:

Општа ситуација на територији округа добра је. Ред и мир нису били нарушавани од стране комунистичких и других деструктивних елемената. Није примећена комунистичка пропаганда на терену.

Поводом извештаја, да су се у селу Драгошевцу, среза беличког, појавила три наоружана лица и да је међу њима препознат одбегли комуниста Павле - Паја, ливац, из Јагодине, одмах су предузете потребне мере, да се ово утврди и ова лица похватају или униште. Проверавањем и потером није ништа позитивно утврђено.

Лична и имовна безбедност су добре, изузев среза параћинског, где су се десила два тешка разбојништва, од којих једно са убиством и једно убиство. Да би се открили извршиоци ових дела наређене су и предузете најенергичније мере.

Дана 25 маја ове године наишао је на заседу XX четничког одреда на месту зв. Сарајевац, среза параћинског Савић Милосав зв. Лебинац, из села Лебина, среза параћинског, која га је после кратког објашњавања убила. У том објашњавању Савић је убио четника, Николу Антића, из села Буљана, среза параћинског. Савић је пре рата био осуђен на вечиту робију због више разбојништава и за време рата побегао је из судског затвора.

Стојан М. Миловановић зем. из Д. Мутнице, чим је сазнао да је убијен одметник Савић и да су неки његови јатаци похапшени побегао је у шуму. За истим су упућене потере.

Приступило се енергичном прикупљању пшенице и кукуруза на територији овог округа. Ово прикупљање врше лично сресни начелници, уз садејство Српске државне страже.

Да се не би догодило, да непроизвођачко становништо овога округа остане без хране и тиме настане глад и у овим крајевима, где је иначе не би требало да буде интервенисао сам код Министарства пољопривреде и исхране да одобри, да се од прикупљених вишкова за исхрану непроизвођачког становништва остави количина коју су сресни начелници телеграфски тражили, Министарство је одобрило да се од 30-У ове год. за исхрану становништва среза беличког и града Јагодине задржи 10% од прикупљене хране.

Како интендантура Српске државне страже нема у својим слагалиштима хране, за одреде Српске државне страже, то је Министарство пољопривреде и исхране одобрило, да се одреди Српске државне страже снабдевају као и до сада. Од прикупљених вишкова у срезу беличком издато је за окружну резерву и сресни одред 2.500 кгр. кукуруза и 500 кгр. пшенице.

Спровођење наредбе о планској пољопривредној производњи у другој половини месеца маја билаје нешто у застоју. То је дошло због суше. Сетва диригованих

култура (шећерне репе, сунцокрета и соје) као и кукуруза споро је одмицала. Исто тако и озими усеви су слабо напредовали.

Како је последњих дана пала обилна киша поправило се знатно стање свих усева, а исто тако одличнио напредује сетва пролетњих култура.

У циљу да се засеје сво земљиште наредио сам, да сресни пољопривредни и реонски референти буду стално на терену и упућују земљораднике у посао. Начелницима среским наредио сам, да обилазе општине и контролишу, да ли се наредба о планској пољопривредној производњи извршује и да одмах на лицу места отклањају све сметње, које се појављују и да противу оних органа, који своју дужност никако или лабаво врше примењује најстрожије мере.

Како има земљишта, које је још под водом, од управе државног добра *Добричево* ангажовано је 300 кгр. кукуруза чинквантина, са којим ће бити засејан један део ових површина. Ову би количину управа државног добра дала произвођачима у замену за други кукуруз.

Земљорадницима, преко пољопривредних и реонских референата, дато је упутство које врсте кукуруза да сеју обзиром, да је због временских прилика, сетва задоцнила.

Исто тако наредио сам да, док се сетва не заврши сељаци не иду на кулук изузев за хитне и неодложне случајеве. Интервенисао сам и код Крајскоманде, да и она изда исто наређење немачким војним властима.

Срезови: раванички, параћински и деспотовачки преоптерећени су кулуком, јер морају свакодневно да дају кулук ради превоза јамске грађе за руднике и грађу за потребе немачке војне силе, из Троглан Баре. Како је стока, услед несташице хране и што су ови срезови и раније били оптерећени кулуком, ослабила, интервенисао сам код овд. Крајскомандантуре, да се превоз грађе из Троглан Баре врши тракторима, јер за превоз ове грађе срезови раванички и деспотовачки дају по 200 кола сваког дана.

Наредбом Сточне централе бр. 7 утврђене су највише цене за један килограм живог говеђег и свињског меса. Овом наредбом одређена је и највиша крајња цена.

Експозитура Сточне централе у Јагодини код неких испорука плаћа произвођачима половину, па и испод половине одређене највише цене. Овакав поступак Експозитуре код произвођача, који су у главном земљорадници, ствара утисак произвољности. Када се узме у обзир, да је највећа цена, коју је Сточна централа одредила далеко нижа од цене у слободној продаји; да стоку углавном даје земљорадник, који по максимираној цени даје пшеницу и кукуруз, овакав поступак Експозитуре Сточне централе у Јагодини мора да изазове незадовољство. Ово у толико пре да, према обавештењима која имам, Експозитуре у другим местима овако не поступају.

Обратио сам се Господину Министру пољопривреде и исхране и молио га да нареди, да Експозитура Сточне централе у Јагодини плаћа произвођачима стоку приближно по највећој цени.

У својој великој већини народ жели мир и ред. Ценећи напоре Српске Владе на одржавању реда, мира и рада на обнови Србије расположење према Влади у народу из дана у дан расте.

Да би народ био правилно обавештен о ситуацији и упозорен на потребу, да се мир и ред потпуно одржи, пропагандни одбори сваке недеље одржавају по селима скупове. Ови су састанци добро посећени. Присутни пажљиво и са одобравањем слушају излагања говорника.

Рад на пропаганди из дана у дан је све интензивнији. Наређено је, да се што чешће одржавају састанци са родитељима ђака средњих, стручних и основних школа. На овим састанцима држе се предавања о потреби потпуног одржавања реда и мира.

У средњим школама и у учитељској школи организована је национална служба рада.

Поред тога организована је у Јагодини и национална служба рада. Чланови ове службе раде на регулацији реке Белице.

Односи са окупаторским властима су коректни и лојални.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 45/1-1, К. 21.

37.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. бр. 738
15 јуна 1942 године.
Јагодина.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
(Кабинету)
Б Е О Г Р А Д

На основу наређења I бр. 960 од 26-XH-1941 год. част ми је поднети следећи извештај:

Општа ситуација на територији округа добра је. Ред и мир нису били нарушавани од стране комунистичких и других деструктивних елемената. Исто тако није примећена комунистичка пропаганда. Није примећена акција бив. политичких личности и политичких партија.

Према извештају команданта XXII четничког одреда, на дан 2 јуна о. г. потерна оделења истог одреда сукобила су се са једном бандом у јачини од 25 људи на тромеђи села Витежева, Дубнице и Орешковца, на граници среза ресавског и млавског.

Борба између четиика и бандита трајала је око 2 сата. Од бандита су двојица убијена. Код убијених бандита нису нађене никакве исправе ни оружје. Према подацима добивеним од сељака бандити су располагали са два пушко митраљеза и 15 пушака, док су остали били без оружја.

Лична и имовна безбедност била је у главном добра. Од тежих кривичних дела противу имовине десило се једно. На дан 29 маја о. г. на мосту преко реке Раванице, недалеко од манастирске воденице, једно непознато лице у војничком оделу, наоружано пушком, бомбом и ножем, сачекало је једну групу сељака из села Батинца, среза раванићког и исте опљачкало одузевши им 32.400 динара у готовом новцу. За извршиоцем овог дела предузето је енергично трагање.

Прикупљање вишкова хране и даље се врши. Од 17 маја па до данас прикупљено је 389.282 кгр. кукуруза и 26.372 кгр. пшенице. Са прикупљањем се и даље наставља.

Исхрана непроизвођачког становништва, а нарочито овог становништва у граду и варошима посталоје врло актуелно. Пшенице и кукурузау слободној продаји нема, нити се може набавити. Да би непроизвођачко становништво могло, до нове жетве, да има хлеба, интервенисао сам код Министарства пољопривреде и исхране, да се од прикупљених вишкова граду Јагодини уступи још један вагон кукуруза, а исто тако да се Ћуприји и Параћину уступи количина кукуруза, коју су од Министарства тражили сресни начелници.

Поред снабдевања непроизвођачког становништва брашном, поставља се и питање снабдевања варошког становништва другим намирницама, као: јајима, сиром, млеком, поврћем и др. Произвођачи са села ове намирнице у малим количинама или никако доносе на пијацу. Ово са разлога, што се у варошима контролише, да се намирнице продају по максимираној цени и што сељаци у трговинама и радњама не могу да набаве робу, којајње њима потребна, као: опанке, шајак, платно и т.д.

Да би се сељаци могли, сходним мерама приволети да своје производе доносе на пијацу у вароши потребно је, да трговци имају у радњама текстилну и другу робу, коју би, по максимираним ценама продавали сељацима. Према изјавама представника трговаца, они се могу снабдети робом само са 5% од вредности, коју им Централа за текстил додели. Опанчари изјављују, да у овој години уопште нису добили коже, да би могли да израђују опанке.

Да бих ово питање могао правилно решити наредио сам, да референти за цене и трговину и представници трговаца и занатлија из Јагодине оду у Београд и код надлежних Централа утврде, која се количина текстилне робе и коже може издати трговцима. Када се обезбеди ова роба, сељаци из околних места предавали би градској општини н^мирнице, а општина би их по максимираној цени продавала становништву. Сељаци би пак, по максимираној цени добијали робу и опанке.

Киша, која је последњих дана пала омогућилаје, да се сетва и ако са извесним закашњењем, заврши. Обрађене су и засејане скоро све површине. Како је кукуруз прошле године обран пре но што је био потпуно сазрео, а због јаке зиме и промрзо то су доста велике површине, које су биле засејане кукурузом, морале да буду

преораване и поново засејане. Било је много случајева, да је кукуруз сејан по три пута. Услед велике хладноће воће је премрзло и не очекује се велики принос. Виногради су за сада добро. Озими усеви су доста добри. Кукурузи су се после ових киша поправили.

У ниским земљиштима и на земљиштима, која су била под водом једна врста црва наноси велике штете кукурузу и репи. Због несташице хемиских средстава чишћење земљишта од црва мора се вршити механичким путем. Како су се намножиле чавке. то и оне чине доста штете пољима. Предузете су мере, да се ове штеточине утамањују тровањем.

Народ у својој великој већини жели ред и мир. Стремљења велике већине упућена је на то, да се ред одржи. Расположење према Српској Влади у народу из дана у дан расте.

Пропаганда се врши путем усменог обавештавања на скуповима и путем плаката и брошура. Исто тако поднета је молба Крајскомадантури за отварање подружнице Коларчевог универзитета у Јагодини.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/2-1, К. 21.

38.

Окружно начелство округа Моравског
ПОВ.Бр. 763
24јуна 1942. године
Јагодина

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ

Поред 15 дневних извештаја према наређењу Пов. Бр. 96 који Вам се подносе,-ја Вам господине Министре шаљем и овај посебан извештај.

Све потребне акције које су предузимане код народа, имале су несумњиво свог корисног дејства, тако, да се данас код народа не осећа никаква склоност да не само што не би пришао комунистичкој акцији, већ такву неби ни на какав начин ни помагао ма у ком виду. Са овим не треба бити потуно задовољан, већ сва наша стремљења имају бити и на даље управљена у овом правцу, јер нам од тога и данас и сутра прети највећа опасност, и прематоме имамо се управљати и радити.

Специјално за мој округ могу рећи, да сам све учинио потребно према приликама које су ми диктовале, и у овом погледу можемо бити задовољни, -али све ово значи, да ми се једног дана из околине округа не пребаце где их данас има. Зато, о овој околности се мора водити рачуна, на првом месту од нас надлежних у округу, а потом и српске Владе да се тражењима и предлозима окружни.х начелника излази у сусрет и поклања пуна пажња. Наша борба у овом правцу не зависи само од оружаних

одреда већ од свих других чииилаца које спојити и изградити један систем, који ће народу пружити пуну гаранцију да је од српске управе и срећан и задовољан. Зато бих молио, да се на једној од Министарских седница нарочито захтева од г.г. Министара да се о предлозима и тражењима окружних начелника поведе озбиљног рачуна, јер ми данас са Владом делимо све муке и тешкоће и можда и више јер то све треба код народа и спровести и регулисати, и наш углед мора бири на великој висини нарочито данас и наша реч осигурана.

Расположење народа према српској Влади је добро, - из дана у дан осећа се да народ све трезвеније мисли и осећа, није више у толикој мери подложан ма каквим било страним или домаћим акцијама ма у ком облику се појављивале, - разум више код њега делује него осећај, - и паметном управом ово се врло корисно употребити у одржавању и спасавању српскога народа. Народ се је посветио својим пословима нарочито онај на селу, од тога чека и свој спас, - властима је покоран и наређења извршује, - што је све за сада добра појава.

Жеље су народа данас ове: да буде заштићен; да им се омогући обављање послова; да се заробљеници што пре врате; и да се рат што пре сврши,- ово им је и жеља, али им је у исто време ово и забринутост. Наравно у свакој прилици у вези ових њихових жеља одмах им се противстављају и њихове дужности, шта они треба да испуне, па да се дође до остварења ових њихових жеља; да српска Влада и сви ми позвани дано-ноћно на овоме радимо и да је свима нама ово циљ и да баш зато и постоји српска управа да помогне и користи српском народу, али да ово све зависи једино и искључиво од самога народа, његовог рада и држања, његове помоћи српској Влади и управи, - као и да нам свима лежи спас у нама самима, помоћ ни са које стране, већ од правилног трезвеног и патриотског схватања целе ситуације и томе слично.

МИННСТРУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
ГОСПОДИНУ МИЛАНУ Ж. АЋИМОВИЋУ
БЕОГРАД

Дакле, од неке јаче комунистичке акције у овом округу сада се не назире ни најмањи основ, - али, зато се појављују извесна разбојништва у појединим срезовима, неки су похватани и откривени; као и поједини наоружани људи чији циљ рада није могао бити откривен, не раде ништа, никакву акцију не воде нити пак кога дирају. Ово је већ један знак да се има бити на великој опрези, јер из овога може се изпилити и шта друго, што нам може нанети нових несрећа и страдања.

У вези са овом јавном сигурношћу част ми је учинити следећи предлог:

I) Одмах позвати све команданте окружних стража код Вас и господина Председника Владе да им се разјасни и објасни ситуација шта се од њих тражи и очекује; шта од себе имају дати; подигне дух и морал, заведе права војничка дисциплина код људства без икакве сентименталности, тако, да данашње оружано људство не носи карактер кулучара, које је окупљено да откулучи, већ да кроз њих провејава војнички дух, пожртвованост и самопрегорење; пуна свест о њиховој дужности према народу и држави.

Овом им приликом иазначите, да је окружни начелник старешина округа и да под његовом управом и командом стоје све власти, па и оружана сила, без обзира што је према приликама моментално другчије наређено. Ово има свога оправданог разлога; тако да окружни начелник не остане чисто административна власт без икаквог утицаја и дејства на оружану силу, јер нам се мора ово препустити, као познаваоцима рада и, очекивати је, да ће мо унети више разумевања него садање старешине које су махом дошле из редова војске.

2) Решити што пре односе четничких одреда и ставити их под команду окружне страже на територији једнога округа, а четничка команда нека остане њихова врховна управа. Остане ли ово питање нерашчишћено као до сада, плашити се је, да у даном моменту немамо каквих компликација, које ће нам много муке задати на смирењу и спокојству грађана.

Команданту окружне државне страже морају се дати што шира права у погледу одржавања дисциплине, отпуштање непоузданих елемената било у државној стражи или у четничким одредима и т. д. да он постане фактички старешина ових свих оружаних одреда, да за њихов рад, дисциплину и морал одговара.

Старешински кадар ових оружаних одреда пронаћи који може одговорити своме задатку, јер сва ова лабавост и расклиматаност долази од слабог старешинског кадра који не уноси никакву вољу, иницијативу и пожртвованост, - ваљда се сада може наћи тај кадар јер избор има већи од повратка из заробљеништва. Ја сам у овом погледу чинио и писмене и усмене предлоге кад се је ово морало усвојити јер сам тада био командант оружаних одреда, али нажалост од тога је један мали део усвојен - зашто?

3) Четнички одред у Варварину, о коме је било много речи, по моме схватању не ваља и никакву гаранцију не даје да би се на њега могло потпуно ослонити, јер је такав избор људи у самоме одреду скупљен, - нико ову селекцију до сада није хтео да изврши и ако су сви знали како стоји ствар. Садањи Војвода је човек са села и из истог среза стари четник из ратова од 1915-1918 године. У прошлој години је сам устао и организовао људе у борбу против комуниста, то му треба признати али прво све није довољно за даљи рад,- поред свега овога, разне се ствари још износе, као трговина нелегална и др. Постављен је неки капетан тамо од стране команде страже, који је гледао други посао, а не онај за који је послат, слати су неки у инспекцију и све наравно остало по старом, ове су инспекције вршене по приватном сазнању како од четника, тако и од државне страже. По овоме питању моје је мишљење: да Комадант страже позове четничког Војводу из Варварина и са њим кратко реши питање на тај начин: да све што не ваља из овога одреда одмах отпусти, да до одређеног му бројног стања исти одмах попуни од исправних људи с тим, да ови четници као плаћени имају бити стално на окупу - касарни и у дисциплини, да овај Војвода остане и даље у томе звању а да се одреди један официр чина капетана, трезвен и стручан за старешину одреда. У сваком случају и без одлагања, у овом одреду мора се одмах ситуација пречистити и поставити на здраву основу.

4) Да ми се за старешину - командира градске страже у Јагодини постави жадармеријски мајор у пензији (вратио се скоро из заробљеништва) Ивко Босић, сада

живи у Чачку, молбу је подиео команданту етраже за пријем,- познајем га из активне службе као способног, поверљивог и врло храброг човека, што данас треба.

5/ Да се из окружне државне страже одмах разреже дужности пешадијски капетан II кл. Милутин Стојановић (сада у својству званичника) и пешадијски потпоручник Боривоје Самарџија, ова двојица спадају у ону врсту старешина што дају само негативног, - а да се на једно место од ове двојице постави одмах Милан Р. Главичић, жандармеријски поручник сада на служби у Власотинцима, кога познајем и који у овоме округу може дати добре резултате по мојој оцени.

6) Станични систем по срезовима одмах устројити, поједине од страже а поједине у недостатку ових од четника, остатак у крстарећа оделења по израђеном плану натерену, који имају са сменом непрестано крстарити.

Господине Министре, можда ће ми се рећи, шта се мешам у ове детаље, када су други позвани за ово, - али и мимо тога, ја чиним своје и овога пута, поред до сада учињеног и ако тт од овога не буде ништа, онда ћу све ово препустити непосредно надлежнима а ја ћу онда гледати свој строго надлежни делокруг. Колико знам, фелдкоманда у Нишу одобрила је наоружање сеоске милиције до 10 пушака, - ово је један од врло потребних начина осигурања у оним селима где се са сигурношћу може извести, - молим

Писајући Вам овај извештај, овога момента сам извештен даје један председник општине из среза беличког ноћас добио 25 батина од неких наоружаних људи који су се представљали за националисте из разлога што је сувише педантан и извршује дата му наређења, нарочито откупа хране, па Вас молим ако поклоните пажње мојим предлозима да се донесу уредбе за које сам већ давно инсистирао, да се трећа част старог кривичног закона врати у целости на снагу са повећаним новчаним казнама и вредностима израженим тамо у грошевима и талирима у односу на вредност данашњих динара. Уредба о обавезном примању јавних функција за председника општине и т.д. право среског начелника да кажњава председнике општина и чланове општинских управа за невршење дужности како је закон њима одредио и за неизвршење датих им наређења од надлежних власти са потребним санкцијама - новчане казне и концентрациони логор (за ово има пуног разлога нарочито данас) за ове уредбе знају начелници г.г. Цветковић и Пекезовић.

У овом времену себичности и саможивости, када нико никог не гледа ни помаже, намеће се доношење једне уредбе о асоцијалним типовима са санкцијама, са којом ће се много постићи и наићи на пуно одобравање народа, - наравно добро смишљене и написане, да носи један трајан жиг, ових народних штеточина за сва времена, у њу се могу укључити и црноберзијанци Вас да се ово спроведе и у овом округу - односно код моје надлежне фелдкоманде у Врњцима.

7) И најзад морам нарочито истаћи, да се озбиљно рачуна поведе о систематизацији чиновничких места код општеуправних власти I и II степена као и код месних државних власти. Није претерано ако истакнем да у опште а нарочито данас сву тежину отправљања послова из делокруга државне управе пада на ове власти, тако, да све друге власти према овима стоје данас у једном завидном положају, јер никакве нарочите тешкоће не осећају, док обрнуто код ових се данас све тражи, - и како

се оне оспособе и организују тако ће нам и бити. Ово нарочито данас истичем јер на терену имам јасну слику, па Вас зато молим Господине Министре да и Ви лично као и код Господина Председника Владе настанете, да овом систематизацијом не само да буде смањен број чиновника код ових наведених власти, већ да се створи могућност да ове власти а нарочито срезови имају апсолутно довољно чиновника и службеника и да на тај начин буду оспособљени за вршење им тешке дужности.

По другим питањима које долазе у обзир изложићу укратко ситуацију јер су надлежни Министри обавештавани.

I.

По струци пољопривредној:

1/ БИЉНА ПРОИЗВОДЊА: сетва пролетњих усева приводи се крају. Дириговане културе, шећерна репа, сунцокрет, соја углавном су засејане, али тачни подаци о површинама још нису примљени из разлога што је завршетак сетве још у току и органима на терену потребно је мало времена док се сетва сасвим заврши и подаци среде.

Према телефонским извештајима последња два дана приближно стање ових култура је следеће:

С р е з:	шећерна репа засејана у х-ра	сунцокрет засејан у % колико је предвиђено	Соја засејана у % колико је предвиђено
Белички	556	90 %	100 %
Раванички	553	75 - 80 %	90 %
Темнићски	149	70 - 80 %	95 %
Параћински	772	85 %	95 %
Ресавски	.. не сеју	90 %	90 %
Деспотовачки ..		85 %	95 %
ЈТевачки		90 %	90 %

Што се тиче шећерне репе, према телефонском саопштењу фабрике шећера од данас, њихови сејачи још се нису вратили са терена, што значи да још сеју и горњим површинама треба додати још најмање 150-200 хектара, а тачни подаци могу се добити тек током идуће недеље. Сада се може рећи, да ће ове културе бити засејане око 60-65 % од предвиђене површине Наредбом о планској пољопривредној производњи.

Обрада ове културе у велико се обавља на оним површинама које су биле раније засејане и које су стигле за обраду. Исто то важи за кукуруз, сунцокрет и друге баштенске културе.

Стање озимних усева неште се поправило утицајем последњих киша и ако би киша још за који дан пала, то би још повољније деловало како на озиме, тако и на пролећне усеве.

Косидба вештачких ливада (луцерке и детелине) већ је завршена и дале су добар принос. Косидба пак природних ливада тек је отпочела.

Стање пашњака још увек је повољно.

ВОЋАРСТВО И ВИНОГРАДАРСТВО

Воћњаци на узвишеним местима обећавају доста добар принос и то у главном јабуке и шљиве, док је у низини род ових култура сасвим подбацио услед пролетњих хладних кишовитих дана.

Ораси, брескве и кајсије сасвим су уништени, и то не само плодови, већ у равнијим местима и стабла.

Виногради су одлично понели, али услед недостатака довољне количине плавог камена и појаве пореноспоре последњих дана, принос ће знатно подбацити тамо где прскање није довољно вршено.

БИЉНЕ БОЛЕСТИ И ШТЕТОЧИНЕ

Код пшенице, нарочито у равници, појавила се криптограмска болест звана гаје и заразилаје њиве око 10-15 % што ће за толико због ове болести у приносу подбацити.

Код кукуруза, шећерне репе, пасуља, на површинама које су дуго биле под водом и скоро обрађене и засејане, појавио се некакав црв гусеница, тамно сиве боје, која младе биљчице ових култура једе и потпуно уништава, тако да су засејане површине знатно проређене.

Тим поводом на тражење Окружног начелства, Министарство пољопривреде и исхране упутило је 14 овог месеца у Јагодину професора универзитета Господина Др. Михајла Градојевића стручњака за ову врсту штеточина, који је у заједници са окружним пољопривредним референтом испитао неколико нападнутих села од ове штеточине у срезу беличком и препоручио као једину могућу борбу против ње, скупљање и уништавање ових црва. Начелство је у овом погледу издало потребно наређење среским начелствима и општинама, да се преко одрасле сеоске деце и ђака основних школа, приступи скупљању и уништавању ових штеточина. Но појава њихова није ипак толико распрострањена, да прети потпуном уништењу скоро засејаних усева (кукуруза и др.) али ипак штета ће од њих бити осетна.

Код шљива у срезу беличком и левачком појавила се штеточина „штитаста ваш" и предузете су мере да се њихове ларвице уништавају на чисту прскањем раствором никотина, пошто других хемијских средстава нема.

За појаву пероноспоре на виноградима напред је речено. Других болести и штеточина на пољским усевима и воћњацима за сада нема.

На површинама засејаним детелином, овога пролећа појавила се и опасно раширила и болест зв. „вилина косица", те се најесен ове површине морају преорати и засејати осимим усевима, да се болест неби даље ширила.

ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ

Од елементарних непогода билаје 13 овог месеца јака градобитина, којаје потпуно уништила све усеве, воћњаке и винограде у селима: Горње Штипље, Врановац и Горњи Рачник у срезу Беличком, а велику штету нанела селима Залаговац, Варварин и Бачина у срезу Темнићском.

Тражено је телеграфски одобрење од Житарске централе, да се принудно откупљена количина кукуруза од 5.000 кгр. додели оштећеним селима среза Беличког.

СТОЧАРСКА ПРОИЗВОДЊА

Разрезани контигенти стоке и сточарских производа јаја и вуне испоручују се експозитури сточарске централе и овлашћеним фирмама достатешко из разлога што су тражене количине достав велике, а народно сточарство стално је у опадању.

Начелство је по овоме питању учинило кораке код Министарства пољопривреде и исхране, да се разрезани контигенти смање и заштити народно сточарство, али је отуда одговорено да су потребе у сточарству за окупатора велике и да предстоји повећање, а никако смањење разрезаних квота.

У току прошлог и овога месеца вршиле су немачке власти и откуп коња за њихове потребе у овом округу, и откупиле су следећи број грла:

1/ У срезу деспотовачком 43 грла по цени од 8-15.000 дин.

2/ У срезу раваничком 24 грла по цени од 8-18.000 дин.

3/ У срезу параћинском и темнићском (откуп је обављен у Параћину за оба среза) 63 грла по цени од 6.500-15.000 дин.

4/ У срез левачком 14 грла по цени од 18-19.000 дин.

У срезу беличком овај откуп извршен је 26 фебруара т. г. а у срезу ресавском још није обављен, али је најављено да ће ускоро уследити.

У току овога месеца извршен је распоред лиценцирања паступа, бикова и нерастова и овај се посао обавља у округу до краја овог месеца.

Због појаве заразе свињске куге у срезу беличком и слинавке и шапа у срезу раваничком, преглед папкара - свиња и говеда у овим срезовима не може се вршити, да се зараза неби ширила.

Комисија Министарства пољопривреде и исхране, вршила је набавку приплодних бикова овога месеца у срезу темнићском, беличком и ресавском, и откупљених 13 комада бикова расподелила је сточарским задругама и пољопривредним установама у округу.

Ових дана такође врши се откуп приплодних нерастова у срезу ресавском те ће се и са њима исто поступити и са биковима.

Министарство пољопрнвреде и исхране набавило је у Немачкој 200 овнова расе мерииос, који су већ приспели на државно добро „Добричево" и за време сезоне мркања оваца биће додељени напреднијим одгајивачима овога округа за приплодне сврхе.

ИСХРАНА СТАНОВНИШТВА

Према постојећим наређењима, а на однову Уредбе о обавезној испоруци пшенице и кукуруза, до сада је у округу принудним откупом прикупљено и то: до 15 јуна 1942 године

Пшенице	109.808 к.г.
Кукуруза	1.678.146

И од ових количина, према диспозицијама Житарске централе, вршена је допрема пасивним срезовима и рудницима, као и градовима и српским оружаним одредима у округу. За сетву је издато и ресавског и раваничког среза 95.000 к.г. кукуруза. Услед оскудице исхране у појединим селима среза беличког, левачког, параћинског, раваничког и темнићског, извесне количине хране сресни начелници разделили су најсиромашнијем сеоском становништву у њиховим срезовима.

И поред свега тога, још увек се осећа оскудица у исхрани највише непроизвођачког становништва и чиновништва у градовима Јагодини, Ћуприји и Параћину, па је начелство тражило телеграфски одобрење Житарске централе, да се овим невољницима изађе у сусрет и обезбеди исхрана из прикупљених количина које се још налазе код појединих откупних станица у округу.

Питању исхране чиновништва и Јагодини, Ћуприји и Параћину треба по моме мишљењу поклонити пуну пажњу, јер су они сада у овим последњим месецима пред жетву дошли готово у безизлазан положај у погледу снабдевања са зрнастом храном тј. и брашном, - а ово све у толико пре и кад им се укаже прилика да могу хране набавити не даје им се дозвола од Житарске централе да ту храну превезу својој кући те се са те стране чине велике потешкоће, - па налазим да би ово питање требало регулисати са Житарском централом, тако да када надлештво у коме дотични службеник служи спроведе молбу Житарској централи којом се тражи дозвола за набавку хране да се таква тражења узму у обзир и издају тражене дозволе.

II
ПО СТРУЦИ ШУМАРСТВА

Оснивањем окружних начелстава расположиво стручно шум. особље приступило је општој фази увођења шумарске службе код Округа, њеној организацији и уређењу. Уз то обављени су и режисерски послови. Затим је сво особље било ангажовано и прихватило се хитних радова, који су везани за рок, око проведбе Уредбе о заштити саобраћаја. Вршен је надзор над радовима на терену, а у сарадњи са Немачким војним властима ослобођене су сече шуме заштитног карактера.

По завршењу сече приступило је се и извршило пописивање добивеног дрвног материјала за Централу за дрво и додељивање потребне количине власницима посечених шума.

Радови су вршени на путевима и то:

1/ Јагодина - Крагујевац
2/ Крагујевац - Крушевац
3/ Јагодина - Ћуприја - Параћин, као и поред пруге на територији Округа Моравског.

Израђен је шумско оштетни ценовник према данашњим приликама и ценама које данас постоје.

У Жупањевачкој реци, на бујичном терену, засађено је десет хиљада комада багремових садница, као први културни радови око везивања и спречавања одроњавања бујичног терена. Осим тога спроведенаје акција, последицом које је основан расадник у величини од 4 ара ради производње даљег пошумљавања на том терену.

Посебно је спроведен поступак и сви потребни радови око организације производње потребног броја садница за обимнија пошумљавања, ради чега су основана два окружна шумска расадника и то. У Рековцу и Јагодини, на м. зв. „Липар". Површина ових расадника је око 100 х.

Из области рударства вођени су административни послови око обезбеђења рудника, на територији округа, потребном радном снагом и јамским дрветом. Према извештају Среских начелстава упућени радници на рад напуштају посао поново, јер им није обезбеђена уредна исхрана.

Послови по плану о производњи и потрошњи дрветау Србији за 1941/42 год. као и преписка били су наслеђени Окружним начелством од Шумарског отсека банске управе у Нишу као незавршени и несређени. Зато најинтензивније се радило на административним пословима да се послови административне природе доведу у потребну форму. Иза тога било је приступљено извођењу техничких радова на терену и спроведена дознака за сечу. Неке шуме предвиђене планом нису биле у могућности да измире предвиђену за сечу дрвну масу. Зато на терену су извршени извиди и одређени су други објекти из којих би се могао попунити мањак. Донете су и потребне одлуке у односу на те сече и уручене власницима шума.

Разрађен је поступак око издвајања заштитних шума и већ је приступљено раду на терену с тим да се у првом реду издвоје и прогласе за заштитне шуме оне, које су поштеђене сече по Уредби о заштити саобраћаја.

Приводе се крају радови на прикупљању и сређивању статистичких података за статистику шума, и шумске привреде.

Приступљено је и доста урађено на прикупљању и сређивању података за израду и оснивање шумског катастра.

По основању шумског катастра приступиће се реорганизацији чувања недржавних шума на територији округа.

По решењу тога питања пружиће се могућиост за измену Наредбе о контроли промета дрвних производа с обзиром да се иста у данашњим приликама показала недовољно ефикасном.

У току су припремни радови за издвајање простора ради пошумљавања - планског у Жупањевачкој реци и извођења радова око регулисања бујица мањег обима.

Разрађен је програм за пропаганду шумарства путем предавања по органима Окружног начелства и среских шумарских референата.

Предузезе су све потребне мере код подручних среских начелстава за стриктну и интензивну примену Уредбе о пооштрењу мера за чување државних и недржавних шума и њихову заштиту.

Питање постављања потребног броја среских шумарских референата на подручју Округа решено је. Натај начин успостављене су четри шумарске рефераде са седиштем и то: у Јагодини за срезове: белички и ресавски, у Параћину за срезове: параћински и раванички, у Деспотовцу за срез деспотовачки и у Варварину за срезове: темнићски и левачки.

У самоме Окружном начелству персонално питање стручно шумарског особља је регулисано на тај начин који омогућује нормалан рад и редовно обављање текућих послова.

У предстојеће радове спадају и то: даље одржавање основаних шумских расадника и нега садница у истима, издвајање голети у циљу пошумљавања и издвајање заштитних шума, планско пошумљавање бујичног подручја у Жупањевачкој реци по програму који ће се створити, надзор над радовима сече и прераде шуме по плану о производњи и потрошњи дрветау Србији за 1941/42 год. контрола рада подручног стручног шумарског особља код среских начелстава и контрола рада извршних власти по питањима пресуђивања и извршења шумских кривица, контрола над чувањем државних и недржавних шума и њиховог искоришћавања а такође и контрола над прометом свих дрвних производа.

Питање рударских радника и тешкоће које су у овом настале услед напуштања посла, долази као један од главних разлога мале наднице, с обзиром на питање висине наднице које други радници имају, - чиним предлог да се наднице рударских радника повисе за 50 % одмах.

III.

ПО СТРУЦИ ВЕТЕРИНАРСТВА

I. Особље: Државни сресни ветеринари:

1/ Јагодина -	има	1	ветеринара у срезу
1/ Јагодина -			
2/ Ћуприја -	„	3	
2/ Ћуприја			
3/ Параћин -	„	2	
3/ Параћин			
4/ Свилајнац -	„	2	
4/ Свилајнац			

5/ Деспотовац - „ 1 „ „
6/ Рековац - „ 1 „ „
7/ Варварин - „ 1 „ „

При окружном начелству има 1 ветеринар и на кланици „Клефиш"- 1 ветеринар.

II. Сточне заразе:

1/ Шап и устобоља влада у срезу беличком у 1 општини; у срезу раваничком у 4 општине.

2/ Прострел у срезу беличком у 1 општини владао.

3/ Беснило: у срезу параћинском у 1 општини; у сресу ресавском у 1 општини.

4/ Овче богиње: - нема .

5/ Шуга код коња: у срезу беличком у 3 општине; у срезу темнићском у 2 општине.

6/ Полне оспе говеди: у срез беличком у 1 општини; у срезу темнићском у 1 општини.

7/ Свињска куга:

У срезу беличком у 2 општине
„ „ деспотовачком 1 „
„ „ раваничком 2 „
„ „ ресавском 4 „
„ „ левачком 1 „

Несташица серума и вируса противу свињске куге, прети да нанесе знатне штете нашем свињарству.

Исхрана стоке: је нешто боље због зелене хране.

Сресни ветеринари: су путовали по општинама и давали савете за негу и лечење оболеле стоке, како је то одређено наредбом о Планској пољопривреди.

Сточне пијаце: се одржавају у одређене дане, под надзором државних ветеринара, али је промет са стоком слаб, услед ограничења извоза.

Поред кланице „Клефиш" ради општинска кланица у Свилајнцу. По осталим местима су кланице затворене, према наредби Сточарске централе.

ЈТиценцирање: стоке је отпочело али недостају инструменти за кастрирање неспособних пастува и бикова.

Тражени су преко Министарства али је исто одговорило да се могу набавити тек кроз 2-3 месеца од фирме из Београда.

Осећа се несташица у многим лековима, завојном материјалу и вати.

IV.

ПО СТРУЦИ ТЕХНИЧКОЈ

Стање путева: На државном путу бр. I у току еу извођења следећи радови:

1/Хитна оправка државног пута од км. 176 до км. 181 по решењима бр. 9703 и 12673/42 год. за суму од динара ... 1 89.454.-

2/ Набавка ситног туцаника за оправку пута од км. 164 до км. 172 по решењу бр. 12664/42 год. за суму од динара ... 269.100.-

3/ Израда присутних путева код мостова на делу Горна Сабанте - Јагодина -Ћуприја по решењу бр. 13909/42 за суму од динара ... 373.266.-

4/ Хитна оправка од поплаве оштећеног дела држ. пута од км. 169 + 100 за суму од динара ... 64.200,-

5. Набавка песка за одржавање коловоза од км. 175 до км. 194 на делу Параћин - Дреновац по решењу бр. 12663/42 за суму од динара ... 249.784,-

6. Израда сигнала опасности по решењу бр. 4283/42 за динара ... 11.935.-

б/ На државном путу бр. 12 Параћин - Зајечар

I/ Набавка туцаника за оправку пута од км. 0 + 500 до км. 1 7 + 500 по решењу бр. 5335/42 за суму од дин ... 296.400.-

2/Израда приступних путева и бродова код мостова по решењима бр. 11064 и 13.618/42 за суму од дин ... 482.814,-

в/ На државном путу бр. 59 Горна Сабанта - Рековац - Крушевац

1/ Хитна оправка пута на км. 0 + 600 по решењу бр. 2049/42 за динара ... 85.697,-

2/Набавка и постављење сигнала по решењу бр. 4284/42 задинара ... 15.330,-

3/ Оправљен је парни ваљак „Кемна" по решењу бр. 8495 за динара ... 57.220,-

Укупно Д и н а р а: 1. 722.100.-

На окружним путовима

У току су извођења следећи радови:

а/ На окружном путу Ћуприја-Сењски Рудник по решењима Мг. Бр. 3 13 и 6495 врши се оправка и реконструкција пута од км. 23 + 200 до км. 42 + 645 за суму од дин ... 4.143.31 9.-

б/ На окружном путу Јагодина - Багрдан - ЈТапово.

1/ Израда потпорног зида на км. 23 + 500 по решењу бр. 12662 за суму од динара ... 231.993,-

2/ Набавка туцаника од км. 18-30 + 500 по решењу бр. 12647 за суму од динара ... 299.280,-

3/ Израда присутних путова код мостова по решењу бр. 13913/42 за суму од динара ... 118.094,-

4.674.592,-

в/ На државном путу Дражмировац - Јагодина

1/ Хитна оправка пута од км. 0 до км. 10 по решењу бр ... засуму од динара ... 136.000,-

2/ Оправка моста на км. 3 + 300 по решењу бр ... динара ... 9.986.-

г/ На окружном путу Гиље - Варварин

1/ Израда потпорног зида на км. 9 + 300 за суму од динара ... 60.000.-

2/ Оправка моста преко р. Рашевице на км. 11 + 700 по решењу Т. бр. 179 за суму од динара ... 102.922,-

д/ На окружном путу Марковац - Свилајнац

1/ Вађење и демонтирање порушене гвоздене конструкције моста преко р. Вел. Мораве на км. 3 + 780 по решењу Мг. бр ... /42 за суму од динара ... 5.000.000,-

ђ/ На окружном путу Драгоцвет - Белушиђ

1/ Хитна оправка моста на км. 6 + 653 за суму од дин ... 33.310.-

е/ На окружном путу Деспотовац - Ћуприја

1/ Реконструкција пута од км. 2 + 078 до км. 2 + 653 по решењу Т. бр. 201/42 задинара. ... 297.029.-

2/ Оправка парних ваљака по решењима бр. 5620 и 8495 за суму од динара ... 58.450,-

Укупно динара 10.590.173,-

Расписане су лицитације

I. За државне путове

А/ На државном путу бр. 1 Јагодина - Параћин - Ниш.

1/ За набавку туцаника од км. 136 до км. 150 по решењу Т. Бр. 202/42 за суму од динара.... 243.098.-

2/ За набавку туцаника од км. 150 до км. 162 по решењу бр. 5337 за суму од динара ... 199.800,-

3/ За оправку пута на км. 136 + 800 по решењу Т. бр. 275/42 за суму од динара ... 207.429,-

4/ Транспорт туцаника за одржавање пута од км. 164 до км. 190 по решењу бр. 5340/42 за суму од дин ... 272.285,-

Б/ За радове на држ путу бр. 2 Параћин - Зајечар

1/ За израду бетон. Моста преко р. Грзе на км. 17 + 352 по решењу Мг. бр. 12289/42 за суму од динара ... 1.260.500,-

2/ За пренос туцаника за оправку пута од км. 0+500 до км. 17 + 000 по решењу бр. 10436 за суму од дин ... 296.400.-

Свега динара 2.479.492,-

II. За радове на окружним путовима

1/ За набавку шљунка у депонијама за оправку пута Дражмировац - Деспотовац по решењу бр. 12040 за суму од динара ... 150.400,-

За пренос дин. 150.400.-

2/ За набавку шљунка за оправку пута Медвеђа - Деспотовац по решењу бр. 6214 за суму од динара ... 148.500.-

3/ За набавку шљунка у депонијама за оправку пута Медвеђа - Свилајнац по решењу бр. 9211 за суму од дин ... 191.400.-

4/ За израду порушених стубова гвозд. моста преко р. Мораве на км. 3 + 780 на путу Свилајнац - Марковац по решењу Мг. бр. ... за суму од динара ... 936.000,-

5/За набавку шљунка за оправку пута Деспотовац - Ћуприја - у депонијама - од км. 0 - км. 23 по решењима Т. бр. 309, 365, 542, 543 и 544 за укупну суму од динара ... 1.496.000,-

Свега динара : 2.922.300,-

Оправке зграда.

а/ Уступљени су у рад следећи послови.

I/ Оправка крова за болницу у Деспотовцу по решењу бр. 4635 за суму од динара ... 32.300.-

2/ Оправка зграде дома глувонемих у Јагодини са израдом шупе за дрва по решењу бр. 12875 за суму од дин ...105.246.-

3/ Оправка канализације и водовода у згради Дома глувонемих по решењу бр. 1292/42 за суму од динара ... 74.000,-

4/ Оправка зграде Дома глувонемих по решењу број 8451/42 за суму од динара ... 43.263,-

5/ Оправка патоса у среском затвору по решењу бр ... за суму од динара ... 8.000,-

Свега динара 263.009,-

б/ послат је на преглед и одобрење Министарству Грађевина пројекат за оправку болнице у Јагодини са израдом дезинфекционог павиљона у предрачунској суми од динара. ... 1.682.020,-

Хидротехнички радови

1/ Уступљена је у рад набавка камена за осигурање р. Мораве код Мијатовца по решењу Т. Бр. 194/42 за суму од динара ... 273.232,-

2/ Расписана је лицитација за набавку камена за осигурање Мораве код Глоговца по решењу бр. 9191 за суму од динара ... 286.670.-

Завршен је пројекат за реконструкцију државног пута бр. 1 на делу Јагодина-Ћуприја и послат Министарству Грађевина на одобрење у предрачунској суми од динара ... 18.000.000,-

Наређено је чишћење јаркова народном снагом - кулуком поред свих окружних путова и радови почињу од 21 овог месеца.

За израду канализације у Јагодини израђени су потребни ситуациони планови и послати Министарству Грађевина ради израде пројеката.

V.
ПО СТРУЦИ САНИТЕТСКОЈ

Здравствене и хигијенске прилике у округу Моравском, и ако далеко од онога што би се у томе погледу могло пожелети, ипак имајући у виду нередовне прилике под којима живимо и тешкоће на које се у овоме погледу наилази у главном су задовољавајуће, - задовољавајуће дакле тек када се узмеу обзир све оно што негативно утиче на народно здравље, а чега, у времену у коме живимо, има у изобиљу. У истини, када се све то узме у обзир, неби било изненађујуће, ако би здравстрвено стање народа било и горе но што је. Што се пак тиче ствари у томе погледу, барем за сада, ипак не стоје тако хрђаво, има се у првоме реду захвалити релативно знатној јасној и урођеној отпорности нашега народа и његовој привикнутости на релативно доста низак животни стандард, а што је за прилике под којима живимо, и ако иначе један минус, ипак релативно сретна околност: њој се има у првом реду захвалити, што нередовним приликама измењене околности ипак нису, барем за сада, на народно здравље утицала олако и онолико негативно колико би иначе утицале и колико је

се у истини могло очекивати. Но и иоред свега тога ипак је непобитна чињеница, да народно здравље у крајњој анализи није онакво како би се могло пожелети и какво би требало да буде. Побољевања у маси истина није било и нема га засада, јер срећом није било озбиљнијих епидемија, али је ипак телесна отпорност народа на болести, када ове наиђу, очигледно попустила, што се већ сада најочигледније манифестује, и ако моментално не нарочито великим, порастом туберкулозе, све чешћим случајевима озбиљније слабокрвности, нарочито упадљиве код мале деце и подмлатка уопште. Ако се прилике што пре не побољшају, а изгледи су да се неће побољшати, очекивати је да се ове негативне околности још више наредних дана потенцирају.

Овим и оваквим немилим појавама узрок лежи првенствено у све већој економској беди и немаштини у опште широких народних слојева, а што се најбруталније манифестује кроз све слабију и све дефектнију исхрану и оскудицу своје врсте. Од ових и овако несретних прилика и услова живота у првоме реду трпе економски слабији друштвени слојеви у варошима, а они сачињавају гро варошког становништва. Међу њима на жалост једно од ових места заузимају чиновнички сталеж и избеглице. У селима пак прилике су нешто боље, мада и тамо сиромашнији слојеви трпе исто као и у варошима. Општа несташица главних животних намирница, превисоке њихове цене као и све већа и безобзирнија шпекулација препреке су којима је, како по свему изгледа, немогуће парирати. Резултат свега тога је: Из дана у дан све слабија исхрана најширих слојева народа са свима несретним последицама по народно здравље, које отуда проистичу, јер отпорност људскога организма опада пропорционално са опадањем могућности добре и довољне исхране и са снижењем животног стандарда, у опште.

Сва настојања надлежних да се, колико је год то могуће, ове несретне околности уклоне или барем довољно поправе, за сада су остале без видних резултата, јер је и поред тога поскупљивање живота сваким даном све веће док су за то време услови зараде далеко од тога да иду у корак са поскупљивањем.

Од ових и оваквих услова живота не трпи само исхрана већ је њима доведено у питање исто тако и одевање, на првоме месту обућа и преобука. Приливом већег броја избеглица и стамбене прилике, које ни иначе нису увек биле најповољније, врло често су више но хрђаве: нехигијенски, влажан и недовољно осветљен, и уопште нездрави станови, често пренасељени, нису никаква реткост. Све то, поред осталога, има за последицу све компликованији проблем одржавања чистоће, како личне тако и чистоће уопште. Сапун је из дана у дан све већа реткост, а тиме и његова цена на тржишту све више расте, тако да је он већ данас за многе и многе постао готово луксуз. На тај начин одржавање добре и преко потребне чистоће постало је озбиљан и готово нерешив проблем. Што је још горе то је што су сви изгледи, да ће он наредних дана бити све нерешљивији. Са овоме у вези долазе у реалтивно доста раширене вашљивост и шугавост, које и поред настојања надлежних остају и даље озбиљан проблем. Истина, не треба губити из вида слаб смисао нашега народа за чистоћом, али садање стање ствари у овоме погледу ипак је првенствено резултат неповољних околности и немања потребних и повољних услова за одржавање добре и нужне чистоће.

Избегличко питање је врло озбиљно. На основу информација до којих сам могао доћи преко среских лекара као личним осведочењем на лицу места, дошао сам до врло неповољних закључака. На име, да је у највећем броју случајева положај избеглица врло тежак, често очајан. То важи како за избеглице размештене по селима тако исто и за избеглице смештене по варошима. У овима последњим пренатрпаност је толика, станови тако нехигијенски и нездрави, а исхрана понајчешће више но недовољна, да се већ сада може сматрати њихова ситуација више но очајном.

Ове и овакве прилике озбиљно угрожавају народно здравље. За сада последице нису још, срећом, тако озбиљне, али наредних дана могу се погоршати нарочито ако се економски и други моменти, о којима је било речи, неби поправили, зашта међутим нема много изгледа.

Здравствено - хигијенска служба у народу спроводи се преко среских санитетских референата, Дома народног здравља у Јагодини и Здравствене станице у Свилајнцу и Параћину. При окружном начелству постоји референт социјалног старења и народног здравља на челу са стручним референтом и потребним бројем помоћног особља.

У 7 срезова, колико их има у округу, распоређено је 14 среских лекара и један лекар удружене здравствене општине у Белушићу. Један од среских лекара, Рогулић Бранко, на служби код среског начелства у Ћуприји, додељен је од стране Министарства на привремени рад од три месеца националној служби за обнову Србије у Београду.

Дом народног здравља у Јагодини има два лекара и потребно помоћно особље; здравствена станица у Свилајнцу, која је до скора била самосталан дом народног здравља, такође располаже са два лекара, док се у Здравственој станици у Параћину налази један лекар.

Сресни лекари у сарадњи са лекарима Дома народног здравља и здравствених станица на терену проучавају прилике под којима народ живи и старају се да у границама могућности отклоне све оно што негативно утиче на народно здравље. Овога пролећа поред осталога они су спровели вакцинацију трбушног тифуса у местима која су услед поплаве била угрожена. Током месеца маја спроведена је од стране среских лекара цепљења противу великих богиња. У свима случајевима појаве заразних болести сресни лекари уз сарадњу лекара дома народног здравља и лекара здравствених станица предузимане су потребне мере на лицу места у циљу сузбијања истих. Заразних болести је било у главном само у појединачним случајевима. Само у Свилајнцу је током месеца марта и априла била настала једна омања епидемија пегавог тифуса, али је благодарећи енергичним и опсежним превентивним.мерама најпре локализована а затим угушена. Што се тиче појаве пегавог тифуса у селу Сувија, среза темићског, ту се неби могло говорити о некој епидемији, будући да је се све свршило на првобитна четри обољења у једној истој циганској породици и да других обољења није било. Сресни лекари су поред осталога преко месних санитетских полиција контролисали тајну проституцију и старали се да се сва венерично оболела лица подвргну обавезном лечењу. Они су такође вршили дужност судских лекара - вештака и школских лекара у местима где нема школских поликлиника. Лекари

дома народног здравља и здравствених станица поред осталога имају за дужност да у заједници са среским лекарима раде на сузбијању маларије. Маларије је било, али све до скора радило је се искључиво о хроничној маларији. Свежих обољења од маларије за сада, и то тек од пре месец дана од прилике има, али у малом броју. Иначе према запажањима дома народног здравља прве нове генерације тзв. „Анофелеса макулипениса" проузроковача маларије, појавиле су се од прилике у другој половини месеца маја. За сада је акција на сузбијању маларије врло скромних размера са разлога што се нерасполаже никаквим количинама кинина у ту сврху.

Сресни лекари и лекари дома народног здравља са лекарима здравствених станица у главном били су марљиви и приљежни у своме послу. Ту и тамо било је по који пут, и то доста ретко, извесних неуредности, више административне но стручне природе, али су исте лако и брзо отклоњене.

Болничко лечење оболелих спроводи се у четри болнице, које постоје на територији округа, и то: у Јагодини, Ћуприји, Свилајнцу и Деспотовцу. Број болница довољан је а њихов распоред добар. Није исти случај са расподелом, односно попуном појединих одељења у њима. Тако болница у Јагодини за сада нема хируршког одељења, и ако има хирурга, а ово одељење прека је потреба, без обзира што га има болница у Ћуприји и што Ћуприја није далеко од Јагодине, - ово са разлога што Јагодини гравитирају срезови белички и левачки и добар део среза темнићског, а за цео тај територијал постоји само болница у Јагодини. Исто тако у болници у Јагодини номинално постоји венерично одељење, али у ствари оно нема ни потребних просторија нити потребних уређаја и поврх свега чак ни лекара - специјалисту за кожне и венеричне болести.

Болнице у данашњим измењеним приликама морају свакодневно да се боре са многим и озбиљним потешкоћама. Једна од највећих је све већа немогућност снабдевања у опште, а на првоме месту снабдевање животним намирницама, тако да је правилна и редовна исхрана болесника и особља које на том има права по закону сваким даном све тежа и компликованија. И поред свег повећања буџетских могућности, за којима се је ишло приликом прављења окружног буџета и које су у њему и остварене, ипак је исхрана болесника сваким даном све теже. Ово првенствено са разлога што су болнице обавезне да се снабдевају по максимираним ценама, а ноторно је познато да је у пракси ово неостварљиво. Иначе цене на тржишту тако и толико су високе, и сваким даном бивају све више, да чак и када неби било обавезно снабдевање по максимираним ценама болнице са својим буџетским могућностима неби могле опстати. Било би дакле неоггходно потребно на сваки начин обезбедити снабдевање болница по утврђеним и максимираним ценама.

У погледу лекова болнице такође наилазе на тешкоће у снабдевању, прво с тога што се поједини лекови из дана у дан све теже налазе и добављају и зато што су им цене кад кад превисоке, те изнед буџетских могућности. Било би потребно дозволити болницама, да могу у извесним приликама препоручивати имућним болесницима да сами набаве лекове за себе, када истима болница не располаже.

Круже гласови да се у болницама за лекарске услуге наплаћује. Нарећени су потребни извиђаји противу одговорних те ако се ово установи са њима ће се даље по закону поступити.

VI
ПО СТРУЦИ ФИНАИСИЈСКОЈ

Финансирање округа врши се за период фебруар - април 1942. године из буџета Моравске бановине за 1941 годину, продуженог за овај период тј. до 30 априла 1942 године.

У току периода фебруар - април, од прореза текућег, дужног, (општег бановинског и школског по 25%), од удела скупног пореза 18%, трошарине, таксе као и од привредна предузећа остварено је:

П р и х о д а ... Дин. 4.578.756,74
Р а с х о д а је извршено ... Дин. 1.232.100,35
Вишак прихода над расходима дин ... 3.346.656,39

Исплата за овај период закључује се крајем месеца јуна и у изгледу је да ће крајем рачунског прегледа преостати вишка прихода над расходима сума од око Дин. 3.000.000,- из које ће се образовати ОБРТНИ КАПИТАЛ ОКРУГА.

Финансијско пословање је и поред недовољног броја особља у финансијском реферату текло потпуно нормално, изузев што се није било у могућности, (опет због недовољног броја стручног особља) да се изврше ванредни прегледи код неких установа са територије Округа, који су у изгледу.

Од првог маја ове године Округ има свој буџет, чији расходи укупно износе Динара 13.500.000,- атолико исто и прихода.

Сума расхода подељена је равномерно на главе по струкама: Опште управни референт, ветеринарски, пољопривредни, просветни, технички, социјално - здравствени, финансијски, трговински и шумарски референт као и на буџетску резерву.

Предвиђени приходи, за покриће расхода по буџету произилазе из текућег и дужног окружног и школског као и здравственог прореза, удела скупног пореза, трошарине, таксе и привредних предузећа, постављени су на социјалној основи и том приликом вођено је рачуна да порески обвезници не буду преоптерећени, тако, да је у очекивању остварење прихода са преко 100%.

Издато је наређење општинским управама преко среских начелстава да се са заостатком у подношењу буџета на одобрење, општинске управе пожуре, како би се оне могле довести у своме пословању у нормално стање.

Поред послова по окружном буџету, финансијски референт води и све расходе за послове опште управе по чл. 10 Уредбе о административној подели земље пренето са државе на округе, а који се подмирују из државног буџета из отворених кредита од стране ресорних Министарстава.

Ови послови састоје се из требовања потребних кредита код ресорних Министарстава, пријема предмета по новчаном пословању разних установа и надлештава, у књижењу тих предмета, ликвидације истих и издавање наредбе за исплату преко Финансијске дирекције у Крагујевцу.

VII
ПО СТРУЦИ ПРОСВЕТНОЈ

I. Народне основне школе

У округу сада има 176 народних основних школа, са 440 одељења и 480 наставника.

Све школе раде и у свима њима има бар по један наставник.

У последње време надзор над школама појачан је у смислу постојећих расписа и наређења. Окружни школски надзорник је на терену већ 20 дана и врши надзор у смислу датих инструкција. 15 маја т. г. одржано је веће школских надзорника у циљу побољшања рада у школи и ван ње.

Поред народних школа у Округу има још и извесан број домаћичких течајева за сеоске домаћице. У извесним местима држе се аналфабетски и просветни течајеви.

Према томе рад је доста нормализован.

II. Средње и средње стручне школе

У Јагодини, Ћуприји, Параћину постоје осморазредне гимназије, а у Свилајнцу такође са путним увођењем. Сада је шесторазредна.

У свима њима у последње време настава је доста нормализована.

У Јагодини постоји учитељска школа која ради.

Укупан број наставника у средњим и средњим стручним школама је око 130.

У свима овим школама обавља се радна служба и постоје кухиње за сиромашне ученике.

III. Народно просвећивање

Систематска акција на народном просвећивању отпочела је 3 маја т. г. У народ се иде у групама које су састављене од људи разних професија. Првенствено се ради на томе да се у земљи сачува ред, мир и рад. У томе циљу до сада је у Округу одржано око 327 предавања.

IV. Друге стручне школе

У Јагодини, Ћуприји, Параћину, Варварину, Сењском Руднику, Равној Реци и Свилајнцу постоје женске занатске школе које раде (ових дана прорадиће и женска занатска школа у Равној Реци).

У Ћуприји постоји нижа пољопривредна школа а у Параћину домаћичка за сеоске домаћице. У извесним местима раде и стручне продужне школе.

VIII.

Просветно пропагандистичка акција

У месецу априлу т. г. формиран је при овом начелству Окружни одбор за народно просвећивање, у који су ушли најистакнутији људи свију професија из целог Округа, са задатком, првенствено, да се у земљи по сваку цену сачува и одржи ред, мир и рад. Ова се акција спроводи непрекидно по једном утврђеном плану и програму који су достављени свима среским начелницима и директорима гимназија. У народ се иде у групама које су састављене најчешће од људи разних професија: привредника и интелектуалаца свију врста. Зборови се држе највише недељом и празником. На истима се поред овог општег говора који се односи на ред, мир и рад и опште прилике у земљи, дају још и савети и кратка упутства из пољопривреде, хигијене, васпитања и другог. Рад је отпочео 3 маја и групе су у појединим срезовима почеле да обилазе по други пут места. Из свијун извештаја види се да је посета добра и да народ пажљиво слуша говорнике. Има се утисак да се прилике нормализују и да се у народу врши потребна преоријентација у овоме смислу. За сада стање је овог посла овако:

Срез белички: - Рад је отпочео 10 маја. Тога дана било је 6 екипа са укупно 30 људи. 17 маја било је опет 6 екипа са укупно 30 људи. 25 маја било је 3 екипе са укупно 16 људи и 7 јуна 3 екипе са укупно 10 људи. Групе обилазе по други пут срез.

Срез левачки: - Рад је отпочео 3 маја. Тога дана било је 10 екипа са укупно 35 људи, 17 маја било је 8 екипа са 30 људи. Групе су обишле срез.

Срез раванички: - Рад је отпочео 10 маја. Тога дана била је једна екипа са 3 члана. 17 маја било је 12 екипа са укупно 50 људи. Групе су обишле срез.

Срез параћински: - Рад је отпочео 3 маја. Било је 5 екипа са укупно 45 људи које су обишле срез до 31 маја.

Срез темнићски: - У току је обилажење среза.

Срез деспотовачки: - Рад је отпочео 3 маја. Групе су обишле цео срез до 24 маја. Било је више екипа.

Срез ресавски: - Рад је отпочео 24 маја. Групе су обишле цео срез. Било је 12 екипа са укупно 90 људи.

Укупно до сада одржано 327 предавања.

Упоредо са овом организованом акцијом иде и пропаганда раније организована према првим добијеним инструкцијама, о чему сам Вас раније обавестио.

Да би делатност акције у овом смислу била што ефикаснија и да би се постигли жељени резултати потребно је при овом начелству установити поред осталог и Отсек за пропаганду, - о чему сам реферисао у Отсеку за пропаганду при Претседништву Владе приликом последњег бављења у Београду и предложио сам за шефа ове пропаганде г. Станимира Ђокића професора Учитељске школе у Јагодини као подесну личност за ове сврхе с тим да се овај његов рад и хонорише. - Учинио сам

и писмеии предлог шефу пропаганде господину Др. Перићу у овоме правцу али ни до данас овај човек није постављен.- Сем тога и Вама сам Господине Министре у ову сврху упутио телеграм Бр. 15078 од 19 јуна т. г. - па Вас поново молим за Вашу интервенцију на надлежном месту да се наведено лице постави за Шефа пропаганде при повереном ми окружном начелству.

Изволите примити Господине Министре и овом приликом изразе мога поштовања.

Окружни начелник,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 2/3-1, К. 21.

39.

РЕФЕРАТ

Начелство округа Моравског доставља Министарству извештај начелника Среза раваничког о томе да људи војводе Михаиловића Блашка преносе по Ћуприји гласове да је поменути војвода успео у Министарству унутрашњих послова да се смени претседник општине ћупријске Остојић Живојин и да се на његово место постави Богосављевић Тихомир, резервни капетан који се налази на служби у четничком одреду војводе Михаиловића. Ову смену траже преко Михаиловића извесни имућни мештани који желе да несметано развијају трговину са житом, у чему им смета садашњи претседник, а у чему би ишао на руку претседник, који би био постављен из редова четничког одреда.

Сресни начелник сматра да Остојића не би требало сменити, јер је врло способан, исправан, до крајности педантан и амбициозан.

Окружни начелник усваја предње мишљење среског начелника и моли да се Остојић не смењује као врло подесан и незаменљив.

Београд, 5. јула 1942. год.

40.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 17931
13 јула 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељењу за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

У смислу наређења Министарства унутрашњих послова IV Бр. 2385 од 9 јуна 1942 године част ми је поднети следећи извештај.

Начелство округа моравског, достављајући помеиуто наређење среским начелницима, нарочито је скренуло пажњу на важност акције да се у земљи одржи ред, рад и мир и да се народ увек и на време обавести о приликама у земљи, па је од среских начелника овога Округа о раду у томе смислу добило овај извештај:

Начелство среза ресавског актом бр. 8548 од 7-УП т. г. обавештава. да је срески начелник одржао конференцију са свима председницима и деловођама општина и том приликом им скренуо пажњу на важност прве тачке наређења, које им је раније расписао. Уједно је захтевао да се у смислу друге тачке наређења организују предавања по општинама, која ће држати учитељи, свештеници и вођенији, школовани сељаци. У току месеца јуна није држано ниједно предавање у овоме смислу, јер су пољски радови у највећем јеку па је тешко и штетно скупљати сељаке и одвајати их од послова, али ће их у јуну бити.

Начелство среза темнићског актом бр. 6150 од 6-УП т. г. обавештава, да је свима општинама упутило поменуто наређење. На састанку председника и деловођа општина скренута је пажња овима на важност прве тачке наређења и стављено им је у дужност да преко одборника и других поверљивих лица воде контролу о кретању својих суграђана нарочито оних који су под сумњом. У смислу друге тачке наређења, свакога празника учитељи држе предавања народу о потреби реда, рада и мира. Стручни референти обилазе општине и дају народу обавештења и упутства сваки из своје струке. Приликом сваког предавања обавештавано је сеоско становништво о раду Српске владе и оно је увек одушевљено одобравало сваки њен рад.

Предавања су држана по свима општинама а предавачи су били: срески начелник, сви срески референти, учитељи и председници општина, неименујући ни једнога од њих.

У срезу влада примеран ред, рад и мир.

Начелство среза параћинског актом бр. 9100 од 3-УИ т. г. обавештава да је доставило наређења свима општинама упозоравајући председнике да повремено одржавају зборове и да обавештавају народ о приликама у земљи и о неопходној потреби реда, рада и мира. Наређење је достављено пропагандним одборима и управитељима народних школа, да и они повремено држе предавања о свима важним питањима у земљи. Среско начелство је предузело мере да у овим предавањима учествују стручни референти и друга погодна лица из среза.

У току јуна нарочити зборови нису држани, наређење касно стигло и није било времена да се предавања организују. То је чињено у месецу мају, када су групе интелектуалаца одбора за народно просвећивање обишле све општине и држале народу популарна предавања. Мањих састанака је било у општини Горњо Мутничкој и Забрешкој 28 јуна, на којим су председници ових општина говорили народу о националној служби, о снази и љубави, о потреби реда, рада и мира, о потреби да родитељи упућују своју децу само ономе што је ваљано, корисно и поштено и т.д. У општини Мириловачкој 28 јуна одржан је збор на коме је говорио учитељ Јовановић Миодраг, о потреби да се по сваку цену одржи ред и мир. Истога дана у истом смислу држан је збор и у општини чепурској.

Среско начелство је предузело мере да се у току јуна држе већи зборови, на којима ће узети учешћа државни службеници.

Начелство среза раваничког актом бр. 5616 од 3 јуна т. г. послало је овај извештај:

Сви становници општина налазе се у својим општинама. Уколико се које лице налази ван своје општине, разлози удаљења су оправдани. На кретање свих лица, нарочито сумњивих, обраћа се стално пажња.

У свима општинама образовани су одбори за националну пропаганду од учитеља, свештеника и других угледних и утицајних грађана. У јуну ови одбори нису држали предавања због сезоне пољопривредних радова. Иначе национална пропаганда шири се код становништва и преко листова и плаката, који се растурају. У Ћуприји је у овоме циљу инсталиран и један јавни гласноговорник.

Сресни начелник на редовним конференцијама са председницима и деловођама општина и приликом обиласка општина, указује стално на потребу реда, рада и мира. То чине и сви стручни референти приликом службених узлазака. Досадањи рад у овоме смислу је успешан и позитиван.

По школама се држе предавања ученицима и њиховим родитељима на родитељским састанцима, и ова предавања су такође дала добре и осетне резултате.

О каквој акцији партизана и деструктивних елемената у срезу не може бити ни речи.

Начелство среза деспотовачког актом бр. 5050 од 2. јуна т. г. доставило је следећи извештај:

Одбор за народно просвећивање и правилно национално васпитање држао је у времену од 7. до 28. јуна предавање по свима селима са овим предавачима и темама:

1/ Милановић Радомир, шеф пореске управе, држао је у Брестову, Великом Поповићу, Витанцу и Грабовници предавања са темом *Правилно васпитање омладине у срлском духу.*

2/ Ђорђе Весковић, школски надзорник, држао је у Балајнцу, Барама, Бељајки и Богави предавања са темом *Србија се обнавља.*

3/ Властимир Павловић, старешина среског суда, одржао је у Двориштy, Жидиљу, Деспотовцу и Језеру предавање са темом: *Улога омладине у обнови земље.*

4/ Светомир Филиповић, учитељ у Деспотовцу, одржао је у Јеловцу, ЈТиповици, ЈТомници и Медвеђи предавање са темом: *Важност националне службе за обнову Србије.*

5/ Драгољуб Аранђеловић, шеф Катастарске управе, држао је у Миливи, Пањевцу и Поповњаку предавање са темом \ *Домаћинство, чојство и јунаштво, три особине нашега народа.*

6/ Новица Миловић, чиновник сресковга начелства, одржао је у Равној Реци, Стењевцу, Стрмостену и Трућевцу предавање са темом: *Мир, ред ирадуслови су нашег опстанка.*

Народ је, по извештају предавача, пажљиво саслушао сва предавања, видно одобравајући и признајући напоре српске владе да сачува опстанак нашега народа.

Сресковг начелник је усмено издао наредбу претседницима општина и учитељима да користе сваку прилику и да обавештавају народ о приликама у земљи и на страни а нарочито да воде контролу о кретању сумњивих лица у смислу тачке прве издатог наређења. Тако исто је наредио својим стручним референтима да држе народу предавања сваки из своје области.

Начелство среза левачког актом К. Бр. 5823 од 3-УП т. године обавештава, да су у Рековцу држали предавања: Хранислав Кандић, сресковг начелник, о теми: *Зашто треба да останемо мирни* и Максимовић, судија из Рековца, о теми: *Вратимо се вери која нас је очувала.* У Секуричу су говорили народу: Милутиновић Миодраг, учитељ из Секурича о теми: *Зашто се данашња влада зове Влада спаса;* Варагић Велизар, пољопривредни референт: *Зашто треба прскати виноград* и Радојевић Радисав, претседник општине Секуричке: *Коме даје.мо кукуруз и пшеницу преко наших управних власти* /настрадалим крајевима /.

Предавачи су пажљиво саслушани.

У Јагодини је 21 јуна, у згради Учитељске школе, одржан скуп сеоских домаћина и учитеља из среза беличког. Скупу је присуствовало око 150 сеоских домаћина и готово сви учитељи из среза.

Прво је одржана конференција са сеоским домаћинима па онда са учитељима.

На скупу сеоских домаћина говорили су:

Господин Помоћник Окружног начелника о потреби рада, реда и мира. То питање је Г. Помоћник изнео наједан врло сликовит и рељефан начин са изразитом убедљивошћу.

После су говорили стручни референти: пољопривредни, ветеринарски и шумарски из области пољопривреде, сточарства и шумарства.

Скупом је руководио начелник среза беличког.

На скупу учитеља говорили су:

Господин Помоћник у истом смислу као и сеоским домаћинима.

Просветни референт Окружног начелства, такође о раду, реду и миру, затим о нашој народној култури и просвети.

Станимир Ђокић, дописник за штампу, говорио је у истом смислу као и Господин Помоћник.

Накнадно је стигао акт начелства среза левачког К. Бр. 5823 од 8-УП, којим извештава да су јуна одржана два пропагандна збора у Течићу и Превешту.

У Течићу су говорили: Стојановић Миливоје, учитељ у Опарићу: *Зашто треба да чувамо ред и мир у народу;* Мрковић Драгомир, свештеник из Течића, о теми: *Православље и комунизам* и Јоханесан Др. Јохан, санитетски референт из Рековца: *О хигијени села.*

У Превешту су говорили: ЈТазаревић Петар, учитељ из Опарића: *Како да се спасемо од комунистичке немани;* Наумовић Милорад, свештеник из Жупањевца: *Црква - вера у Русији* и Анђелковић Миодраг, економ из Сибнице: *Сумпорисање винограда.*

Зборови су протекли у највећем реду.

Начелство среза беличког актом бр. 12097 од 9-УП текуће године, поднело је извештај да су 28. јуна т. г. држали предавања народу ови предавачи:

У Мишевићу: Тројић Бранислав, учитељ из Белице,
У Прћини: Теодосић Душан, учитељ из Прћине,
У Ракитову: Ћуровић Маниша, учитељ из Ракитова,
У Равнову: Др. Иванић Вук, сресски лекар из Јовца,
У Рибарима: Брајовић Томан, учитељ Дома глувонемих из Рибара,
У Стрижилу: Ћурић Миодраг, учитељ из места,
У Трешњевици: Кочовић Драгица, учитељица из места,
У Црнчу: Милошевић Александар, учитељ из места,
У Шантаровцу: Поповић Мирко, учитељ из места,
У Шуљковцу: Каштер Илија, учитељ из места.

Уједно је и Одбор за народно просвећивање 5. јуна приредило предавање за народ у Ловцима, Лоћици и Трешњевици по распореду који је израдио Окружни одбор за народно просвећивање у округу Моравском.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
Помоћник,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 10/1-1, К. 21.

41.

15 јула 1942 године
Понашање Бугарских војника
Према грађанима

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
/Кабинет/.

Командант Српске државне страже са Ј. Б. Бр. 425 од 8 јула т. г. доставио је:

Општинска управа Остриковац, среза Беличког под Бр. 1115 од 8 јула 1942 год. доставила је следеће: „Част је овој општинској управи известити вас о следећем:

На дан 5 ов. м. дошао је код куће општинскога кмета Станојевића Драгутина из Остриковца, један Бугарски наредник и један поднаредник и саопштили му да у року од 15 минута ако им не донесе дрва код њихове кухиње да ће да га прободу ножем и хтели су да га туку, само да нису била наша два војника.

Истога дана наш старешина села Николић Живојин из Остриковца, том истом нареднику назвао Бога, с речима „добар дан и здраво брате," исти наредник ударио га је два пута кундаком по грудима с речима: „нисмо ми браћа, него смо непријатељи, ми смо ваши окупатори".

Истога дана око 10 часова један бугарски кандидат за потпоручника који се налази код великог железничког моста на реци Морави, дошао је, напустивши мост и уперио револвер на Милетића Драгомира овдашњег трговца са речима „ако рибу недаш оћу да те утепам" пошто је Драгомир истога дана ловио рибу. „Сву рибу коју уловиш ћу ти узмем". Ту су била још 4 бугарска војника, после краће расправе овај кандидат за потпоручника са својим војницима изломио је бараку Милетића Стојадина из Равнова и однео око 4-5 килограма рибе.

На дан 6 ов. м. бугарски војници почупали су две леје лука Велисаву Марковићу из Равнова и удаљују се од железничке пруге по брду и то једни са пушкама, а једни без пушака и узнемиравају ово општинско грађанство, а где кад нађу било шта од поврћа све поберу и у опште не питају дали је тко господар од те имовине. На дан 6 ов. м. пресрели су Ђорђа Константиновића деловођу општине Јовачке и наредили са да им одмах створи 50 јаја где год зна, и он је дошао код ове општине и узео 50 јаја и иста им дао, овајаја општина прикупља за реквизицију, ако они овако стално узимају, ми никада нећемо моћи да прикупимо тражену количину јаја.

Ноћу између 6 и 7 ов. м. око11 часова 4 бугарска војника са батериском лампом у руци разбили су бараку Милетића Стојадина и почели да ваде рибу, он Стојадин, како му је то уз кућу викнуо је: „недирајте ту рибу" а један бугарски војник запео пушку и да овај није побегао можда би га убио. И до сада су били и Немачки и Бугарски војници и са нашим грађанима братски поступали и слагали се. Да се неби десио какав случај, пошто се бугарски војници удаљују по нашим брдима око 5-6 километара, па после да страда наше невино грађанство. Најтоплије се моли командант за дејство код Немачке надлежне власти, да се у будуће не дешава слично као што су ови Бугари за ово неколико дана урадили".

Достављајући предње молим да се предузму потребне мере код надлежног Бугарског команданта, да се бугарским војницима скрене пажња, да мирно грађанство неузнемиравајуи не чине разне штете и самовоље, јер ће оваквим поступком код народа изазвати револт и нерасположење, што може имати хрђавих последица, а све због непромишљености и самовоље појединаца.

Доставља се предње с молбом на знање и даљу надлежност.

В. Д. КОМАНДАНТА
Пуковник,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 38/5-1, К 20 В.

42.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНА СТРАЖЕ
ОДЕЉЕЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Пов. Б. Бр. 224
БЕОГРАД

НАЧЕЛНИКУ ОДЕЛЕЊА ЗА ДРЖАВНУ ЗАШТИТУ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА. - С молбом да се предузме потребна интервенција ради спречавања оваквих и сличних поступака Бугарске војске.

Заступа команданта
Пуковник,
(потпис)

НА ЛИЧНОСТ
КОМАНДАНТУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ

У вези Вашег акта Б. Бр. 1724 од 15 о. м. поводом понашања бугарских војника према нашем животу у Срезу беличком, извештава те се, да све овакве и сличне случајеве треба убудуће одмах достављати обласном команданту СДС у Нушу, односно официру за везу код Бугарске команде, ради кратког поступка.

Помоћник
Министра унутрашњих послова
(потпис)

43.

КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
ОКРУГА МОРАВСКОГ
X ОДРЕД ПОЉСКЕ СТРАЖЕ
Пов. .). Б. Бр. 261
16.јуна 1942. год
ЈАГОДИНА

Доставља извештај. - КОМАНДАНТУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ „J. Б."

14. јуна 1942. године око 11 часова поднаредник среског одреда државне пољске страже среза раваничког ЂОКИЋ М. МИЛУТИН, пролазећи улицом Краља Александра у Ћуприји, пресретен је од кафеџије Пандуровића Драгослава и замољен да интервенише противу Јовановић Димка, бравара железничке радионице у Ћуприји, који је тога момента изашао из кафане и однео једну пивску флашу - криглу. Поднаредник Ђокић видећи Јовановића улицом, упозорио га је, да се врати у кафану Пандуровића и да истоме врати чашу, то Јовановић није послушао, изговарајући се, да не слуша никога. Јовановић Димко поново је позват, да се врати у кафану,

што није послушао, већ је физички напао поднаредника Ђокића и ударио му шамар, нашто га је поднаредник Ђокић уз припомоћ општинског стражара Јовановића Д. Живојина одвео код кафеџије, ТТандуровића да на лице места каже шта је се догодило; којом га је приликом Јовановић Димко, поново напао псујући му мајку српску, нашта је поднаредник Ђокић био принуђен, да га веже. При овоме везивању и отимању, Јовановић Димко, истргао је бајонет из ножнице поднареднуку Ђокићу, те га је врхом истога убо у леву плећку, а потом је покушао да га убоде у врат. После овога поднаредник Ђокић је уз припомоћ општинског стражара успео да веже Јовановића Димка, којега су одвели у сремски одред среза раваничког. Поднаредник Ђокић лакше је повређен и указана му је лекарска помоћ.

Пошто је приведен Јовановић Димко у одред, стигле су одмах више бугарских патрола и тражиле, да им се предаде Јовановић Димко, с обзиром, да је он бугарски поданик и родом из Велеса; те су органи среског одреда среза раваничког били приморани, да га предаду Бугарима и ако су им скрећали пажњу, - да је Јовановић Димко српски држављанин и да је државни службеник - бравар железничке радионице у Ћуприји.

Потом је дошао у сремски одред срспке државне пољске страже среза раваничког бугарски капетан г. Илијев са неколико војника и почео је нападати погрдним речима: „Ви сте Срби лажови и све ћу Вас побити. Ви сте Срби двадесет година пили бугарску крв и садаје дошло време, да ми пијемо вашу крв", којом је приликом почео разним погрдним речима нападати људство среског одреда; - а све због тога, што је наводно људство среског одреда тукло Јовановића Димка, који је био притворен (а што не одговара стварности, пошто људство одреда није тукло Јовановића, - већ га је само притворило).

Када је дошао командир среског одреда у Ћуприји жандармериски капетан I класе г. Милојевић Ј. Милован код капетана г. Илијева, - овај се није са њиме руковао, - већ му је упутио следеће изразе: „Нећу са Вама, да се рукујем, пошто су Ваши људи тукли нашег Бугарина" (мислећи на Јовановића Димка) „Ти си гузет и већ си био у Јагодини".

Јовановић Димко српски је држављанин; рођен је у Велесу; овде је био запослен као службеник државних железница од 6-У1 1931 год. а од 31 јуна 1940 године био је бравар у железничкој ложионици у Ћуприји.

Достављајући Команданту предњи извештај, потребно је предузети потребно, како преко наше управе, тако и преко немачких власти, да се скрене пажња бугарским официрима и војницима у Ћуприји, да се не мешају у чисто унутрашња питања среског одреда државне пољске страже среза раваничког у Ћуприји.

Особено је наређено командиру среског одреда у Ћуприји; да по предњем случају у колико се односи на овај сукоб поднаредника Ђокића са браваром Јовановићем поведе потребан извиђај и према резултату истог, да поступи по надлежности.

О предњем су извештене Немачке власти у Јагодини и вођа Полициске окружне станице 14. Отићиће по предњем у Ћуприју.

Командант, мајор
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 4/2-1, К 21.

Окружно начелство
Округа моравског
Јагодина

22. јула 1942. године
ЈАГОДИНА

ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ,

На конференцији одржаној у овдашњој Крајскоманди на дан 20 овог месеца под председништвом Др. Шустера вишег ратног саветника који је из Крагујевца дошао, а којој су присуствовали и преставници Бугарске војске, наређено нам је, да за потребе Бугарске војске у гарнизонима Јагодина, Ћуприја и Параћин имамо дати из округа: 1.300.000 к. г. сена и 600.000 к. г. сламе сукцесивно до 1. фебруара 1943 године сву сламу и 500.000 к. г. сена а ресто сена од 800.000 к. г. до 1. априла 1943. године по цени сено од 120-150 дин. А сламу од 80-120 динара; кромпир и поврће седмодневно у Јагодини 3 тоне; у Ћуприји 5 тона; у Параћину 2 т. по максимираној цени а сем овога имају се наћи пашњаци за испашу коња и то: у Јагодини 1-2 пашњака за 380 коња; у Ћуприји довољно паше за 1000 коња; у Параћину 1 или више пашњака за 400 коња, уз накнаду штете.

Бугарске трупе су нешто повећане у Јагодини, које су последња два дана дошле. До сада је било наређење да се бугарске трупе имају снабдети из Бугарске, што је углавном и чињено.

Колико ће нас све ово погодити у овој оскудној години по исхрану нашег становништва и стоке, нема потребе мислим да Вам нарочито наглашавам, као и да нам предстоје тешки дани исхране у наредној зими и пролећу и за становништво и за стоку.

Мени је част господине Председниче изнети Вам ову ситуацију и замолити Вас, да изволите предузети потребне мере да се свега овога можемо ослободити. Ово све имаједан важан психолошки моменат код нашег продуцента - сељака, јер смо му ми сви говорили и уверавали да окупаторска власт од добивене хране неће за себе ништа узимати, све што ради, ради за себе и т.д. те да све ово нема, штетних и опасних последица за сва наша будућа деловања и пословања код народа.

Изволите примити Господине Председниче овом приликом изразе мога особитог поштовања.

ПРЕДСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА
АРМИЈСКОМ ГЕНЕРАЛУ
ГОСПОДИНУ МИЛАНУ НЕДИЋУ
БЕОГРАД

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

45.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 915
6 августа 1942 године
Јагодина

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Према извештају начелника среза раваничког од 3 августа ове године Број 7500,- на дан 2 августа ове године око 15 часова једна бугарска војна патрола вршећи претрес у Дражмировцу пронашла је код сељака Милића Витомира и његовог брата Радојка, - у кући и једној шупи две пушке и један револвер са муницијом. Шупу гди је била пушка запалили су, а у подрум куће гди је била друга пушка бацили су бомбу. Кућа није изгорела. За овим су оба брата одвели собом.

Према извештају истог начелства Број 7491 од 3 августа ове године на дан 2 августа бугарски војници су били у селу Батинцу и од општинске управе тражили сламу. Општинска управа им је дала извесну количину сламе, али се они нису са овим задовољили, већ су тражили више. Том приликом су ухапсили председника и члана општинске управе, па су тек сутра дан пуштени. Узету сламу су плаћали. Извршили су претрес целог села, али нису изјавили шта су тражили. Претрес се у овом срезу и даље наставља.

Према извештају начелника среза ресавског Пов. Бр. 365 од 5 августа ове године, на дан 4 августа једна група бугарских војника њих 200 на броју прешли су из среза деспотовачког у срез ресавски и ушли у село Јасеново, које су одмах блокирали, а затим су извршили претрес у циљу проналаска оружја и одметника. За овим су се поделили у две групе и вршили претрес у селима: Врлану, Тропоњу, Грабовцу, Дубљу, Црквенцу и Гложанима. У свима овим селима исход претреса је био негативан, - изузев што су у селу Тропоњу у кући Животе Петровића, бив. општинског председника на тавану пронашли једну пушку и три бомбе. Како Живота није био код куће, они су онда собом одвели шеснајестогодишњег сина.

Приликом вршења ових претреса сврађали су на казане где се пече ракија, па су узимали ракију и пили не плаћајући нешта. Сем тога, по баштама су вадили кромпир за којег такође нису давали никакву накнаду. У селу Гложанима приликом претреса куће Петра Николића, истерали су све укућане из куће, извршили претрес и том приликом украли из сандука 2.000 динара у сребру. У овом срезу овај се претрес и даље наставља.

Познато ми је, да је до сада бугарска војска имала за дужност чување железничких пруга и објеката на њој, - а од куда сада ово, ја не знам, јер ми ни са које стране о овом њиховом акту није стављено до знања.

Извештавајући Вас о предњем, - ја Вас молим господине Министре за интервенцију на надлежном месту, да се овај рад бугарске војске обустави са разлога, што је безбедност у овом округу добра и нема никакве потребе за овакву акцију како је врше бугарске трупе.

Изволите господине Министре и овом приликом примити изразе мога поштовања.

МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
ГОСПОДИНУ МИЛАНУ Ж. АЋИМОВИЋУ
БЕОГРАД

окружни начелник
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/6, К. 20 В.

46.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 20405
7 августа 1942 године
Ј А Г О Д И Н А

ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ,

Према наређењу Крајскоманде овде, овај Округ мора испоручити до 15 септембра т. г. бугарским гарнизонима у Ћуприји, Параћину и Јагодини 1.726.000 кгр. сена и 1.726.000 кгр. сламе. Осим тога морамо им давати по 10.000 кгр. поврћа сваке недеље.

Извештавајући Вас о предњем, а у вези поднетог Вам извештаја под бр. 19576 од 29 јула т. г. молим Вас Господине Председниче, да се по овоме питању заузмете где треба, јер је стање сточне и људске исхране у Округу веома тешко и предње испоруке не можемо извршити а да то не буде од огромне штете за сточну и људску исхрану.

Изволите Господине Председниче, и овом приликом примити уверење о моме особитом поштовању.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

Председнику Министарског Савета
Армиском генералу
ГОСПОДИНУ МИЛАНУ Ђ. НЕДИЋУ
БЕОГРАД

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 6/7-1, К. 21.

47.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. БРОЈ 920/42
7 августа 1942 године
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Одељењу за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

Начелник среза беличког актом својим Пов. Бр. 665 од 3 августа ове године доставља:

Од командира одељења 9113 бугарске војске у Јагодини, мајора г. Колева, примио сам акт бр. 221 од 2 овог месеца , који у преводу гласи:

„Молим да се објави међу грађанством Вашега Среза, које живи 25 км. са обе стране железничке пруге: Лапово-Корман и Параћин-Зајечар следеће:

1/ Да су дужни да ухвате и предаду властима сва сумњива лица.

2/ Дајављају иепосреднио и одмах најближим нашим војним јединицама пријављена а не ухваћена сумњива лица. За њих да се дају исцрпни подаци - спољни изглед, одело, са чиме су наоружана, откуда су дошла и куда су отишли.

3/ За сваки напад на стражу на железничким пругама и за сваку повреду пруге, извршене од бандита или саботера, одређиваће се контрибуција становништву живећем дуж пруге и предузеће се строге репресивне мере противу истог.

4/ За сваког рањеног или убијеног бугарског војног службеника тражиће се одмазда по утврђеном реду.

Предње ми је част доставити, с молбом за извештај како да се поступи у овом случају.

Поменуто наређење расписано је општинским управама.

О предњем ми је част доставити с молбом ради знања.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 5/4-1, К. 21.

48.

ПРЕДСЕДНИКУ СРПСКЕ ВЛАДЕ
АРМИСКОМ ГЕНЕРАЛУ Г. МИЛАНУ Ђ. НЕДИЋУ

Б Е О Г Р А Д

Господине Претседниче,

Умољен од стране обвезника Националне службе за обнову Србије са територије округа Моравског, упућујем Вам писмо следеће садржине:

„Омладина са територије округа Моравског, сврстана у радне јединице Националне службе за обнову Србије, у моменту када се код Вас налазе као гости наши очеви, рођаци и пријатељи, поздрављамо Вас и уверавамо, да смо Вашу посланицу упућену Српској омладини примили к срцу и заветујемо се: Вратили смо се мајци Србији. Нећемо се тровати пићем пићем из отровног туђег брлога, већ ћемо се напајати са чистом водом са извора здраве Српске народне свести. Ово ћемо постићи радећи и служећи мајци Србији у Националној служби за обнову Србије.

Ми смо Вам захвални, што ударисте темељ новом духу и васпитању омладини доносећи Уредбу о организацији Националне службе за обнову Србије у којој ми омладинци имамо част и дужност служити народу и мајци Србији.

Ваш аманет и тестаменат за вечита времена биће урезани дубоко у нашим срцима и ми кличемо: Све за мајку Србију, ништа против ње.

Живела Србија! Живео ђенерал Недић!"

27. августа 1942 године

Окружни референт
Националне службе,
Младен М. Живановић

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 6/3-1, К. 3.

49.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.14560
14 августа 1942 год.
Јагодина

Министарству унутрашњих послова
Одељењу за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

У смислу наређења Министарства унутрашњих послова IV Бр 2085 од 9 јуна 1942 г. част ми је поднети следећи извештај:

О раду по овоме распису у току месеца јула Окружно начелство добило је од својих срезова извештај:

Начелство среза деспотовачког актом Бр. 5050 од 30. јула т. г. обавештава, да је Одбор за народно просвећивање у току месеца јула држао ова предавања:

а) У Витанцу и Трућевцу, Ђорђе Весковић, школски надзорник, држао је предавање о теми: *Вредноћа као особина нашег народа,*

ђ) У Миливи и Плажану, Властимир Павловић, старешина Среског суда, говорио је о теми: *Чување реда и мира је једини спас Србину,*

с) У Медвеђи и Великом Поповићу, Светомир Филиповић, учитељ из Деспотовца, говорио је о теми: *Штете које нам наноси страна пропаганда.*

Сем овога било је наређено учитељима да на Петровдан одрже предавања у смислу добивених упутстава, што су они и учинили.

Тако исти чланови одбора, одређени за контролне органе на вршалицама, у невезаном разговору, саветовали су народ у смислу овога наређења.

Начелство среза параћинског актом Бр. 9100 од 1. VIII 1942 г. доставља, да у току јула месеца није одржан ниједан већи збор због тога, што су овога месеца пољски радови око жетве и вршидбе били у јеку и народ је био заузет овим радовима. Сресни начелник је приликом обиласка општина са својим референтима говорио народу о потреби реда, мира и рада, а давао је присутнима и друге савете у смислу постојећих наређења.

Начелство среза раваничког актом Бр. 5616 од 3. VIII т. г. доставља, да се сви становници општина налазе у својим селима. Уколико се које лице налази ван своје општине, разлози удаљења су оправдани. На сумњива лица обраћа се стална пажња. У току месеца јула одбори за националну пропаганду, састављени од интелектуалаца и родољуба, нису држали предавања због сезоне пољских радова, али се и у ово време пропаганда међу становништвом ширила преко домаћих листова и плаката, који се стално растурају у народ. Начелник сресни са својим стручним референтима, приликом обиласка општина, указивао је увек становништву на потребу чувања реда, рада и мира. Досадашњи рад у овом правцу је позитиван и код становништва у срезу се не осећа више никаква наклоност према партизанима и деструктивним елементима, нити ови могу рачунати на подршку народа.

Начелство среза левачког актом бр. 5823 од 3. августа т. г. доставља да је 26. јула т. г. у Цикоту одржан збор на коме су говорили: Трајковић Божидар, учитељ о теми *Благостање које би нашег сељака задесио од комунизма,* Јанићијевић Станоје, учитељ из Цикота, о теми *Брига Српске владе за народ и наше заробљенике,* Вукићевић Петар, општински деловођа, о теми *Свако сумњиво лице пријавити најближој власти.*

Начелство среза темнићког актом бр. 6150 од 3. августа т. г. извештава да у току месеца јула није било нарочитих предавања ни зборова, али су стручни референти, учитељи и сам сресни начелник, сваком приликом упозоравали народ на потребу реда и мира и давали му друге потребне и корисне савете. У срезу влада ред и мир, а обавештајна служба је тако организована, да је начелник сваког момента извештен о свима појавама у срезу. Општинским управама издато је наређење да будно мотре на кретање оних лица, која ма чиме изазивају сумњу против себе.

У Варварину су 19. јула т. г. одржане две конференције: са угледним домаћинима из сваког села среза темнићког /било је присутно око 120 људи/ и са учитељи-

ма - цама из целога среза. На ирвој коиференцији, са угледним домаћинима го ворио је шеф отсека за пропаганду Окр. Начелства о реду и раду, узајамном међусобном односу, о дужностима свакога појединца према српству и отаџбини и о поштовању власти и извршавању њених наређења. Присутни су са видним одобравањем саслушали говорника па су се онда мирно разишли. Учитељима-цама говорио је опет шеф пропаганде о теми *Шта се очекује од учитеља у данашње време.* У истоме смислу говорио је и просветни референт Окружног начелства.

Начелство среза беличког актом бр. 15802 од 11. августа т. г. обавештава, да услед пољских радова није било никаквих предавања у току месеца јула.

И начелник Среза ресавског обавестио је Начелство да у јулу у Срезу ресавском нису одржата никаква предавања зато што је народ био заузет послом око жетве и вршидбе. Иначе у Срезу влада ред и мир.

За Окружног начелника
Помоћник,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 18/2-1, К. 21.

50.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К. БРОЈ 23 238
10. септембра 1942. године
ЈАГОДИНА

Предмет: Појава авиона непознате
народности над територијом округа

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности
Б Е О Г Р А Д

Поводом достављених извештаја по горњем предмету Претстојник градске полиције у Јагодини актом бр. 2309 од 7-1Х- т. г. доставља следеће:

„Ноћу између 5 и 6 септембра 1942 године, у ваздуху са источне стране града Јагодине, чуло се је зујање авиона непознате државе. По сазнању ови су авиони бацали по селима среза беличког летке и новине под насловом „Југословенски гласник". Летци и ове новине нису падале над градом Јагодином, већ над селима Остриковцем, Јовцем и Мајуром до Ђурђева брда среза беличког. Сељаци, који су ове новине налазили, незнајући одкуда су и незнајући за њихову садржину, хтели су их донети у град Јагодину, али сазнавши да Бугарски војници врше претрес који долазе из ових села због тих новина, исте су бацили.

Бугарски су војници вршили претрес над појединим грађанима из Јагодине и сељацима који су дошли из села у Јагодину, а у циљу проналаска новина и летака.

Јуче су два непозната младића, један у сељачком а други у варошком оделу, са железничке станице у Јагодини, оба везана канапом терана од два Бугарска војника Војводе Мишића улицом за Бугарску команду. Пред зградом окружног начелства ови су младићи хтели да бегају, па су их Бугарски војници тукли песницама и кундацима. Отерани су у Бугарску команду а затим истога дана возом за Ћуприју.

Узрок хапшења ових младића непознат је. Кад се провери ко су ови младићи и зашто су ухапшени и спроведени за Ћуприју, известиће се начелство.

Јучерашњи дан 6 септембар 1942 године протекао је у реду и миру.

Није било благодарење у црквама, манифестација, прослава нити истицања застава."

Предње се доставља ради знања.

ЗАМ. ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 47/4-15, К. 21.

51.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 10
17 септембра 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
КАБИНЕТ

Б Е О Г Р А Д

Поступајући по наређењу Пов. Ј. Б. Бр. 96 од 26-XH-1941 године част ми је доставити следећи извештај:

Према прибављеним подацима од подручних ми среских начелстава на територији округа влада ред и мир. Народ се посветио својим свакодневним пословима у бризи за опстанак. Партијских подвојености нема, нити се примећује какав политички и партијски рад. Расположење народа у округу креће се у правцу помагања рада органа на сузбијању акције комунизма у колико се буде јавила јер је довољно увидео штетне последице такве акције на терену.

Јавна безбедност је са изузетком доле описаних појава била добра.

(Први део овгсс извештаја чине дневни извештаји, који су објављени у првој књизи ове едиције: Извештаји Команде Српске државне страже за округ моравски 1941-1944.)

Стање исхране.

Прикупљање разрезаног процента пшенице који овај округ има да преда Житарској централи иапредује. До дана подношења извештаја предато је 195 вагона. Настоји се и даље свим мерама да се испуни одређена квота од 400 вагона, колико је разрезано од стране Житарске централе и 100 вагона колико је накнадно разрезала Фелдкоманда.

Због потешкоћа у прикупљању одређене квоте пшенице на терен је излазила немачка Фелджандармерија са бугарском војском у општине Доњи Крчин и Горњи Катун среза темнићског.

Због оваквог стања народ је у страху како ће се одржати, и полаже наду да ће из кукурузне бербе подмирити колико било своје потребе.

Мада се предузетим мерама до сада питање исхране решавало, престоје озбиљне тешкоће у будуће нарочито ако Житарска централа не уступи потребне количине хране или берба кукуруза не буде стављена народу на расположење.

Исхрана становништва нарочито у граду Јагодини и варошима, односно непроизвођачког дела грађанства, иде врло тешко, јер нема довољно хране нити се у слободној продаји може набавити. Додељене количине од Житарске централе за месец септембар у 3 вагона за цео округ сасвим су недовољне. Тешкоће у исхрани огледају се у томе што се осећа оскудица и у другим намирницама као у кромпиру, пасуљу и др. које се врло слабо доносе на пијацу

Опште стање

Изузев напред наведених догађаја стање јавне безбедности на територији округа било је добро.

Сресни начелници су у непрекидном контакту са народом настојећи да га убеде у потребу да се одазива разним дажбинама, те народ има веру у власт и одазива се у границама могућности. Постоји забринутост због подбацивања жетве и брига за сутрашњицу.

Народ трезвено гледа на ствари. У овоме га помаже пропагандни рад на терену који подиже његову веру у будућност те у овоме погледу има позитивних резултата.

ЗАМЕЊУЈЕ ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. рег. 59/4-1. К. 4.

52.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 1456/42

23 септембра 1942 године
Ј А Г О Д Н Н А

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељењу за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

У смислу наређења Министарства унутрашњих послова IV Бр. 2385 од 9 јуна 1942 године част ми је поднети следећи извештај:

У месецу августу ради пропаганде у Округу моравском био је много живљи и обилатији него у јуну месецу. Народје углавном обавио посао око прикупљања летине и без штете за његов рад могао је да се прикупља на зборове и конференције, који су држани по свима срезовима. Активно су радили сресни просветни одбори, сресни начелници и њихови референти и дописник за пропаганду овога Округа. Од сресних начелника о раду у овом смислу добивени су ови извештаји:

Начелство среза левачког актом бр. 5823 од 1-1X-1942 године обавештава да су у месецу августу држана три пропагандна збора и то: 19 августа у Великој Сугубини, говорили су: Сава Лазаревић, учитељ, о теми „Зашто дајемо део пшенице", Драгомир Миленковић, свештеник из Сабанте, о теми „Каква је вера у Совјета" и Варагић, пољопривредни референт, о теми „користи од угарања њива".

28 августа у Рековцу за учитеље среза левачког на коме су говорили: Хранилсав Кандић, сресни начелник, о исхрани становништва, Душан Марковић, школски надзорник, препоручује учитељима рад на убеђивању народа о одржању мира. Главни говорник био је Станимир Ћокић, професор из Јагодине, који је присутнима врло убедљиво представио штетност стране пропаганде, којом се од нашега народа траже жртве у крви за туђ рачун. Њега је својим језгровитим говорим допунио Владимир Пантић, Окружни школски надзорник, изневши како је наш народ платио утицај стране пропаганде.

30 августа држан је збор у Белушићу на коме је говорио Јовановић Александар, учитељ, о штетном утицају стране пропаганде и претседник општиине о поштовању власти и извршавању наредаба.

Накнадно је обавестило начелство среза левачког да је 16 августа држан збор у Великој Крушевици на коме су говорили: Герасим Милутиновић, свештеник, о хришћанској вери, цркви и братољубљу, Милисав Јовановић, учитељ, о раду данашње Владе, и њеној брижљивости за народ и чување реда и мира и Богдан Јерковић, о орању стрњике и припремању земљишта за јесењу сетву.

Сви су зборови били добро посећени и народ је пажљиво и са одобравањем слушао говорнике.

Начелство среза деспотовачког актом бр. 2050 од 1-1X- доставља овај извештај:

Одбор за народно просвећивање у Деспотовцу није у току месеца августа држао ни једно предавање, јер је становништво среза било заузето вршидбом и већи број чланова одбора био је одређен за контролне органе на вршалицама. Ово је први месец у коме је направљена пауза у одржавању предавања по селима.

31 августа држано је у Деспотовцу среско наставничко веће учитеља и учитељица. На овом већу су били говорници: Ђорђе Весковић, школски надзорник из Деспотовца, Станимир Ђокић, професор и дописник за пропаганду Окружног начелства, и Владимир Пантић, Окружни школски надзорник. Весковић је захвалио учитељима на успеху који су они прошле године постигли, апеловао је на њих да се одржи ред и мир и ове године и да они на томе раде. Ђокић је врло сроченим и логички убедљивим говором убедио присутне у потребу реда и мира и опасности од стране пропаганде, која се још увек међу нас шири. Нарочито је учинио апел учитељима да код народа развију лепе Српске особине: родољубље, поштење, милосрђе и дисциплину и да утичу на народ да према ојађеној браћи избеглицама буду гостољубиви и милосрдни, како би им се олакшала беда и ублажили болови. Овај је говор учинио дубок утисак на учитеље и они су изразили готовост да учине све од себе за добро свога народа. Пантић је изложио од каквих би кобних последица било нарушењеље реда и мира.

Начелство среза параћинског актом бр. 9100 од 1-1X- доставља:

19 августа сресни начелник држао је зборове у Сикирици и Дреновцу. Прикупљеном народу на овим зборовима говорио је о одржању реда и мира по сваку цену, о развијању колективне сарадње за исхрану сиромашног становништва и избеглица. Апеловао је на племенитост и родољубље и позивао народ да буде штедљив у храни.

24 августа држанаје конференција са учитељима из среза. Говорио је сресни начелник о дужностима учитеља на селу, школски надзорник о томе шта се очекује од учитеља у овим тешким данима. Главни говорник је био Станимир Ђокић, дописник за пропаганду, који је апеловао на учитеље да буду на претстражи Српскога народа и да га увек на време обавесте по свима питањима од животног значаја по његов опстанак. Као горућа питања истакнута су: ред и мир, исхрана становништва, стварање солидарности и родољубље, смештај избеглица и развијање милосрђа код народа, обрада земље и поштовање српских власти. Говор је на присутне учинио добар утисак.

31 августа у селу Извору одржан је пропагандни збор. Говорили су: Др. Иван Стевановић, санитетски референт, из области хигијене, о чистоћи и антраксу, који се појавио; Максим Минић, ветеринар, о сточним заразама: антраксу, свињској куги и беснилу, и Петровић Бранко, шумарски референт, о планској сечи и искоришћавању државних шума.

Начелство среза беличког актом бр. 16965 од 1-1X доставља списак предавача који су у току месеца августа обишли сва села у срезу и одржали низ предавања о нормализовању прилика у земљи. О реду и миру, исхрани становништва, смештају избеглица, стварању солидарности и развијању родољубља. Предавачи су били: Живојин Живковић, сремски ветеринар, Душан Радивојевић, школски надзорник, Лазар Тонић, професор учитељске школе, Владимир Пантић, окружни школски надзорник, Драгић Јосифовић, професор гимназије, Живојин Панић, учитељ, Јаков Ивановић, просветни референт, Живота Здравковић, учитељ, Драги Урошевић, бравар, Оскар Реди, професор, Др. Јефта Аћимовић, лекар, Јосиф Величковић, часовничар, Димитрије Мишић, директор гимназије, Душан Поповић, адвокат, Радован Николић, учитељ, Драгољуб Деспотовић, учитељ, Бранко Митровић, агроном инжињер, Др. Станимир Раковац, лекар, Милорад Павловић, директор учитељске школе, Голубовић, државни тужилац, Др. Павлимир Секулић, лекар, Коста Божиновић, учитељ, Др. Михајло Динић, лекар, Станислав Марковић, учитељ, Сава Орман, учитељ, Миливоје Базовић, учитељ и Милован Миловановић, свештеник.

Начелство среза раваничког актом бр. 5616 од 4-1X- 1942. године доставља: да се сви становници општина налазе у својим селима. У колико се које лице налази ван своје општине разлози удаљења су оправдани. На сумњива лица обраћа се стална пажња.

У току месеца августа одбори за народно просвећивање, састављени од интелектуалаца и родољуба, нису држали предавања због сезоне пољских радова, али се ово време пропаганда међу становништвом шири преко домаћих листова и плаката. Начелник сремски са својим стручним референтима, приликом обиласка општина, указује становништву потребу реда и мира. Досадашњи рад у овоме правцу је позитиван у срезу и не осећа се више никаква наклоност према партизанима нити ови могу рачунати на подршку код народа.

23 августа одржана је у Ћуприји конференција учитеља и учитељица среза раваничког. Говорио је сремски начелник, школски надзорник и дописник за пропаганду Моравског округа.

Овај је учинио апел учитељима да се искрено предају своме народу и да мотре на сваку појаву која би могла да буде кобна по наш народ. Нарочито је нагласио потребу реда и мира, исхрану становништва, обрађивање земље на време и смештај избеглица.

Начелство среза темнићског актом бр. 11020 од 4-1X доставља следеће:

„Просветни одбор у Варварину ради активно од месеца марта ове године. За протекло време приредио је 10 позоришних представа, које су увек биле пропраћене пригодним предавањима. Просветни одбор у Д. Катуну и Избеници такође су активно радили и одржали по један течај. Ових дана наредбом среског начелника организован је шири и ужи сремски одбор за народно просвећивање. За недељу 6. овог месеца одређене су екипе државних службеника од по три лица да држе предавања у Варварину и Г. Катуну. По одржаним конференцијама поднеће се извештај".

25 августа одржана је у Варварину конференција учитеља и учитељица среза темнићског. И овде су говорили: сресни начелник, школски надзорник, и Станимир Ђокић, о истим питањима као у осталим срезовима.

У срезу ресавском је сресни начелник одржавао састанке са председницима и деловођама општина и са њима расправљао сва важна питања за опстанак народа. Нарочито је истицао потребу реда и мира изнад свега. Народ је схватио ову потребу и опште стање у коме се налазимо и чини напоре да поднесемо терет ратом проузрокован.

2 септембра у Свилајнцу је одржана конференција учитеља среза ресавског. Говорник је био Станимир Ђокић, и својим говором учинио је добар утисак на присутне.

ЗАМ. ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 60/4-1. К. 21.

53.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 14560/42

16 октобра 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

Предмет: Извештај о пропагандним предавањима
у месецу септембру у Округу моравском.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

У смислу наређења Министарства унутрашњих послова IV Бр. 2385 од 9 јуна 1942 године част нам је поднети следећи извештај:

О раду по овоме распису у току месеца септембра Окружно начелство добило је од својих срезова овај извештај:

Начелство среза темнићског актом бр. 11020 од 15-1Х- т. г. доставља:

У недељу 6 о. м. држане су две пропагандне конференције у овоме срезу , и то: у Варварину и Горњем Катуну. На овим конференцијама говорили су: у Варварину господин Михаило Петровић, судија сресног суда, др. Велимир Петровић, санитетски референт и Милован Лазовић, учитељ у Варварину; у Горњем Катуну: г. Живота Пенчић в. д. старешина сресног суда, др. Божидар Марковић санитетски рефе-

рент и Милен Миленковић, учител. у Г. Катуну. Сви су предавачи истицали потребу слоге, реда, рада и мира. Конференције су биле добро посећене.

У недељу 13 о. м. одржано је у срезу пет пропагандних конференција у селима: Бачини, Бошњану, Доњем Катуну, Маскару и Обрежу. Предавачи су били: у Бачини г. Миладин Иричанин, судија, Михајло Асурџић. шеф катастарске управе и Јован Марченко, управитељ школе у Бачини; у Бошњану г. Душан Станковић, судија среског суда и Радисав Петровић, управитељ школе у Бошњану.; у Доњем Катуну г. Момчило Ђорђевић, адвокат из Варварина, Борисав Поповић, пољопривредни референт Милета Брадош, управитељ школе у Д. Катуну; у Маскару г. Ђорђе Богојевић, адвокат из Варварина, Ђорђе Ђокић, референт за исхрану и Градимир Радосављевић, управитељ школе у Маскару; у Обрежу г. Живорад Петровић, судски приправник, Михајло Петровић, ветеринарски референт, и Светислав Орловић, управитељ школе у Обрежу.

Сви предавачи су поред чисто стручних ствари износили потребу реда, мира и слоге. Истицали су народу спасоносан рад Владе народног спаса и позивали га да с вољом извршују сва наређења власти.

Предавања су била добро посећена.

У срезу влада ред и мир. Општинске управе преко својих одборника и других виђених и исправних грађана строго воде контролу да сви житељи увек буду код својих кућа као и о кретању сумњивих и непознатих лица. Организација ове службе тако је спроведена, да се обавештење о свему у срезу обавља на најповољнији начин.

Начелство среза левачког актом бр. 5823 од 29-1Х и бр. 5833 од 2-Х обавештава:

13 септембра били су у Течићу сресни начелник, господин Милош Перић и школски надзорник Господин Душан Марковић, ради пријема понуђене зграде за школу. Том приликом су сакупљеном народу говорили о потреби школовања и писмености а уједно о потреби слоге, реда и мира. - Учитељица Бранка Ђорђевић, својим говором је апеловала на жене да похађају аналфабетски течај.

20 септембра у истом циљу били су у Ратковићу сресни начелник г. Перић и школски надзорник господин Марковић. И овде су одржали збор и сакупљеном народу г. Перић је говорио о данашњим општим приликама и објашњавао потребу откупа жита, а г. Марковић је објашњавао потребу и значај васпитања омладине. Господин Чедомир Митровић, учитељ, позвао је народ да се чува стране пропаганде.

21 септембра одржан је збор у Драгову. Говорио је г. Живко Смиљанић, пензионер. о штетном утицају стране пропаганде и г. Божа Јовановић, претседник општине, о чувању реда и мира.

У току месеца септембра одржани су зборови у Белушићу и Сиљевици. Говорили су претседници општина и деловође о реду, раду и миру истичући потребу слоге.

Начелство среза деспотовачког актом бр. 5050 од 30-1Х- о. г. доставља:

„Одбор за народно просвећивање у овом месецу није обилазио села, већ је наредио сеоским одборима да у духу издатог упутства држи предавања по својим местима. Из прикупљених извештаја којима располаже ово Начелство, у свима местима ово-

га среза у току месеца септембра држали су месни учитељи и претседници општина предавања о теми „Мир, ред и рад". За месец октобар направљен је план по коме ће чланови одбора у Деспотовцу обићи сва места овога среза.

Начелство среза параћинског актом број 9100 од 1-X доставља следеће:

„У току месеца септембра т. г. од стране среског начелства предузета је акција да се по селима одржи што више зборова и састанака на којима би се народ упућивао да одржи ред и мир, да се преда послу и да се одазива наређењима појединих власти. У тђме смислу одржани су следећи састанци: у општини Дреновачкој 13 септембра, на коме је састанку држао предавање господин Драгиша Станковић, судијски приправник, о теми „Грађанска солидарност", господин Бранислав Тошић, судијски приправник, о теми „Само слога Србина спасава", Адам Николић, судијски приправник, о теми „О грађанској послушности". Истога дана у селу Сикирици одржао је предавање г. Милан Цветковић, професор гимназије, о теми „Одржање реда и мира". Обадва предавања су успела и народ је с пажњом слушао предаваче.

На дан 20 септембра држао је предавање у селу Чепуру г. Бранислав Вранешевић, професор, о теми „Улога српског сељака у данашњим тешким данима". Истога дана одржан је састанак у Д. Мутници на коме су говорили, г. Мирко Ћековић, учитељ, о збрињавању избеглица, и г. Стојадин Митић, учитељ, о потреби одржања реда и мира. И у овим селима предавања су успела, јер су присутни сељани пажљиво пратили ток предавања.

21 септембра одржан је састанак у селу Главици. На овоме састанку говорила је госпођица Живка Митић, учитељица, о држању реда и мира.

Сресни начелник са командиром среске пољске страже, г. Благојем Милићем, а и сам, држао је састанке у свима општинама среза параћинског у дане 3, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 20, 24, и 27 септембра т. г. Сви су ови састанци били врло добро посећени, а грађанима је овом приликом говорено о држању реда и мира, о штедњи, раду, слози и љубави, о испоруци жита, стоке и свима осталим питањима која се у данашњим приликама тичу земљорадника. Једном речју у току целога месеца развијена је жива акција да грађани села морају чувати ред и мир по сваку цену, јер је то животно питање за све њих.

Народ је на свима зборовима врло пажљиво саслушао предавање и обећао да ће се и на даље старати да се ред и мир по сваку цену одржи, да се преда послу и да ће се извршавати наређења власти."

Начелство среза раваничког актом бр. 5616 од 4-X- доставља следећи извештај:

„1/ Сви становници општина налазе се у својим селима. У колико се које лице налази ван своје општине разлози удаљења су оправдани. На долазећа, одлазећа и сумњива лица обраћа се стална пажња.

2/ У свима општинама образовани су одбори за националну пропаганду од учитеља, свештеника и др. Угледних и утицајних грађана. Сви ови одбори по сеоским општинама одржавају састанке празницима са становницима општина на којима се говори о настојањима Владе за чување земље, реда и мира и личне и имовне безбедности, као и о потреби заузимања правилног лојалног става у садањим приликама.

Због сезоне пољскнх радова у овоме периоду времена зборови се нису држали, већ је акција наведених одбора била ограничена на месне састанке.

Иначе национална пропаганда шири се код становништва и преко домаћих листова, часописа и плаката, које се у овоме циљу достављају и растурају међу становништвом, ау Ћуприји је инсталисан и једнајаван гласноговорник. Сем овога национална пропаганда шири се нарочито на честим ђачким и родитељским састанцима по школама у Ћуприји и по селима, који су увек добро посећени.

3/ Потписати сресни начелник на редовним конференцијама са претседницима и деловођама управа, а и приликом обиласка општина, указује стално потребу одржавања реда и мира као и рада на обнови земље. У овоме смислу раде и сви чиновници и референти овога Начелства, приликом службених излазака и у додиру са становништвом. Досадашњи рад у овоме погледу успешан је и позитиван, а код становништва се не осећа више никаква наклоност према партизанима и деструктивним елементима, нити се исти више могу надати на ма какву подршку становништва."

Начелство среза беличког актом бр. 20230 од 6-Х- доставља списак државних службеника који су држали предавања за народ по селима целога среза. По томе списку предавачи су били: у Белици и ЈТозовику г. Милета Грујић, учитељ, и Ћока Милићевић, судијски приправник, обојица из Јагодине; у Драгошевцу и Колару г. Радисав Живковић, професор, Милан Станковић, судијски приправник, Божин Лабан, учитељ, сви из Јагодине; у Лоћики и Беочићу г. Димитрије Мишић, директор гимназије, Јаков Ивановић, просветни референт, Драгутин Вукићевић, управник поште, и Петар Симић, државни тужилац, сви из Јагодине; у Рибару г. Свет. Грујић, судија, др. Воја Грујичић, професор, и Милан Николић, учитељ, сви из Јагодине; у Драгоцвету г. Михајло Стојановић, претседник окружног суда, Мића Узелац, професор, и Милош Матић, учитељ, сви из Јагодине; у Ловцима г. Богољуб Јуришић, државни тужилац, Јован Апостоловић, професор, Десимир Ристовић, управник Дома глувонемих и Михајло Човичковић, вероучитељ, сви из Јагодине.

Начелство среза ресавског обавештава да у срезу влада ред и мир.

ЗАМЕЊУЈЕ ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 34/5-1, К. 21.

54.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 10
2 новембра 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди Јавне безбедности

Б Е О Г Р А Д

У вези наређења Пов. VI број: 96 од 26-ХП-1941 године част ми је за месец октобар доставити следећи извештај:

I.

У месецу октобру на територији повереног ми округа општа ситуација је била добра. Јавни ред и мир нису били у јачој мери поремећени или нарочито угрожени. Од важних и нарочитих догађаја догодили су се следећи:

1/ 3. X. ог. око 17 часова рањени су командант ресавско - раваничког четничког одреда Михајловић Блашко и два четника тога одреда од којих један смртно, а други лакше. Истрагом је установљено, да су овај напад извршили Милован Ћурчић зв. „ЈТала" и Блажо Прпа, који су сами припадали Блашковом одреду из којег су десетак дана пре овог напада побегли. Војвода Блашко је већ на путу потпуног оздрављења.

2/Ноћу 1/2 нападнут је од стране три непозната наоружана лица Марковић Петар из села Беочића и од њега су тражили да им преда 16.000 динара које је примио за продату телад. Када новац нису могли изнудити истукли су га као и његову жену а потом се игубили у непознатом правцу. Истрага је поведена и још је у току.

3/ 21 .X. ог. 11 четника параћинског четничког одреда напустили су свој одред са оружјем и 2 пушкомитраљеза и изгубили се у непознатом правцу.

Све власти унутрашње и опште управе на подручју округа функционишу нормално.

II.

Исхрана становништва а специјално варошког и непроизвођачког слаба је и тешка ради недовољног довоза и слабог пијачног промета. Од Житарске централе из Београда добивено је у октобру месецу 15 вагона пшенице за исхрану непроизвођачког становништва. Ова пшеница раздељена је варошком и непроизвођачком становништву према плану код којега су узети у обзир број оваквог становништва тако, да су вароши као Јагодина, Ћуприја, Параћин и Свилајнац добили веће а остала мања места у округу мање количине пшенице. Пшеница се дели преко општина а на купонске књижице. Предузимају се све мере и употребљавају се сва расположива средства, да се исхрана осигура и олакша.

На пољопривредном пољу сада се врше радови на сетви озимих усева, припрема земља за пролећну сетву а по предвиђеном пољопривредном плану. Завршена је берба кукуруза, вађење сточне и шећерне репе и брање баштованских усева.

III.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА.

Расположење народа према управи и властима је повољно и задовољавајуће. Народ осећа потребу, да се ред и мир по сваку цену одрже, па зато се свако предаје својим пословима и трезвено гледа на ситуацију и има правилно мишљење о опасности која прети ако се јавни мир и ред наруше и поремете. Стремљења народа иду за тим да се уз одржање реда и мира што јаче развије национална свест и понос, нарочито код омладине, па рад како самих власти тако и угледних и виђених личности а у духу интенција Српске Владе изражава се у помагању и ширењу овакве пропаганде. Народ се редовно обавештава о ситуацији и стално га се упозорава, да се одржи мир и ред, да се сва земља обради и засеје, да сваки ради свој посао најсавесније и да се неда завести од стране пропаганде. Поред тога народу а специјално сељаку дају се том приликом и стручна објашњења и упутства у погледу земљорадње, одржавање стоке, здравља и све остале корисне ствари. Овај рад је до сада дао добре резултате, јер је мир и ред очуван и народ убеђен и упућен на лојално држање и сарадњу.

ПРЕДУЗЕТЕ МЕРЕ И ДАЉЕ НАМЕРЕ И ПРЕДЛОЗИ.

Окружно начелство путем подређених власти чини и предузима све, да се сада народу што више помогне. Највећа брига је исхрана грађанства. Од до сада приложених вагона пшенице извршена је расподела исте по срезовима ради поделе непроизвођачком становништву. Да би се и на даље најнужније потребе исхране подмириле, ово начелство је у сталном контакту са Житарском централом.

За обезбеђење сетве предузети су кораци да се изврши благовремена обрада имања и набави потребно семе за сетву у свима срезовима, пошто се показало да га свуда нема у довољној количини. Овај недостатак семена дошао је од туда, што су произвођачи задржали семе и 1% приликом вршаја предали општинама ради подмирења тражених количина.

Ради набавке семена начелство се обратило Г. Претседнику Владе и Министарству пољопривреде. По једном акту реченог Министарства начелство је упућено да се за семе обрати овд. немачким властима што је и учињено. За сетву пшенице предвиђена је потреба у 287 вагона.

У погледу очувања реда и мира, поред рада власти на терену, које су у сталном контакту са народом, пропагандним путем настоји се да народ не подлеже утицају туђинске пропаганде и деструктивних елемената, већ да у своме сопственом интересу трезвено гледа на ствари и помаже власти у њиховом непрекидном настојању, да се одржи ред и мир. У овоме погледу има позитивних резултата.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 5/6-1, К. 21.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 28804
16.новембра 1942.године
ЈАГОДИНА

Предмет: петнаесто-дневни извештај о
Општој ситуацији у Округу моравском

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командијавне безбедности

Б Е О Г Р А Д

По наређењу Министарства Унутрашњих послова - Кабинет бр. 490/42 част ми је поднети петнаесто-дневни извештај за први петнаест дана месеца новембра т. г. о следећем:

а)Јавна безбедност

Стање јавне безбедности било је добро. Од важнијих догађаја и појава од утицаја најавну безбедност било је:

1/ 2 овога месеца једна група од 10-15 наоружаних четника одбеглих из одреда војводе Блашка под вођством п. потпоручника Бранка Петровића напала је у Сењском руднику на четничку патролу (од 4 четника) војводе Блашка, која је тамо чувала трећу рампу, разбила јој телефон, разоружала људство и одвела га у правцу шуме Брезовице, где им је свукло одело, па га пустили на слободу, а потом се удаљили у непознатом правцу.

Ма да у протеклој петнаестини није било комунистичких и разбојничких упада у подручни ми округ из суседних округа Крушевачког и Зајечарског, - што је до тада било честих случајева, ипак сам наредио да се и даље врше заседе и претреси терена по округу, у циљу хватања и уништења бандита на случај њихове појаве.

б) О расположењу народа и његовом стремљењу

Ценећи рад, држање и послушност народа, долази се до закључка: да се народ посвећује својим пословима и да се правилно опредељује према настојањима Српске владе да се ред одржи, као и у свима другим настојањима. Кроз све ово, код њега влада забринутост, да се не доведе у питање његов опстанак и његова имовина каквим догађајима за које он неће имати удела, или пак каквим непромишљеним испадима појединаца. Јасно је и отворено иступио противу комуниста и њихове акције ма у ком виду се она испољавала, те је веровати да ови код народа неће моћи наћи никакве подршке.

Сва стремљења народа: да се одржи ред и мир и да се из овога страшног рата изађе без страдања како самог народа тако и његове имовине и да не остане без хлеба.

У вези са овим без изузетка код сваког се осећа велика забринутост за исхрану како његову тако и сточну. - Ово нарочито сада када је одређена овако велика количина кукуруза за овај округ: 2700 вагона, о чему сам посебно извештавао надлежне и Немачке и Српске власти, да се оволика количина и поред свих настојања и рада неће моћи апсолутно испоручити.

По свима мојим предузетим мерама до данас нисам ништа успео, по мом уверењу једино зато, што меродавни стручњаци у Министарству Пољопривреде не цене правилно принос кукуруза у овом Округу како стоји, већ погрешно оцењују да је ово од најбогатијих округа. Ово је се могло рећи ранијих година, али ове не, он сада спада у један испод добрих. Подвлачим, да се овом питању откупа кукуруза мора одмах поклонити пуна пажња и одређен разрез свести на могућ, а то је до 1200 вагона, ово нарочито још и зато: што је пшеница сва покупљена, да је велики број остао без семена. Грађани су се са овим донекле помирили, рачунајући на кукуруз а сада ако се и кукуруз покупи, настаће очајна ситуација, велика узнемиреност са својим последицама.

в) О одржаним зборовима и конференцијама

Рад на пропаганди у току овога месеца био је врло жив и обилат у округу. Окружни референт за пропаганду обишао је среска места: Ћуприју, Параћин, Свилајнац, Деспотовац, Варварин и Јагодину и реорганизовао је среске просветене одборе у пропагандно-просветне одборе. Новим одборима је референт за пропаганду дао исцрпна упутства за јесењу пропагандну акцију и ово одбори су одмах у смислу добивених упутстава одредили екипе предавача, који су ишли по селима и одржали предавања. У колико смо добили извештај у току овог месеца у срезу раваничком су 8 о. м. држана ова предавања: у селу Субској, тумачио је народу тему „О реду и миру" г. Душан Сенић, учитељ из Ћуприје, а о лепим српским обичајима - гостопримству, где је нарочито наглашено збрињавање избеглица, говорио је г. Бранко Марковић, судски приправник из Ћуприје. На овој конференцији било је присутно око 150 људи, а утисак је врло дубок и упечатљив. У селу Батинцу говорио је о реду и миру у земљи г. Павле Васиљевић, учитељ из Ћуприје, о гостопримству је говорио г. Давид Јовановић, чиновник Среског суда из Ћуприје. На овој конференцији је било 153 људи а утисак је такође био врло дубок.

У срезу беличком 15 о. м. одржане су конференције у овим селима: у Буковчу, Винорачи, Вољавчу, Деоници, Драгоцвету, Мајуру, Прађини, Ракитову и Рибарима, предавачи су били интелектуалци из Јагодине а тумачена је тема „О потреби реда и мира у земљи изнед свега" поред осталих важних тема данашњице. Још немамо детаљан извештај о овим конференцијама али су оне у сваком случају врло успеле.

Референт за пропаганду приликом обиласка срезова ради реорганизације пропагандих одбора у сваком среском месту држао је конференције са одборима и члановима трговачких удружења, занатлијских удружења и удружењима трговачке омладине, на којимаје износио нашу општу ситуацију, и истицао потребу о одржању

реда и мира у земљи, Јер нам од тога Једино зависи опстанак, и апеловао на чаршију да и она прими део терета који наш народ подноси у овим тешким данима и да у свакој прилици допринесе да се одржи ред и мир у земљи. Ове конференције су биле врло успешне и са њих су увек сви присутни понели добар утисак. Увек су сви једнодушно изјављивали да ће учинити све што се од њих тражи за спасење народа.

Напомиње се да су и по осталим срезовима 8 и 15 о. м. одржане пропагандне конференције по селима, али о томе извештаји среских пропагандних одбора још нису стигли.

г) О држању и раду чиновника и службеника

Према данас расположивим извештајима држање и рад државних и самоуправних чиновника и службеника свих струка у подручном ми округу коректно је и за данас неби имао шта да приметим.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 25/6-1, К. 21.

56.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К. Пов. 1212
24. новембра 1942.
у Јагодини

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Кабинет

Београд

У вези шифрованог телеграма овог окружног начелства Пов. бр. 1212 од 22. новембра 1942. године - част ми је доставити следећи извештај:

„Начелник среза ресавског актом својим Пов. бр. 470 од 22. новембра доставио:

На основу телефонског наређења Господина Окружног начелника од данас начелству је част поднети следећи извештај:

Јуче на дан 21. новембра о. г. око 9 часова дошао је са једним затвореним теретним аутомобилом шеф Немачке Фелджандармерије у Јагодини поручник Госп. Кил и зауставио се пред зградом Среског начелства у Свилајнцу.

Дошавши у среско начелство поручник који је био праћен од 6 до 7 немачких наоружаних војника наредио је да му се одмах доведу следећа лица: 1/ Борисав

Поповић, претседиик општине у Свилајнцу, 2/ Капетан I кл. Михајло Поповић, командир среског одреда С. Д. П. Страже у Свилајнцу, 3/ Поручник Живадин Љубисављевић, командир ресавског четничког одреда, 4/ Вукашин Петковић, поручник Ресавског четничког одреда у Свилајнцу, 5/ Животић Александар, упр. канц. чин. овога начелства, 6/ Живојин Ђорђевић, трг. закупац Продаје соли и дувана у Свилајнцу, 7/ Радосав Доцић, индустријалац из Марковца, недавно досељен у Свилајнцу, 8/ Миловановић Бора, молер из Свилајнца, 9/ Петковић Мирослав, стражар општинске полицијске страже у Свилајнцу, 10/ Бакић Богомир, поднаредник Ресавског четничког одреда у Свилајнцу.

Сва напред именована лица изузев поручника Петковића Вукашина, који је био одсутан, одмах су дошла и немачки официр их је лишио слободе, сместио у камион и са немачком стражом провео у правцу Марковца.

Према обавештењима које потписати има, ова хапшења су извршена по наређењу Немачке службе јавне сигурности - Зидерхајтсдинст - у Београду.

Циљ хапшења изгледа да није био познат ни самом органу који је хапшење извршио.

Вест о овоме хапшењу изазвала је велико изненађење у вароши и постала је предмет различитих коментара. О узроцима овога хапшења праве се различите претпоставке од којих ни једна не почива на поуздано утврђеним чињеницама. Недоумица је тим већа што су истовремено позатварани људи различитих професија, друштвеног положаја и имовнога стања, која међусобно имају мало чега заједничког.

Према једној претпоставци именовани су осумњичени да су стајали у вези са људима Драже Михајловића који се наводно одржавају на граници овога среза са срезом моравским у атару општине Витежево и Кушиљево. Ово се поткрепљује чињеницом да су Немачке трупе из ЈТапова пре три дана долазиле и вршиле претраживање терена у томе крају без икаквог резултата. Према тој верзији Доцић, Поповић Борисав и Ђорђевић Живојин, као богати људи снабдевали су преко осталих Дражине присталице, а Ђорђевић им је слао дуван.

Поједној другој, мање распрострањеној претпоставци именовани су лишени слободе на основу неке доставе да прикупљају новац за финансирање акције Драже Михајловића. Оваква доставаје могла да потекне отуда што је претседник општине Поповић у исто време и претседник одбора за прикупљање зимске помоћи, поручник Љубисављевић почасни претседник тога истог одбора а Ђорђевић и Доцић чланови. У прикупљању зимске помоћи нарочито је предузимљив и енергичан био Љубисављевић који је као командир четничког одреда лично интервенисао код појединих богатих људи да даду што веће прилоге. Наравно да је ово прикупљање вршено са знањем и надзором државних власти.

О довођењу овог хапшења у везу са неким шверцом најмање се говори. Чињеница је међутим, да је приликом хапшења именованих извршен и претрес стана Ратомира Петковића, трг. из Свилајнца, који је брат поручника Петковић Вукашина и за кога се сумња да се бави са „црном берзом". Појединости о резултату овога

претреса нису познате. У сваком случају познато је да се Петковић Ратомир није могао бавити црном берзом већег обима пошто је човек слабог стања и са малим капиталом. Изгледа да је највише трговао текстилном робом пошто је по струци мануфактуриста.

До сада се није могло сазнати куда су спроведена ухапшена лица.

Ма да у вароши постоји још извесна узнемиреност и плашња, мир и ред су потпуни а вероватно за дан-два доћи ће до потпуног стишавања.

Предње се доставља с молбом за употребу.

Према накнадном извештају среског начелника Пов. бр. 470 од данас за сва ова ухапшена лица наводи да су исправна и да уживају добар глас у грађанству.

Нарочито пада у очи хапшење четничког војводе Љубисављевића, за чији се одред може рећи како у погледу свога држања, рада, угледа, а нарочито у борбама са партизанима спада у један од најбољих не само у овом округу, већ на целој територији Србије. Сем свега овога, према прикупљеним податцима од окр. Команде страже, овај четнички војвода подносио је званичне извештаје да је убијао и четнике који су изјављивали да гтрипадају Дражи Михаиловићу, - као и да је извршени атентат на њега, дело четника Драже Михаиловића, као освета за убијене њихове другове.

Према оваквом стању ствари настаје питање, зашто је овај човек хапшен - нити је комуниста, нити припадник Драже Михаиловића, нити противу њега до данас има ма чега што би га ма у ком погледу компромитовало, - и исто је главно, он је као такав и познат код грађанства и код припадника оружане силе - Државне страже и четничких одреда.

Плашити се је, да овај случај не да повода код других старешина, како Државне страже или четника за једном паником од хапшења па било да се самовољно удаљују или пак да у вршењу своје дужности олабаве, плашећи се да и њих овако шта снађе.

Ја молим господина Министра да изволи узети у оцену изнете разлоге и да учини све да се ова ухапшена лица пусте на слободу ако осим свега овога није утврђена нека њихова кривица која је нама свима овде у округу остала непозната.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 34/6 - 1, К. 21

57.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К. Пов. Бр. 1193
1 децембра 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

Предмет: 15 - дневни извештаји о општој ситуацији у Округу моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТ
Команди јавне безбедности

Б Е О Г Р А Д

По наређењу Министарства унутрашњих послова- Кабинет бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за других 15 дана месеца новембра т. г. у следећем:

а/ Јавна безбедност

(Извештаји који следе објављени су у првој књизи ове едиције - Извештаји Команде Српске државне страже за округ моравски 1941-1944.)

б/ расположење народа и његова стремљења.

Настојање Српске владе да се ред и мир одржи наилази на пуно разумевање код народа, исто произилази из његовог држања у свима приликама. Кроз ту тежњу да се никаквим поступцима не ремети ред и мир провејава код великог броја трезвеног грађанства брига да какав не промишљен поступак не доведе у питање личну сигурност и опстанак имовине мирног и лојалног грађанства. Баш због те бриге народ је одлучно против свакој акцији комуниста и др. Разорних елемената, те свака таква акција неби имала подршке код народа.

Као што је у ранијем извештају назначено и овога пута се подвлачи а то је забринутост за исхрану људску и сточну. Та забринутост је сасвим оправдано дошла јер ће се разрезаном количином кукуруза у 2.700 вагона за овај Округ која за ову годину никако не одговара стварности бити доведена у питање исхрана људска. Погрешна процена је дошла свакако услед недовољне процене стварног приноса, који се мора на терену и са пуно познавања ствари оцењивати. Погрешне оцене могу бити од недогледних последица.

Све мере које сам у овоме погледу предузео нису донеле резултате.

в/ О одржаним зборовима и конференцијама

Као што је у прошлом извештају назначено рад на пропаганди у овоме месецу био је врло жив. Тако су на дан 15/Х1 т. г. одржане у срезу раваничком конференције у селима Стубици и Влашкој. У Стубици је говорио о реду, раду и миру г. Димитрије Ђокић проф. из Ћуприје а о гостопримству и обавези према избеглицама говорио је г. Бранко Томић, чиновник среског суда из Ћуприје. У Влашкој је говорио о реду и миру у земљи г. Божидар Бајкић, ср. школски надзорник а о гостопримству и обавези према избеглицама говорио је г. Ђорђе Здравковић, учитељ из Ћуприје. Конференције су биле добро посећене и морно саслушане.

На дан 22-Х1- т. г. одржали су предавање г. Младен Чавдаревић, учитељ из Ћуприје и Дамњан Томић, суд. Чиновник из Ћуприје, Медотије Крстић, учитељ и

Милан Слепчевић, суд. чиновник. У селима Иванковцу и Исакову, на којима је говорено о реду и миру у земљи као и гостопримнству у вези са избеглицама. Конференције је посетило просечно по 80 људи и остављен је добар утисак.

У срезу беличком на дан 22/X1 - т. г. одржана су предавања у селима: Винорачи, Вољавче, Деоница, Драгоцвет, Мајуру, Прађини, Ракитову и Рибару, са по 3 предавача у сваком месту и темом: „Ред и мир у земљи изнеад свега", о скромности, умерености, слози народа.

У срезу параћинском 22-X1- т. г. одржана су пропагандна предавања у селима: Бошњану, Главици, Д. Мутници, Давидовцу, Поповцу, Сикирици, Ратару, Дреновцу, Извору и Стрижи. Тумачене су теме: „Ред и мир у народу изнед свега", о умерености, поштењу, части и врлинама у опште, духовној слози и узајамној помоћи у овим тешким временима.

Исте теме предаване су 29-X1-**Т.** г. и у селима Чепуру, Шавцу, Мириловцу, Г. Видову, Г. Мутници, Крежбинцу, Д. Видову и Лешју.

Сва предавања у оба среза била су обилно посећена и од народа са великом пажњом саслушана.

О држању и реду чиновника и службеника.

По извештајима са којима располажем држање и ред државних и самоуправних чиновника и службеника свих струка у подручном ми округу коректно је, те за сада не бих имао шта да приметим.

За Окружног начелника,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 6/7-1, К. 21.

58.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов.Бр. 1246
децембра 1942 године
Јагодина

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Команда јавне безбедности

БЕОГРАД

Начелство среза ресавског актом својим Пов. Бр. 484 од 30. новембра ове године доставља:

„У вези телефонске депеше одјуче, част ми је поднети исцрпан извештај по предњем предмету а који гласи:

На дан 29 овог месеца око 10 часова стигла су два теретна немачка аутомобила из Марковца са два поручника и 15 војника. Војни аутомобили стали су

пред среским начелством у којој згради налазио и четнички одред. Официри су одмах потражили заменика Команданта, артиљеријског поручника Миодрага Мирића и интенданског поручника и благајника самосталног четничког одреда Милорада Петровића, али како ни један од њих није био у касарни, то су немачки официри наредили да се ова два официра одмах пронађу те су упућени људи да их потраже, но они наслућивајући да ће бити одред разоружан и људство отерано из страха прикрили су се те нису могли да се пронађу, те је један од официра позвао потписатог да буде присутан приликом састављања записника о инвентару који носе са собом, као и да примим остале ствари које су остале. Са собом су однели 23 пушака, 1.100 метака, 5 ручних бомби, 30 ћебади, 100 кгр. масти, целокупну архиву а остали инвентар као кревете, сламарице, столице, столови и др. примио је потписати, просторије затворио. Такође примио сам и једну касу којом се служио одред у којој има извесна сума новаца, а која каса није могла бити отворена, пошто се благајник удаљио у моменту када је Немачка војна сила дошла, те је каса запечаћена као и све просторије. Истовремено стављено је под стражу како ово начелство тако и просторије бив. Четничког одреда. На лицу места приликом доласка Немачке војске у касарни је било 13 четника, док су 16 јуче ујутро опозвани да оду у Марковац где су разоружани као и ови у касарни. У 12 часова пошто су натоварили горе описани материјал утоварили су и 13 четника и отишли за Марковац.

Према приватном сазнању сви бивши четници овога одреда одмах јуче отерани за Београд. У разговору са једним од официра рекао ми је да ће свакако за дан два доћи један број немачке војске ради одржавања реда и мира.

После растурања и укидања четн. одреда који је до сада много допринео за одржавање реда и мира у вароши Свилајнцу и у целом срезу настала је у вароши као и у срезу забринутост с обзиром да је људство пољске страже у овом срезу малобројно, те ми је част умолити да најхитније повећа људство и то ако нема друге могућности онда укидањем пољских станица у Јасенову и Војсци, тако, како би на окупу било више људства, што би корисније било за успешнију акцију у случају ако се буде појавила која наоружана група како је то већ било у току ноћи између 29 и 30 овог месеца у ЈТуковици и Седларима, тим пре што се не зна да ли ће немачка војска доћи.

У вези телеграфског извештаја овог начелства Пов.Бр. 1234 од 30. новембра т. г. предњи извештај част ми је доставити Команди с молбом на знање и даљу надлежност.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

59.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 1247
децембра 1942 године
ЈАГОДИНА

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командајавне безбедноси

БЕОГРАД

Начелник Среза ресавског актом својим Пов. Бр. 480 од 30. новембра т. г. доставља:

„У смислу постојећих наређења, част ми је поднети следећи извештај:

Ноћу између 29 и 30 овог месеца око 23 часа дошлаје једна група наоружаних људи које је предводио ваздухопловни поручник Петковић Вукашин код куће Крстивоја Стевановића, председника општине села Седлара у Седларима. Кућу су блокирали а унутра ушли само поручник Вукашин са једним лицем у цивилном оделу за кога је рекао да је он делегат Драже Михајловића. Председнику Стевановићу наредили су да одмах поднесе оставку на положај председника општине и да саопшти свима члановима општинске управе да и они поднесу оставке. Затим су наредили да више не сме давати реквизицију у храни и стоци.

Када су пошли од куће председника Стевановића нашли су пред кућом Александра Стојановића привременог стражара на станици пољске страже у поповњаку среза деспотовачког, који је родом из Седлара и дошао својој кући на одсуство и од њега одузели пушку „маузер", 53 метка и две дефанзивне бомбе. Затим су му командовали на лево круг и трчећим кораком да се удаљи што је он учинио заједно са милиционаром из Седлара Милошем Алексићем који је био са њиме у друштву. Ова група наоружаних људи удаљила се је у непознатом правцу.

Према изјави претседника општине Стевановића и стражара Стојадиновића ова група је бројала око 20 људи.

Ваздухопловни поручник Петковић Вукашин припадао је 22 самосталном четничком одреду у Свилајнцу и са њим се и сада налази неколико четника из истог одреда.

Исте ноћи у 1 час и 30 минута дошла је група наоружаних људи у ЈТуковицу код Радосава Михаиловића, председника општине у ЈТуковици, блокирали кућу а унутра ушла два официра који су му саопштили да одмах поднесе оставку на положај председника општине, као и да нареди свом деловођи да у општину више не долази, да не даје реквизицију и да не извршује наређења власти. Према изјави претседника Михаиловића и ова је група имала око двадесет наоружаних људи која се такође изгубила у непознатом правцу. Један од официра био је Петковић.

Достављајући предње част ми је известити да сам предузео потребне мере преко српске државне пољске страже да се овим наоружаним људима уђе у траг и спречи даља акција".

Предњи извештај начелника среза ресавског част ми је доставити с молбом на знање и извештајем, да сам издао потребно наређење подручним ми органима,

ради предузимања потребних мера безбедности да се очува ред и мир и оваква и слична акција онемогући.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. рег. 55/6-1, К 21

60.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.32968
15.децембра1942 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнаестодневни извештај
о догађајима из јавне безбедности и
политичкој ситуацији

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Јавна безбедност

Б Е О Г Р А Д

У вези Вашега наређења I Бр. 32418 од 23-Х1 ове године, част ми је за прву половину месеца децембра ове године а о догађајима који су се за ово време догодили на територији Округа моравског част ми је доставити следећи извештај:

1. Ноћу 27/28 прошлог месеца непозната наоружана лица попалила су у општини главиначкој среза беличког пропагандне плакате и објаве и том приликом забранили предавање кукуруза и остале намирнице.

2. Прошлог месеца непозната наоружана лица заклала су у селу Драгошевац среза беличког 7 дебелих свиња која се тове за сточарску централу и однела их у непознатом правцу. О овоме је поднешен извештај са овд. актом Пов. бр. 1238 од 12-XI ове године.

3. Дана 1 децембра ове године Бугари су дотерали у Параћин око 90 лица из срезова алексиначког и ражањског због убиства три бугарска војника, код Ћуниса. Извештај поднет под Пов. бр. 1253 од 2-ХП т. г.

4. Ноћу 2-3 децембра непозната наоружана лица извршили су напад код треће рампе на жичари Сењског рудника. Са собом су одвели стражара Милана Буцића али су га касније пустили одневши му 3.000 динара у готову и цокуле. Са жичаре су однели 9 метара кајиша. Извештај достављен под Пов. бр. 1256 од 3-ХН т. г.

5. Ноћу 3 и 4 децембра т. г. бугарска патрола обилазила је железничку пругу у општини ланишкој среза беличког. Пред општинском зградом испалила је неколико метака од чега је покидана телеграфска жица на једној бандери. Извештај поднешен под бр. 31919 од 15-XH-1942 године.

6. Ноћу 6 и 7 децембра т. г. пуцали су бугарски војници у селу Дреновцу. Војници су тврдили да су отворили пушчану и митраљеску паљбу ради тога што је неко пуцао из револвера на бугарског војника. Извештај достављен под Пов. Бр. 1275 од 9-ХП т. г.

7. Дана 4 овог месеца око 18.30 часова на путу између Бусиловца и Параћина два бугарска војника пресрела су Павловића Добривоја зем. из Мириловца који се налазио на вежби Српске државне пољске страже у Параћину и под сумњом да је комуниста отерали су га у Команду одреда српске државне страже у Параћину. Овде је ствар објашњена и бугарски војници су Павловића Добривоја пустили на слободу. За време спровођења бугарски војници су Павловића називали „мангупом", малтретирали га и говорили му да је комуниста и да је дошао да побије бугарску војску. Извештај по овоме инциденту достављен је под Пов. бр. 1270 од 8-ХП т. г.

8. Дана 7-ХП т. г. сремски начелник среза параћинског известио је ово начелство да је од општинске управе у Сикирици примио извештај, да бугарски војници у напитом стању обилазе ноћу села ове општине и да лупају на вратима удовица и жена чији су мужеви у заробљеништву, да туку стражаре на железничкој прузи, малтретирали их на разне начине тако да је стражарима (грађанска лица без оружја) јако отежано стражарење на железничкој прузи. О овоме је поднет извештај под бр. Пов. 1277 од 8 овог месеца.

9. Дана 8 децембра т. г. дошао је у Рековац око 18 часова четнички војвода левачки Никола Станојевић. Левачки четнички одред већ је раније разоружан од стране немачких власти и то док је војвода био на терену. Командант Српске државне страже саопштио је ово четничком војводи и саопштио му да се и он и остали четници имају јавити Крајсполицајштеле у Јагодини и тамо предати оружје. Војводаје рекао да ће то учинити. О овоме је обавештен Командант српске државне страже у Јагодини ради даљег надлежног поступка.

10. Дана 11 децембра т. г. око 19 часова дошло је у село Стрижило среза беличког 10 непознатих наоружаних лица где су заклали 4 свиња, натоварили их на двоколице и одвели у непознатом правцу. Нешто касније исти људи су у селу ЈТовцима заклали 8 комада свиња и однели 7 комада а једну заклану оставили. Све заклане свиње храњене су за Сточарску централу. О овоме је поднешен извештај под овд. Пов. бр. 1307. од 12-ХП т. г.

11. Ноћу 11 и 12 децембра т. г. 4 непозната наоружана лица ушла су у кућу свештеника Божидара Радовановића у селу Медвеђу среза деспотовачког и однели му радио апарат. Дали су му потврду да је радио апарат одузет за ресавски одред ђенерала Драже Михајловића. Исте ноћи одузет је на исти начин уз исту потврду радио апарат Милосава Мишића зем. из Медвеђе. Обе потврде потписао је поручник Петковић као командант тога одреда. Извештај о овоме поднет је под овд. пов. бр. 1315 од 15-ХП т. г.

12. Дана 13 овог месеца изјавили су Милија Димитријевић председник општине и Сава Којадиновић члан општинске управе из села Грабовице среза деспотовачког да их је тога дана позвао к себи између села Роанде и Грабовице један официр - капетан који се представио под именом Банковић и да је из одреда Драже Михајловића. Саопштио им је да поднесу оставку и да их мотивишу болешћу. Потом их је пустио. Извештај поднет под овд. пов. бр. 1322 од 15-XH т. г.

13. Дана 14 овог месеца командир станице у селу Роанди среза ресавског примио је писмо са потписом поручника Петровића у коме га позива да са жандармима напусти дужност и да се прикључи четничком одреду ђенерала Драже Михајловића. Извештај поднет под овд. Пов. бр.1321 од 15-XH т. г.[26]

Као што се види из горњег прегледа догађаја и појава јавна безбедност погоршала се у периоду овог времена. Главни узроци овоме су: поступак разоружања и одвођења четника из Округа од стране окупаторских власти. Као што је познато Министарству, окупационе власти извршиле су блокаду, разоружање и одвођење четничких одреда у Свилајнцу и Рековцу. Овај подухват није им успео у толико, што су борбенији и темпераментнији четници избегли блокаду, разоружање и одвођење, те се одметнули у шуму. Њима су тамо пришли робијаши и разни типови који под националним плаштом врше отимачину стоке, пале општине, забрањују рад општинским управама и онемогућују њихову функцију те угрожавају личну и имовну безбедност.

Ради сузбијања овакве акције, хватања и уништења проузроковача нереда одаслати су оружани одреди Срп. држ. страже у срезове Темнићски и Ресавски те у овима повраћен је ред и мир. Исто тако, успостављен је рад општинских управа у једанајест општина Среза Ресавског, док у шест општина истог среза до сада није успостављен али су предузете потребне мере да се и у тим општинама настави нормална функција. Осим овога предузете су и друге мере, као што су састанци са вићеним и угледним људима из народа, председницима општина, како би се преко ових вршио утицај на народ, да се не обесхрабрује поступцима малобројних банди, чији рад је посве штетан по интересе Српскога народа и да се врати на своје редовне послове. Оваквим радом, који се врши непрекидно и изван горе изнетих појава, у великој мери доприноси смирењу и враћању у нормалан ток.

Са акцијом на терену наставља се и даље и иста ће бити појачана људством, које је привремено стављено у службу другим окрузима, и чији повратак је у току.

О РАСПОЛОЖЕЊУ НАРОДА И ЊЕГОВОМ СТРЕМЉЕЊУ

Као што је и у ранијим извештајима изнето народ тежи миру и раду, немајући никакву жељу да помаже акцију људи, чији рад доприноси истребљењу. Гледајући разумно на ствари и прилике под којима живи огорчен је на поједине безумне испаде људи, који под плаштом ослобођења Српскога народа, угрожавају његов опстанак и ометају га да у мирном раду и лојалном држању сачекају крај рата. Због овога је

Све наведене дневне извештаје садржи и документ под бројем К. Број 31102/42 од 16. децембра 1942. године, упућен од стране окружног начелства Команди Српске јавне безбедности - Београд.

забринут и повучен, јер ее његов рад протеже само на најнужније послове. Бригу његову повећава слаб принос жетве, која је подбацила као и ретко посејање њиве услед недостатка семена за сетву.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА И О УСПЕХУ ПРОПАГАНДЕ

Рад на националној пропаганди никако не престаје. Из недеље у недељу држе се популарна предавања по свима селима овога Округа и народ се обавештава о свим питањима од којих нам зависи опстанак. Нарочито у овим предавањима никако не изостаје тема „Ред и мир у земљи изнад свега".

У првој половини овога месеца одржана су ова предавања:

У срезу Раваничком одржане су конференције у селу Сењу и Дражмировцу. Теме су биле: „Ред и мир у земљи изнад свега" и „О гостољубљу и нашим обавезама према избеглицама". Предавачи су били, - у Сењу: г. Риста Ристић, зам. држ. тужиоца, и г. Михајло Петровић, зам. држ. тужиоца; у Дражмировцу: г. Богомир Горуновић, проф. и г. Игор Парфјанов, проф. Предавања су била добро посећена и пажљиво саслушана.

У срезу Параћинском 6. XII одржане су успеле конференције у овим селима:

У Клачевици, - говорио је г. Стојан А. Трајковић, судија: „Боље ти је изгубити главу него своју огрешти душу", г. Милош Јовичић, суплент: „О дружељубљу, узајамној помоћи и гостопримству на нашем селу", - г. Божидар Марковић, учитељ: „О реду, раду и миру на нашем селу", - г. Александар Милићевић, зем. „Каква треба да је српска омладина". Конференција је протекла у потпуном реду и предавања су учинила дубок утисак. Присутно је било 45 људи.

У Лебини, - говорио је г. Милутин Јелић, лекар: „О чувању здравља"; - г. Милутин Лазаревић, економ: „О међусобном помагању у раду"; - г. Александар Новаковић, протојереј: „О раду, реду и миру". Било је присутно 60 људи и сви су одобрили излагања предавача.

У Плани, - говорио је г. Грујица Кузмановић, управник Среског расадника: „О значају планске пољопривредне производње"; - г. Мигтен Мијајловић, адвокат: „О реду, раду и миру"; - г. Недељко Лазић, шумар: „О подизању и заштити шума"; - г. Жика Рашковић, земљорадник: „О потреби благовремене обраде сваке стопе земље". Било је присутно 150 људи и говори су на све присутне учинили дубок утисак.

У срезу Деспотовачком одржане су ове конференције:

У Витанцу, - говорио је г. Драгољуб Анђелковић, шеф катастарске управе и г. Милан Миловановић, порезник; -

У Балајнцу, - говорио је г. Радомир Милановић, шеф Пореске управе и Ђока Радовић, геометар; -

У Трућевцу, - говорио је г. Миодраг Јешић, порезник и Јован Радовић, геометар;-

У Миливи, - говорио је г. Милан Станиеављевић, судија и Стеван Шеваљевић, геометар;-

У Плажану, - говорио је г. Тихомир Добросављевић, чиновник Среског суда и Александар Костић, порески чиновник;-

У Медвђи, - говорио је г. Сава Божовић, судија и Спасоје Јововић, порезник.

Тема је била у свим овим селима: „Ред и мир у земљи изнад свега". Сва су предавања била добро посећена и на присутне су оставила дубок утисак.

У срезу левачком одржане су конференције у селу Превешту и Сибници.

У Превешту је говорио „О реду и миру" свештеник, г. Милан Илић; „О скромности и умерености" говорио је г. Влада Милановић, из Рековца. У Сибници „О реду и миру" говорио је Миодраг Анђелковић, економ, а „О скромности и умерености" говорио је г. Љуба Глигоријевић, учитељ.

У току минуле недеље у 30 школа среза левачког одржани су родитељски састанци на којима су учитељи говорили ђачким родитељима о неминовној потреби реда и мира; о скромности и слози, поред питања која се односе на васггитање деце и издржавање школа. Сви ови састанци у срезу левачком били су добро посећени и предавања су на присутне остављала дубок утисак.

У срезу темнићском одржана је 2-ХП т. г. конференција у Варварину, на којој су присуствовали сви чиновници из Варварина, сви председници општина са деловођама и по три виђена грађанина из сваке општине. Говорили су г. сресни начелник и сресни школски надзорник. Тема је била: „Ред, рад и мир у земљи изнад свега", и уједно је позват народ да благовремено испоручи тражене количине кукуруза. На конференцији је било 150 људи и говори су оставили дубок утисак на присутне.

На дан 6. децембра т. г. у Јагодини, пред сквером, одржан је велики Српски пропагандистички збор на коме су говорили Министри г. Јонић и Добросављевић. На збору је било око 6.000 грађана из Округа Моравског. Говори г. Министара пажљиво су саслушани и наишли на потпуно одобравање и разумевање. Овај збор је протекао у потпуном реду и миру.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

Држање и рад државних и самоуправних чиновника и службеника свих струка, а нарочито управних и органа јавне безбедности и Српске државне страже је коректно, те се за сада нема шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА ПОМОЋНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 52/7 - 1, К. 31

61.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 1296
18. децембра 1942. год
ЈАГОДННА

Предмет: Жалба стражара из Јагодине додељених на железничку пругу, - на поступак бугарских војника.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Предстојништво Градске полиције у Јагодини актом Пов. Бр. 254 од 9 децембра 1942. године доставило је овом Начелству следеће:

„Извесни грађани, који су од Градског поглаварства у Јагодини одређени на стражу ради чувања железничке пруге у атару јагодинском, жале се на поступак бугарских војника који их на стражи обилазе.

Замуровић Иван, трговац из Јагодине, изјавио је, да је на дан 7. децембрат. г. био на стражи а на железничкој прузи Клефишова рампа до Клефишових штала. Око 20.15 часова ноћу, стајао је уз пругу на одређеном стражарском месту. Поред њега бугарски војници спровели су Тојића Десимира овд. који је био такође стражар, према Клефишовој штали, а један од војника пришао је Замуровићу, опсовао му је Српску мајку и са бајонетом хтео да га прободе. Замуровић је отскочио мало у страну, али га је војник сустигао и ударио кундаком по руци. Замуровић се је уплашио и отишао железничкој станици да тражи помоћ. Мало доцније вратио се је поново на одређено место на стражу. После тога неколико бугарских патрола прошли су у размацима пругом поред њега. Све су патроле захтевале, да он дигне руке у вис, за које су га време војници претресали. Ништа му од ствари нису узели.

Душан Ј. Марић, трговачки помоћник из Јагодине изјавио је, да је на дан 7. децембра т. г. био стражар на железничкој прузи до Клефишеве карауле. После 21 час ноћу, када се је у Јагодини осветљење погасило кад су се у ваздуху чули звуци мотора, поред њега прошли су бугарски војници и запитали га, ко је. Кад је овај одговорио да је стражар, један од војника опсовао му је Српску мајку, пришао му, ударио га три пута кундаком по леђима и песницом по лицу, па су му наредили да пругом хода. После су поново поред њега патроле војничке пролазиле и све су му вршиле претрес.

Влајић Боривоје, угоститељ из Јагодине, изјавио је, да је био на стражи на железничкој прузи код Лугомира до Гиља. Око пола девет часова ноћу (20.30 час.) поред њега прошло је 5-6 бугарских војника. Један од војника пришао му је и над њим као и осталим стражарима извршио претрес. Код Влајића су нашли један упаљач и једну флашицу ракије са чајем. Овај војник хтео му је одузети упаљач и флашицу са ракијом и чајем, али на молбу Влајића овај је одустао од намере. После по-

ла часа, поново су се бугарски војници код стражара навратили. Питали су све па и Влајића, да ли имају оружје, па кад су стражари одговорилн да немају , војници су им опсовали Српску мајку, називајући све стражаре партизанима. На питање, једног опанчара који је био на стражи, упућено војницима, зашто их псују и називају партизанима кад они нису ништа криви, један од војника казао је, да су Срби сви партизани и да ће он све стражаре побити.

Тојић Десимир, столар из Јагодине, изјавио је, да је био на стражи на железничкој прузи на дан 7. децембра т. г. од 21 до 23 часа. Око 20.30 часова био је већ на прузи код Клефишове рампе у намери да се јави командиру страже и да прими дужност. Кад је био на рампи, срели су га шест бугарских војника. Један му је пришао, опсовао му Српску мајку и запитао га, ко је а потом за лозинку. Кад му је овај одговорио, да је стражар и која је лозинка, питали су га, зашто нема белу траку. Овај је војницима одговорио, да још није дужност примио и тек ће белу траку метнути око руке онда, када се јави командиру и дужност стражара прими. Војници су се по том нешто споразумевали, и решили да га потерају према Клефишовој штали. Кад су дошли близу штале, наредили су му да дигне руке у вис. Тада је пришао Тојићу један војник, извршио над њим претрес и из џепа извадио му два новчаника, један са новцем од хартије а други са новцем од метала. Наредили су му да иде и даље пред њима и да ништа не говори. На прузи ови војници срели су стражара Замуровића Ивана, кога су хтели убости бајонетом, када су му опсовали Српску мајку, али се је овај измакао, те гаје један војник ударио бајонетом по руци. Тојића су одвели код официра у шталу Клефишеву где се налазе канцеларије. Војник је предао један новчаник официру са Тојићем. Официр је извршио преглед исправа у новчанику са новцем и потом га Тојићу дао а војницима наредио, да Тојића воде код команданта страже који да провери, да ли је Тојић заиста те ноћи стражар или не. Пошто су га војници повели, он је захтевао, да му се и други новчаник са новцем врати. Војник је новчаник пред официром извадио, па пошто гаје официр прегледао, дао га је Тојићу на употребу.

Војници су Тојића одвели до Пантића кафане где је био командир страже, па пошто су се уверили, да је Тојић заиста стражар на прузи, они су Тојића ту оставили и потом отишли низ пругу. Те ноћи Тојић из кафане није излазио јер на стражу није смео ићи. Наводи, да су му се сутра дан многи стражари жалили, да су од бугарских војника по неколико путате ноћи претресани.

О предњем ми је част известити Начелство ради знања."

Предње ми је част доставити, с молбом за потребну интервенцију да се овакав поступак према нашим грађанима одмах обустави.

С молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 42/3-1, К. 24 А.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 1367
23 децембра 1942 год.
Ј А Г О Д И Н А

Предмет: Извештај о приликама
у срезу ресавском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

БЕОГРАД

Начество среза ресавског актом Пов. Бр. 527 од 22 децембра 1942 г. доставило је овом начелству следећи извештај:

„У вези достављеног извештаја по горњем предмету под пов. Бр. 524 од 20 овог месеца част ми је доставити следећи извештај:

Ноћу између 20 и 21 овог месеца шест наоружаних бандита прошли су око 11 часова кроз село Витежево, када су дошли код општине залепили су на исту две плакате - наредбе, са потписом: „Штаб народне ослободилачке војске партизанских одреда „Вељка Дугошевића" за округ Пожаревац", а један примерак ове наредбе предали су једном сељаку са наређењем да однесе председнику општине (прилог наредба), потом су се удаљили из села не свративши нигде.

Ноћу између 19 и 20 око 20 часова једна група наоружаних одметника око 15 њих прошла је кроз село Бресје и наишавши на сеоску милицију која је чувала село питали су: Ко сте ви? Ови су одговорили да су сеоска милиција, нашта су им ови рекли: „Ви служите Немцима", што су ови побили говорећи да они одржавају ред и мир у селу. Одметници потом продужили су пут у правцу Војске и Радошина.

На дан 19 овог месеца претседник општине у Јасенову добио је писмо са потписом „Горски штаб" у коме се наређује општинској управи да до 24 овог месеца обустави сваки даљи рад и да се у случају непоступи по истом наређењу казниће се искључиво смрћу.

У вези извештаја под пов. Бр. 524 од 20 овог месеца извештавам да је насилно одведени Василије Обрадовић из Бобова, који је теран до с. Орешковице, срез млавски, успео да се од одметника одвоји и вратио се својој кући, те се је јуче записнички саслушао код овог начелства. Исти наводи да група која је дошла код њега и одвела од њих 25 имала је само пет пушака и две бомбе са врло мало муниције и да су им пушке махом неисправне.

Даље наводи да је беда и нечистоћа и да се сви они који се налазе без оружја, а непознати су му, говорили да ће згодном приликом побећи.

На дан 21 овог месеца одржана је конференција свих претседника и општинских деловођа из среза. На истој је г. Митровић, пом. Окружног начелника изнео о данашњим приликама у срезу као и последице које могу настати ако се за кратко време не успостави ред и мир. Потом је потписати говорио о потреби организације сеоских домаћина и чување својих кућа и целог села, као и организацији обавештајне службе која у данашњим приликама игра врло важну улогу.

Других важнијих догађаја није било у срезу."

Предње ми је част доставити с молбом на знање.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/1-1, К. 22

63.

Н А Р Е Ђ Е Њ Е

Нашем народу прети страшна глад. Издајничка „влада" Милана Недића као највернији пас окупатора опљачкала је пшеницу и предала у руке окупатора, који су је извезли из наше земље.

ОКРУЖНЕ, СРЕСКЕ И ОПШТИНСКЕ власти које извршују наређење „владе" Милана Недића припремају пљачку кукуруза нашег народа. Као што је пшеница отишла у руке фашистичких окупатора, тако би и кукуруз отишао у њихове руке а народ би остао да умире од глади.

Све ОПШТИНСКЕ власти треба да буду свесне опасности која прети нашој земљи од пљачке кукуруза, треба да буду свесне издајничке и најамничке улоге коју би одиграле, ако би извршавале наређење окупаторских слугу Милана Недића и његове „владе" издајника.

Свесни опасности која прети нашем народу од глади

Н А Р Е Ђ У Ј Е М О

ДА СВЕ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ У РОКУ ОД ДЕСЕТ ДАНА ПОДНЕСУ ОСТАВКЕ

У противном случају ко не поднесе оставку биће сматран као Народни издајник и по заслузи кажњен.

Народноослободилачки Одбор
За округ Пожаревац
20. децембра 1942.
ШТАБ

Народноослободил. партизан. одр.
„Вељко Дугошевић"
за округ Пожаревац

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/1-2, К.22.

64.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ

Пов. Бр. 1369
23. децембра 1942. год.
Јагодина

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности

БЕОГРАД

Начелство среза деспотовачког Пов. Бр. 476 од 22. децембра 1942. год. Доставило је овом Начелству следеће:

„Јутрос око 8,30 часова дошао је на станицу у Вел. Поповићу Ђуричић Станоје из Роанде и донео је један летак са писмом без потписа, у коме се позивају жандарми - стражари на устанак, зашто је остављен рок до 25. овог месеца.

Писмо се налази на полеђини летка, на коме место потписа стоји „Горски штаб".

Именовани је у исто време донео и писмо за потписатог, које гласи:

„Начелнику среза деспотовачког

По добивеним подацима у погледу спровођења наше акције на територији Среза деспотовачког истакли сте се као једини ометач - саботер.

Ова акција је уперена била искључиво ради спашавања хране нашем народу, у колико се то спасити може. Ви уместо да нас у нашој акцији подупрете, нисте то учинили, него на против и са своје стране вршили ометање - притисак на претседнике, да не дају оставке.

Како Ваш положај и положај претседника општине искључиво служи интересима окупатора, а најмање интересима српског народа, то Вам се као таквом наређује, да се са своје дужности уклоните и да саопштите сваком другом да се те дужности примити не сме, у противном сносите смртну казну Ви, као и сваки онај који се те дужности буде примио.

Рок је до 23. ов. месеца.

После овога рока сматрате се издајником рода српског, и као таквом ће Вам судити „Горски штаб".

Доносилац писма изјавио је да му је ово писмо дао служитељ Општ. управе у Роанди Сретен Милосављевић из Роанде, рекавши му: „претседник је наредио да ово писмо однесеш".

Доставља се предње ради знања. Доносилац писма спроводи се команди округа моравског.

С молбом на надлежност

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
Помоћник
(потпис)

65.

ПЛАН

Напада - заузимања вароши Параћина, са следећим објектима: Државне поште, Жељезничког станице, Жељезничког моста, фабрике штофа и стакла и Државних надлештава.

Ток напада обухвата три момента:

ПРВИ МОМЕНАТ:

Кидање телефонско - телеграфских веза између Параћина и Ћуприје и Параћина и Ниша.

ДРУГИ МОМЕНАТ:

Заузимање државних објеката од стране С. Д. С. до доласка војске.

ТРЕЋИ МОМЕНАТ:

Разоружавање окупаторских трупа у вароши од стране војске уз припомоћ С. Д. С.

Први моменат:

Кидање телефонско - телеграфских веза извршити на следећи начин: у Параћину постоји Телеграфско - телефонска секција, за одржавање у приправности свих ових линија, а чијем је особљу добро познато које су баш на стубовима, непријатељске линије. Овај задатак треба поверити Шефу секције да у даном

моменту и тачно означеном часу са својим особље ове линије онеспособи тако да линије у нашем приватном грађанском саобраћају остану исправне ради информација са једне и друге стране о успеху напада у другим местима, како не би сам напад претрпео неуспех и донео негативни резултат. Ово особље по завршеном задатку враћа се у своју секцију и служиће поред већ резервисаног особља за кидање непријатељских линија у самој вароши и пошти, ако се за то укаже потреба.

Овој секцији ставити у дужност да да једног добро верзираног службеника који би истог момента прекинуо везу из Немачке поште која се налази у кући Светислава Гајића до саме поште у улици Јтојда Ђорђа са Главном поштанском централом. Овај посао треба извести пет минута пре почетка рада на другом моменту.

Други моменат:

а) Државна пошта заузима се од стране одреда С. Д. С. јачине десет војника. Сав напад тече овако: шест војника улазе у зграду из улице Јтојда Ђорђа, са задатком да двојица кидају везу код Немаца- прва врата с лева улазећи са улице-а један остаје пред вратима. Друга два војника поседају Главну централу поште и онемогућују дежурнима јављање ма коме по унутрашњој или међуградској вези, и један остаје пред вратима. Остала четри војника су распоређена на улазу у пошту и на угловима исте. За повереника у пошти одређује се Живојин Станојевић. По успешно извршеном овом задатку у централи остаје повереник или још који од поштанског особља кога он буде поверио са двојицом војника и једним пред вратима поште два стражара и остала седам војника заузеће немачку пошту у кући Светислава Гајића, разоружати немачке војнике којих иматри до четри и разлупати њихову телефонску централу. Разоружане немачке војнике спровешће на место које буде одређено за скуп свих разоружаних окупаторских војника.

б) Железничка станица заузима се од стране одреда С. Д. С јачине двадесет бораца. Сам напад тече овако: северно од станице налази се ложионица у којој нема окупаторских војника, где људство улази без отпора са те стране оставља потребно осигурање и продужује зајечарском пругом ка железничкој станици. Исто са северне стране станице на раздаљини од 40-50 метара налази се немачка централа (телефонска) за појачавање гласова као и за стварање сметњи у радио емисијама. У тој централи налазе се четри наоружана Немца наоружани пушкама и пиштољима које треба одмах разоружати и централу уз припомоћ стручног лица, које ће се за ову сврху добити од телеграфско - телефонске секције, и онеспособити је. Затим одмах напасти саму станицу, заузети канцеларију где су смештени телефон и телеграф како не би неко од затечених службеника ма у ком правцу известио. Са јужне стране станичне зграде позади шефове канцеларије налази се стан немачких војника железничара са њиховим командантом станице. Ових Немаца има 8 наоружаних пушкама и пиштољима.

По заузећу железничке канцеларије у њој се остави обезбеђење, одмах затим се прелази у напад на стан оних немачких војника, исти се разоружају и са већ разоружаним окупаторским војницима из њихове телефонске централе спроводе исте на одређено место за разоружане окупаторске војнике. За то време у

непосредној близини код зимске станице налазеће се одред војника јачине 30 људи који ће по извршењу овог задатка одмах позвати за запоседање овог објеката и за појачање за напад на бункер код железничког моста кога чувају бугарски војници.

в) Железнички мост: на Црници код фабрике штофа напашће се са две стране северне и јужне и сам напад има да тече овако: По заузећу железничке станице комбиновано људство из С. Д. С. и наше војске под командом једног од њих најстаријег послати са станице у правцу моста и даје знак сигналним пиштољем јужној групи да и она крене у напад, која долази са правца села Стриже. Јужна група поседа положај око моста и спрема се за напад док не заузме своје положаје и северна група. На дати знак који ће се накнадно утврдити између обеју групе обе групе крећу у напад заузимају обадва бункера, разоружавају актуелну посаду и њу одводе на одређено место. Заљудство које ће напасти мост са јужне стране даће села Стрижа и Доње Видово.

г) Фабрика штофа посешће се са људством од 30 војника које ће у фабрику увести наш познаник и фабричку стражу у колико је буде било у кругу ставити под нашом командом. По заузећу фабричког круга наш одред уз припомоћ фабричких стражара чуваће стражу како се не би десио неки немио догађај на самим вратима. За команданта фабрике одређује се Сава М. Јанковић рез. пеш. капет. I кл. који одмах ступа у дејство и преузима команду над нашим људством које се већ налази у кругу фабрике. Људство за поседање фабрике даће села Чепуре и Шанац.

д) Фабрика стакла посешће се од људства јачине 30 војника, које ће дати села Главица, Давидовац и Текија, пошто чине једну чету а сам напад и поседање извршиће на следећи начин: у фабричко двориште има се доћи са источне стране од правца села Главице. На улазним вратима по потреби разоружати стражара, ако се не буде дошло до споразума благовремено па се и они придруже одмах под истом командом. Чим се уђе у фабрички круг опкољава се и напада администрација са станом директора - Немца, исти се одмах хапси као и сви петоколонци који станују у фабричкој колонији. Ако се шта буде затекло у фабрици од окупаторских трупа једновремено и њих напасти, разоружати и одвести на зборно место свих разоружаних окупаторских војника. За команданта фабрике одређује се Милутин рез. арт. поручник који је благовремено упознат са својом улогом.

ђ) Среско начелство и пореску управу посести стражом од људства С. Д. С. по један стражар пошто ту до отпора неће ни доћи. Иста надлештва могу одмах да продуже свој рад.

е) Општина параћинска посешће се од једне групе из редова војске или С. Д. С. и општинске страже ставиће се одмах под команду наших одреда.

ТРЕЋИ МОМЕНАТ

а) Заузеће магацина преко пута парка у Параћину, где станују Немци из организације Тот и ЈТуфтхафе са камионима извршиће се на овај исти начин. Магацин има да буде нападнут са две стране: са источне и западне. Са источне стране прићи ће одред у јачини 15 војника поред цркве до улице св. Архангела, улази

у улицу и кроз двориште Милана Цветковића, столара прескоче или кида ограду од жица и непримећено запоседа двориште са камионима источне стране. Друга група у јачини опет 15 војника долази са западне стране поред среског суда до главне капије на којој се налази стражар, истог блокира да не може да извести, разоружава га и продужује у двориште које запоседа са западне стране. По извршеном овом послу обе групе заједнички опкољавају и нападају магацин у коме станује окупаторска војска, исту разоружава и војнике одводи на већ одређено место. По извршеном заузећу овог објекта група поставља потребна осигурања и креће у правцу Гимназије где су такође смештени окупаторски војници: Бугари или Руси, ради напада са северне стране. За заузеће овог објекта користити илегално људство.

б) Гиманзиска зграда у Параћину напашће се са две стране северне и јужне а сам напад има да тече овако: Прву групу са северне стране чиниће одред који је узео магацин код парка и кретаће се овим правцем: од моста улицом Војводе Степе до улаза у улицу Војводе Мишића близу малог моста у Параћину, затим креће улицом Војводе Мишића до кафане „Вардар" Владе Милића у Параћину, те се распоређује са стране и неопажено очекује знак поласка јужне групе. Јужна група састојаће се од одреда јачине 20-30 војника који ће ући у варош неопажено сајужне стране поред циганских кућа и једновремено са првом групом на дати знак напашће стражу пред Гимназијом разоружати је и ући у саму зграду. Пре уласка у зграду једно одељење од 10 војника запосешће двориште и задњи улаз зграде како не би неко од окупаторских војника побегао. По продирању у саму зграду разоружава окупаторске војнике и исте одводи на зборно место како је и горе предвиђено.

в) Пошто ситуација у погледу окупаторских војника стално се мења у погледу становања у вароши, јер многи избегавају и станују по приватним становима то ће органи С. Д. С. благовремено прибавити спискове тих станова у којима станују окупаторски војници и одмах по извршеном првом задатку предвиђеном у другом моменту наставити разоружање истих и спровести их на место где треба. По извршеном заузећу вароши органи С. Д. С. у заједници са нашом војском а под њиховим вођством извршиће хапшење свих сумњивих лица и петоколонаца као и екстремиста по већ унапред сачињеним списковима и исте спровести у затвор где буде наређено.

Моменат општег напада одредиће се пред сами напад и саопштити извршиоцима задатака на време како би за то били припремни и извршење самог напада текло по свему како је предвиђено, јер би једна мала сметња или застој и закашњење појединаца могао донети негативан резултат. Напад на све објекте извршити у истом моменту избегавајући ватрено оружје уколико се више може и служити се само брзином и ладним оружјем, као и хладнокрвношћу.

КОМАНДАНТ - МАЈОР
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 52/7-2, К 29.

1 9 4 3.

Г О Д И Н А

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 33384

децембар 1942 године
ЈАГОДИНА

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командијавне безбедности

БЕОГРАД

Начелство среза беличког актом бр. 24936 од 21 децембра 1942 године доставило је овом начелству следеће:

„Рађено 20 децембра 1942 године у канцеларији начелства среза беличког у Јагодини.

Претстаде без позива Матић Сретен, зем. из Сиоковца, стар 23 година, син Животија и Зорке, писмен, ожењен, има једно дете, православне вере, Србин, па упитан изјави:

Синоћ око 20 часова налазио сам се на стражи код железничке пруге на месту код одјавнице у Буковчу. Самном је био такође на стражи Живојиновић Божидар из Сиоковца. Шетали смо дуж пруге у одређеном реону. Тога момента наишлаје једна Бугарска патрола од 4 војника. Ово је била прва патрола, која нас је обишла, Кад су војници дошли до нас, један од њих пришао ми је и питао ме нешто што нисам тада могао разумети. Одмах затим ударио ме је кундаком од пушке у прса. Ја сам се уплашио да ме и даље не туче, или да ме не убије, па сам се измакао, а патрола је отишла даље уз пругу ка Ланишту.

На стражи сам био исправан. Нисам ништа учинио због чега би требало да будем кажњен и тучен. Према томе, разлог за овакав поступак није ми познат. Да ме је овај војник заиста ударио кундаком може посведочити: Живојиновић Божидар, из Сиоковца, који је тада био самном на стражи на истом месту.

Не познајем војника који ме је тукао, нити остале који су били са њим. Исто тако незнам да ли су били обични војници или подофицири. Кад бих га видео, могао бих да познам једног војника из ове патроле, који ме није ударио. Он је висок, доста сув, има мале штуцоване бркове. Исказ ми је прочитан и исти признајем за свој.

Потписујем,
Сретен Матић, с.р.

За овим претстаде непозван Живојиновић Божидар, зем. из Сиоковца, стар 19 година, син Благоја и Лепосаве, писмен, неожењен, православне вере, Србин, па упитан изјави:

„Синоћ око 20 часова, био сам на стражи за чување железничке пруге на подручју општине ланишке. Стражарио сам близу одјавнице у Буковчу. Самном је био и Матић Сретен, из Сиоковца. Шетали смо поред пруге и вршили службу. Тога момента наишла је једна Бугарска патрола, у којој су била 4 војника. Један од њих пришао ми је и питао зашто носимо тојаге, јер смо и ја и Матић носили по један штап. Одмах затим ударио ме је кундаком своје пушке у леђа. Ударао би ме још, али је тога момента изашао из стражаре железничар Божидар Н., који је на служби код одјавнице у Буковчу. Он је замолио овога војника да ме више не туче и он је одустао. Иначе, како сам по свему закључити могао, он би ме још тукао.

Кад ме је војник ударио остали војници били су ту, поред нас. Један је говорио да не треба да ме бије, али није помогло. Патрола је затим отишла дуж пруге у правцу ЈТаништа а нама наредила да несмемо излазити на пругу нити се кретати поред ње, већ да морамо седети у стражари. Том приликом један од војника опсовао нам је Српску мајку.

Разлог оваквом поступку није ми познат. На стражи сам био исправан, те са те стране до мене није било кривице. Не познајем никога од ових војника, па ни онога који ме је ударио. Не знам, исто тако, да ли су били обични војници или подофицири. Напомињем само толико, даје ово била прва патрола која је синоћ наишла.

Да ме је војник заиста ударио и да нам је један од њих опсовао мајку српску, посведочиће Матић Сретен, из Сиоковца и Божидар Н., железничар, на служби при одјавници у Буковчу. Исказ признајем за свој.

Потписујем,
Божидар Живојиновић с. р."

Предње ми је част доставити са извештајима ... (крај реченице нечитак).

С молбом на надлежност.

I Бр. 418
11-1 1943. год.
Б Е О Г Р А Д

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 91/5, К. 24 А

67.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 61
јануара 1943
ЈАГОДИНА

Предмет: Извештај о приликама
у срезу ресавском.

(Овај извештај се односи на догађаје у другој половини децембра 1942. године. Састављен је крајем 1942. године, а у Београд је послат тек 12.1 1943. године — прим. приређивача)

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

БЕОГРАД

Начелство среза ресавског актом Пов. Бр. 531 од данас известило је ово Начелство о следећем:

„Ноћу између 22 и 23 овог месеца два наоружана човека упала су у општинску судницу општине Гложани, где су затекли сеоску стражу, коју су упитали да ли општинска управа обавља дужност, и наредили да саопште претседнику општгине да више, као и општински службеници, не раде јер у противном све ће их поклати, ако их и овог пута не послушају, затим су наредили да се кукуруз који се налази у општинском кошу одмах подели сиротињи и да га више неће видети у кошу. Ради овога јуче је сав кукуруз који је био прикупљен и налазио се у општинском кошу 6.000 кг. предат откупној фирми. Бандити су се у општини бавили 15 минута, потом су се удаљили у непознатом правцу.

У вези телеграма пов. бр. 530 од јуче част ми је известити да је на дан 23. о. м. око 16 часова, у први мрак упало у општинску судницу општине Купиновац шест наоружаних људи од којих су препозната њих четворица, док друга двојица била су непозната. Како је у општини био само благајник који је спремао експедициону - аменетну књигу за слање 5400 динара овом среском начелству, то су бандити овај новац одузели. Пре уласка ове шесторице у општину њих око 30 блокирало је село. Претседник општине и деловођа сазнавши да су их бандити тражили они су пошли општинској згради, где су их ови одметници сачекали са упереним пушкама и ошрафљеним бомбама и питали су их како су смели да продуже рад у општини. У општини су се задржали кратко време па су отишли у правцу Бусора, среза млавског.

У току протекла три дана вратили су се својим кућама насилно одведена лица и то: Живота Милетић из Седлара, Доситеј Радивојевић из Рођевца, Ратко Момировић из Купиновца, Драгољуб Ивановић из Роанде, који је од стране одметника постављен био за команданта места и Војислав Пауновић, општински благајник из с. Суботице, који је такође био постављен за команданта места у Суботици. Ова двојица нису се примили тог положаја неколико дана крили су се од одметника плашећи се да не буду кажњени што су одбили да поступе по њиховом наређењу.

Ноћу између 23. и 24. о. м. једнатројка партизана прошлаје кроз село Дубље где је свратила у кућу Јована Пантића, истог је пробудила и предала му један примерак наредбе да исту рано у јутру преда претседнику општине. Ова наредба исте је садржине као и она достављена актом пов. бр. 527. и са истим потписом: „Штаб народно ослободилачке војске партизанских одреда, „Вељка Дугошевића" за

округ пожаревачки". - О пролазу ове тројке одмах је извештена С. Д. С. у Свилајнцу и иста је одмах пошла у потеру али су исти прошавши село Црквенац, где су такође свратили у кућу једног сиромаха, оставили исти плахат, куцан писаћом машином и изгубили се у непознатом правцу. За овом тројком предузете су мере да јој се уђе у траг и да се уништи. - У осталим општинама у срезу стање је задовољавајуће и почиње нормалан рад општинских управа.

На дан 23. и 24. о. м. потписати је са командантом С. Д. С. округа моравског, мајором г. Станковићем, обишао општине Витежево, Кушиљево, Црквенац и Дубље и свуда одржали зборове грађана на којима смо заједно говорили присутнима о потреби одржања реда и мира као и последицама које могу да наиђу ако би пореметили ред и мир и ако би окупатор дошао да исти успостави. Неки говори су са пажњом и одобрењем били саслушани, ма да у Витежеву и Кушиљеву није било више од по једне стотине грађана и то услед радног времена док у Црквенцу и Дубљу били су боље посећени зборови. Овај контакт са народом од стране представника управних власти као и оружане силе враћа морал код народа да је наша управа спремна за одржавање реда и мира, те је потписати предузео - спремио план да у току неколико дана обиђе све општине и одржи јавне зборове, објасни народу потребу организације и давање отпора бандитима а да би сачували своје породице и домове.

Других важнијих догађаја није било. Молим да се предњи извештај прими знању."

Предње ми је част доставити с молбом ради знања са извештајем да је о предњем обавештена овдашња Команда Српске државне окружне страже ради предузимања потребних мера.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 33/1 - 4, К. 22

68.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 2580
1. фебруара 1943.године
Јагодина

Предмет: Петнаестодневни извештај о
општој ситуацији у Округу моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности

БЕОГРАД

По наређењу Министарства унутрашњих послова Каб. бр. 490/42 г. част ми је поднети петнаестодневни извештај за другу половину месеца јануара т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава од утицаја на јавну безбедност за које се подноси било је и то:

1/ 7 овог месеца око 17 часова дошла су два непозната лица у село Бошњане у намери да држе збор. Овај збор нису одржали јер се томе успротивио председник општине а одатле су ова двојица отишла у правцу села Батинца среза раваничког. Председнику општине рекли су да су људи Драже Михајловића. Нешто касније око 8 часова више села Давидовца среза параћинског једно непознато лице испалило је неколико светлећих метака нашта су бугарски војници отворили митраљеску ватру. О предњем је поднет извештај под Пов. бр. 40 од 8-1 т. г.

2/ Ноћу између 6 и 7 јануара т. г. појавила се у селу Јеловцу среза деспотовачког једна група од 7 одметника и том приликом наредили да се одмах јаве и то: председник општине, одборник и благајник општине јеловачке, коме су наређењу именовани следовали. Овим часницима као и благајнику преставио се за команданта одметник наредник Милошевић из одреда Блашка Михајловића па им је овом приликом у име „горског штаба" издао наредбу да се од општина удаље и дужност не обављају као и да од народа не узимају реквизицију. Поред тога наредио им је да народ не терају на кулук на „Планиницу" јер ће у противном бити поубијани. Сутрадан око 12 часова бандити су пустили ове часнике.

3/ 8 јануара т. г. око 23 часа 15 наоружаних људи дошли су на имање Пушића Кузмана, економа из Д. Штипља среза беличког, обили врата на згради за становање и том приликом однели око 200 кгр. пшенице и једну канту масти око 25 килограма. Из подрума су однели једно буре нафте од 20 килограма и друго. О овоме је поднет извештај под Бр. 774 од 11-1 т. г.

4/ 8 јануара т. г. око 16 часова Гаврила Јевремовића из Глоговца среза беличког убио је Богоје Вучковић земљ. из истог села. На путу за болницу Гаврило, који је био тешко рањен подлегао је ранама. Извршилац овога дела предатје суду. О овоме је поднет извештај под Бр. 1053 од 15-1 т. г.

5/ 12 јануарат. г. Миладиновић Обрен, из Калудре среза левачког, умро је од студени у Ћуприји у стану Маринковића Лазара касапина из истог места.

6/ Ноћу између 13 и 14 јануара т. г. око 24 часа чули су се у Д. Штипљу, из правца села Црнча среза беличког пуцњеви из пушака, митраљеза и прасак бомби. Сутра дан 14 јануара изласком судске лекарске комисије нађени су у дворишту куће Тео П. Клефиша у Д. Штипљу среза беличког 5 човечијих лешева, и то: 1/ Леш познатог одметника Милутина Николића зв."Куша" сељака из Бунара који је створио једну банду с којом је оперисао и вршио пљачке по срезу, 2/ Леш познатог одметника Светомира Милосављевића касапина из Јагодине који је био главни сарадник

„Куше". Оба ова били су на робији до окупације а када су позвати на даље издржавање робије они су се одметнули у шуму. 3/ Леш Сретена Миленковића сељака из Црнча рођак убијеног „Куше"; 4/ Леш Милана Пантића - Арсенијевића сељака из Црнча и леш Драгослава Миленковића зв. „Госа" сељака из Црнча. О овоме је подент извештај под бр. 1078 од 15-1-1943 године.

У допуни извештаја начелник среза беличког актом бр. 648/43 известио је да су на дан 14, 15. и 16. јануара ове године пронађени 6 мушких лешева и то Радована Вукићевића насељеника из села Светле среза лапског; Тодора Комјагина руског емигранта скитнице; Мирка Мидића бив. финансијског чиновника Окружног начелства у Јагодини; Животија У. Петровића одметника из Бунара среза беличког; Крстивоја Пантића одметника из Међуреча истога среза и Ивана Зарића - Миљковића одметника из села Деонице. Сви ови припадали су одметничкој групи „Куше". О предњем је поднет извештај под бр. 1348 од 20-1 т. г.

7/ На дан 13 јануара 1943 године Командир пољске стан. Српске државне страже „Белица" преко окружне команде Српске државне страже известио је ово начелство да је Милутина М. Николића зв. „Куша" разбојника са још 10 разбојника убио у околини Црнога Врха среза беличког. Том приликом је установио да су ови одметници извршили крађу пом. У Д. ПЈтипљу на имању Пушића Кузмана. О овоме је поднет извештај под бр. 1618 од 22-1-1843 г.

8/ Ноћу између 13 и 14 јануара ове године око 3 часа око пола ноћи у селу Пањевцу среза беличког појавила се једна група наоружаних бандита и том приликом тражила председника општинске управе Ђорђевића Божидара кога нису пронашли код његове куће. Бандити су се затим упутили кући Миладина Стајића у намери да истога собом одведу, али је Миладин на време избегао те су му бандити из куће однели антерију са новчаником и 5.000 дин. у готову. За овим су се бандити пребацили у Хомољски срез гоњени од потере. О предњем је поднет извештај под Пов. 107 од 22-1 т. г.

9/ Ноћу између 14 и 15 јануарат. г. дошаоје у село Седларе среза ресавског наоружан човек и упалио општинску архиву. Тражио је општинског претседника али је овај побегао. Наоружани се претставио за партизана. О предњем је поднет извештај под Пов. бр. 78 од 16-1 т. г.

10/ Ноћу 18 јануара т. г. дошла су два непозната лица код сеоске милиције у селу Главинцу и тражили деловођу општине да им изда путне објаве. Деловођа им је то одбио и они су отишли у правцу Јагодине. Ова двојица ухваћени су од стране градске страже и ухапшени на дан 19 јануара у 16 часова и то: Павловић Предраг бив. поднаредник Југословенске војске и радник фабрике Рота из Јагодине и Соколовић Бранислав пекарски радник из Јагодине, као опасни партизани, који су дошли наоружани из шуме у Јагодину највероватније у намери, или да се склоне од постојећих потера или да изврше неко кривично дело. Исте ноћи наведени партизани на неки необјашњив начин обили су катанац на вратима ћелије и из исте изишли у двориште и почели бежати. Примећени су од стражара у дворишту. Стражар је пуцао на партизане и том приликом убио је Бранислава Соколовића а Предраг Павловић је побегао. О предњем је поднет извештај под Пов. бр. 1530 од 21-1 т. г.

11/17 јануара т. г. око 21 часа на вратима поште из стана Живојина Поповића превозника поште из Седлара, закуцали су неки непознати претстављајући се као жандарми. Кад им је Поповић отворио они су њих три на броју ушли у кућу рекавши Поповићу „Руке у вис", те пошто су извршили претрес над њим, затражили су од његове жене кључеве од касе и из исте узели сав новац у готову у износу од 42.250,90 дин. као и хартије од врености за 1500 динара. Истрага се води. О предњем је поднет извештај под пов. бр. 104 од 21-1 т. г.

12/ 17 овог месеца једна група од 50 паризана пребацила се из среза трстеничког у срез левачки и упутила се у правцу села Сирнице (?). Издато је потребно наређење. О предњем је поднет извештај под Пов. бр. 80. од 17-1 т. г.

13/18 јануара т. г. око 19 часова партизани су у селу Надрљу среза левачког убили сељака Војислава Јовановића и ранили му сина Милана. Српска државна стража и народ из Надрља у потери су за партизанима. О предњем је поднет извештај под Пов. бр. 92 од 20-1-1943 године, и 128 од 28-1 т. г.

14/ Ноћу између 20 и 21 јануара т. г. дошла су три бандита у село Витежево среза ресавског и на плоту дворишта претседника општине Радомира Николића оставили једну цедуљу којом му прете да ће бити заслужено кажњен ако буде и даље радио. Потпис на цедуљи био је: „Штаб ослободилачког комунистичког одреда за Округ пожаревачки". Издата су потребна наређења Команди Српске државне страже за Округа моравског ради предузимања потребних мера безбедности. О предњем је поднет извештај бр. 1936 од 26 јануарат. г.

15/ Ноћу између 20 и 21 јануара око 24 часа дошли су у село Медвеђу одметници Јован Бакић и Милојевић Живота, обе из села Медвеђе са још једним непознатим одметником код кафеџије Радојевић Душана и том приликом су наредили присутнима у кафани да дигну руке увис и над истим извршили претрес и одузели им 890 динара. Одмах за овим Српска државна пољска стража у Великом Поповићу упутила је за бандитима потерна одељења. О предњем је поднет извештај под Пов. бр. 116 од 25 јануара т. г.

16/ На дан 23 јануара т. г. одведен је из Купиновца у Бусар од стране бандита Драгутин Милојевић реонски економ среза ресавског. Исти је покушао да се спасе бегством и том приликом од бандита је рањен у леву ногу метком дум дум. Сада се налази у болници. О предњем је поднет извештај под бр. 1773 од 25 јануара т. г.

17/ Дана 26 јануара т. г. пронађен је леш Бошка Митровића из Рековца, под снегом, који је убијен од командира станице Српске државне пољске страже среза беличког. О предњем је поднет извештај под бр. 1990 од 26 јануара т. г.

18/ 25 јануара т. г. око 9 часова пре подне прешао је реку Мораву Војислав Петровић из Д. Видова са осталим сељацима и када је дошао близу села Обрежа испала су 4 наоружана лица свакако шумски и напали Војислава и затим га отерали ка Бабин Долу атара општине Обрешке. Војислав Петровић био је четовођа раније у селу Д. Видову. О предњем је поднет извештај под бр. 1945 од 26-1 т. г. као и под бр. 2030 од 28-1 т. г.

19/ На дан 27 јануара т. г. Живановић Љубисав бив. партизан из села Медвеђе, среза Трстеничког ухваћен је од стране градске страже у Јагодини. На саслушању признао је да је своје оружје сакрио у једној шуми на путу Јагодина - Штипље. На основу његове изјаве поведен је од стражара градске страже на лице места да им покаже то оружје. И када су били близу једне шуме на наведеном путу, окривљени Љубиша почео је бежати. На позив да стане није хтео следовати већ и даље бежао, те су на њега стражари пуцали и убили га. О предњем је поднет извештај под бр. 2316 од 31 јануара т. г.

20/ 28 јануара т. г. око 21 час убијен је Станимир Митић из Рибара, од непознатих лица. Убијени Станимир, 1933 године, због неког убиства био је осуђен на 20 год. робије и приликом окупације 1941 год. био пуштен са робије. Доцније је био враћен ради настављања издржавања робије, али је са робије побегао. О предњем је подент извештај под бр. 2304 од 30 јануара т. г. и бр. 2223 од 29-1 т. г.

21/ Дана 31 јануара т. г. у 18 часова летео је над Ћупријом један авион непознате народности. Бугарска војска избацила је на њега три ракетле, неколико метака из митраљеза и један метак против авионског топа. Авион није бацио ништа. О предњем је поднет извештај под бр. 2410 од 1-П т. г.

22/ На дан 31 јануара око 6 часова увече неко је закуцао на врата Ане Штарк, власнице биоскопа у Јагодини и када је отворила врата пред њом су се појавила три лица: један у официрској униформи а двојица у шумадијском оделу. Чим је Ана отворила врата ови су је зграбили и запушили јој уста хартијом тражећи да им да сав новац који га има. Тог момента из дворишта ове куће неки женски глас појавио се и тражио да одмах оду, пошто им је изгледа уђено у траг што су ови и учинили запретивши Ани да о овоме никога не извештава. О предњем је поднет извештај под Бр. 2400 од 1-П т. г и Бр. 2462 од 2-П т. г.

Као што се види из предњег прегледа стање јавне безбедности за време за које се подноси погоршало се. Као најглавнији узрок томе лежи у чињеници да се Округ налази географски између два Округа: Пожаревачког и Крушевачког из којих се гоњене од власти пребацују мање или веће групе бандита у овај округ те ремете мир и ред за који се залажу власти и за којим тежи цео народ.

У циљу спречавања испада речених банди из суседних Округа наређено је да се врше сталне заседе и претреси терена како би се појављени бандити хватали и уништавали.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

И поред свих настојања да се одржи потпун ред и мир који је дуже времена владао, догађаји који су се десили у последње време у срезу ресавском, уносе неспокојство код народа који са зебњом прати упад наоружаних банди из других округа. Страх од последица је повећан чињеницом да се те банде не устручавају напада и на јавне органе чија заштита је гарантована наредбом Заповедника Немачке оружане силе а последица таквих нападаје прописана одмазда. Будући иначе противан свакој акцији којом би се реметио ред, овакви поступци речених банди утврђује уверење до

последњег човека да су оваквп испади само од огромне штете по развој и обнову земље а и за опстанак народа. Због тога је цео народ спреман да помаже акцију власти да се овакве банде одстране уништењем. У овоме правцу крећу се и његова стремљења.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА Н КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

Национална пропаганда никако не престаје било да се наводи јавно на зборовима и конференцијама, било да се ограничава директним разговорима са појединцима. На свима овим зборовима и конференцијама предавачи излажу народу садашње прилике и упућују га да сачува ред и мир и пуном снагом предаду се својим редовним пословима. Крајем месеца јануара а и за почетак фебруара била је предвиђена шира акција на терену целог Округа којом би руководио референт за пропаганду г. Ђокић, али је то ометено због болести именованог.

Према примљеним извештајима у другој половини месеца јануара одржани су следећи зборови и конференције:

У срезу Деспотовачком: 1/ У селу Бељајки на 7 - дневном пољопривредном течају истовремено су одржана предавања о ситуацији у земљи, подвукавши да је у реду, раду и миру једини наш спас. 2/ У Великом Поповићу одржано је предавање од стране Милорада Игњатовића, пристава среског начелства о реду и миру у земљи изнад свега. Присутно је било око 200 лица и предавање је успело.

У срезу Параћинском: у канцеларији среског начелника одржана је конференција на којој су били присутни сви председници општина са деловођама, сви учитељи и учитељице и свештеници, као и други грађани, у свему око 70 људи. Ова је конференција одржана 22. јануара т. г. на којој су говорили г. г. Сима Ђокић, професор, Лазар Ристић, капетан, Стефановић и Божинић Марко, капетани. У говорима својим истакли су да је ред, рад и мир једина гаранција за опстанак Српског народа. Као и да од држања народног зависи бити или не бити. Нарочито су подвукли да је потребно извући поуку из прошлогодишњих догађаја, када је Српски народ био пошао странпутицом која би га одвела у сигурну пропаст.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности и Српске државне страже, нема се за сада шта приметити.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 33/13-1, К. 22.

69.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 155
3 фебруара 1943 год.
ЈАГОДИНА

Предмет: Напад бандита на Свилајнац.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

БЕОГРАД

Сремски начелник у Свилајнцу актом од 31-1-1943 год. Пов. бр. 50 а који је примљен 3 ов. м. по подне доставио је следеће:

„У вези телефонског извештаја од данас по горњем предмету част ми је поднети опширан извештај, који гласи:

Ноћас у 0,15 часа са свију страна у околини среске зграде где је смештен и одред С. Д. П. С. као и станица С. Д. П. С. за Свилајнац отпочела је пуцњава пушчана и митраљеска од стране бандита, који су користили зграде преко пута среске зграде, као и дворишта и улице одакле су сипали јаку ватру на среску зграду. Благодарећи једној патроли којаје у 24 часа приметила да од југоисточне стране, путем који води од Деспотовца за Свилајнац групу људи од 40 до 50 одмах алармирала све жандарме који су били у згради њих 35 и исти су у моменту када је осула ватра имали намеру да изађу из зграде, мислећи да ће та група бандита отићи ка с. Црквенцу, али како је напад извршен то су одмах заузети сви прозори на згради и дата им упутства за борбу. На лицу места био је командант окружне С. Д. П. С. мајор г. Станковић који је са својим ађутантом г. Стефановићем ту и занОћио, те је он предузео одмах команду у своје руке подизао морал код људства. Ватра на касарну трајала је са малим прекидима све до близу 2 часа, када бандити видевши да су наишли на јак отпор повукли су се. За време напада чули су се гласови бандита са узвицима: „Предајте се браћо, ништа вам нећемо, немојте лудо да гинете! Предајте се жандарми, предајте се добровољци", „Живео Краљ Петар II, Живела Краљица Марија! Живео Дража Михајловић" и др. Органи С. Д. П. С. препознали су глас одбеглог поручника Вукашина Петковића, који је жандарме позивао на предају.

У овом нападу било је отприлике 80 до 100 бандита и имали су више митраљеза, пушко митраљеза и један бацач граната, са њихове стране избачена је много муниција и на њихову ватру равномерно им је одговорено од стране наших органа.

У нападу је погинуо служитељ ово среског начелства Борислав Стевановић, родом из Кушиљева, који је те ноћи био дежурни и чувши да је узбуна код жандарма пошао је да о томе извести дежурног чиновника, који је био у соби за дежурство, а који се налази са лица према улици, и дошавши до прозора нагнуо се да види шта

се дешава на улици, ког је момента од преко пута са другог спрата кафане „Синђелић" опаљено из пушке и први метак њега погодио у грудни кош десне стране и након два часа издахнуо је.

Истовремено када је вршен напад на касарну једна група бандита упала је у стан ЈТуја - ЈТудвига Магашића, ово општинског тумача, кога су пребили и када су изилазили он је рекао својој жени да иде хитно по лекара, што је један бандит чуо и вративши се натраг опалио је из револвера, након чега је издахнуо. Друга убиства у вароши није било.

Са овог напада бандита разбијено је много прозорских окана, и предња фасада зграде доста је оштећена - избушена.

Исте ноћи у исто доба нападнута је станица С. Д. П. С. и Јасенову и у Кушиљеву. У Јасенову органи дали су жилав отпор док је било муниције, потом користећи мрак сакрили се по кућама, када су бандити упали у станицу и све ствари што су нашли опљачкали су и однели. Том приликом од оружја бандити су запленили пушко митраљез који није функционисао и једну пушку, док остали жандарми искористили су да са оружјем побегну. Рањени жандарм је Сава Поповић жандармериски поднаредник, који је рањен теже у стомак. На овој станици било је свега осам жандарма. У Кушиљеву је у нападу било око 25 до 30 бандита, вођенаје кратка борба, па су се бандити повукли. Отпор у Кушиљеву дало је седам жандарма. У Јасенову је било у нападу такође исти број као и у Кушиљеву. - Услед малог броја људства у овим станицама мајор г. Станковић наредио је те се исте повукле у Свилајнац.

Исте ноћи по извршеном нападу на касарну, бандити су демолирали инсталације за прераду путера и однели до 20 кг. путера и кг. сира, ово свакако из разлога што се путер израђује за Немачку војску.

У кафани „Синђелић", која се налази преко пута среске зграде када су њих 15 бандита ушли да би заузели позиције за напад на среску зграду тукли су сопственика кафане, што им није одмах отпозади, где су они из двориштa и ушли отворио. Знајући да у тој кафани станују три бугарска војника која су дошла овде ради откупа сена и сламе, они су послали једну жену избеглицу која у истој згради станује да каже бугарским војницима да они њима неће ништа радити и да се ништа не плаше, потом су ушли код њих и наредили им да револвере оставе доле и да они Бугаре и Немце неће убијати већ само Србе издајице, затим су ушли у другу собу одакле су отворили ватру на среску зграду, којом приликом и погинуо служитељ Стефановић. Према накнадно добивеним подацима бандити при повратку, по извршеном нападу на Свилајнац отишли су у правцу села ЈТуковице, где су се сви покупили, тражили од сељака једне чезе и једна кола у која су натоварили сав пртљаг око 180 душа и тачно у 5 часова ујутро продужили путем у правцу с. Седлара, што значи да су одатле заКупиновац и Бусур, где им је Главни штаб и склоништа по бусурским трлима, одакле су свакако и дошли.

О овоме нападу одмах је извештена Немачка команда у ЈТапову али у моменту када је сресни одред С. Д. П. С. о томе известио у пошту су упала три бандита, покидали жице узели слушалицу и напустили зграду. Те ноћи била је дежурна теле-

фонискиња Ружица Богдановић која се одмах домогла чим су бандити оставили поштанску зграду, скопчала покидане жице и са прикривеном слушалицом известила ЈТапово и Жабаре, те је након три часа стигао један камион немачке војске из Велике Плане а по налогу из Лапова. У току ноћи дошла су два камиона и бугарске војске, која ће свакако на терен.

Од стране органа С. Д. П. С. предузете су све мере опрезности и обезбеђења вароши од евентуалног поновног напада, јер су бандити говорили да они имају смелости да нападну не само села већ и вароши.

Према напред изложеном а с обзиром да се тачно зна да Вукашин Петковић у својој групи није имао више од 20 до 30 бандита, то свакако у овом нападу било је и партизана комуниста из среза млавског, јер је познато да их тамо у већем броју има а којим управљају неки Сима Симић, капетан Јагош и др."

С молбом на надлежност."

У вези акта овог Окружног начелства пов. бр. 141 од 31 -I част ми је доставити предње с тим да су предузете потребне мере безбедности, и гоњене бандита од окружне С. Д. Страже окр. Моравског и дошавшег појачања из Београда.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 38/5-1, К. 24 А.

70.

КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Ј. Б. Бр. 207

16. фебруар 1943 године
Јагодина

Извештај о поступку
Немачких трупа у селу
Парцану достављам

КОМАНДАНТУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ - БЕОГРАД II
(За опште одељење Јавне безбедности)

Командир Среског одреда среза Темнићског са својим актом Пов. Бр. 90 од 7. фебруара 1943 године доставио је извештај следеће садржине:

„3 фебруара 1943 године дошла је немачка казнена експедиција у село Парцане, среза Темнићског, која је село опколила и блокирала, а једно одељење од ове експедиције опколила је кућу истомесног сељака Драгомира Максимовића и

бившег четничког војводу Темнићеког четничког одреда, извршили детаљан претрес куће и осталих просторија у циљу проналажења прикривеног оружја, муниције и осталог убојног материјала, али није им успело да пронађу ма шта од оружја, па кад нису ништа пронашли наведена експедиција помоћу нанете сламе и сена, на дан 4. овог месеца запалило кућу и све нузредне просторије, тако да му ништа од зграда није остало не запаљено.

Пре запаљивања куће и осталих просторија, предходно су му изнели жито (кукуруз), овас и друго, као и стоку из штала, а за тим спаљивање извршили. Овом радњом казнене експедиције, наведени Драгомир, оштећен је у разном за око један милијон динара; спаљивањем му је уништено и то: кућа, две зграде за становање, једна бачвара, један салаш, једна сулдрма, једна штала, један кокошар, један тор за овце, и један свињац, поред овога један мотор са дрешом и остало све покућанство са намештајем, од стоке отерали су му и то: 2 краве, једно теле, 10 оваца, 4 свиње и сву пернату живину и једна гвоздена кола на којима су отерали жито. Поред изнетог експедиција је са собом одвела Драгомировог оца Максимовић Василија и жену му Катарину, који се ни до данас нису повратили кући нити се је ма шта могло дознати за њихову судбину, а Драгомира нису ухапсили јер је успео са своја два сина Драгишом и Љубишим да побегне и сада се налази у бегству.

Истога дана наведена казнена експедиција блокирала је кућу истомесног сељака Властимира Михајловића, којом приликом је Властимир покушао да побегне када је приметио да му је кућа блокирана, искочивши кроз прозор своје куће, али су га војници приметили и из пушко - митраљеза на месту убили, а затим су му извршили претрес куће и осталих просторија, тражећи оружје и муницију, те према изјави немачких официра и војника пред тамошњим грађанима да су код Властимира пронашли једну пушку војничку, 4-6 комада ручних бомби и неколико метака за пушку, док међутим жена убијеног Властимира тврди да приликом претреса немачки војници нису ништа пронашли од оружја у њеној кући, а да је њен муж Властимир погинуо за то што је покушао да побегне.

Убијеном Властимиру Михајловићу експедиција је запалила кућу са свим нузградним просторијама, житом и осталим покућством и материјалом који се је у кући и зградама налазио, а поред тога отерали су му једну краву, једно теле, три овце, 15 кокошака и три шотке.

Од куда је казнена експедиција дошла у село Парцане и куда је из села са запљењеним житом и стоком отишла сељаци истог села нису могли казати а нити се је то провером могло установити.

Предњи извештај командира одреда среза Темнићслпг достављам с молбом на знање.

Достављено
Команданту С. Д. С. Београд II

Командант мајор
(потпис)

71.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 4076/43
20. фебруар 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Акција одметника у срезу Ресавском

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности
БЕОГРАД

Начелство среза ресавског актом бр. 2853 од данас извештава следеће:

„На дан 17 фебруара т. г. осванула су на зиду зграде општинске управе Општине дубљанске прилепљене две плахате од којих је једна достављена Окружном начелству. Плахате су морале бити прилепљене у току ноћи а како је општинска милиција преконоћ чувала све прилазе селу и никог сумњивог није приметила, плахату је морао прилепити неко од мештана. Ово се показало и са чињеницом, да су плахате старијег датума, што значи да их је лице које их је прилепило дуже време чувало код себе док није уручило прилику да их прилепи.

У ноћи између 16 и 17 ов. месеца дошла су два наоружана човека код куће Радована М. Радовановића, земљорадника из села Тропоња и магационера тамошње земљорадничке набављачке задруге. Пошто су насилно ушли у кућу Радовановића повели су га са собом и одмах испред куће убили са 7 пушчаних метака. Према извештају Одреда С. Д. П. Страже у Свилајнцу злочинци су се претстављали као присталице Драже Михајловића а пре него што су убили Радовановића одузели су му 30.000 динара. Овај се извештај међутим не слаже са извештајем Општине тропоњске према коме Радовановић није опљачкан и убице му се нису претставили као присталице Драже Михајловића, већ су на превару ушли код Радовановића представивши се као војници С. Д. П. Страже. Сресски суд по овом убиству није изашао на увиђај пошто одред С. Д. П. страже није могао обезбедити извршење овог увиђаја. Напомиње се да је Радовановићев син стражар у одреду С. Д. П. Страже у Свилајнцу. О даљем резултату истраге начелство ће поднети накнадни извештај.

Предње ми је част доставити с молбом ради знања, са извештајем да је наређено овд. Команде Српске државне страже да најхитније омогући рад суда на лицу места, као и да по овом убиству поведе најенергичнију истрагу.

У прилогу под ./. доставља се плакат.

ЗА ОКРЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(потпис)

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Стр. Пов. БРОЈ 26/43.
20 фебруара 1943 године
ЈАГОДИНА

ОКРУЖНОЈ КОМАНДИ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ

ЈАГОДИНА

Шеф Српске државне безбедности актом Ст. пов. I бр. 24 од 11-11-1943 године доставио је овом начелству следеће:

„Почетком ове године поново су почели одметници Драже Михајловића да врше агилнији рад на организацији и активнију пропаганду у срезовима: темнићском, беличком, деспотовачком и трстеничком, особито од дана одметања и приласка одметницима Д. Михајловића, мајора Драгомира Жикића, који је побегао од куће и одметнуо се, јер су га тражиле немачке војне власти.

Командант одметника Д. Михајловића у срезу темнићском је сада активни ваздухопловни мајор Драгомир Жикић. Командири чета су: активни ваздухопловни капетан I кл. ПРОКОПИЈЕ ГЛАВИЧИЋ; МИХАЈЛОВИЋ капетан II класе звани „Була", ранији командант темнићског четничког одреда; активни коњички поручник Бора Панић и један ваздухопловни поручник о коме за сада нема података. Жикић, Главичић и Михајловић родом су из варошице Бачина, срез темнићски, а Панић из М. Крушевице близу села Пољне, среза трстеничког.

Из разговора са мајором Жикићем обавештајни официр дознао је следеће: сви команданти и све старешине добровољаца стављени су под слово „З" и према њима нема милости. Ово наређење су добили из Лондона. Убијање присталица добровољачке мисли и добровољаца је у последње време престало у ове крајеве, јер дражинисти сада добијају наређења из Горског штаба да убијају комунисте и да из својих редова све чисте. У групи мајора Жикића било је 12 комуниста који су ухваћени и убијени.

Изузетан је случај у срезу темнићском да у последње време ни један присталица добровољачке мисли и бивши добровољац није убијен, јер их Жикић сматра Србима а иначе је до свог одметања симпатисао рад добровољаца. Жикић наводи да је завршио организацију у срезу темнићском и да ће се један део ове групе ускоро пребацити у околину Свилајнца.

Одметници Д. Михајловића се доста слободно крећу у овим крајевима а нарочито у селима око Јухора Д. Крчин, Секурич, Белушић, Пољни, Дренови и Риљцу као и по осталим селима овог краја где су са станом и храном.

Народ застрашен од њих, а видевши да их нико не гони, изилази им у сусрет и помаже их материјално, чак шта више постоји могућност да га ови потпуно придобију, јер против њих се у овоме крају не води никаква пропаганда.

Одметници не трпе никакву уопште критику њиховог рада и зато критичаре строго кажњавају. У селу Обрежу недалеко од Варварина дошла је једна њихова патрола код свештеника, који ју је одбио да прими, наводећи за то разлоге, рекавши им да их нико у шуму није отерао и даје њихов рад некористан. Патрола је извела свештеника изван села и добро га истукла, запретивши му да ће га стрељати ако о овоме неком каже.

У срезовима деспотовачком и беличком налазе се мање групице одметника, који су у јачини од по 20 људи и крећу се по удаљенијим местима. Успели су сељаке прилично да заплаше, те их ови несмеју да пријаве властима због чега им се врло тешко улази у траг иако се је једно јаче одељење Српске државне страже налазило и још налази у варошици Рековац.

У близини села Д. Штипља до Врановачке шуме и у самој шуми, у срезу беличком, нађена су једном три а другом приликом осам лешева убијених одметника. Дискретним проверавањима је утврђено да су ове одметнике убили одметници Драже Михајловића зато што су оптужени као комунисти и под маском се склонили у редове одметника Драже Михајловића, односно у редове одметника мајора Кесеровића. Ово потврђују одметници сада под командом мајора Жикића Драгомира као и сам мајор Жикић. Међу лешевима горе поменутих нађен је леш одметника - комунисте Милутина Николића, званог „Куша".

Поред овог случаја дошло је и до других разрачунавања између комуниста и одметника Драже Михајловића у овим крајевима. Тако су одметници Драже Михајловића са својим припадницима на слободи организовали борбу против комунистичке групе коју води комунисткиња звана „Богиња" у срезу трстеничком а у околини села Пољне и Риљца половином месеца јануара ове године. У овој борби одметници су имали неколико мртвих и рањених а код комуниста било је неколико убијених и 11 живих ухваћених. По завршетку ове борбе дошло је једно одељење Српске државне страже из Трстеника које је преузело од сељака ухваћене комунисте и вратило се за Трстеник".

Предње се доставља на хитну проверу и најдетаљнији извештај по предњим податцима.

ХИТНО ЈЕ

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 5/1-2, К. 24 А

73.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Стр. Пов. Бр. 30.
26 фебруара 1943 год.
ЈАГОДИНА

ГОСПОДИНУ ПРЕТСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

БЕОГРАД

Част ми је известити Господиа Претседника Министарског савета, да сам под данашњим и под горњим бројем упутио Господину Министру унутрашњих послова и Господину Шефу српске државне безбедности ради знања и предузимања потребних мера акт следеће садржине:

„У вези свих до сада поднетих извештаја о појединих догађајима у овом Округу, сматрам за дужност и потребу да Вам изнесем општу ситуацију у Округу у вези свих ових догађаја.

Цела прошла година у погледу јавне безбедности била је на завидној висини. Појединачних случаја појављивања било комуниста или разбојничких банди брзо им се улазило у траг и ликвидирана су. Све је то овако ишло до разоружања четничких одреда, а нарочито онога у Свилајнцу, од када у овоме срезу поче једна врло јака акција, прво од одбеглог четничког официра овога одреда поручника Вукашина Петковића, који је око себе окупио.

Према извештају среског начелника и комунисте и робијаше и бивше четнике разоружаних одреда од којих већи број из одреда Блашка из Деспотовца, а сем ових и извесне групе које се појављују као националисти.

Њихова акција нарочито у срезу ресавском у прво време била је сконцентрисана на онемогућавање рада општинских власти и паљење архива и аката ових и демолирање самих зграда; као и забрањивање рада одговорних функционера општинских власти; забрањивање давања откупа хране и стоке, а све ово под изговором неких националних побуда, - овакве делимичне појаве почеле су и у срезу деспотовачком.

Ово нарочито пада у очи, да су ова два среза угрожена која се граниче са Округом пожаревачким, одакле ове банде упадају јер им је тамо и седиште. Сем оваквих појава у срезу ресавском, има их и чисто комунистичких чија акција иступа у тројкама а највише петоркама са комунистичким и изјавама и плакатама. Сем свега овога, била је такође у срезу беличком једна банда од бивших комуниста и разбојника, која је у почетку иступала под неким националистима, што им је служило само као изговор ради бољег пријема код сељана, док се на послетку нису појавили у правој боји, - после чега су сви утамањени.

Сада се појављује њихова нова тактика било убијањем или одвођењем претседника општина, што као последица долази одмазда. О овој одмазди хоћу овде нарочито да говорим и да је истакнем, да се на сваки начин постави онако како је то регулисано наредбом командујућег ђенерала у Србији од 20 децембра 1942 године Бр. 640/42 и упутство и наређењем Министарства унутрашњих послова Стр.Пов.Бр. 77 од 26 децембра 1942 године јер у противном имаће страховитог негативног дејства на грађане, које ће за последицу имати бегање и склањање грађана да не дођу у ситуацију да ни криви ни дужни не плате главом, за неког убијеног или рањеног органа било државног или самоуправног.

Ово наређење јасно говори да недужна лица не страдају, већ по спроведеној истрази она, за која се утврди да су са извршењем дела била у директној или индиректној вези, као сумишљеници.

Ако се за одмазду узимају из дотичног места некриви грађани или пак, ако се за један или више конкретних случајева која су се дела догодила у једном срезу узимају за одмазду грађани из других срезова или целог округа, као што је се пре извесног времена догодило у овом округу, да је од стране овдашње Крајскоманде наређено, да се из целог округа покупе 100 грађана за одмазду за дела извршена у срезу ресавском и у Јагодини. Великом срећом, ово није извршено онако како су имали прву намеру, где је од свих ових приведених таоца стрељано све 10 из среза ресавског, 1 из среза беличког, 1 из среза параћинског и 3 из среза раваничког који нису били у овим узетим таоцима, већ су код немачких власти одговарали за нека друга дела. Свега је стрељано 15 из овога округа, о чему је извештај поднесен.

Све ове појаве имају страховитог одјека код грађана а нарочито код оних у селима, јер је наступио једна страх, неспокојство и узрујаност шта да раде и од кога да се чувају. Ако се замере овим бандама смрт је неминовна, јер су остали незаштићени, ако њима буду наклоњени долазе репресалије од наших власти и окупационих трупа чије су последице врло опасне по њих.

Овде морам нарочито истаћи, да елементи овога нереда није народ овога Округа, који се је држао потпуно лојално у огромној већини и ако су ове групе бандита упадале у јачини до 400, није им пришао. Ово нам даје пуно разлога да се свим силама заузмемо што је у нашој моћи, да се недужни народ сачува и код њих заведе мир и спокојство, да и даље остану лојални и од сваког заштићени.

Ако се сад свему овоме дода, да ново наговештена јака терористичка акција од комуниста коју је наредио „ТИТО" о чему сам добио наређење од Шефа српске државне безбедности Пов. I. Бр.3023 од 13 фебруара 1943 год. и Министарства унутрашњих послова - Кабинет Пов. Бр. 246 од 14 фебруара 1943 године, приступе ли само убијању општинских претседника, а ми почнемо за одмазду да узимамо грађане за које се предходно није утврдило да долазе у обзир као сукривци, - неће нам ништа друго требати да дође до такве несигурности код грађана, да од страха почну да се одмећу и последице ће бити недогледне по јавни ред и мир.

Да би се све ово избегло, ове истраге имају да спроведу српске власти-органи српске државне страже као надлежни органи јавне безбедности којима је дужност да на терену воде ову истрагу и истражују одговорна лица, - ово нарочито истичем са разлога да овај цео посао не спадне на управну власт, која као таква ово на терену не може да изврши јер нема те моћи а наређења која Српска државна стража у овом погледу прими од надлежних старешина управне власти, прво са извесним двоумљењем се решава да ли је она за ово надлежна или не, затим, да на терен не смеју да иду услед малог броја људства и томе слично.

Међутим, немачке власти све ово од нас управних власти траже као врло хитне ствари и услед тога долази до разних компликација, када се ова наређења не изврше.

Управне власти као носиоци опште управе, увек су, нарочито данас у овим тешким приликама толико заузете тим пословима и проблемима, да не знају шта ће пре, - док органи српске државне страже имају само ту дужност и њу морају вршити онако како им је предвиђено, - да пронађу кривце кад се тиче убијања или рањавања наших органа и да немачке војне власти за овакве случајеве не узимају лица за одмазду, - већ да све ово буде остављено нашим властима.

У вези свега изложеног част ми је учинити следећи предлог:

1/ Да се за убијеног или рањеног општинског органа, за одмазду узимају сукривци по спроведеној истрази од стране надлежних српских органа, - а не, да се за ову одмазду узимају лица која са овим делима немају никакве везе;

2/ За органе српске државне страже било да су убијени или рањени, како у борби тако и у случају да је напад извршен на станицу, - да нема места одмазди, са разлога што су ово наоружани органи, оспособљени за борбу и као такви чувари опште сигурности грађана, изузев случаја да се утврди да је неко лице било саучесник у овоме делу;

3/ Надлежним командантима Окружне страже издати потребна наређења ради трагања и проналаска саучесника у оваквим делима под тач.1 на терену, не чекајући никаква наређења за ово већ из своје службене дужности да ово имају да предузимају;

4/ Да се српска државна стража у Округу повећа на 1.000 органа у вези мога предлога под Пов. Бр. 134. од 30 јануара о. г. који је достављен Шефу српске државне безбедности са изнетих разлога у њему.

Ако се на овај начин не постави ова служба, без које нећемо никада имати реда и мира, мора се увек прибегавати сконцентрисању снага из целог Округа српске државне страже на овај угрожени терен, како је и овога пута чињено, тако, да су остали срезови остали без органа српске државне страже и све станице повучене, тако да никакву службу јавне безбедности немамо у срезовима одакле су повечени органи српске државне страже. Данашње прилике и долазак пролећа које је на прагу, захтевају постављање ситуације јавне безбедности онако како иста налаже, плански и смишљено спроведена."

Достављајући Вам ово, мени је част Господине Претседниче да Вас замолим, да изволите поклоните пажњу овом мом предлогу да се ова истакнута питања регулишу, - јер с обзиром на све данашње прилике ово је неопходно.

Изволите Господине Претседниче и овом приликом примити изразе мога особитог поштовања.

ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 8/8-1, К. 22.

74.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К. Пов. Бр. 475/42
1 марта 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Месечни извештај за месец
Фебруар 1943 год. о приликама у
Округу моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДИ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

БЕОГРАД

У вези постојећег наређења I Бр. 96 од 26-XИ-1942 год. част ми је доставити извештај за месец фебруар т. г. о приликама у Округу моравском:

Стање јавне безбедности у току 1942 године на територији овога Округа било је на завидној висини. Међутим, од почетка ове 1942 године јавна безбедност се погоршава и такво стање остало је и у месецу фебруару. Узрок овоме погоршању лежи непосредно у одметању од власти Вукашина Петковића, бив. официра ресавског четничког одреда, који са својом групом бив. четника оперише по овоме крају и што се у овај Округ пребацују одметници из суседних Округа пожаревачког и крушевачког, гоњени одтамошњих власти.

У овоме нарочито предњаче банде из среза хомољског и млавског, који се граниче са срезом ресавским овога Округа. Кретање ових банди је самим тереном омогућено, пошто је читав овај крај Србије брдовит, те је услед тога праћење и гоњење доста отежано.

Исте појаве бандита дешавају се у срезу ресавском, а нешто мање у деспотовачком. На дан 10-11-1943 године у селу Дубље, среза ресавског, појавила се већа група бандита, - њих 4-500 на броју. Ту су напали и опколили стражаре С. Д. С., којих је било око 50. Један велики број стражара подупирајући се пушчаном ватром повукао се и тако измакао бандитама, а мањи део (21 стражар) је заробљен, и одведен од бандита у шуму. Ни до данас се не зна ништа о судбини ових људи. Том приликом су бандити запленили 2.000 пушчаних метака.

У току овога месеца појавиле су се наоружане тројке, четворке и петорке у срезу деспотовачком и ресавском, које су претседницима општина: села Деспотовца, Трућевца, Плажана, Миливе, Витанаца, Бељајке, Језера, Стрмостена, Грабовца и Јеловца, среза деспотовачког и Роанде среза ресавског, наредили да прикупе извесну количину кукуруза и пасуља коју не смеју ником дати док не добију од њих наређење.

У срезу темнићском ноћу између 5 и 6 фебруара 1943 год. непозната лица убила су претседника општине залоговачке Ристића Радисава.

Ноћу између 9 и 10 фебруара тек. год. одведен је од бандита Душан Бранковић, претседник општине из Гладне и до сада се о њему ништа не зна. По овоме одвођењу води се свестрана истрага како од наших тако и од немачких војних власти.

Због убиства иретседиика општине у Кушиљеву, општинског тумача општие свилајначке, служитеља среског начелства среза ресавског, убиства претседника општине залоговачке, среза темнићског, реонског економа среза ресавског и због тога што је један поднаредник С. Д. С. рањен у Јасенову у току месеца јануара од стране бандита, немачке војне власти су на дан 17-11-1943 године стрељале 55 лица од којих 15 из овога округа, а 40 из логора у Београду.

Из добијених извештаја да се закључити, да ремећење јавне безбедности долази од упада банди из других округа, нарочито пожаревачког, а повремено долазе и из округа крушевачког.

Сви ови упади бандита уносе неспокојство код народа, који зебе од последица оваквог њиховог рада. Нарочито сугестивно делује то, што се банде не устручавају да нападну и јавне органе чијаје заштита загарантована прописаном одмаздом. Због тога, овакви испади, поред тога што парализују одвијање развоја на обнови земље, све дубље усађују уверење честитог света, да је крајње време да се ове банде онемогуће у интересу самог опстанка земље и народа. Из ових разлога народ је спреман да помаже акцију власти око уништења ових одметника. Оваквом уверењу доприноси се и путем националне пропаганде, која се изводи на зборовима и конференцијама, на којима се излажу народу прилике у којима живи и апсолутна потреба очувања реда и мира.

Свест о потреби за редом и миром исто је тако на висини и код државних и самоуправних службеника, чије држање и рад за сада то показује.

У току месеца фебруара није ништа примљено од Житарске централе, те према томе није ништа ни издато жита непроизвођачком становништву. Разлог је тај што је Министарство пољопривреде телеграмом VI Бр. 650/43 обуставило издавање кукуруза због слабог откупа и тако сада недужно непроизвођачко становништво трпи у погледу исхране.

Здравствено стање становништва као и школске омладине било је у протеклом месецу задовољавајуће. Био је само један случај пегавог тифуса у с. Рибнику, среза темнићског. Иначе епидемије друге нема. Нешто више обољевања било је на органима за дисање, али се ту радило у главном о лакшим поремећајима сезонске природе у вези са прехладама.

Због несташице сточне хране бројно стање грла је у опадању стално. У овом периоду владале су следеће болести: прострел, беснило, овчије богиње, шуга и трулеж пчелињег легла и то само у неким местима спорадично.

Због оскудице у семену није могла бити посејана предвиђена количина по наредби о планској пољопривредној производњи. Ово је настало због слабих приноса у прошлој години као и због принудног откупа, којом приликом су пољопривредници морали предавати и количине резервисане за семе. Према прикупљеним подацима до сада је засејано до 30-40 ха. од предвиђене површине. Настојеће се да се у смислу наредбе о планској пољопривредној производњи површине предвиђене за сетву озимих усева засеју пролећним усевима.

Сви предвиђени радови на Планској пољопривредној производњи око обраде и припреме земљишта за пролећну сетву већим делом су извршене.

Стање избеглица у Округу моравском за сада је повољно јер су најсиромашнија и најбеднија деца смештена у неколико манастира и дечијих домова. Све избеглице за рад способне запослене су и издржавају како себе тако и чланове својих породица од властите зараде. У нарочито тешким случајевима у погледу материјалног и здравственог стања указује се потребна помоћ у храни, оделу огреву или лековима. Укупан број избеглица у овоме Округу је 13.390.

Потребно би било одела и обуће за избеглице, јер има велики број истих који је остао готово без одела и обуће.

Остале прилике специјално привредне налазе су у стагнацији што долази услед тога што је привредницима врло тешко набављати потребне сировине. Просветне прилике биле су у прошлом месецу задовољавајуће и настава се врши готово нормално.

Саобраћајне прилике на главним путевима су нормалне.

ПРЕДУЗЕТЕ МЕРЕ И ПРЕДЛОЗИ:

Да би се једном учинио крај овим упадима бандита и да би се завео ред и мир и омогућило нормално функционисање општина, - а имајући у виду и да нам пролеће стоји на прагу, намеће се хитна потреба да се ове банде, како у срезу ресавском тако и у деспотовачком потпуно искорене. Ову акцију имали би да изврше оружани одреди српске државне страже као једино позвани. Али, како њих за сада нема у довољном броју, то би број органа у овом Округу требало повећати на најмање 1.000 органа, као што је то назначено у моме предлогу под пов. бр. 134 од 30-1 тек. год.

Указујући на све ово и немајући другог излаза, молим за потребно наређење да се за овај Округ поред садашњег бројног стања оружаних органа Српске државне страже, одреди најмање још 200 стражара, које одмах наоружати и обући и ангажовати их стално у угроженим местима према Округу пожаревачком. На овај би се начин могле искоренити банде у овом крају овога Округа, а ако би било потребно, иста одељења ових органа српске државне страже могла би се затим употребити за даље гоњење бандита.

Тада, када се буде очистио овај крај, нестало би зебње код народа, који је свестан да га, ако ово и даље устраје, може задесити велика несрећа од казнене експедиције.

У погледу осталих старања на исхрани, појачању привредног живота, планске пољопривреде и др. чине се од стране овог начелства надлежним факторима сходни предлози у циљу да се народу што више олакша положај.

С молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 29/4-1, К. 22.

75.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ5143
1. марта 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнајестодневни извештај о општој
Ситуацији у округу моравском

ШЕФУ СРПСКЕ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТ

Београд

По наређењу Министарства унутраш. послова Каб. бр. 490/42 част ми је поднети 15-дневни извештај за другу половину месеца фебруара т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Дневни догађаји из фебруара 1943. године дати су у књизи Извештаји Команде српске државне страже за округ моравски 1941-1944.

Као што се из горњега прегледа види, током времена за које се подноси извештај, погоршање јавне безбедности показује се и у срезу деспотовачком, јер се банде гоњене разбијају у мале групе, те користећи теренске прилике успевају да умакну.

У вези са овим и у ранијим извештајима наглашено је да се указује потреба за једном широм акцијом, јер појединачни одреди не могу да до краја изведу успешно гоњење на терену обзиром на карактер терена. Такве акције су показале у другим окрузима замашне успехе, па би их требало и сада применити. Иначе се од стране срп. држав. страже предузимају мере како за спречавање упада речених банди, тако и у случају појаве њихове да се ове гоне ради уништења.

РАСПОЛОЖЕЊА НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Посматрајући рад и држање народа у свима приликама и додиру са њиме, долази се до закључка, да целокупан народ тежи реду, раду и миру у духу настојања

Српске Владе. Ничим и ни у којој прилици се не манифестује његова склоност да помаже акцију комуниста и других субверзивних елемената, шта више свакад показује склоност да помаже рад власти на терену да се штетна акција сузбије. Сва његова стремљења крећу се у правцу да буде остављен на миру, како би се предао својим редовним пословима, и у лојалном држању сачувавши лични и имовни опстанак сачекао крај рата. Повремени упади банди који угрожавају личну и имовну сигурност ремете народ у тој његовој тежњи за мирним радом а поједини безумни испади, са свима њиховим последицама, уносе забринутост и страх. У колико се последице разорног рада све чешће осећају у толико је народна мржња према тим злотворима народним све већа, што сејасно и отворено испољава.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

У другој половини месеца фебруара т. г. одржао је предавања изасланик Председника Владе г. Момир Коруновић архитекта из Београда у Деспотовцу и селима среза деспотовачког Трућевцу, Витанцу и Буковцу са темом која се односила на манастире Манасију и Деспота Стевана Високог.

У срезу параћинском одржао је Сресни одбор следеће зборове и конференције на дан 21-II т. г. и то: у Буљану је одржан збор на коме су говорпли Грујица Кузмановић управник среског расадника на тему о миру, реду и раду као и неговању поврћа и Милан Миливојевић учитељ на тему о слози и узајамном помагању. Предавање је успело а на збору је било 120 људи. У Бусиловцу је одржан збор на коме су говорили Божидар Анђелковић, судија Милан Јовичић, Радосав Стојиљковић и Милисав Јевтић на теме: о миру, реду и раду, о вршењу дужности и покоравању окупаторским властима и нашим, „Само слога Србина спасава". Збор је успео а било је присутно око 150 људи. У селу Гор. Видову одржан је збор на коме су говорили Радич Антић судија, Живко Јовановић геометар, Ђорђе Нгњатовић учитељ и Бора Ђурић зем., на теме: „Каква треба да је српска омладина, о реду и миру, ко се дима не надими тај се ватре не нагреје". Присутно је било око 150 људи. У селу Гор. Мутници одржан је збор на коме су говорили: Јован Јовановић лекар, Драгомир Јовановић порески контролор, Срндаковић мајстор фабрике стакла на теме: „О потреби рада, реда и мира и какав треба да је однос млађих према старијим". Предавање је успело а било је присутно 130 људи. У селу Забреги одржанаје конференција накојој су говорили: Бранислав Пејовић шум. реф. Душан Цветковић књиговођа, Слободан Ћирић и Милош Јеврић кројач, на теме: „О реду, раду и миру и пошумљавању голети, каква треба да је Српска омладина, Само слога Србина спасава". У селу ЈТебини одржан је збор на коме су говорили: Живота Динић шеф кат. Управе, Драгољуб Пантић абаџија, Анта Пеливановић и Милутин Дулић на теме: „Рад, ред и мир, вршење дужности и покоравање властима, о земљорадњи, Само слога Србина спасава". Предавање је успело а било је присутно 60 људи. У селу Мириловцу одржанаје конференција на којој су говорили Коста Илић управник поште и Бранислав Поповић на теме: „О узајамној помоћи, реду, раду и миру". Присутно је било око 80 људи. У селу Плани одржан је збор на коме су говорили: Бранислав Тошић суд. приправ. Милојковић Вукадин повереник СЗР, Ђокић

Милутин, на теме: „Каква треба да је Српска омладина, вршење дужности и покоравање властима". Присутно је око 80 људи. У селу Шавцу одржана је конференција на којој су говорили Иван Стевановић сресни лекар, Душан Милетић учитељ, Видојко Јовановић економ и Бранко Манић зем. натеме: „О пегавом тифусу и црном пришту, однос млађих према старијим, ред, мир и рад, обављање пољских радова на време и извршење наређења власти". Предавање је успело а било је присутно 80 људи. У селу Ратару одржана је конференција на којој су говорили Александар Новаковић свештеник и Чеда Бранковић на теме: „О миру, реду и раду и о извршавању наређења окупаторских и наших власти". Предавање је успело а присутно је било 80 људи. У селу Крежбинцу одржана је конференција на којој су говорили: Милутин Јелић лекар, Александар Николичан поштар, Светозар Недок, адвокат и Стојан Пауљевић механичар, на теме: „О раду, реду и миру, само слога Србина спасава, однос млађих према старијим, вршење дужности и покоравање властима". Предавање је успело било је присутно 70 људи.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности и Српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,

(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 21/4-1 К. 22.

76.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Стр. Пов. Бр. 62
6 марта 1943 године
ЈАГОДИНА

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДИ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
БЕОГРАД

Поступајући по наређењу Стр. Пов. Бр. 217 од 23-XH-1942 год., част ми је поднети следећи извештај:

О стању јавне безбедности и кретању разних бандитско - ометничких група у срезу ресавском, поднет је извештај под Стр. Пов. Бр. 2 од 8-1-1943 године.

Стање јавне безбедности у срезу деспотовачком је следеће:

,,Ноћу између 2 и 3 децембра 1942 године извршен је напад од наоружаних лица на општинску управу у Пањевцу у циљу да спале општинску архиву, али благодарећи енергичности органа С. Д. П. Страже и општинској милицији напад је без жртава одбијен.

На дан 11 децембра 1942 године четри наоружана лица узела су из куће Божидара Радовановића, свештеника из Медвеђе, радио апарат и том му приликом предала следећу потврду: „Овим се потврђује да је велики Србин, попо Божа Радовановић предао ресавском четничком одреду ђенерала Драже Михаиловића један радио апарат са целокупним прибором, као: акумулатор, батерије, антену и земљовод. Ова се признаница издаје у циљу наплате вредности истог радио апарата, после рата у здравој српској валути на првој благајни - примио поручник Вук. Т. Петковић, с.р.

Истога дана ова четри наоружана бандита узела су радио апарат и од земљорадника Милосава Мишића, земљорадника из села Медвеђе и њему предали као напред означену потврду.

Ноћу између 8 и 9 децембра 1942 године једна наоружана банда од 20 до 30 на броју напала је општинску управу у селу Јеловцу и том приликом спалила општинску архиву и собом однела општинску машину и пресу, па затим одвела општинског благајника Миљка Вучковића из Јеловца и истога на дан 9 децембра пустила са наредбом, да одмах поднесе оставку на благајничку дужност што ако ово не учини биће убијен.

На дан 13 децембра 1942 године позват је од стране наоружане банде која се означеногa дана налазила између села Роанде среза ресавског и села Грабовице ов. среза Милија Димитријевић, претседник општине Грабовачке и Сава Којадиновић, благајник исте општине и када су тамо приспели добили су наредбу од одметника капетана Банковића да одмах поднесу оставке и да од народа не узимају реквизицију што ако ово учине и оставке не поднесу биће поубијани.

На дан 14 децембра 1942 године, станица С. Д. П. Страже примилаје претеће писмо од одметника да се са службе удаље што ако ово не учине биће поубијани. Претеће писмо станици предао је Милосављевић Станко из села Роанде среза ресавског. Именовани је од стране станице ухапшен и спроведен команданту Српске Д.П. Страже у Јагодини.

Ноћу између 17 и 18 децембра одметници су спалили архиве општинских управа у Сладаји и Стрмостену, па су из општине стрмостенске собом одвели деловођу општине стрмостенске Милановића Стојана и приликом спровода изнад села Стрмостена одметници су изнад истог пуцали и претили му да ће га убити, али су га истог дана пустили т. ј. на дан 18 децембра 1942 год. с тим да деловођску дужност не сме више обављати.

Ноћу између 19 и 20 децембра 1942 године три наоружана лица под вођством Јована Бакића, одметника из села Медвеђе, упала су у Медвеђу и том приликом спалила општинску архиву. Овом се је приликом предао станици С. Д. П. С. у Великом Поповићу одметник Николић Милан, родом из Свилајнца, па је исти предат команданту С. Д. П. Страже у Јагодини.

На дан 20 децембра 1942 године тачно у пет часова после подне три наоружана лица спалила су архиву општинске управе у Грабовици.

На дан 22 децембра 1942 године потписати је добио претеће писмо од стране одметника преко станице С. Д. П. Страже у Вел. Поповићу да поднесе оставку у противном ће убивен бити. Доносиоц писма ухапшен је.

Ноћу између 23 и 24 децембра 1942 године 20 до 30 наоружаних лица разлупала су општински телефон општине Медвеђске.

Ноћу између 29 и 30 децембра 1942 године око 4 часа ујутру прошли су кроз село Двориште 4-500 наоружаних непознатих лица и изгубили се у непознатом правцу.

Ноћу између 30 и 31 децембра 1942 године упала су у село Сладају 6 наоружаних одметника и том приликом саопштила претседнику и деловођи исте општине да се одмах са своје дужности удаље и да никакву реквизицију не смеју узимати, јер ће бити поубијани.

Ноћу 31 децембра 1942 године у 11 часова преко села Стрмостена прешла је једна група наоружаних одметника и овом приликом издала наређење општинском претседнику и деловођи да се одмах са својих дужности уклоне што ако ово не учине сместа ће бити поубијани.

Претседници општинских управа: Плажанске, Миливске и Ломничке добили су од одметника капетана Банковића писма од којих тражи храну за исхрану одметника тражећи нарпочито пасуљ и кромпир.

У току месеца децембра 1942 године одметници су из села Стрмостена од појединих грађана узели извесну количину пасуља и кромпира.

Како се из предњега види у току месеца децембра 1942 године јавна безбедност у овоме срезу била је угрожена. Постојала је бојазност, да се јавна безбедност не може одржати, јер су на дан 18 децембра 1942 године четници по предлогу немачких власти расформирани, а број стражара С. Д. П. Страже био је и сувише мали тако да је тај број искључиво служио да се у самој варошици одржи ред и мир, а број стражара по станицама је исто тако мали, да је немоћан да отпор пружи. Овако малом броју стражара извештена је Команда С. Д. П. Страже у Јагодини и овдашњи одред добио је појачање у људству 20 на броју, али је овај брзо после два дана одмах повраћен за Јагодину.

У времену добијања појачања из Јагодине за ово кратко време одмах су одређене заседе у појединим местима те је у селу Медвеђи дошло до пушкарања између стражара и одметника.

У току целога месеца децембра 1942 године као што се и сада предузимају енергичне мере да се ред и мир одржи предузимате су. У току месеца децембра 1942 године с обзиром на угроженост јавне безбедности код општинских управа појачан је број ноћних и дневних стражара, а општинским милицијама издата су упутства у

циљу уништавања иаиадача и спречавања уништења општинских архива и пљачке општинске имовине, али је овај број немоћан за ма какав отпор с обзиром да је милиција без оружја, а бројно стање стражара је исто тако слабо наоружано и немоћно за давање отпора

На основу изложенога част ми је умолити Начелство за дејство, да се број стражара за овај срез повећа, а ако је то немогуће да се по могућству од надлежних издејствује оружје у циљу наоружања општинских милиција за коју су сврху употребљени људи махом национално поуздани."

Стање јавне безбедности у срезу левачком је следеће:

„1/ На територији овога среза нису запажене никакве комунистичке тројке које би имале себи задатак ширења пропаганде и успостављање везе.

Истина је да на територији овога среза лутају 5-6 разбојника који су одбегли из окружног затвора у Јагодини.

Према добивеним обавештењима ови људи су се наоружали да врше разне пљачке. Није искључено да су својим поступцима покушавају представљати било као партизани или пак људи Драже Михајловића.

Потписати је ове људе похапсио због разних крађа и упутио окружном суду у Јагодини, одакле су они на неки волшебни начин побегли.

За истима се трага. Одред српске државне страже врши потеру за њима али без видног резултата, јер су исти познати од раније као врло дрски разбојници па се свет не усуђује да их преда властима плашећи се освете. Потере за овима ће се наставити до њиховог коначног уништења.

2/ Четници левачког четничког одреда делимично су ухапшени од стране окупатора и одведени у Ниш.

Остали углавном су предали оружје и вратили се својим кућама. Једино још није предао оружје Никола Левачки али се његова акција на територији среза не запажа тако да се може претпоставити и да не борави на територији среза.

До сада на овдашњој територији једино је запажено упадање ту и тамо оружаних група са територије суседних срезова. То је било само у пролазу и то по периферији среза. За сада ове групе једино су у две општине поскидале неколико пропагандних плаката.

Нису запажене везе ових група са домаћим становништвом а нити пак врше исте какву смишљену акцију у срезу.

По моме мишљењу ове групице су само део групе коју води Милован Николић, зв. „Куша". Група не борави на територији овога среза нити се овде задржава те се о њеној снази и јачини не могу дати никакви подаци.

Одред српске државне страже врши редовно чишћење терена па је вероватно да ће успети да ове одметнике ликвидира."

У срезу темнићском је за сада ред и мир. Од стране среског начелника издата су наређења станицама С. Д. П. С., општинама, да будно мотре на појаву илегалних елемената и о томе на време извештавају га, како би се исти могли похватати.

У срезу беличком, начелник среза извештава, да има утисак да се на територији овога среза крећу комунистичке тројке.

Поред комунистичких тројки, услед разоружавања четника, извесни делови четничких одреда одметнули су се у шуму и сада безглаво лутају.

Ове групе бив. четника и шићарџија немају никаквих нарочитих веза у народу, али се одржавају захваљујући томе што су наоружани.

Досадашње потере и претреси у циљу њиховог уништавања нису дали нарочитих резултата. Али потере се и даље упућују у претраживање терена а истовремено се и обавештајна служба све више развија, од које се може надати позитивном резултату.

У срезу раваничком влада ред и мир. Кретање партизана и др. Није запажено, изузев што се 22 -XII-1942 год. око 22 часа појавио у с. Крушару истога среза Милосав Милосављевић одметник са два друга и за њима су одмах упућене потере. Начелник среза предузео је све потребне мере да се ред и мир и надаље очува. По селима су образоване сталне ноћне страже које будно мотре на кретање на долазећа и одлазећа лица.

У срезу параћинском није до сада примећено кретање комунистичких тројки. Но да се не би из суседних срезова пребацивале ове тројке, то је сресни начелник издао наређење Команди Српске државне пољске страже у Параћину, да предузме све потребне мере предострожности, како би се јавна безбедност осигурала. Обавештајну службу развити до максимума и повећати број повереника.

По свима догађајима, који приспевају Окружном начелству, одмах се извештава овд. Команда српске државне страже ради предузимања потребних мера безбедности.

Али како ова акција није баш дала видне резултате, јер се одметничке групе из дана у дан у последње време, појављују у срезу ресавском и деспотовачком, то је од стране овога начелства умољен Шеф српске државне безбедности да пошаље појачање од најмање 200 органа српске државне страже и упути их у горње срезове, где би се извршило потпуно претраживање терена и у случају проналаска ових банди, исте уништили. Овим би се повратило ред и мир у ова два угрожена среза и тиме у народ улила вера у моћ и силу наших оружаних одреда.

Како се ове банде пребацују из Округа пожаревачког, то би се исте одовуда пребациле поново у пожаревачки округ, те би с тога било потребно да акција чишћења терена буде у исто време и у округу пожаревачком који се граничи са овим округом.

С молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 7/2-1, К. 27.

77.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 6583
15 марта 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнаестодневни извештај
0 општој ситуацији у Округу моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности
БЕОГРАД

По наређењу Министарства Унутрашњих послова Кабинета број 490/42 част ми је поднети петнаестодневни извештај за прву половину месеца марта т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава за време за које се подноси било је и то:

1 / 25 фебруара т. г. око 16 часова дошла су 4 наоружана лица код куће Првослава Милојковића из села Роанде, среза ресавског и пошто исти није био код куће, наредили су његовој жени, да се исти јави у село Златово среза млавског. Именовани није отишао у Златово како му је наређено. О предњем је поднет извештај 1-Ш т. г. под бр. 5090.

2/ 26 фебруара т. г. дошла су три наоружана лица у општину Војиштанску, среза ресавског и собом одвели заступника претседника општине и општинског деловођу. Именовани су истог дана пуштени. О овоме је поднет извештај 2-III т. г. под бр. 5173.

3/ 27 фебруара т. г. 3 наоружана лица одвела су Ратомира Илића, претседника општине Витежевске, среза ресавског и у току ноћи пустили га. О предњем је поднет извештај 1-Ш т. г. под бр. 5091.

4/ 27 фебруара т. г. око 17 часова једна група од 30-40 наоружаних људи дошла је у село Проштинац, среза ресавског и задржала се пред општинском управом, где су остали у разговору са сељацима око пола часа. Извештај поднет 2-Ш т. г. под бр. 5172.

5/ 27 фебруара т. г. 2 непозната лица дошла су у општину Језерску, среза деспотовачког одакле су узели спискове мушкараца од 20 - 55 г. старости. Поднет извештај 1-Ш т. г. под Пов. бр. 303. Претседник медвеђске општине у срезу ресавском 27-П т. г. пријавио је да су га 26-П отерала од куће три непозната нао-

ружана лица - између еела Липовице и Беле Реке среза хомољског, одакле су га пустили 27 истог месеца. Ноћу између 26 и 27 - II т. г. претседници општина Бељајачке, Витаначке и Трућевачке добили су наређење од бандита да прикупе већу количину кукуруза, масти и одела и њима однесу. Извештај поднет под бр. Пов. 303.

6/ Ноћу 27 и 28 фебруара т. г. обијена је колиба Милована Милутиновића из Вирина, среза раваничког и из исте украђена два овна. Поднет извештај 4-Ш т. г. под бр. 5301.

7/ 28 фебруара т. г. око 23 часа дошла су код куће претседника општине Врланске 7 наоружаних лица и наредили му да испоруку реквизиције сведе на најмању меру. Поднет извештај 2-Ш т. г. под бр. 5173.

8/ Ноћу између 28 фебруара и 1 марта убијена су у селу Рибарима, среза беличког Мутимир Младеновић из села Јовца среза беличког који је био у одметништву и Витко Милановић, из Рековца среза левачког који је такође био у одметништву. Поднет извештај под бр. 5971 од 4-Ш т. г.

9/ 1 -III т. г. Милосав Рачић из села Деспотовца среза деспотовачког покушао је да изврши самоубиство вешањем. Поднет извештај под Бр. 5201 од 4-Ш т. г.

10/ 1-Ш т. г. дошла су у село Врлане, среза ресавског три наоружана лица и од претседника општине узели списак мушкараца до 45 година старости. Извештај поднет 4-Ш т. г. под бр. 5392.

11/ 1-Ш т. г. 6 наоружаних лица дошла су у село Радошин, среза ресавског ухватили кмета и везали га и тако везаног држали га до 19 часова. Поднет извештај под бр. 5392 од 4-Ш- т. г.

12/ 1-Ш т. г. већа група наоружаних лица блокирала је село Јеловац у срезу деспотовачком и протествовали што се даје реквизиција. Поднет извештај 3-Ш под Пов. бр. 319.

13/ Ноћу између 1 и 2 марта т. г. пет наоружаних лица дошла су у село Плажане серза деспотовачког са 6 волујских кола и отерали око 1.000 кг. кукуруза. Поднет извештај под бр. Пов. 320 од 3-Ш т. г.

14/ Ноћу између 1 и 2 марта група наоружаних бандита њих 60-70 дошла је у село Ресавици, деспотовачког и наредили да им се спреми вечера. Поднет извештај под бр.Пов. 318 од 3-Ш т. г.

15/ 2 марта т. г. убијен је у Кочином Селу среза беличког Драгољуб Бранковић, одметник из Јагодине. Истрага се води. Поднет извештај 4-1П т. г. под бр. 5257.

16/ 2 марта т. г. три наоружана лица дошла су у општину Мачевачку, среза ресавског и наредили општинској управи да више не раде у општини. Поднет извештај под бр. 5391 од 4-Ш т. г.

17/ Ноћу између 2 и 3 марта четри наоружана лица дошла су у село Војску среза ресавског и запалили општинску архиву и сав намештај уништили. Поднет извештај под бр. 5391 од 4-Ш т. г

18/ 2 марта око 19 часова опљачкан је од стране три наоружана разбојника Војин Јанковић из Жидиља среза деспотовачког, којом приликом му је узето 8.000 динара, и 4 кг. масти. Истрага се води. Поднет извештај под бр. 6091 од 2-Ш т. г.

19/ 2 марта т. г. у 13 часова наоружана лица однела су из магацина Плажанске задруге у срезу ресавском 200 кгр. кукуруза и 200 кг. пасуља. Поднет извештај 3-III под Пов. бр. 321.

20/ 2 марта т. г. око 18 часова Вукашин Петковић, официр бив.четничког одреда у Свилајнцу са једном групом наоружаних лица одржао је збор у селу Грабовици среза деспотовачког. Поднет извештај 3-Ш т. г. под Пов. бр. 328.

21/ Ноћу између 2 и 3 марта т. г. убијени су претседници општина у Тропоњу Најдан Живковић и претседник општине у Рајкинцу Чедомир Рајковић. Ово убиство извршили су одметници-комунисти. Извештај поднет 3-Ш под Пов. бр. 330.

22/ Ноћу између 2 и 3 марта т. г. непозната наоружана лица одвела су у шуму Драгомира Ј. Јелића, из Бошњана среза параћинског. Извештај поднет 6-Ш под Пов. бр. 350.

23/ 3 марта т. г. једно непознато лице, обучено у стражарској униформи и наоружано пушком и бомбама извршило је претрес куће Јована Павловића из Бигренице, среза раваничког. Поднет извештај под бр. 5300 од 4-Ш т. г.

24/ 3 марта т. г. 8-10 наоружаних лица примећена су у атару села Поповца, среза параћинског. Поднет извештај 4-Ш т. г. под Бр. 5385.

25/ 3 марта т. г. око 5 часова пре подне примећена су два наоружана и једно без оружја лице у атару села Бигренице, среза раваничког. Извештај поднет 5-П1 т. г. под бр. 5418.

26/ 3 марта т. г. претседник општине Бресјанске, среза ресавског добио је наређење да полупа све прозоре и врата на општинској згради и да више не долази у општину. Поднет извештај под бр. 5779 од 9-Ш т. г.

27/ 3 марта т. г. на путу између Трућевца и Дражмировца опљачкани су Миле ЈТалић и Гатомир Боровац, избеглице из Витанца-од два непозната разбојника. Овом приликом узели су им 2.400 динара. Поднет извештај под бр. Пов. 342 од 6-Ш т. г.

28/ Ноћу између 3 и 4 марта т. г. три наоружана лица дошла су у село Радошин среза ресавског и запалили општинску архиву, а прозоре и врата поразбијали. Поднет извештај 5-Ш под Пов. бр. 341.

29/ Ноћу између 3 и 4 мартатри наоружана партизана дошли су у село Дубље, среза ресавског и пошто су обишли поједине куће, придружило им се још два лица из Дубља и отишли са њима у шуму. Поднет извештај под бр. Пов. 341 од 5-Ш т. г.

30/ Ноћу између 3 и 4 марта непозната лица из воденице у близини села Медвеђе однела су 250 кгр. кукуруза и кукурузног брашна и 25 кг. пшенице. Извештај . поднет 10-Ш под бр. 5906.

31/4 марта т. г. на путу Буљане - Забрега у срезу параћинском три наоружана лица извршили су разбојништво над Димитријевић Милутином, воскаром из Јагодине и том приликом одузели му 25.000 динара. Истрага се води. Поднет извештај под бр. 5494 од 6-1П т. г.

32/ 5 марта око 18 часова посечена су 4 телефонска стуба на путу Свилајнац-Кушиљево. Поднет извештај 9-Ш т. г. под бр. 5781.

33/ Ноћу између 3 и 4 мартат. г. партизанска тројка одвела је са собом Душана Пашића, општинског писара и Војимира Николића оба из Дубља, среза ресавског. Поднет извештај под бр. пов. 335 од 4-Ш т. г.

34/ 5 марта т. г. три наоружана лица одвела су собом Животу Милошевића, учитеља из села Роанде, среза ресавског и истог пустили 6 истог месеца. Поднет извештај 11-111 под бр. 5933.

35/ Ноћу између 5 и 6 марта око 20 наоружаних лица однели су из воденице која се налази у атару села Седлара среза ресавског 300-400 кг. кукуруза. Поднет извештај под бр. 5782 од 9-Ш т. г.

36/ 7 марта т. г. на путу Гладна - Јасеново у срезу ресавском једно наоружано лице на разбојнички начин опљачкало је од Страхиње Пауновића претседника општине и Саве Симића, оба из Мачевца среза ресавског 50.000 динара. Извештај поднет под бр. 5983 од 11-Ш т. г.

37/ 7 марта т. г. у први мрак три наоружана лица принудно су одузели од сељака села Роанде три коња, и са њима отишли у правцу села Суботице. Поднет извештај под бр. 5983 од 11-III т. г.

38/ Ноћу између 7 и 8 марта убијен је из пушке Благоје Живановић, члан управе општине Иванковачке, среза раваничког. Истрага се води. Поднет извештај под бр. 5700 од 8 марта т. г.

39/ 7 марта т. г. после 21 час непозната лица покушала су да изврше крађу жита и других намирница из магацина циглане „Белица" у Јагодини. Истрага се води. Извештај поднет 8 марта под бр. 5680.

40/ 8 марта т. г. око 21 час одведен је у непознатом правцу од стране једног наоружаног лица Светислав Симић, молер из Г. Видова среза параћинског. Истрага се води. Извештај поднет 11-III под бр. 6060.

41/8 марта т. г. партизанска тројка дошла је у село Радошин и наредила да севише не испоручује млеко. Поднет извештај 11-Ш под бр. 5984.

42/ Ноћу између 8 и 9 марта т. г. четри наоружана лица одвела су од куће Станимира Петровића, из Сиоковца, среза беличког. Истрага се води. Поднет извештај под бр. 6255 од 15-Ш т. г.

43/ 9 марта т. г. претседник општине из Великог Поповића, среза деспотовачког добио је наређење од бандита да одреди два курира који ће извештавати Команданта бандитског одреда о појави непријатељских војника и да спреми извесну количину хране. Поднет извештај под бр. 5905 од 10-Ш т. г.

44/ 11 мартат. г. претседник општине луковичке, среза ресавског добио је писмо од Вукашина Петковића, поручника бив. четничког одреда у Свилајнцу, у коме му наређује да му испоручи кукуруз. Подне извештај под бр. ов. 392 од 15-Ш т. г.

45/ На дан 12 марта т. г. увече Вукашин Петковић, поручник бив. четничког одреда дошао је у село Врлане среза ресавског са још 12 одметника. Поднет извештај под бр. 393 од 15-Ш т. г.

46/ Ноћу између 11 и 12 марта Вукашин Петковић дошао је са 10 наоружаних лица код куће Првослава Милојковића из Роанде среза ресавског и позвао га да пође са њима, што овај није учинио пошто је болестан. Поднет извештај под бр. 393 од 15-Ш т. г.

47/ Ноћу између 11 и 12 десет наоружаних бандита дошли су у воденицу Светомира Милорадовића, из Великог Поповића среза деспотовачког одакле су узели преко 300 кгр. кукуруза. Поднет извештај под број 383 од 12-Ш т. г.

48/ Ноћу између 11 и 12 марта пет наоружаних разбојника на разбојнички начин опљачкали су Мијајла Сурдуловића, из Исакова среза раваничког, којом су му приликом узели у готовом новцу и накиту око 150.000 динара, као и разне друге ствари и намирнице. Поднет извештај под бр. 6302 од 15-Ш т. г.

49/ Ноћу између 11 и 12 марта т. г. поручник Тадић дошао је у село Роанду среза ресавског са једном тројком и наредио да се спреме пет кола за комору. Кола тражена није добио. Поднет извештај под бр. Пов. 395 од 15-Ш т. г.

50/ Ноћу између 12 и 13 марта непозната лица, наоружана пушкама покушала су да изврше напад на кућу Јована Илића, из села Батинца среза раваничког. Истрага се води. Поднет извештај под Број 6254 од 14-Ш т. г.

51/ Ноћу између 13 и 14 марта три наоружана лица узела су из штале рудника Баре 4 воловске и једну коњску кожу. Извештај поднет под бр. Пов. 391 од 15-Ш т. г.

У овоме округу кроз дуже времена владао је ред и мир. Око последњих три месеца наступило је погоршање јавне безбедности у срезовима ресавском и деспотовачком. Ово пак долази од упада банди из Округа пожаревачког, јер из овог округа има мали број лица који се придружио партизанским акцијама и то лица из бив. четничких одреда који су разоружани.

Како је у ранијим извештајима наглашено, од стране Српске државне страже предузимају се све мере за спречавање упада речених банди и њихово гоњење и уништавање у случају појаве. Али теренске прилике на којима се крећу те банде захтевају већи број људства и ширу акцију за њихово гоњење и уништавање. У томе правцу је од стране надлежних правилно схваћено излагање овога начелства и пре кратког времена је упућен у Свилајнац један батаљон људи за већу акцију. Народ и власти су са великим олакшањем примили долазак тога батаљона али се овај после кратког задржавања пребацио у округ пожаревачки. Тако је ово питање остало и надаље отворено.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Народ је миран и све његове тежње су упућене у правцу да му се обезбеди несметан рад и миран живот, те је склон да помаже рад власти на терену да се свака штетна акција сузбије. Народно мирно и лојално држање не може никаква пропаганда да поремети, јер је довољно увидео до сада куда води бесмислена и у сваком погледу штетна акција оних који се називају ослободиоцима. Отворено и јасно се испољава тежња народа да власти учине све што се може да се униште банде које га ометају да у миру и раду дочека крај рата, и које му у великој мери угрожавају личну и имовну сигурност.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

На дан 1 марта одржао је у Параћину два предавања мајор г. Данило Стојановић. Прво предавање одржао је у биоскопској сали хотела „Круна" од 11-14.30 часова интелектуалцима и омладини. Било је присутно 500 лица међу којимаје запажен већи број сељака из околине. Друго предавање одржао је на тргу код споменика за грађанство и радништво. Било је присутно око 2.500 лица међу којима је запажен и већи број студената и омладинаца. Предавање је почело у 15.30 а завршено у 18 часова. Говорник је у исцрпном говору објаснио гледиште по четри главна питања и то: питање наше пропасти, питање борбе против комуниста, питање освешћавања националних елемената који несвесно гурају Српски народ у смрт и питање ко је издајник. Оба предавања протекла су у реду и миру. Присутни су са великим интерсовањем и пажњом саслушали говорника и на крају клицали и одушевљено поздрављали Србију, Српски народ, генерала Недића и говорника.
Других зборова и предавања није било.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности и Српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 11/5-1, К. 22.

78.

Стр. Пов. 1 бр 75
Београд

ОКРУЖНОМ НАЧЕЛСТВУ - ЈАГОДИНА

Према обавештењима којима располаже Комаида јавне безбедности многе полицијско управне власти у унутрашњости земље не улажу довољно труда у организовању службе безбедности на сузбијању деструктивне комунистичке акције, које из дана у дан примењује у свом разорном деловању све префињеније облике.

Иако се главни рад комунистичке партије састоји данас у активном оружаном деловању као свом најизразитијем облику, ипак нису занемарени ни остали облици рада, а првенствено комунистичка конспиративна служба, која је своје невидљиве нити распрострла на све стране и њима обухватала скоро сваки сектор данашњег друштва.

Противу овако организоване борбене делатности поред енергичне оружане акције која у сваком случају мора стајати на првом месту не могу и не смеју се мимоићи ни остали облици борбе употребљавајући при томе сва средства којима добро и осмишљено вођена безбедносна служба располаже.

Сваки орган безбедности мора имати у виду, да је деловање наоружаних комунистичких одреда повезано било са активним члановима партије било са њиховим симпатизерима у позадини, и то како на селу тако и у граду. Ова веза која се комунистичкој партији намеће као неопходна у циљу вршења разорне пропаганде, деморалисања широких маса, стварање пометње и забуне, потребна је и ради службе обавештавања, која често успева да продре и у најбоље контролисане приватне и државне установе.

У часу када се води огорчена и одсутна борба противу комунизма као општег светског зла у његовим међународним размерама, треба уважавати стварност да ће комунистичке партије разасуте по целом свету употребити у овој борби сву своју организацију и сва стечена борбена искуства, прибегавајући најразноврснијим формама своје борбене делатности.

Овако опасном непријатељу не сме се дозволити ни један сектор јавног живота, на коме би ма и за тренутак могао да ради без будне контроле. Деловање комуниста ма како се изражавало једнако је опасно. Било у шуми са оружјем или у салонима, има исти циљ - некомпромисну борбу са поретком и свим његовим реквизитима.

Иако је двогодишња борба са нашим комунистима разоткрила и пре у најширим слојевима сву његову опасност, ипак на жалост нису се још многи наши јавни органи којима је првенствено поверена дужност његовог онемогућавања и уништења упознали колико је овај непријатељ лукав, и уколико се безбројних нијанси манифестује и проводи његова делатност.

Овом приликом скреће се пажња само на основне запажене недостатке полицијске службе у позадини, првенствено у већим местима, где се често виђенији комунистички актери крећу и раде без икакве сметње и контроле.

У многим местима служба иријављивања и контроле странаца незадовољава потребе ни најнормалнијих прилика, што све омогућава да се атентати на поједине личности догађају и у варошима од лица, која су можда данима и недељама боравила у дотичном месту. Па и после извршеног злочина, органи безбедности нису редовно у могућности да открију саучеснике и помагаче, који су несумњиво из редова самих мештана.

Све је ово знак несавесно и небрижљиво вођене службе безбедности, а исто тако знак отсуства организоване обавештајне службе, која је у борби са комунистичком толико изграђеном конспирацијом неопходна. Док комунистички партијски форуми успевају да своје тајне агенте убацују и на најважнија и најделикатнија места, обавештајна служба наших органа не успева по неки пут да запази или да правовремено открије ни најгрубље изразе комунистичке партијске конспирације.

У овом кратком приказу изнете су у форми напомена само најважније констатације, са циљем да подстакну одговорне функционере на терену да овој појави поклоне своју првенствену пажњу, и да свим расположивим средствима укине недостатке који постоје.

У наглашеном циљу моле се г. г. Окружни начелници да строгим наређењем упозоре на изнете негативне појаве своје потчињене органе и да им нареде на овом важном домену најстрожу и најсавеснију службу, које у овом озбиљном времену не трпе, никакву лабавост, површност и препуштање случајности.

Само најенергичнијим наступом, увек са вољом, самопоуздањем и самопрегором, служба безбедности који данас више него икад представља одбрану и чувара поретка даће оне резултате који се од ње, са правом траже земља и народ.

ШЕФ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Министар,
(потпис)

Достављено:
Свима Окр. Начелницима
Управи града Београда
Команди српске држ.страже

Расписано 26-111-1943 године.

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 43/7-1, К. 29.

79.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ

Бр. 7959
3Гмарта 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнајестодневни извештај општој ситуацији у Округу моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командајавне безбедности
БЕОГРАД

По наређењу Министарства унутрашњих послова Каб. бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за другу половину месеца марта т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава за време за које се подноси било је и то:

1/ 13-Ш-т. г. седам наоружаних бандита дошла су у с.Суботицу, среза ресавског, где су одржали збор, на коме је било 20-30 људи. О овоме је поднет извештај 17-Ш под пов. бр. 402.

2/ Ноћу између 13 и 14-Ш т. г. непозната лица залепила су 4 плахате у селу Гложанима среза ресавског. О овоме је поднет извештај 17-111-1943. год. под пов. бр. 402

3/ 15-Ш-т. г. чувар државних шума ЈТука Ђорђевић ранио је из револвера у државној шуми „Јухор" Момира Милосављевића, из Поточца, који је од нанетих му повреда умро у болници. О овоме је поднет извештај под бр. 6994 од 22-Ш т. г.

4/ Ноћу између 15 и 16 група партизана -око 50 њих- дошла је у општину планску среза параћинског и спалили општинску архиву. О овоме је поднет извештај 16-Ш т. г. под бр. 6455.

5/ 17-Ш прикупљен кукуруз у количини 500 кгр. у с. Роанди, кадаје имао да се превезе за Свилајнац, бандити су тражили да се ова количина преда њима. О овоме је поднет извешта 24-Ш под бр. 7193.

6/ 17-Ш т. г. дошла су 4 наоружана лица код општине купиновачке среза ресавског. О овоме је поднет извештај 19-Ш под бр. Пов. 417.

7/ Истог дана ова лица била су и у Рођевцу, среза ресавског.

8/ Ноћу између 17. и 18. III о.г. председник општине из Богаве убачено је у двориште писмо Вукашина Петковића, бив. поручника, четничког одреда из Свилајнца у коме му траже кукуруза, пасуља и масти.

9/ На дан 18-Ш група наоружаних људи око 200 њих на броју дошла је у село Буљане где су сахранили своја три погинула друга. О овоме је поднет извештај 20-Ш о. г. под К. Пов. бр. 419.

10. 18-Ш- рањен је из пушке из заседе Драгиша Петровић, из Багрдана, среза левачког. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 26-Ш под бр. 7349.

11. 18 и 19 III о. г. у с. Забрежју, среза параћинског, били су око 200 наоружаних бандита и при поласку собом су повели Димитрија Матића и Светислава Миловановића, оба из Забреге, који су осумњичени да су комунисти. О овоме је поднет извештај 21-III под бр. пов. 427.

12. 19-Ш Вукашин Петковић, поручник бив. четничког одреда у Свилајнцу, са 15-20 наоружаних људи дошао је у село Јасеново среза ресавског и од имућних грађана одузео око 500 кгр. кукуруза и 40 кгр. пасуља. О овоме је подне извештај 20-III подбр. 6931.

13. 19-Ш т. г. преки суд IV Срспког добровољачког корпуса, који се налази у Александровцу, среза ресавског, осудио је на смрт Драгутина Танасковића, из Кушиљева, среза ресавског и над истим је истог дана извршена пресуда. О овме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7277.

14. 19-Ш о. г. Вукашин Петковић, поручник бив. четничког одреда у Свилајнцу дошао је у с.Тропоње, среза ресавског и Вукадину Миладиновићу ударио шест батина. Истога дана наоружана тројка пресрела је на путу Проштинац - Свилајнац претседника општине Проштиначке и наредила му да не даје никакву реквизицију и не шаље људе за Бор. Поднет је извештај 20-Ш под бр. 6956.

15. 19-Ш група наоружаних људи 30-40 њих на броју дошла је у Бобово, среза ресавског, где су излепили плахате.

16. 20-Ш Вукашин Петковић, поручник бив.чет. одреда долазио је у с. Тропоње, среза ресавског.

17. 20-Ш у с. Дубичу, среза левачког, нађен је непознати људски леш. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7223.

18. 20-Ш о. г. Даница Ђурић из Ћуприје извршила је самоубиство у затвору где је била због више крађа. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7232.

19. 20-Ш у с. Бобову среза ресавског, долазиле су две тројке бандита и тражиле претседника општине, који није био у месту. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7193.

20. 20-Ш тројка наоружаних одметника дошла је у општину у Радошину среза ресавског и тражила претседника општине. Ова тројка оставила је један летак у коме се нападају комунисти. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7276.

21. 20-Ш претседник општине луковачке среза ресавског, добио је писмо од неког наредника Поповића у коме му тражи мобилизацијске спискове. О овоме је поднет извештај 23-Ш под пов. бр. 442

22. 21-III т. г. тројка одметника дошла је у с. Витежево, среза ресавског, где је одржала збор, на коме су говорили противу комуниста. О овоме је поднет извештај 23-Ш под пов. бр. 442.

23. 21-Ш т. г. патрола С. Д. С. имала је да приведе среском начелству ради упућивања у Бор Стевана Патровића из Рековца, и пошто је овај почео да бега патро-

ла је пуцала и ранила га у обе ноге. О овоме је поднет извештај 23-Ш т. г. под бр. 7159.

24. 21-III група наоружаних људи око 100 на броју примећенаје код Троглан Баре и села Стубице, среза раваничког. О овоме је поднет извештај 22-Ш под пов. бр. 430.

25. 21-III Милош Симић из Седлара, среза ресавског, наишао је на три бандита који су јашили на коњима и пуцали из пушака. Бандити су тражили да им Симић преда 500 кгр. кукуруза и пошто он то није учинио, бадити су ноћу између 25 и 26 истог месеца дошли код Симићеве куће, где је била само његова жена и однели око 200 кгр. кукуруза. О овоме је поднет извештај 29-Ш под бр.7558.

26. 21-Ш т. г. једнатројка искористивши скупљене сељаке у селу Рођевцу, ср. Ресавског, позвали су сељаке да им учине помоћ у кукурузу и пасуљу. Напоменули су им да они гоне партизане. Истог дана наоружане тројке обишле су Дубницу, Бресје и Суботицу. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7193.

27. Ноћу између 21 и 22 наоружана тројка дошла је код куће Животе Војиновића из Купиновца, среза ресавског, и узела му јахаћег коња. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7190.

28. Ноћу између 21-III група наоружаних људи напала је на кућу Милана Пантића из Извора, среза параћинског, и одвела његову снаху Десанку. О овоме је поднет извештај 22-Ш под бр. 7005.

29. 22-Ш шест наоружаних људи дошли су у Рођевац, среза ресавског, где су се задржали један сат. О овоме је поднет извештај 24-Ш под бр. 7276.

30. Ноћу између 24 и 25 о. м. тројка наоружаних људи дошла је у с. Седларе, ср. Ресавског и тражила да им се испоруђи 2.000 кгр. кукуруза. О овоме је поднет извештај 27-Ш под бр. 7456.

31. 25-Ш претседник општине из Вел. Поповића, среза десопотовачког, добио је два летка и акт упућен општинској управи, који је потписао неки п.поручник, чије је потпис нечитак. У акту се наређује да се свако непознато лице ухапси. О овоме је поднет извештај 29-Ш 1943 год. под пов. бр. 467.

32. 25-Ш око 18.30 часова примећена су три наоружана лица у атару с. Исакова, среза раваничког. О овоме је поднет извештај 29-111 под бр.468.

33. 25-Ш наоружане тројке обишле су села: Ђуринац, Проштинац, Витежево и Дубницу, среза ресавског, и позивали сељаке да пођу са њима и слушају радио вести - пренос из Лондона. О овоме је поднет извештај 28-Ш под бр. 7557 и 29-Ш под бр.7653.

34. 26-Ш т. г. наоружана тројка прошла је кроз село Поповњак, среза деспотовачког. О овоме је поднет извештај 26-Ш т. г. под пов. бр. 452.

35. 26-Ш т. г. група наоружаних људи дошлаје у село Г. Мутницу, ср. Параћинског, и распитивали се за комунисте. О овоме је поднет извештај 23-Ш под бр. 7459.

36. Ноћи између 26 и 27 тројка наоружаних људи дошла је кући претседника општине у Плажанима, ср. Деспотовачког и тражила животне намирнице. О овоме је поднет извештај 27-Ш под пов. бр. 454.

37. Ноћу између 26 и 27 тројка наоружаних људи дошла је у воденицу Животе Р. Петровића, из Суботице, ср. Ресавског и узела му 150 кгр. кукуруза. О овоме је поднет извештај 29-Ш под бр. 7652.

38. 27-Ш од органа С. Д. С. ухваћено је у селу Драгову, среза левачког, једно наоружано лице, које је ухапшено и у току ноћи успело да побегне из затвора. О овоме је поднет извештај 29-Ш под пов. бр. 461.

39. 27-Ш осам наоружаних људи дошли су у општинску Плажанску, среза деспотовачког, где су се задржали око 2 сата, па су се удаљили у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 29-Ш т. г. под пов. бр. 462.

40. 27-Ш т. г. Вукашин Петковић, поручник, бив. четн. одреда у Свилајнцу, дошао је у основну школу села Роанде, среза ресавског, где је одржао говор и даровао ђаке са по 20 динара.

28-Ш Вукашин је био у Врлану и Радошину, ср. Ресавског, где је одржао зборове на коме је говорио да се они боре противу комуниста. О овоме је поднет извештај 31-III под пов. бр. 474.

41. 28-Ш т. г. наоружане тројке долазиле су у Проштинац и Роанду.

42. 28-Ш потерно одељење немачке оружане силе пронашло је у Кушиљеву, ср. Ресавског излепљене комунистичке плакате.

43. Ноћу између 28 и 29-Ш т. г. два наоружана бандита дошла су код куће Милоша Милосављевића из Витежева, ср. ресавског и тражила да његов син одмах пође с њима у команду. Поднет је извештај 31-III т. г. под пов. бр. 474.

44. Ноћу између 28 и 29 група од 10 наоружаних људи долазила је у општ. ресавичку, језерску и плажанску, ср. деспотовачког. О овоме је поднет извештај 29-III под. пов. бр. 472.

45. Ноћу између 28 и 29-Ш група наоружаних људи око 15 на броју дошлаје у железничку станицу Сењски Рудник и собом одвела Ћоку Ибрахима, и његову жену Персиду. 31-Ш Комесар полиције из Сењског Рудника известио је да су именовани нађени убијени у атару општ. Стубичке, среза раваничког. О овоме је поднет извештај 31-III под бр. 7867.

46. Ноћу између 28 и 29 партизанска тројка излепила је плакате у селу Витежеву, ср. ресавског. О овоме је поднет извештај 31-III под пов. бр. 474.

За протекло време нешто је попустило даље погоршање јавне безбедности. Ово се за сада још не може протумачити као коначно враћање реду и миру, већ више као последица живље акције оружане силе на терену. Већ сама појава јачих одреда добровољачких јединица учинила је да се мање групе одметника повуку са терена а већа акција у смислу предлога до сада постављених донела би стварног успеха и

враћања ка жељеном реду и миру. С тога без те шире акције са знатнијим оружаним снагама ради чишћења терена не може се очекивати коначно успостављање повољне јавне безбедности, како је то у ранијим месецима било.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

У народу нису примећене никакве промене народног расположења, које би ишле на штету одржавања реда и мира. Сва његова стремљења крећу се у правцу мирног и лојалног држања те пропагандни утицаји нису у стању да га наведу на странпутицу. На испаде одметника и људи који не могу да виде довољно стварност гледа са оправданом бојазношћу, јер је огромно дело народа исувише чему води бесмислена акција и од какве је штете по личну и имовну сигурност. Сваки корак власти да се униште банде и појединци који ремете ред и грозе сигурност мирних грађана, народ прати са задовољством увиђајући да је само у реду и миру спас Српског народа.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

У току друге половине месеца марта тек. год. није било зборова, конференција ни предавања те се извештај не подноси.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности као и Српске државне страже нема се шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 25/6-1, К. 22.

80.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 921/43.
15 априла 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнајестодневни извештај о
Општој ситуацији у округу моравском

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командијавне безбедности
БЕОГРАД

По наређењу Мниниетарства унутрашњих послова Каб. Бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за прву половину месеца априла т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава за време за које се подноси било је и то:

1/ Ноћу између 28 и 29-Ш т. г. Светозару Радовановићу из Врановца, среза беличког, извршина је провална крађа, и однете разне ствари. Вођеном истрагом утврђено је да су ову крађу извршили Благоје Милојевић, Коста Богићевић, Младен Милосављевић, Милорад Томић и Живојин Ђурђевић, сви из села Врановца. Приликом спровода Благоје Милојевић и Коста Богићевић успели су да побегну испред стражара. О овоме је поднет извештај 8-1V о. г. под бр. 8543.

2/ Ноћу између 218 и 29-Ш т. г. два непозната наоружана лица извршила су провалну крађу Крстани М. Милетић из Маранова, срезатемнићког, којом су јој приликом однете разне ствари у вредности око 30.000 динара. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 2-1V т. г. под Бр. 7943.

3/ 29-Ш т. г. дошао је у село Роанду, среза ресавског, поручник Душан Н. са још седам наоружаних бандита и покушао да у школском двориштy постави радио апарат, али у овоме није успео. Овом приликом претседнику општине наредио је да не сме прикупљати никакву реквизицију, нити упућивати радника за Борски Рудник.

4/ 29-Ш т. г. Вукашин Петковић, поручник, бив.четничког одреда дошао је у Мачевац, среза ресавског, са још 8 наоружаних бандита и пред општинском зградом одржао збор на коме је било око 20 људи. Поднет извештај 2-1V т. г. под пов. бр. 479.

5/ 29-Ш о. г. четри наоружана бандита дошла су у Седларе, среза ресавског, и наредили претседнику општине да се разрезана количина јаја и живине, на име реквизиције, што пре прикупи и преда. Поднет извештај 2-1У т. г. под пов.бр. 479.

6/ 29-Ш т. г. Вукашин Петковић, поручник бив. четничког одреда, са 10 наоружаних бандита дошао је у Јасеново, среза ресавског, и из зграде општинске управе тражио начелника среза ресавског преко телефона. Поднет извештај 2-1У т. г. под пов. бр. 479.

7/ Ноћу између 29 и 30-Ш т. г. бандити из групе Вукашина Петковића дошли су у село Бресје, среза ресавског, и од имућнијих грађана сакупила око 200 кгр. кукуруза и однели собом. Поднет извештај 2-1У т. г. под пов. бр. 479.

8/ 30-Ш т. г. између Жупањевца и Доброселице на месту званом „Брда" нађен је леш Милашина Р. Недељковића, одбеглог притвореника Окружног суда у Јагодини, из Доброселице, среза левачког. Именовани је убијен из пушке. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 3-1У т. г. под бр. 8092.

9/ 30-Ш т. г. дошла су у Суботицу, среза ресавског, четри наоружана бандита и однели канту за ношење млека.

10/ 30-Ш тројка наоружаних бандита из одреда Вукашина Петковића, дошла је у Радошин, среза ресавског, и претседнику општине предали списак лица, који имају испоручити кукуруз за исхрану бандита. За тач. 9 и 10 поднет извештај 2-1У т. г. под бр. 7993.

11/ 31-III т. г. нађен је убијен Радојко Радисављевић, из Ломнице, среза деспотовачког. Именованог су 30-Ш т. г. одвели од куће пет наоружаних лица. О овоме је поднет извештај 5-1V т. г. под Пов. бр. 493.

12/ 31-III о. г. немачки подофицир Шрајбер, који је са службом у Сењском Руднику, на путу Сењски Рудник - Равна Река приметио је 8 наоружаних лица и на исте пуцао из револвера. Ова лица су испалила 1 метак у правцу Шрајбера. О овоме је поднет извештај 1 -IV т. г. под бр. 7879.

13/ 1-1У-т. г. наоружана тројка задржала је раднике, који су упућени за Борски рудник, из села Седлара, Купиновца, Проштинца, Дубнице, Ћуринца и Рођевца, среза ресавског, наредивши им да не смеју ићи за Бор. Поднет је извештај 3-1У т. г. под бр. 8085.

14/ 1 -IV т. г. непознато наоружано лице срело је Јована Р. Николића, пописивача кола на железничкој станици Јагодина, на путу Беочић - Јагодина и поред осталог ово лице јавило је да је из Дражине војске. О овоме је поднет извештај 5-1V т. г. под пов. бр. 491.

15/ Ноћу између 1 и 2-1У т. г. убијен је из заседе од стране органа СДС Добривоје Арсић, одбегли робијаш из Јагодинског затвора, родом из Г.Катуна, среза темнићског. Именовани је убијен у Бачини, среза темнићског. О овоме је поднет извештај 2-1У-т. г. под бр.8066.

16/ т. г. дошла су три наоружана одметника из групе Вукашина Петковића у с. Радошин, среза ресавског, и од сељака прикупили око 200 кгр. кукуруза и 10 кгр. пасуља. О овоме је поднет извештај 5-1У под бр. 8270.

17/ 2-1V т. г. 5 наоружаних одметника срели су претседника општине из Роанде, среза ресавскбг, који је водио 26 обвезника на рад, па су радницима наредили да се врате својим кућама, а претседника одвели собом. Истог дана 3 одметника су одвела и благајника општине суботичке, као и претседника општине. Оба председника и благајник пуштени су. О овоме је поднет извештај 5-1У т. г. под бр. 8269 и 6-IV т. г. под бр. 8377.

18/ 3-1У т. г. непознато наоружано лице дошло је код куће Живане Милић, из Сењског Рудника и са собом одвело њену кћер Милицу. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 9-1У т. г. под бр. 8575.

19/ 3-1У т. г. четри наоружана лица дошла су у општину буковачку, среза беличког, и претседнику општине ударили 25 батина. Разлог за ово навели су што је довео Немце у село да скупљају кукуруз. О овоме је поднет извештај 6 - ^ под бр. 8292.

20/ 3-1У т. г. Вукашин Петковић, поручник бив. четничког одреда дошао је у Роанду, среза ресавског, са својим одредом и пред сакупљеним грађанима одржао го-

вор, рекавши им да се на име реквизиције не даје ништа нити упућују радници за Борски рудник. О овоме је поднет извештај 8-1У т. г. под бр. 8578.

21/ Ноћу између 3 и 4-1У т. г. пет наоружаних лица опљачкали су седам сељака из села Белушића, среза левачког, одневши новац и разне стварм. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 6-1У т. г. под бр. 8379.

22/ Ноћу између 3 и 4 Десимиру Вучковићу из Д. Штипља, среза беличког, извршена је провална крађа и однете разне ствари. Вођеном истрагом утврђено је да су ову крађу извршили Цветко и Живојин Милошевић, из Д. Штипља, који су признали да су сем ове крађе, извршили још три крађе у истом селу, које оштећени нису били пријавили. Именовани су успели да 5-1У покушају бегство, али су од стражара убијени. О овоме је поднет извешта 7-1У т. г. под бр. 8429 и 8-1У т. г. под бр. 8542.

23/ Ноћу између 6 и 7-1V т. г. два наоружана бандита дошла су код куће Манојла Рајковића, опанчара из Луковице и наредили му да се спреми и пође с њима. На молбу именованог, исти је пуштен из Бобова. О овоме је поднет извештај 9-1У т. г. под бр. 8668.

24/ Ноћу између 8 и 9-ГУ т. г. пет наоружаних бандита дошла су код куће Николе Живановића, општинског благајника из Бресја, среза ресавског, и изјавили да су они партизани и да су дошли да воде претдседника општине.

25/ Ноћу између 8 и 9-1У т. г. непозната лица залепила су плакат на згради општинске управе у Бобову, среза ресавског, са насловом: „Нећеш Швабо куд си наумио".

26/ 11-IV т. г. органи СДС у близини села Д. Катуна среза темнићког пронашли су поцепани гумени балон непознатог порекла. Пронађени делови предати су Крајскоманди у Јагодини. О овоме је поднет извештај 13-1У т. г. под бр. 9041.

27/ Ноћу између 11. и 12-ГУ т. г. убијен је од непознатих лица у атару села Кавадара Петар Ђупић, родом из Рековца, среза левачког, који је 23-Ш т. г. побегао као стражар СДС из Јагодине са оружјем. О овомеје поднрт извештај 13-IVт. г. под бр. 9043.

28/ 12-1У т. г. наоружана тројка бандита долазила је у Седларима и Бобову, среза ресавског. Изјавили су да су присталице Драже Михајловића и да трагају за убицама, који су извршили убиство претседника и благајника општине тропоњске. О овоме је поднет извештај 15-1У т. г. под бр. 9224.

29/ Ноћу између 13. и 14-1У т. г. група партизана око 30 њих на броју извршила је напад на рудник Морава, који се налази у атару села Плажана среза деспотовачког. Починили су штету на парној машини и другом техничком алату и просули нафту и зејтин. О овоме је поднет извештај 14-1У т. г. под пов. бр. 518.

30/ 14-1У т. г. група одметника око 30 на броју дошла је у Гложане, среза ресавског, где су изјавили да трагају за партизанима. Истог дана и у исто време Вукашин Петковић, поручник, бив. четничког одреда, са 7-8 одметника дошао је у

Тропоње, који су такође изјавили да трагају за партизаиима. Такође истог дана три наоружана одметника дошла су у општину Седларе серза ресавског и узели пропагандни матријал. О овоме је поднет извештај 15-1У под пов. бр. 522.

Ремећење реда и мира и дал>е траје и ако не у тежем облику и то махом у срезовима ресавском и деспотовачком. Неуспех оружаних снага да се мање банде похватају и униште, доприноси да се ове и дал.е појављују на разним тачкама поменутих срезова угрожавајући лични опстанак појединаца а нарочито се окомивши на претставнике општинских власти. Ово знатно утиче на отаљавања потребних послова што се нарочито одражава у срезу ресавском а посебно доноси тешке последице од којих је најтежа опасност од одмазде, у духу одређених прописа. Овакво стање мора трајати све донде докле се не уништи једна група предводника ових банди чији број није велики, што се може постићи енергичнијом и живљом акцијом на терену у духу до сада чињених предлога.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Целокупан народ овога краја је давно увидео у чему се налазе гаранције његовог опстанка а то су: одржавање реда и мира, мирно и лојално држање и помагање власти да се банде одметнуте униште. У овоме правцу разуман свет, који чини велики проценат, не може да разувери никаква пропаганда. Ту народну жељу да се одржи ред и мир подржава свака акција оружаних снага у циљу да се стане на крај са испадима који су увек и само од велике штете. У томе правцу крећу се народна расположења и стремљења.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

Према примљеним извештајима за прву половину тек. мес. одржана су предавања и зборови у срезовима левачком и деспотовачком и то:

У срезу левачком одржани су зборови у селима: Секуричу, Вел. Сугубини, Рабеновцу, Белушићу, Вел. Пчелици, Цикоту и Превешту. На зборовима су говорили претседници општина, месни учитељи и интелектуалци из Рековца.

У срезу деспотовачком одржани су зборови у селима: Витанцу, с. Деспотовцу, Вел Поповићу, Медвеђи, Труђевцу, Богави и Брестову. Говорници су претежно били учитељи. У оба среза темељ предавања била су питања одржања реда и мира, потребе испуњавања дужности предаје хране и друго.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности Српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 65/7-1, К. 22.

81.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 10356
30. априла 1943 године
Ј А Г О Д И Н А

Предмет: Петнајестодневни извештај о
Општој ситуацији у Округу моравском.

Шефу српске државне безбедности - Београд

По наређењу Министарства унутрашњих послова Каб. Бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за 2. половину месеца априла т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава за време за које се подноси било је и то:

1. 10-1У т. г. два непозната наоружана лица пресрела су на путу Деспотовац-Ћуприја Ратка Стефановића, земљ. из Вирине, среза раваничког, и одузели му један џак брашна, које је терао из воденице. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 15-1У т. г. под бр. 9226.

2. 13-1У т. г. једно непознато лице у војничком оделу дошло је код куће Војислава Шутића, кмета села Горње Мутнице, среза параћинског, и наредило му да се за десет људи спреми хлеб. О овоме је поднет извештај 15-1V т. г. под бр. 9163.

3. 13-1V т. г. три наоружана одметника дошла су у Рођевац, среза ресавског, и од учитеља Драгомира Марковића узели бакарни казан. О овоме је поднет извештај 16-1У т. г. подбр. 9306.

4. 14-1У т. г. три наоружана одметника дошла су у општину седларску, среза ресавског, и узели пропагандни материјал. О овоме је поднет извештај 16-1V т. г. под бр. 9306.

5. 14-1У т. г. бив. поручник четничког одреда Вукашин Петковић дошао у село Радошин, среза ресавског, са двадесет одметника, и после кратког задржавања напустили село. О овоме је поднет извештај 16-1У т. г. под бр. 9305.

6. 14-1У т. г. Вукашин Петковић, бив.поручник четничког одреда, са 5-6 одметника срео је на путу за Свилајнац Мирка Радовановића, земљ. из Тропоња, и

истом дао писмо адресоваио на начелника среза ресавског. У коферту је било писмо, два летка и војнички лист „Видовдан" бр. 22 од 11-Ш т. г. Истог дана начелник среза ресавског добио је писмо од наредника одметника Светозара Поп. Поповића. О овоме је поднет извештај 10-1У т. г. пов. бр. 522.

7. 15-1У т. г. два непозната наоружана лица упала су у зграду општинске управе у Плажанима, среза деспотовачког и из исте однели једну писаћу машину. О овоме је поднет извештај 16-1У т. г. под пов. бр.523.

8. 15-1У т. г. нађен је убијен у атару села Сладаје, среза деспотовачког, Богомир Велимировић, из села Буковца, среза деспотовачког. Именовани је од непознатих лица одведен од куће 6 априла т. г. О овоме је поднет извештај 21 -IV т. г. под бр. 9662.

9. Ноћу између 15 и 16-1У т. г. један одметник из одреда капетана Банковића дошао је у село Роанду, среза ресавског и узо два коња. О овоме је поднет извештај 19-1У бр. 9505.

10.17-1V т. г. управа општине Велики Поповић, среза деспотовачког, добила је наређење из „Слободне планине" у коме се наређује да се за одметнике спреме животне намирнице. О овоме је поднет извештај 20-1У под пов. бр. 543.

11. 18-1У т. г. седам наоружаних људи дошли су у општину Ћуринац, среза ресавског, и поцепали пропагандне плакате. Истог дана три одметника дошла су у Витежево и поцепали пропагандне плакате. О овоме је поднет извештај под бр. 9701 од 21 -IV т. г.

12. 18-1У т. г. бив.поручник Вукашин Петковић дошао је у село Јасеново, среза ресавског, са још 15 наоружаних одметника где је одржао збор. нагласивши да се на кретање партизана мотри. О овоме је поднет извештај под бр. 9701 од 21-1Ут. г.

13. 18-1У т. г. четри наоружана лица пресрела су на путу Буљане - Бошњане, среза параћинског, Мату Михалека, Антонија Пеливановића, Душана Пеливановића, и Станимира Младеновића, сви из Параћина и од Михалека одузели један револвер на који је имао дозволу за ношење. О овоме је поднет извештај 19-1У т. г. под бр. 9526.

14. 18-1У т. г. два непозната лица упала су у кућу Станка Попића, коритара из Давидовца, среза параћинског, и Станка ранили у леву ногу. О овоме је поднет извештај 20-1У т. г. под бр. 9615.

15. Ноћу између 19 и 20-1V т. г. шест наоружаних лица скупили су извесну количину кукуруза у селу Грабовици, среза деспотовачког, и исти однели у правцу села Златова. О овоме је поднет извештај 21-IV т. г. под пов. бр. 544.

16. 20-1У т. г. Војислав Алексић, служитељ основне школе у Јагодини украо је јадан котур бодљикаве жице из школског дворишта, који је својина немачке војне силе. О овоме је поднет извештај 27-1У т. г. под бр. 9896.

17. Ноћу између 20 и 21-IV т. г. једна четворка наоружаних лица дошла је у село Дражмировац, среза раваничког. Сеоска стража је о овоме обавестила немачке војнике, који су се налазили у селу ради прикупљања кукуруза, и пошто су исти

отворили пушчану ватру, непозната лица су се разбежала. О овоме је поднет извештај 22-1У под бр. 9765.

18. 21-IV тек. год. Велика Морава избацила је непознати женски леш у близини села Г. Катуна, среза темнићског. На овом лешу има три убода ножем.

19. 21-IV тек. год. седам наоружаних одметника дошли су у Јасеново среза ресавског и распитивали се шта има ново и да ли се виђају комунисти. Истог дана прошлаје једнатројка наоружаних одметника кроз село Ђуринац, среза ресавског. О овоме је поднет извештај 27-1У тек. год. под бр. 9902.

20. 23-1У тек. год. пет наоружаних лица дошла су код куће Богдана Думитровића из Бигренице, среза раваничког, и узели му 25.500 динара и разне ствари. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 30-1У тек. год. под бр. 10223.

21. 24-1У тек. год. један наоружан коњаник прошао је кроз Дубље, Црквенац и Гложане, среза ресавског и оставио по један плакат потписан од Вукашина Петковића, у коме честита Ускрс.

22. 24-1V тек. г. тројка наоружаних одметника дошла је у Тропоње среза ресавског и питала шта је са реквирираним кукурузом.

23. 24-1У т. г. претседник општине седларске, среза ресавског, добио је писмо, које су донела два наоружана одметника. У коме му се наређује да за Ускршње празнике спреми животне намирнице за одметнике.

24. 24-1У т. г. 3 наоружана одметника дошла су у канцеларију општине у Бобову, среза ресавског и тражили претседника општине.

25. 24-1V т. г. седам наоружаних одметника дошли су у Суботицу, среза ресавског и после кратког задржавања напустили село.

26. 25-ГУ т. г. 10 наоружаних одметника дошли су у Ђуринац, среза ресавског искористивши сакупљене сељаке, један је одржао говор у коме је напао комунисте.

27. 25-1У тек. г. одметници из одреда присталице Драже Михајловића дошли су у Роанду, среза ресавског и од грађанства насилним путем прикупљали животне намирнице.

28. 25-1У т. г. Станоје Николић из Слатине, среза левачког, ранио је из пушке Радомира Ракића из истог села. За Ракићем се трага. О овоме је поднет извештај 29-IV т. г. под бр. 10169.

29. 26-1У т. г. бив. поручник Душан Н. дошао у Роанду, среза ресавског, са још седам одметника и тражио ручак. О овоме је поднет извештај 29-1У т. г. под бр. 10141.

30. 26-1У кроз село Поповњак, среза деспотовачког прошли су одметници Милорад Милетић и Миодраг Пантић, родом из Језера. О овоме је поднет извештај 28-1У т. г. под пов. бр. 564.

31. 26-1V т. г. један наоружан одметник дошао у село Јасеново, среза ресавског и тражио да купи дуван.

32. 27-1У т. г. тројка наоружаних одметника прошла је кроз село Рођевац, среза ресавског.

33. 27-1У Вукашин Петковић бив. поручник четничког одреда са још 50 наоружаних одметника дошао је у село Гладну, среза ресавског у пред сељацима, које је затекао, одржао је говор противу комуниста.

Као што се из горњега прегледа види ремећење реда и мира, местимично и нарочито у срезовима ресавском и деспотовачком и даље траје. Напорима оружаних снага којима су издата потребна наређења гоне се појединачне мале групе бандита, у коме погледу се последњих дана повољно развијају ствари. Теренске прилике у многоме олакшавају кретање бандита и знатно отежавају гоњене од стране оружаних снага те би поред добро обавештајне службе била потребна и контролисана акција већих снага на терен где се крећу и задржавају бандити, која би обухватила делове округа пожаревачког и моравског, што је и у ранијим извештајима предлагано.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Из поступања банди нарочито комунистичких, народ јасно увиђа ко су ти људи који га позивају у борбу за ослобођење. Пљачкање и убијање појединаца, напад на општине и општинске службенике са последицама одмазде, сечењем бандера телефонских, које народ плаћа великим новчаним средствима и тд. даје јасну слику и довољно отвара очи да такви људи нису пријатељи народа. С тога народ и полаже наду да ће власти наћи начина да се таква акција сузбије и стане на крај томе злу, те сваку успешнију акцију оружаних снага прати и коментарише са одобравањем. У томе правцу крећу се и народна стремљења.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

Према примљеним извештајима у другој половини месеца априла одржана су пропагандна предавања, конференције и зборови у овим местима:

18 априла т. г. одржана су предавања у селима Сибници, Ратковићу и Дулану, на којима су говорили претседници општина, свештеник Лав Доседијев и учитељ Заковић о потреби реда и мира као и о давању хране.

26 априла одржани су зборови у Рековцу, Сиљевици и Опарићу, на којима су говорили претседници општина, учитељ Голубовић, судија Константиновић и земљ. Стефановић, о потреби реда и мира као и и давању жита.

Начелство среза темнићског извештава да су у свима општинама истог среза према утврђеном распореду, који је одобрен, одржани зборови у пропагандне сврхе и да су били добро посећени, и то: 18 априла т. г. у селима Обрежу, Варварину, Д. и Горњем Катуну и Маскару на којима су говорили Стевановић, сре-

ски начелник, Поповић референт, Срећковић свештеник, Марковић лекар, Пенчић судија, Вулековић учитељ, Петровић лекар, М. Петровић, ветеринар, Брадаш учитељ, Кликовац свештеник, Милојковић шумски референт, Бранковић учитељ, Станковић судија, Лазовић учитељ и Пешић земљорадник, о потреби реда и мира противу комунизма о слози и васпитању омладине, користи од шума, чистоћи станова и сточним заразама.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВИИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности као и Српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 19/8-1, К. 22.

82.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 11457
15 Маја 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнајестодневни извештај о
Општој ситуацији у Округу моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности

БЕОГРАД

По наређењу Министарства Унутрашњих послова Каб. Бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за прву половину месеца маја т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси било је и то:

1/ 20 априла т. г. река Морава избацила је један мушки леш, који је на више места избоден ножем. Леш је био у распадању те није могло бити утврђен идентитет истог. Начелник среза параћинског, на чијој је територији Морава избацила овај леш, води истрагу по овоме. О овоме је поднет извештај 4-У под бр. 10464.

2/ 29 априла т. г. око 19 часова у село Јасеново, среза ресавског, дошло је седам одметника присталице Драже Михајловића и распитивали се за партизане. О овоме је поднет извештај 4-У под бр. 10456.

3/ Ноћу између 29 и 30 априла т. г. иепозната лица покушала су провалну крађу из подрума лозног расадника у Јагодини. И ако су примећени успели су да однесу 2 кгр. суве сланине и 3 кгр. пршуте. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 3-У т. г. под бр. 10410.

4/ Ноћу између 29 и 30 априла т. г. непозната лица извршила су крађу разних ствари Животију Младеновићу, пенз. и Живану Ивановићу, кафеџији, оба из Јагодине. Истрага се води. о овоме је поднет извештај 3-У т. г. под бр. 10409.

5/ 30 априла т. г. у село Суботицу, среза ресавског, дошла су три наоружана одметника и питали колико је прикупљено кукуруза од стране Немаца.

6/ Ноћу између 30 априла и I маја т. г. 4 наоружана лица напала су на кућу Манојла Манојловића из Кушиљева, среза ресавског, и покушали да силом отворе врата, али у овоме нису успели.

7/ Ноћу између 30 априла и 1 маја т. г. непозната наоружана лица дошла су код општинске миливске, среза деспотовачког и после краћег задржавања удаљили су се у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 1-У т. г. под пов. бр. 575.

8/ 1 маја т. г. река Велика Морава избацила је мушки леш у атару општине ћупријске, који је био у распадању, те није могао бити идентификован. Леш је био на више места избоден ножем. О овоме је подент извештај 9-У т. г. под бр. 10619.

9/ 1 маја т. г. у јутру једно непознато лице наишло на реонског стражара села Грабовице, среза деспотовачког, и од истог тражило хлеб. Када је стражар ово лице повео у општину ради легитимисања, појавила су се два наоружана човека и ово непознато лице одвели собом. О овоме је поднет извештај 13-У т. г. под пов. бр. 584.

10/ 3 маја т. г. четри непозната наоружана лица дошла су у општину медвеђску, среза деспотовачког и питали председника општине да ли у селу има партизана и кад им је одговорио да нема, отишли су у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 4-У т. г. под пов. бр. 560.

11/ 4 маја т. г. 1 авион непознатог порекла избацио је над селом Крушаром, среза раваничког, једну мушему на којој стоји ознака ЈПГ и 1 канту од алуминијума. О овоме је поднет извештај 4-У т. г. под бр. 10537.

12/ Ноћу између 4 и 5 маја т. г. непозната лица украла су три комада јагњади Круни Медић из Јагодине. Истрага се води. О овме је поднет извештај 8-У т. г. под бр.10769.

13/ 5 маја т. г. пронађен је леш Војина В. Милојевића, из Обрежа, среза темнићског, који је био закопан у њиви али се је видела једна рука. Именовани је убијен из пушке. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 10-У т. г. под бр. 11039.

14/ 5-У т. г. пронађен је леш мушког пола у атару села Варварина, среза темнићског. Извршеним прегледом утврђено је да је леш Александра Динића, из Бошњана, среза темнићског. Именовани је убијен из пушке. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 10-У под бр. 11038.

15/ 5 маја т. г. кроз село Поповњак, среза деспотовачког, прошло је 15-20 наружаних непознатих лица. У селу се нису задржавали, нити шта говорили. О овоме је поднет извештај 6-У т. г. под Пов. бр.586.

16/ 6-У т. г. четри непозната наоружана лица дошла су код претседника општине медвеђске, среза деспотовачког и наредили му да пљачкаше пријављује српским или бугарским властима. О овоме је поднет извештај 9-У т. г. под пов. бр. 596.

17/ 7 маја т. г. кроз село Грабовицу, среза деспотовачког прошла су пет наоружаних лица. У селу се нису задржавали, нити су кога дирали. О овоме је поднет извештај 7-У т. г. под пов. Бр. 592.

18/ 7 маја т. г. дошло је у село Бељајку, среза деспотовачког, 16 непознатих наоружаних лица и пошто су позвали претседника општине, два кмета и деловођу распитивали су се о реквизицији и саветовали да се реквизиција мора давати. Такође су наредили да се крадљивци њима пријављују. О овоме је поднет извештај 8-У т. г. под Пов. бр. 595.

19/ 8 маја т. г. група одметника дошла је у село Поповњак, среза деспотовачког и претседнику општине и деловођи наредили да се пљачкаши пријављују СДС. Овом приликом питали су да ли има комуниста у селу. Такође су саветовали да се реквизиција даје и да се одговара свима обавезама. О овоме је поднет извештај 9-У т. г. под Пов. Бр. 597.

20/ Ноћу између 9 и 10 маја т. г. убијен је од стране патроле СДП Страже у Глоговцу Данило Милошевић, активни партизан из Дубоке, среза беличког. О овоме је поднет извештај 11-У т. г. под бр. 11065.

21/ Ноћу између 10 и 11 маја т. г. непозната лица извршила су крађу веша Јакову Дошкићу, службенику III Секције за одржавање пруге у Јагодини. О овоме је поднет извештај 14-У т. г. под бр. 11320.

22/ 11 маја т. г. непозната наоружана тројка прошла је кроз село Плажане, среза деспотовачког и отишла у правцу села Златова, среза млавског. Нису никог дирали нити су машта захтевали. О овоме је поднет извештај 11 маја т. г. под Пов. Бр. 607.

23/ 11 маја т. г. наоружана четворка дошла је у општину Велики Поповић, среза деспотовачког и узела једну писаћу машину. О овоме је поднет извештај 12-У т. г. под Пов. Бр. 608.

24/ 11 маја т. г. око 1 8 часова дошло је у село Тропоње, среза ресавског 50-60 наоружаних одметника, коју је групу предводио Вукашин Петковић, бив. поручник четничког одреда у Свилајнцу. О овоме је поднет извештај 14-У под бр. 11267.

25/ 11 маја т. г. дошла су у село Јасеново, среза ресавског, три наоружана одметника из одреда Вукашина Патковића и из неколико кућа тражили пасуљ. О овоме је поднет извештај 14-У т. г. под бр. 11267.

26/ Ноћу између 11 и 12 маја т. г. од страие непознатог лица убијена је Десанка, ванбрачна жена Вучка Милошевића, из села Доњег Видова, среза параћинског. Именована је на више места избодена ножем. О овоме је поднет извештај 12-У т. г. под бр. 11183.

27/ 12 маја т. г. у близини Јагодине пронађен је леш једног новорођенчета. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 14-У т. г. под бр. 11319.

28/ Ноћу између 12 и 13 маја т. г. непознато лице извршило је крађу два чаршава Милану Ранковићу, из Јагодине. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 14-Ут. г. подБр.11321.

29/ Ноћу између 13 и 14 маја т. г. три наоружана лица дошла су код куће Бошка Војиновића, абације из Великог Поповића, среза деспотовачког, и пошто су га приморали да им отвори врата, ушли су у кућу и тражили ракију. Пошто су се напили пуцали су из пушака у кући и на улици. При поласку свратили су код Живадина Илића, опанчара из истог села и изударали га што скупо продаје опанке. За именованим су упућене потраге. О овоме је поднет извештај 14-У т. г. под пов. бр. 614.

30/ 14 маја т. г. око 3 часа ујутру два непозната наоружана лица дошла су у општину плажанску, среза деспотовачког и наредили председнику општине да им нађе три коња, што је претседник из страха, да га не убију, учинио. О овоме је поднет извештај 14-У тек. године под Пов. Бр. 613.

Из горњега прегледа види се да је се стање јавне безбедности нешто поправило за протекли период времена. Ово се има захвалити напорима оружаних снага којима су издата потребна наређења и која непрекидном акцијом на терену онемогућавају кретање група бандита које се обично пребацују из суседних округа. Нарочито се запажа у протеклом времену да није било појаве партизана, који су се углавном кретали у срезу ресавском. А ово долази као последица акције која је изведена од стране одреда који су оперисали у јужном делу округа пожаревачког при чему је погинуло више бандита од којих четворица су родом са територије среза ресавског.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Током протеклог времена за које се подноси извештај, нису у народу запажене никакве нарочите појаве и тежње. Под теретом тешких брига и тешкоћа за набавку најнужнијих намирница сваке врсте, а нарочито исхране и потпуно тиме окупиран у овим најтежим месецима пред нову жетву, народ има једину жељу да што скорије сачека крај рата. Није уопште и ни у колико расположен да у испадима појединаца гледа долазак неког бољег стања, јер је 100% народа свесно да само мир и ред до краја рата могу допринети да се сачува лична и имовна сигурност. Све његове тежње и стремљења и крећу се у овоме правцу.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

У току последњих дана месеца маја одржано је више предавања. У срезовима беличком, параћинском и левачком, али због тога што извештаји нису стигли благовремено они нису овде унети, већ ће то бити учињено у извештају за другу половину овога месеца.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности као и српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 41-7, К. 23.

83.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
К. Пов. БРОЈ 475/43
5 маја 1843 године
ЈАГОДИНА

Предмет: месечни извештај за месец
Април 1943 године о приликама у
Округу Моравском

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности

БЕОГРАД

У вези постојећег наређења I бр. 96 од 26-11-1941 године част ми је доставити следећи извештај о приликама у Округу моравском за месец април 1943 године.

СТАЊЕ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

1/ У погледу јавне безбедности примећује се осетно смањење разних дела учињених од стране одметника. Док је у месецу марту било нотирано 153 дела, током месеца априла било је свега 95 дела. Изгледа, да је овоме, у главном, узрок

дефанзивно држање приеталица Драже Михајловића. Они се наиме сада ограничавају само на прогоне комуниста и њихових симпатизера. Куда се год појаве саветују становништву ред и мир и сарадњу са Српским и окупаторским властима. Траже да их народ помаже у истребљивању партизана, који својим неделима само наносе несрећу српском народу. Трагајући за комунистима присталице Драже Михајловић један посредан начин утичу и на смањење разних дела, јер партизани бежећи од Дражиних људи имају све мање времена за спровођење своје акције.

Примећено је у последње, да се почињу појављивати обичне разбојничке банде, које под видом националног одметништва, вршене обичне пљачке и крађе. Дрскост ових разбојника иде тако далеко да упадају у куће усред бела дана и нападају. Као пример наводим случај напада на стан Пере Никчевића, из Ћуприје на дан 21 -IV-1943 године и напад истога дана на стан Србољуба Нешића, из Параћина. О овим делима поднети су посебни извештаји под бр. 9764 и бр. 9766 од 22-1У-1943 године и Пов. бр. 561 од 27-1У-1943 године.

Иначе партизанска крволочност и акција по систему „Што горе то боље" продужује се и даље. Они су 10. априла убили вршиоца дужности претседника општине у Тропоњу Владимира Ерцега и општинског благајника Славка Благојевића. Истога дана рањен је у руку претседник општине у Јасенову Милан Грујић. Ради ових недела Немци су пре неки дан стрељали у Београду 15 лица.

Сем тога убили су 9. априла Драгутина Илића општинског одборника из села Мачевца, а 10. априла спалили су општинску архиву у селу Дубока и посекли три телефонска стуба 3 км. од Дубља. О свима овим делима поднети су и посебни извештаји.

2/ Од важнијих догађаја током месеца априла десили су се следећи случајеви:

ИСХРАНА

3/ Стање непромењено од прошлог месеца у погледу доделе хране од стране Житарске централе, Несташица хлеба је све већа и све већи број грађана који се обраћају властима за хлеб.

ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ

4/ Здравље становништво је задовољавајуће. Било је нешто грипозних обољења. Забележен је један случај пегавог тифуса и тај је оздравио. У вези са слабијом исхраном повећава се број туберкулозних обољења.

ВЕТЕРИНАРСТВО

5/ Установљен је прострел на по једном говечету у селу Сиоковцу, затим у срезу деспотовачком и параћинском. Мере су одмах предузете и концем априла проглашен је престанак ове болести.

Био је један случај беснила у срезу ресавском. Мере су предузете. С обзиром на више случајева беснила у округу проглашен је априла контумац паса. Овчије богиње и остало на полним органима проглашене су у главном престалим.

ПОЉОПРИВРЕДА

6/ Услед несташице воденог талога, осећа се застој у развоју озимих и пролетних усева. Земљиште је обрађено више него икада.

Шећерна репа нападнута је од буваче у малом обиму, али је шљива јако нападнута од штитасте ваши. Примећује се незапамћена навала врана.

Очекује се добар род воћа.

Стокаје много омршавела те је врло слабе приплодне кондиције.

7/ Стање избеглица је непромењено. Учињене су припреме за пријем и размештај у округу за 1.000 избеглица, које ће наскоро бити пребачене у Србију.

ПРИВРЕДА

8/ Код трговачких и занатских радњи нема неких важнијих промена. Једино код индустријских предузећа осећа се смањење капацитета. Ово долази услед несташице материјала и сировина, као и од смањеног броја радника.

ПРОСВЕТА

9/ Ништа важније да се забележи у овом ресору. Школе функционишу нормално.

САОБРАЋАЈ

10. Саобраћај је редован на свим државним и окружним путевима.

ПРЕДУЗЕТЕ МЕРЕ И ПРЕДЛОЗИ

11. Ради прогањања разних одметника и разбојника, предузете су специјалне мере у срезу ресавском као најугроженијем. На лицу места био је пет дана један саветник овога начелства, који са Командантом С. Д. С. из Јагодине направио је специјални план за акцију.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(потпис)

84.

КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
ОКРУГА МОРАВСКОГ
ОДРЕД ПОЉСКЕ СТРАЖЕ
Пов. Бр. 305

17. маја 1943
Јагодина

КОМАНДАНТУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ - БЕОГРАД: Обишао сам цео округ, и садање стање у округу је задовољавајуће. Приликом обилазака нашао сам да је најугроженије стање било у срез Ресавском. Нарочиту пажњу обратио сам на овај срез и стража је успела да похвата неколико разбојника и пљачкаша. Комунисти који су се налазили на територији среза Ресавског побијени су сем Милоја Јовановића из села Кушиљева, предузете су мере да се и он уништи.

Обзиром да је округ велики потребно би било да се бројно стање појача, ако зато има могућности. Када би људство било потпуно сигурно и боље борбено у стању бих био да и са оволико људства одржим мир и ред у округу. У овом округу има један већи број стражара који нису служили војску. Стражари су већином са територије овог округа, и то је једна незгода. Покушао сам да регрутујем стражаре из среза Студеничког, али нисам успео јер постоје тешкоће које се не могу за сада отклонити. Стражаре неподесне и неспособне отпуштам, а на њихова места регрутујем способније и борбеније.

Сада раде све власти у свима срезовима и стање је добро. У срезу Ресавском сада раде и све општинске управе и у овоме срезу стање се је 100% поправило. Извештај достављам са задоцњењем зато што нисам био у могућности да сазнам тачно стање округа док нисам извршио обилазак.

Командант п. пуковник
(потпис)

85.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.13001
31. маја 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнајестодневни извештај о
Општој ситуацији у Округу моравском.

ШЕФУ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командајавне безбедности

БЕОГРАД

По наређењу Министарства унутрашњих послова каб. Бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за 2. половину месеца мајат. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси било је и то:

1/ Ноћу између 9 и 10-У т. г. из магацина земљ. набављачке потрошачке задруге у Јагодини извршена је крађа 113 кгр. плавог камена. Поведеном истрагом утврђено је да су ову крађу извршили Стаменковић Витомир и Илић Младен из села Вољавча и Илија Варавеса, руски избеглица из Јагодине. О овоме је поднет извештај 22-У т. г. под бр. 12129.

2/ 11 -V т. г. органи Претстојништва градске полиције у Јагодини открили су комунистичку организацију у Јагодини, те су у вези са овим извесна лица похапшена. О овоме је поднет извештај 15-У т. г. под пов. бр. 622.

3/ 13-V т. г. дошло је на трлу Вула Миладиновића из Тропоња, среза ресавског, 17 наоружаних одметника где су остали до мрака.

4/ 13-У т. г наоружане тројке долазиле су у Бобово и Суботицу, среза ресавског. У Бобову на општинског згради залепили су плакат са насловом „Радио вести'".

5/ 14 маја т. г. наоружана тројка дошла је у Луковицу, среза ресавског и на општинској згради залепила плакат „На вратима слободе".

6/ 14-У т. г. једно непознато наоружано лице дошло је код куће командира милиције из Грабовца, среза ресавског и његовој жени предало једно затворено писмо у коме су биле летке и то: „Радио вести", „Наш пут", „Ресавци", и „Шта ћутиш". О овоме је поднет извештај 18-У т. г под бр. 11532.

7/ Ноћу између 14 и 15 маја т. г. наоружана тројка одвела је Милана Миловановића из Плажана, среза деспотовачког. Именовани је 17 истог месеца нађен убијен између села Плажана и Миливе. О овоме је поднет извештај 15-V т. г. под пов. бр. 619.

8/ 15-У т. г. наоружана тројка дошла је у село Црквенац, среза ресавског, и излепила плакате са насловом: „Плаћеници - добровољци" и „Пут хероја". О овоме је поднет извештај 15-У т. г. под бр. 11532.

9/ 15-У т. г. кроз село Плажане, среза деспотовачког, прошла је наоружана тројка водећи собом једно непознато лице. О овомеје поднет извештај 15-У под. пов. бр. 518.

10/ 16-У т. г. дошло је у Витежево, среза ресавског, 50-60 наоружаних лица и код општине одржали збор и нападали комунисте. О овоме је поднет извештај 18-У т. г. под бр. 11739.

11/16-У т. г. осам наоружаних одметника били су у Бресју и Радошину, среза ресавског. У Бресју довела су три сељака из села Радошина, који су извршили крађу

кукуруза Симе Тодоровића из Бресја. О овоме је поднет извештај 1 8-У т. г. под бр. 11738.

12/ Ноћу између 16 и 17-V т. г. непозиата наоружана лица убила су Најдана Срећковића и Нићифора Ивковића, оба земљ.из Деонице, и Сретена Жикића, земљ. из Вољавча, среза беличког. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 19-У т. г. подбр. 11811.

13/ 17-У т. г. наоружана тројка дошла је у Луковицу, среза ресавског и тражила претседника општине, који је тога дана био у Свилајнцу. О овоме је поднет извештај 18-У-1943 године под бр. 11733.

14/ 17-У т. г. наоружана тројка одвела је 4 сељака из села Роанде, среза ресавског, који су, према изјави одметника, ухваћени у крађи. О овоме је био извештај 21 маја т. г. под бр. 11838.

15/ 17-У т. г. наоружана тројка дошла је у Седларе, среза ресавског, и на општинској згради излепила неке плакате, запретивши да их не смеју скидати. О овме је поднет извештај 21 маја т. г. под бр. 11340.

16/ 18-У т. г. наоружана тројка прошла је кроз село Плажане, среза деспотовачког. О овме је поднет извештај 18-У т. г. под пов. бр. 629.

17/ 18-У т. г. наоружана тројка одвела је Георгија Газибарића, избеглицу из Миливе, среза деспотовачког, који је раније био потпоручник у четничком одреду. О овоме је поднет извештај 18-У т. г. под пов. бр. 630.

18/18 маја т. г. наоружана тројка дошла је у Проштинац, среза ресавског и наредила да се престане са пописивањем засејаних површина култура.

19/ 18-У т. г. наоружана тројка дошла је у Луковицу, среза ресавског и на општинској згради излепила следеће летке: „Вести са фронтова", „Војници Отаџбине", „Упозорење српском народу", „Милан Недић - Вук Бранковић", „Видовдан"и„Ресавци".

20/ 19-У т. г. наружане тројке долазиле су у Купиновац, Рођевац и Бобово. О овоме је поднет извештај 24-У т. г. под бр. 12186.

21/ Ноћу између 19 и 20-У т. г. одведен је од непознатих лица Иван Илић, рударски радник у руднику „Бучар", среза деспотовачког. О овоме је поднет извештај 31 -V т. г. под бр. 4047.

22/ Ноћу између 21 и 22-У т. г. нестала је из свога стана Јованка Нешић, ванбрачна жена Михаила Павловића, бив.четничког потпоручника из Бељајке, среза деспотовачког, који се налази у одметништву. Верује се да је Јованка отишла Павловићу. О овоме је поднет извештај 26-У т. г. под бр. 12311.

23/ 22-У т. г. прошла је кроз село Брестово, среза деспотовачког, наоружана тројка. О овоме је поднет извештај 23-У т. г. под бр. 12182.

24/ 23-У т. г. око 21 час око 30 одметника дошли су у колибу Саве Ћосића из Проштинца, среза ресавског и ту преноћили. Ова група истог дана око 19 часова

била је у Дубници и окупљеним сељацима говорили о потреби одржавања реда, мира и узајамне слоге.

25/ 24-У т. г. наоружане тројке долазиле су у села Јасеново, Гложане и Бобово, среза ресавског. О овоме је поднет извештај 28-У т. г. под бр. 12503.

26/ 24-У т. г. два наоружана лица дошла су у општинску канцеларију села Језера, среза деспотовачког и наредили су да им се спреме спискови младића рођених 1921, 1922 и 1923 године. Поводом овога два наоружана лица дошла су у ову општину 29-У т. г. и узели спискове као и списак коња и превозних средстава. О овоме је поднет извештај 26 маја т. г. под пов. бр. 650 и 29-У под пов. бр. 664.

27/ 24-У т. г. два непозната наоружана лица дошла су пред општину богавску среза деспотовачког и изјавили да су из „Заленог кадра" и после кратког задржавања удаљили се. О овоме је поднет извештај 26-У т. г. под пов. бр. 649.

28/ Ноћу између 25 и 26 маја т. г. група наоружаних лица 10-15 њих на броју упала је у општину сикиричку среза параћинског, обила општинску канцеларију и спалила нека акта. О воме је поднет извештај 26-У т. г. под бр. 12367.

29/ 26-У т. г. тројка одметника дошла је у село ЈТуковицу, среза ресавског, и општинској управи предала акт Штаба Друге ресавске бригаде Југословенске војске у Отаџбини. Истог дана тројке одметника долазиле су у Бобово, Дубницу и Грабовац. Из Грабовца узели су 50 кгр. кукуруза и 10 кгр. пасуља и однели собом. О овоме је поднет извештај 26-У т. г. под бр. 12578.

30/ Ноћу између 26 и 27-У т. г. наоружана лица дошла су код куће ЈЂубомира Јовановића из Седлара, среза ресавског, из револвера убили му једног ухрањеног вепра, истог натоварили на кола и однели.

31/ 27-V т. г Вукашин Петковић, бив. поручник, дошао је у село Војску, среза ресавског. Истог дана три одметника дошла су у Гложане и од Божидара Лазаревића узели око 10 кгр. кукуруза и однели собом.

32/ 31 -V т. г. три наоружана лица дошла су код куће Радосава Миленковића из Медвеђе, среза деспотовачког и одузела му радио апарат. О овоме је поднет извештај 1 -VI т. г. под пов. бр. 676.

Из горњег прегледа види се да се ремећење реда и мира највећим делом догађа на територији среза ресавског, јер оружаним одредима није успело појединачним акцијама да дефинитивно очисте терен, ма да су издата строга наређења и од стране оружаних снага чине потребни напори. Највећу тешкоћу у томе чини савлађивање терена који је нарочито погодан за кретање малих група банди а срез је гранични те се лако пребацују из Округа у Округ.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Током времена за које се подноси извештај нису запажене у народу никакве нарочите појаве. Народне тежње крећу се у правцу да се уз помоћ власти одржи ред и мир по сваку цену. Није ни у ком погледу расположен да помаже ма какву акцију

лица која га под маском ослободиоца позивају да стаие на њихову страну. Осим овога брига за исхраном заузима му добар део времена те није склон да се подаје штетном пропагандном утицају, већ да у миру сачека крај великога рата. У томе су правцу и његова стремљења.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

У току месеца маја многе екипе предавача биле су по разним селима Поморавља. Тако су у срезу беличком одржана предавања: у Винорачи, говорио је ЈТазар Тонић, професор из Јагодине, о теми „Ред и мир у земљи изнад свега" и Богдан Чулић, учитељ из Јагодине, о теми „Привредно подизање наше земље"; у Јовцу о првој теми је говорио Јаков Ивановић, окружни просветни референт из Јагодине. а о другој Димитрије Мишић, директор гимназије из Јагодине; у Буковчу, Сава Томашевић, чиновник Окружног суда из Јагодине, говорио је о теми „Ред и мир у земљи изнад свега"; о истој теми говорио је у Мајуру Животије Антонијевић, уч. из Јагодине; у Вољавчу о првој теми је говорио Владимир Голубовић, државни тужилац из Јагодине, а о другој Пантелија Теодорски, вероучитељ из Јагодине; у Ракитову о првој теми је говорио Миливоје Стојановић, окр. шк. надз. о другој Вељко Комарек, професор из Јагодине; у Малом Поповићу, говорио је Радивоје Поповић, чин. Суда о теми „Ред и мир у земљи изнад свега".

У срезу темнићском одржана су предавања: у Бошњану, говорио је Милан Иричанин, судија из Варварина, о слози, реду и миру међу Србима, Драгиша Михаиловић, инж. из Варварина, о изградњи путева и Веселин Радојковић, свештеник, противу комунизма; у Горњем Катуну, говорио је Борисав Ђорђевић, школски надзорник из Варварина, о скромности и умерености код Срба, Милан Миленковић, учитељ, о просвећивању нашега села; у Поточцу, говорио је Сава Милошевић, инж. из Варварина, о користи од исушивања бара и регулације река, Душан Дедовић, шеф пореске управе из Варварина, о реду и миру у земљи и Душан Анђелковић, уч. из места о просвети на селу; у Својнову говорио је Милосав Миленковић, упр. чин. о слози, реду и миру у земљи, Живорад Петровић, суд. приправник о васпитању омладине и Миодраг Ђорђевић, учитељ, о просвети на селу; у Рашевици, говорио је Борисав Петровић, арх. чин. о слози, реду и миру у земљи, Момчило Ђорђевић, адвокат из Варварина, противу комунизма и Душан Прокић, учитељ, о просвећивању села; у Орашју говорио је Бранимир Милојевић, управни чиновник, о слози, реду и миру међу Србима, Драгиша Таврић, учитељ, о просвећивању села и Бранко Илић, учитељ, противу комунизма; у Избеници говорио је Михајло Петровић, ветеринар из Варварина, о сузбијању сточних заразних болести; у Бачини, говорио је Страхиња Јововић. командир СДС из Варварина, о слози, реду и миру у земљи, Чедомир Крстић, трговац из Варварина о давању хране и Тома Тодоровић, свештеник, противу комунизма; у Обрежу говорио је Михајло Петровић, судија из Варварина, о слози, реду и миру у земљи, Јанаћко Костић, трговац из Варварина, о давању хране и Светислав Орловић, учитељ, о цросвећивању села; у Маскару, говорио је Владимир Живковић, управник расадника

из Варварина, о користи од сађења културних биљака; Јосип Жупанчић, уч. о васпитању омладине и Реља Миленковић, о слози и давању хране.

У срезу раваничком држана су предавања у овим селима: у Сењу, говорио је Михаило Шћепановић, професор из Ћуприје, о реду и миру у земљи и Драгослав Степановић, учитељ из Ћуприје о просвећивању села; у Стубици, говорио је Душан Илић, свештеник, о реду и миру у земљи и Никола Кадић, вероучитељ, противу комунизма, у Дражмировцу, говорио је Јован Владисављевић, учитељ, о реду и миру у земљи и Ратомир Сибиновић, учитељ, о просвећивању села, у Батинцу говорио је Димитрије Николић, суд. чиновник, о реду и миру у земљи и Милан Стојановић, учитељ, противу комунизма и стране пропаганде; у Вирину, говорио је Марко Марковић, суд. чиновник о реду и миру у земљи и Антон Инголић, професор из Ћуприје, противу комунизма.

У срезу левачком одржана су предавања: у Кавадару, говорио је Предраг Стефановић, управник расадника из Рековца, о теми „Зашто треба да обрадимо свако парче земље" и Васа Тодоровић, зем. из Кавадара, о теми „Од реда и мира зависи наш опстанак"; у Дубрави, говорио је Драгољуб Дробњак, учитељ из Дубраве, о првој теми и Љубомир Манић из Велике Пчелице, о другој теми; у Надрљу, говорио је претседник општине из Жупањевца, о теми „Зашто морамо да обрадимо сваку стопу земље" и Радисав Нелић, уч. о теми „Од реда и мира зависи наш опстанак"; у Мотрићу говорио је о првој теми Мирослав Голубовић, уч. о другој Војислав Ракић, из Сибнице; у Течићу, говорио је реонски економ Гајић, о потреби обраде сваке стопе земље и Милосав Славковић, чин. среског суда, о реду и миру у земљи; у Слатини о првој теми говорио је реонски економ Пешић, а о другој Стеван Крстић, чин. среског суда из Рековца; у Калудри, говорио је о првој теми реонски ек. Спасић, а о другој Милан Илић из Превешта; у Комарану, о првој теми говорио је Сава Радовановић општински деловођа из Велике Крушевице, а о другој Павле Милићевић, адвокат из Рековца.

У срезу деспотовачком држана су предавања у селима: у Миливи, говорио је Величко Радуловић, уч. из Деспотовца, о теми „Породица као васпитни фактор"; у Плажану, говорио је Миодраг Симић, реонс. екон. о теми „Сетва и гајење кукуруза"; у Језеру, говорио је Душан Попадић, учитељ из Бељајке, о теми „Утицај друштва на васпитање омладине"; у Поповњаку, говорио је Илија Марковић, реонски економ, о теми „Одгој приплодних грла"; у Витанцу, говорио је Чедомир Тодоровић, ветеринар, из Деспотовца, о теми: „Заразне болести код стоке"; у Равној Реци говорио је Новица Милојевић, чин. среског нач. о теми „Ред, рад и мир у земљи изнед свега"; у Балајнцу, говорио је Спасоје Јовановић, о теми „Државне финансије у време рата"; у Медвеђи , говорио је Петар Марковић, пољ. реф. о теми „Борба противу штеточина ратарских усева"; у Трућевцу, говорио је Шоле Радовић, геометар, о теми „Важност катастарског премера земље".

У срезу парађинском одржана су предавања у овим местима: у Бошњану, говорио је Љубиша Ч. Нешић, уч. о теми „О реду, раду и миру на нашем селу". Миодраг Јовичић, уч. говорио је о истој теми у Буљану; у Бусиловцу, говорио је Љубомир Арсић, уч.; у Главици говорио је С. Додер, уч. у Горњој Мутници говорио

је Предраг Гајић, уч. у Доњем Видову, говорио је Милорад Ђурић, уч. о теми „Ред, рад и мир иа нашем селу", затим у Доњој Мутници, говорио је Стева Прокић, уч. „О реду, раду и миру на нашем селу" и Зора Јакшић, учитељица, о домаћем васпитању деце. У Дреновцу, говорио је Радосав Обрадовић, уч. у Забреги, говорио је Милинко Симић, уч. у Извору говорио је Тодор Гојковић уч., у ЈТебини говорио је Василије Васић, уч. у Мириловцу, говорио је Миодраг Јовановић, уч., сви о теми „Ред и мир у нашем селу"; у Плани говорила је Душица Кортусова, уч. о реду, раду и миру на нашем селу и Надежда Калиновић, уч., о домаћем васпитању деце; у Поповцу говорио је Светомир Цветковић, уч. у Сикирици говорио је Милутин Шћепанић уч. у Стрижи говорио је Бранимир Живановић, уч. у Чепуру, говорио је Станиша Шћепановић, уч. сви о теми „Ред, рад и мир на нашем селу".

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЈТУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних и органа јавне безбедности као и органа Српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 5/2-1, К. 23.

86.

КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. об. Бр. 230
17 августа 1943.
ЈАГОДИНА

Извештај о раду добровољаца
на територији овог округа.

Команданту Српске Државне Страже

На дан 12 августа 1943 године, дошло је једно одељење добровољаца у село М. Крушевицу срез Темнићски и том приликом ухватило ПАНИЋ МИЛОСАВА и ТОПАЛОВИЋ ЖИВКА оба земљорадника из М. Крушевице. Топаловића су батинали тако да је остао у несвесном стању од којих је батина 14 овог месеца умро, а Панића су одвели собом у срез Трстенички па су га 14 августа приликом поновног доласка у село М. Крушевицу, довели са собом и оставили га код његове куће такође испребијаног батинама. Разлог за овакав поступак непознат је.

Истог дана т.ј. овог месеца наведени добровољци тукли су и Милицу Топаловић ћерку преминулог Живка, наводно да живи у недозвољеним односима са старешином села М. Крушевице Миленком Милосављевићем, док је провером установљено да то не одговара истини.

Од оваквог батињања и дру... (нечитко) да се је, осим нејачи, сво остало склонило у шуму и напустило своје домове, што може довести до немилих и рђавих последица.

На дан 12 овог месеца, обилазећи територију среза ЈТевачког дошао сам у село Белушић. При моме уласку у село сав се народ разбежао, али чим су дознали ко је дошао народ се вратио и окупио око мене, г. пуковника Кусовца инспектора из Београда и осталих официра који су били самном. На моје питање зашто беже, сељаци су одговарали, да су мислили да су добровољци (Љотићевци како их они зову) и да не смеју да их чекају јер исти све редом батинају без разлога и да се исти сада налазе у селу Опарићу среза Темнићског. Народу сам изложио да то вероватно не одговара истини и да ћу ја ствар извидети, па сам одмах по томе са свима официрима отишао у село Опарић. По доласку у село Опарић видео сам да су се сељаци разбежали из села, а у општини сам затекао једино једног старог кмета, који ми је рекао, да су добровољци били у селу и отишли негде; да су при доласку у село тражили нека лица а међу осталима и попа и учитеља али да никога нису нашли, јер су се сви из страха сакрили у поља; том приликом су избатинали једну жену тражећи од исте неке податке о лицима која су они тражили. И у селу Опарићу и у селу Белушићу прикупио сам народ и посаветовао га да не бежи од кућа и да се не боји ничега јер су добровољци Срби и раде у корист Српског народа. Том приликом сам приметио да се народ више боји добровољаца него Немаца и да је у убеђењу да добровољци не раде добро за Српски народ, чему је вероватно разлог рђаво поступање добровољаца према народу.

На дан 15 овог месеца дошло је једно одељење од 6 до 8 добровољаца у Јагодину и ноћу 15/16 ов. месеца ухапсили председника општине села Пољне, среза Трстеничког, који се вероватно из страха сакрио у Јагодину. Ово одељење добровољаца није се при доласку јавило потписатом нити којој Српској власти нити је тражило дозволу и сарадњу за извршење њиховог задатка. У опште добровољци при преласку у поверени ми округ нису се никоме јавили код органа СДС, већ раде засебно не тражећи никакву сарадњу СДС нити се коме јављају при извршењу хапшења као да уопше не постоји никаква власт и ако постоји наређење шефа Српске Државне Безбедности да добровољци немају право хапшења, већ да исти постоје само ради акције против бандита.

У овоме округу владао је до сада примеран ред, а јавна безбедност била повољна, што је доказ да је сво жито овршено без икакве саботаже, а прикупљање жита за реквизицију врши се без икаквих сметњи и са врло добрим одзивом од стране народа, тако да је већ сада прикупљена половина одређеног контингента жита. Овакав ред и мир изгледа да некоме смета, јер се стално подмећу неистините оптужбе против овог округа, па је и ова акција добровољаца вероватно једне такве оптужбе.

Досадањи рад добровољаца у овом округу створио је такву психозу код иарода, да се може очекивати формално бегство појединих села, ако добровољци дођу у село.

Достављајући предње молим за интервенцију да се добровољци удаље из овог округа и да се одржање реда и мира препусти органима СДС као и до сада, у коме ћу случају гарантовати за ред и мир. У противном ако се добровољци буду и даље мешали и буду стварали овакву психозу код народа, ред и мир код народа неће се моћи одржати, нити ћу за исти моћи да гарантујем.

Добровољци свакако имају добру намеру и теже да се Српском народу помогне, али народ се плаши добровољаца, те би добровољци требали да пажљивије прилазе народу. Добровољци би требали да сарађују са С. Д. Стражом и да се договарају о акцији.

Командант потпуковник
(потпис)

87.

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 23/4-1, К. 26.

ШЕФ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
Ј. Б. Бр. 9156

Београд, 4 септембра 1943 године

Бугарски војници одузимали
новац и ствари од сељака.

КОМАНДАНТУ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Командант СДС округа Моравског са Ј. Б. Бр. 2704 од 31 августа 1943 године, доставио је следећи извештај:

„14 августа 1943 године око 10 часова, неколико камиона са бугарским војницима, дошло је од Ћићевца преко Варварина - Бачине и Крчина на реон станице пољске страже Доњи Крчин и задржали се у селу: Залаговцу и Парцанима 2 дана, од када су отишли у правцу Крушевца.

Ове бугарске трупе - војници извршили су претрес у селима: Маранову, Залаговцу и Парцанима, наводно да траже оружје. Приликом овог претреса по бугарским војницима узето је из приватних кућа од појединих сељака из Парцана и Залоговца, поједине ствари и новац и то:

1. Светозара Јаковљевића из села Парцана				26.000	динара готовог новца
2. Божидара Милојевића	„	„	„	2.400	„
3. Душана Јовановића	„	„	„	16.350	
4. Милана Милојевића	„	..	„	2.050	„
5. Томе Граоље	„	„	„	1.300	„
6. Милана Ћирића из села Залоговца				2.170	„
7. Драгомира Ивановића	„	„	„	1.500	„

У готовом новцу однето је СВЕГА:.....51.770 динара.

Из наведених села од сељака узели су од ствари и однели и то:

1) Милана Ћирића из села Залоговца : 1 мушку белу кошуљу;
2) Радосава Микановића из с. Парцана : 1 сат;
3) Живојина Смиљковића „ „ : 1 лаковани каиш за опанке;
4) Стојадина Сибиновића „ „ : I лаковани каиш за опанке;
5) Бошка Миљковића „ „ : 1 нож, 1 виљушку сребрну, 1 јоргански чаршав и 1 белу мушку кошуљу;
6) Милије Мишића из села Залоговца : 1 сребрни сат; и
8) Милеве Милошевић учитељице из Парцана : 1 радио-апарат.

Од горе наведене суме новца по тужби оштећених, а на интервенцију Српских власти, ове бугарске трупе у селу Кушиљеву вратиле су суму од 32.670 динара преко сеоског кмета Борисава Пауновића из села Парцана, да раздели оштећеним сељацима, што је и учињено, а остатак од 19.100 динара нису вратили, а командант ових бугарских трупа обећао је да ће у Крушевцу вратити и овај остали новац.

Горе наведене ствари које су одузете од појединаца нису враћене. Молим, у колико има законског ослонца и законитости у земљи, да се преко надлежних спречи ова и оваква самовоља од стране појединих одељења бугарске војске, јер ово није усамљен случај, да се на овакав начин утврдила отимачина од стране бугарских војника при пролазу кроз поједина села".

Предње доставља с молбом на увиђај.

Командант, ђенерал
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 21/6-1, К. 24 А.

88.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.15665
1 јула 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Петнајестодневни извештај о општој ситуацији у Округу моравском

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности - Београд

По наређењу Министарства унутрашњих послова Каб. Бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај задругу половину месецајунат. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси извештај било је и то:

1/ 9-VI тек. године река Морава избацила је у атару села Црквенца, среза ресавског, једна мушки леш, који је био унакажен. Идентитет леша није се могао утврдити. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 17-У1 т. г. под бр. 14154.

2/ 13 јуна т. г. дошли су у село Дражмировац , среза раваничког два лица од које је једно било наоружано пушком, позвали известан број грађана и саветовали им да се ред и мир мора одржати и да се грађани морају покоравати наредбама окупатора. Једно од ових лица био је Стаменко Димитријевић, бив. писар среза раваничког. О овоме је поднет извештај 20-У1 т. г. под Пов. бр. 729.

3/ 14 јуна т. г. наоружана тројка дошла је у Бобово, среза ресавског и на трло Велисава Илића извршили претрес, тражећи пушку, коју наводно овај има. Пошто пушку нису нашли, именованог су одвели у Рођевац одакле су га пустили својој кући.

4/ 14 јуна т. г. Вукашин Петковић бив. поручник четничког одреда, са 15-20 одметника долазио је у Гложане, среза ресавског, и пред окупљеним сељацима одржао кратак говор нападајући комунисте.

5/ 14 јуна т. г Вукашин Петковић, бив. поручник четничког одреда у пратњи седам одметника дошао је код куће Животе Милосављевића из Бресја, среза ресавског, и од истог тражио вечеру.

6/14 јунат. г. у село Дубље, среза ресавског, долазиле су две тројке присталице Д. Михајловића и питали сељаке зашто се претседник општине крије од њих.

7/ 15 јуна т. г. у селу Дубљу нађене су плакате са натписом: „Упозорење српском народу".

Затач. 3-7 поднетје извештај 17-VI т. г. под бр. 14310.

8/ Ноћу између 16 и 17 јуна тек. године кроз село Поповњак и Ресавицу, среза деспотовачког, прошли су око 30 наоружаних лица и упутили се у правцу Равне Реке. О овоме је поднет извештај 17-У1 т. г. под Пов. Бр. 723.

9/ 21 јуна тек. год. два непозната наоружана лица дошла су код куће председннка општине у Врлану, среза ресавског, и од његове жене тражили су хлеба.

10/21 јуна т. г. две наоружане тројке - присталице Д. Михајловића долазиле су у Црквенац, среза ресавског, делили плакате.

За 9 и 10 поднет је извештај 25-У1 т. г. под бр. 15018.

11/ 22 јуна т. г. два непозната наоружана лица дошла су у Бобово, среза ресавског, где су се задржали око пола сата. О овоме је поднет извештај 27-У1 т. г. под Бр. 15161. Ноћу између 22 и 23 јуна т. г. кроз село Поповњак, среза деспотовачког, прошла су пет наоружаних лица, и отишли у правцу Сењског Рудника. О овоме је поднет извештај 23-У1 т. г. под Пов. Бр. 739.

12/ 23 јуна т. г. два наоружана непозната лица дошла су у Бобово, среза ресавског, и тражили претседника општине и деловођу. Пошто ове нису нашли, отишли су у правцу села Проштинца. О овоме је поднет извештај 27-У1 под Бр. 15161.

13/ 24 јуна т. г. начелник среза ресавског, добио је писмо од Вукашина Петковића, бив. поручника четничког одреда, у коме га позива на састанак и сарадњу. Ово писмо донео је Стеван Јовановић, претседник општине Дубље, који је био одведен од одметника 21 истог месеца. О овоме је поднет извештај 27-У1 тек. год. под Пов. Бр. 750.

14/ 25 јуна т. г. одведени су од стране непознатих наоружаних лица Александар Павловић и Миодраг Костић, оба из Језера, среза деспотовачког. О овоме је поднет извештај 26-У1 под Пов. Бр. 746.

15/ 25 јуна т. г. нађена је убијена у атару села Мијатовца, среза беличког Живка Костић из Ћуприје. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 26-У1 т. год. под Бр. 15115.

16/ 27 јуна тек. год. река Морава избацила је један мушки леш у атару ћупријском, чији идентитет није могао бити утврђен. На лешу има једна рана из ватреног оружја. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 1-УП т. г. под бр. 15497.

Из горњег прегледа види се да напор органа јавне безбедности нису остали без резултата јер се стање не погоршава, већ уз припомоћ народа креће ка бољем. Највећу бригу задају повремени упади партизана који гоњени упадају из других округа, али добро сачекани од оружаних одреда не успевају да се задрже, већ делимично уништени и разбијени одлазе у разне правце да би се опет негде прикупили за нове испаде. Пошто се у последње време јављају у већим групама, то су потребни знатнији одреди ради ефикасног дејства.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Народ је давно увидео куда воде безумни испади малобројних банди, те је не само окренуо леђа овима већ их данас сматра за највеће непријатеље. И градови а и

села имају само то уверење и тежњу да се путем разумног и лојалног држања, а без непотребних и некорисних губитака дочека крај рата. У овоме његовом настојању и тежњама охрабрен је нешто бољим преносом жетве, која му одржава наду да ће током будућих месеци у погледу исхране бити боље збринут.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

У другој половини месеца јуна одржана су пропагандна предавања и то:

У срезу левачком на дан 27 јуна т. г. Слободан Милутиновић, учитељ, говорио је на тему да Срби морају у реду и миру дочекати крај рата, а старешина села Секурича, говорио је о непотребном просипању имовине о свадбама и славама. Предавање је протекло у реду и било је присутно око 150 грађана села Секурича.

У срезу темнићском на дан 27 јуна т. г. одржана су пропагандна предавања у општинама Бошњане, Доњи Катун, Обреж и Маскаре. Предавачи су говорили о реду и миру, задругарству о скромности, слози и љубави противу комунизма, обавезној служби рада и планској пољопривредној производњи. Предавањима је присуствовало између 90 и 140 људи. Предавачи су били Трандафиловић, геометар, Петровић лекар, Богојевић, лекар, Тасић апотекар, Динић и Ћокић учитељи, Стевановић сресни начелник и Поповић, сресни пољопривредни референт.

У срезу леваком одржана су предавања: у Старом селу општине сугубинске и Шљивици општине превешке, на којима су говорили Пренковић, Барбашин и Милановић, учитељи као и Милосављевић, пензионер, натеме: „Срби морају у миру дочекати крај рата" и „Не просипати народну имовину о заветинама и славама". Присутно је било од 19-36 слушаоца.

У срезу деспотовачком одржана су предавања у селима: Бељајки, Трућевцу, Плажану, Витанцу, Балајнцу и селу Деспотовцу на теме: „Важност физичког васпитања", „Сакагија као опака болест", „Клодоред у пољопривреди", „Мир и ред у земљи", „Штетност стране пропагандне", „Разорно дејство алкохола на човечији организам". Предавачи су били Весковић, школски надзорник, Тодоровић, ветр. референт, Марковић, пољопривредни референт, Павловић старешина суда, Никетић и Филиповић, учитељи. Предавања су била врло добро посећена и пажљиво саслушана.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочити управних органа и органа јавне безбедности, као и српске државне страже, нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
Помоћник
(потпис)

ОКРУЖНО НАЧЕЈТСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.17125
15 јула 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: 15 - дневни извештај о Општој ситуацији у Округу Моравском.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди јавне безбедности - БЕОГРАД

По наређењу Министарства унутрашњих послова Каб. бр. 490/42 част ми је поднети петнајестодневни извештај за прву половину месеца јуна т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси овај извешгај било је ито:

1/15 јуна т. г. око 18 часова непозната наоружана лица пресрела су Станоја Станојевића, канцеларијског радника рудника Равне Реке, на путу Жидиље-Поповњак, среза деспотовачког и истог собом одвели. Именовани је код себе имао 8.622 динара новца Управе рудника. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 3-VII т. г. под бр. 15745.

2/ 27 јуна т. г. патрола С. Д. П. Страже ухватила је женски леш у атару општине свилајначке који је носила Морава. Извршеном обдукцијом лешаутврђено је да је по среди злочин. Идентитет није се могао утврдити. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 3 јула 1943 год. под бр. 15747.

3/ 27 јуна т. г. око 21 час три наоружана лица дошла су на трло Николе Ђ. Николића, из Јасенова, среза ресавског, одузели му 20 хиљада динара и именованог одвели у непознатом правцу.

4/ 28 јуна о. г. претседник општине у Рођевцу, среза ресавског известио је среског начелника да су Мина Радојковић, Жарко Васић, Радован Ђурђевић и Радомир Миладиновић, сви из Рођевца, напустили своје куће и отишли у шуму. Именовани су били позвани на обавезан рад у Бору. Верује се да су се придружили одметнику Душану Здравковићу, бив. поручнику.

За тач. 3 и 4 поднет је извештај 3-УП т. г. под бр. 15748.

5/ Ноћу између 28 и 29 јуна о. г. два наоружана лица дошла су код општине у Бобову, среза ресавског и дежурног служитеља и стражара питали где могу купити дуван. Пошто им је одговорено да дуван не могу набавити отишли су у непознатом правцу.

6/ Ноћу између 28 и 29 јуиа ов. год. једна тројка бандита дошла је у Гложане среза ресавског и изјавили су да су четници Драже Михајловића.

За тач. 5 и 6 поднет је извештај 3-УН т. г. под бр. 15742.

7/ Ноћу између 29 и 30 јуна ове године непозната лица дошла су код куће Милојка Милутиновића, рударског радника из Сисевца и наредили му да он и његова жена пођу с њиме и обоје убили, у атару општине стубичке среза раваничког. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 6-УП т. г. под бр. 15930.

8/ 1 јула т. г. Командир одреда градске страже у Јагодини убио је из револвера Рада Вујичића, из Јагодине. Именовани је поведен да покаже где је сакрио реводвер наредника Мишковића Лазара и том приликом покушао је да побегне, и пошто на позив није хтео да стане убијен је. О овоме је поднет извештај 3-УИ под бр. 15799.

9/ 2 јула ове године извршила је самоубиство вешањем у својој кући Младена, жена Милана Поповића из Параћина. Разлог самоубиства је због болести. О овоме је поднет извештај 3-УП т. г. под бр. 15684.

10/ 4 јула т. г. два наоружана лица дошла су у општину Бобовску среза ресавског, и пошто су позвали општинског деловођу да пође с њиме, извршили су претрес његовог стана тражећи наводно револвер. Пошто револвер нису нашли, наредили су да им се исти у року од 3 дана преда. О овоме је поднет извештај 7-VII т. г. под Пов. бр. 795.

11/ Ноћу између 4 и 5 јула т. г. Радош Вулић, из Крупаје среза хомољског био је у воденици села Ломнице, среза деспотовачког. Око 2 часа после пола ноћи именовани је отворио врата од воденице када га је непознато лице ударило штапом и онесвестило. Користећи ово, непознати је узео 46 кгр. кукурузног брашна и удаљио се у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 12-VII т. г. под пов. бр. 793.

12/ 6 јула ове год. кроз село Дубље, среза ресавског, прошло је једно непознато наоружано лице. О овоме је поднет извештај 9-УП под пов. бр. 782.

13/ 9 јула ове године око 19 часова дошла су у канцеларију општинске управе у Бобову, среза ресавског, два непозната лица, од којих једно наоружано револвером и питали за претседника и деловођу, а затим се удаљили у правцу села Проштинца. О овоме је поднет извештај 13-УП т. г. под пов. бр. 796.

14/ Ноћу између 8 и 9 јула ове године непозната наоружана лица дошла су у село Крушар, среза раваниичког и са собом одвела 4 фамилије Цигана скитача - њих 21 на броју. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 12-УП т. г. под пов. бр. 794.

15/ 9 јула т. г. око 19 часова непознато лице извршило је крађу у износу од 50.000 динара Душану Ђорђевићу, пензионеру из Јагодине. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 12-УП тек год. бр. 16555.

16/11 јула т. г. око 19 часова кроз село Бобово, среза ресавског, прошла су пет наоружаних лица. О овоме је поднет извештај 14-УП т. г. под пов. бр. 803.

17/ Ноћу између 11 и 12 јула т. г. патрола иољске станице нашла је у Кушиљеву, среза ресавског, комунистичке плакате, у којима се наређује грађанима да не смеју одпочети са вршидбом. Исте овакве плакате излепљене су ноћу између 12 и 13 јула ове године на периферији Свилајнца и у селу Витежеву. О овоме је поднет извештај 15-УП т. г. под пов. бр. 812.

18/13 јула ове год. 10 непознатих наоружаних лица прошла су поред села Мачевца среза ресавског, и отишла у правцу села Бресја.

Из прегледа о стању јавне безбедности види се да се исти не погоршава. Ово се има приписати чињеници да на територији округа нема партизанских банди а будном пажњом оружаних снага није дозвољено њихово пребацивање из других округа. Овоме доприноси и држање становника које није расположено никако да у својој средини гледа одметнике који су узрок највећем страдању народа.

РАСИОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

У народу нису запажене никакве појаве ни тежње. Народ мирно посматра развој догађаја у свету предан редовном послу и сав окупиран трудом да у јеку сезоне жетве прикупи труд свога рада - насушни хлеб. Није расположен ни за каква политичка расправљања, увиђајући да се последице великог рата имају показати по његовом завршетку. Расположење народа и његова стремљења су у правцу да у миру и реду сачека крај рата неузнемираван у редовном послу.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

Током времена за које се подноси извештај није било зборова ни предавања у округу због заузетости народа пољским радовима.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних органа и органа јавне безбедности као и српске државне страже нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 24/5-1, К. 23.

90.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.18417
1 августа 1943 године
Ј А Г О Д И Н А

Предмет: Извештај за другу половину месеца
јула т. г. о општој ситуацији.

ПЈЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Команди Јавне безбедности

БЕОГРАД

По наређењу Мин. унутр. посл. Каб. бр. 490/42 г. част ми је поднети 15 дневни извештај за другу половину мес. јула т. г. у следећем

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси овај извештај било је и то:

1/12 јула т. г. око 12 часова ноћу три наоружана непозната лица напала су на кућу Радивоја Р. Саздановића, из Бусиловца, среза параћинског, тукли истог као и његову жену и сина а затим узели му око 90.000 динара, једну канту масти, једну кошуљу, један војнички ранац и један џак. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 16-УП т. г. под бр. 16946.

2/ 13 јула т. г. тројка наоружаних лица дошла је у канцеларију општине бобовске, среза ресавског и са собом одвела деловођу и писара исте општине у шуму више села Купинаца, где су их задржали до 20 часова. Испитивали су исте ко је скинуо плакате које су излепљене ноћу између 12 и 13 јула.

3/ 14 јула т. г. Вукашин Петковић, бив. поручник прошао је кроз атар села Војске и Бресја, среза ресавског са 15 наоружаних бандита. За тач. 2 и 3 поднет је извештај 16-УП т. г. под пов. бр. 819.

4/ 15 јула тек. год. око 21 час у селу Мијатовцу, среза беличког дошла су пет непознатих наоружаних лица. О овоме је поднет извештај 17-УП под бр. 17047.

5/ 16 јула т. г. општинска управа у Јасенову, среза ресавског, известила је среско начелство у Свилајнцу, да учитељица Даница Обрадовић се не налази у селу од 13 јула т. г. и да је њен стан закључан. Пошто су врата насилним путем отворена, у спаваћој соби исте пронађена је њена легитимација, лична карта, објава за путовање, новац и друге њене ствари. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 18 јула т. г. под пов. бр. 824.

6/ Ноћу између 16 и 17 јула т. г. три иепозната наоружана лица дошла су у с. Дворицу, среза беличког и тукли Владимира Ђорђевића и Милоша Милосављевића из истог села због ноћног скитања по селу. О овоме је поднет извештај 18јулат. г. под бр. 17127.

7/ 18 јула т. г. око 20 часова Димитрије Недељковић из Буљана, среза параћинског, убио је Милана Стојића, избеглицу настањеног у Горњој Мутници, среза параћинског. Убиство је извршено због тога што је Стојић живео у недозвољеним односима са женом убице Димитрија. Убица се налази у бегству и за истим се трага. О овоме је поднет извештај 22 јулат. г. под бр. 17524.

8/ Ноћу између 18 и 19 јула ове године два наоружана лица дошла су код куће Грује Ђорђевића у Тропоње среза ресавског, где су занећила два пореска чиновника. Истима наредили да одмах напусте село. О предњем је поднет извештај 25 јула т. г. под Пов. Бр. 841.

9/ 18 јула т. г. патрола СДС од три стражара налазила се у Бресју, среза ресавског, када је код исте дошло једно непознато лице и позвало патролу да пође с њим, јер их зову неки људи. Када је патрола са овим лицем дошла више села, наишла је на Вукашина Петковића, бив. поручника, где је било још 15-20 наоружаних бандита. Пошто је Петковић питао зашто су дошли из села, пустио је исте казавши им да наставе своју службу.

10/ 28 јула ове године 5 наоружаних лица дошли су у општину Бобовску, среза ресавског и питали општинског деловођу да ли је чуо да се где налазе партизани. О предњем је поднет извештај 31 јулат. г. под пов.бр. 869.

11/ 28 јула ове године једнатројка бандита прошлаје кроз атар села Седлара, среза ресавског. Обишли су вршалице и саветовали да се реквизиција мора испоручити. О овоме је поднет извештај 31 јулат. г. под пов. бр. 866.

12/ 30 јула т. г. четри наоружана непозната лица крстарила су у селу и у атару села Бобова, среза ресавског. Нису сврађали ни код кога и изгубили се у непознатом правцу. О предњем је поднет извештај под пов. бр. 873.

Како се из горњег прегледа о стању јавне безбедности види стање се у односу на раније месеце није погоршало. Већ дуже времена није запажена појава већих партизанских банди, јер немају подршке код народа овога краја, а уз то су предузете све мере предострожности да се спречи њихово пребацивање у овај округ.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Народ мирно и трезвено посматра догађаје предан редовном пословању. Није склон да изван круга мирног посматрача улази у расправљања која нису одлика лојалног држања. Све његове тежње управљене су да себи обезбеди храну, поучени искуством из прошле године. Друге појаве ни тежње нису запажене.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА
У ПРОПАГАНДНЕ СВРХЕ

Током времена за које се подноси извештај нису одржавани зборови ни конференције због велике заузетости народа пољским радовима. Чине се припреме да се са пропагандном акцијом настави одмах по завршетку пољских радова.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У држању и раду државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних органа и органа јавне безбедности није примећено ништа што неби било у складу са прописаним дужностима.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

91

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр.19666
16 августа 1943 године
Јагодина

Предмет: Извештај за прву половину месеца
Августа т. г. о општој ситуацији.

1ЈЈЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командајавне безбедности

БЕОГРАД

По наређењу Министарства унутрашњих посл. каб. бр. 490/42 г. част ми је поднети 15-дневни извештај за 1. пол. месеца августа т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

1/31 јула тек. године једно непознато наоружано лице дошло је у општину бобовачку, среза ресавског, а после њега дошла су још 4 наоружана лица и где су остала до 19,30 часова. За именованим су упућене потере. О овоме поднет пзвештај 4-УШ т. г. под под пов. бр. 878.

2/ 31 јула т. г. Милоје Јоцић, стар 22 године извршио је самоубиство вешањем. Узрок самоубиства неизлечива болест. О овоме је поднет извештај 4-VIII т. г. под бр. 18404.

3/ 2 августа т. г. 3 наоружана лица дошла су у село Бобово, среза ресавског, и код општинског деловође распитивали се о стању овршене количине жита. О овоме је поднет извештај 6 и 9-У1П т. г. под пов.бр. 884 и 898.

4/ 4 августа т. г. три непозната наоружана лица прошла су кроз село Бобово, среза ресавског и отишла у правцу села ЈТуковице. О овоме је поднет извештај 8-УШ т. г. под пов. бр. 839.

5/ 12 августа т. г. 4 непозната наоружана лица дошла су у село Бобово, среза ресавског и собом одвели Радосава М. Новаковића и његову невенчану жену Драгињу, обоје из Бобова. Потребне мере за хватање одметника и ослобођење одведених лица, предузете су. О овоме је поднет извештај 16-УШ т. г. под бр. 19401.

6/ 12 августа т. г. добровољци VII чете, другог добровољачког одреда дошли су у Парцане, среза темнићског ради хватања Михаила Милосављевића из Лазаревца, среза трстеничког. Када су били поред куће Драгомира Максимовића, његов син Љубиша Максимовић, почео је да пуца на добровољце и у међусобној борби Љубишаје погинуо. О овоме је поднет извештај 16-УШ т. г. под бр. 19401.

7/ 13 августа т. г. око 20 часова два непозната наоружана лица напала су Владу Миловановића, наредника СДС у Парећину и Момира Матића, полицијског агента из Парећина и у међусобном пушкарењу наредник Миловановић и један од нападача тешко су рањени. О овоме је поднет извештај 14-УШ под бр. 19309.

8/13 августа т. г. три наоружана лица дошла су у општинску управу у Дубљу, среза ресавског и тражили информације о разрезу пшенице и о испоруци стоке. Том приликом оставили су плакат „Коминтерна је распуштена" и „Атанс Динев". О овоме је поднет извештај 16-УШ т. г. под пов. бр. 922.

Стање јавне безбедности у Округу за петнајест дана месеца августа, према горњем прегледу, није се погоршало. Повремени инциденти последица су нередовног стања и чине појединачне испаде као резултат злочиначких природа појединаца. Предузете су све мере предострожности да се кретање илигалних група по округу или њихово пребацивање у Округ спречи, те се овом приликом нестављају нарочити предлози.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

У народу нису запажене никакве нарочите појаве. И поред покушаја пропаганде да се покрене из мирног расположења и редовног пословања. народ се држи трезвено и мирно посматра догађаје не желећи да се подаје штетном утицају и да на својим леђима осети последице разорне пропаганде. Тежња која се испољава у свим слојевима народа је да се очува ред и мир до краја рата.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНЕ СВРХЕ

Пропагандна предавања у првој половини месеца августа :

У срезу беличком 15-УШ у Винорачи, говорио је Живојин Илић, пол.

управни секретар Окружног начелства; у ЈТоћики, говорио је Александар Маширевић, ветеринар; у Буковчу, говорио је Бранко Станишић, судија и Драги Нешић, трг.; у Багрдану, говортто је Рад. Гајић, фин. реф. Окружног нач. и Света К. Ристић, трговац.

Теме ових предавања су биле: Одржање реда и мира у земљи / Ред. рад и мир значе живот, а неред смрт Србије / и „Привредно оздрављење земље".

У срезу темнићском 15-УШ одржана су предавања у Бачини, говорио је Живота Пекчић, старешина среског суда и Јован Марченко, учигељ из Варварина. у Избеници, говорио је Душан Станковић, судија и Радисав Пантић, земљ. у Орашју, говорио је Јовић Дивјановић. порезник и Александар Јончић, свештеник.

Теме су биле „Ред и мир у земљи изнад свега" и .,0 нашим обавезама према окупатору и српском народу".

У срезу левачком 15-УШ одржана су предавања: у Секуричу, говорио је Станимир Трајковић, чин. Среског начелства и Младен Вилиповић, сресни ветеринар, у Дулену, говорио је Светозар Вукомановић, адвокат и Љубомир Манић. свештеник из В. Пчелице.

Теме су биле: „Штетност од комунистичке акције и потреба одржања реда и мира" и „Зашто треба дати држави одговарајући проценат пшенице".

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У држању и раду државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних органа и органа јавне безбедности није примећено ништа што не би било у складу са прописаним дужностима.

ЗАМЕНИК ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК;
(потпис)

92.

ШЕФ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
КОМАНДА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
Ј.Б. бр. 8628

Београд, 21 августа 1943 год.

Радосав Миловановић
из Д. Штипља, од бугарске патроле рањен.

КОМАНДАНТУ ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Командант СДС округа Моравског - Јагодина са Ј. Б. Бр. 2473 од 17 августа 1943 године, доставио је следећи извештај:

„14 ов. мес. око 2 маса изјутра рањен је Радосав Миловановић из Доњег Штипља од стране бугарске патроле. Именовани је био у својству цивилне страже на прузи.

Констатацијом на лицу места и изјавом рањеног, случај се одиграо овако:

Рањени Радосав био је на стражарском месту са Михајлом Стефановићем из истог села на прузи између с. Рибника и Буковча испод саме школе оба ова села. Око 2 часа прошла је једна бугарска патрола из села ЈТаништа за Јагодину. Када је ова патрола прошла а за њом је ишао и Животије Борисављевић из Д. Штипља, Радосав Миловановић и Михајло Стефановић, који су заједно били на стражарском месту, а кратко време после проласка ове патроле кренули су за патролом у намери да оду кући, пошто су сматрали да на прузи више неморају бити. Напред именовани сишли су са пруге и ишли су путићем. Тек што су одмакли за стотину метара од места стражарског, изненада је на њих отворена пушчана ватра. У том моменту од прве пушчане ватре био је погођен Радосав Миловановић у десну сису на грудима, а метак је изашао на леву страну слабине. Кад је Миловановић пао рањен, његов друг Михаило Стефановић почео је да бежи, за њим је поново отворена ватра и тек сада са позивом „Стој". Именовани није стао већ је успео да побегне. После овога бугарска патрола опколила је рањеног Радосава и викала како га она није ранила већ наши Срби комунисти и да ће сви стражари бити стрељани, пошто је њихов један војник рањен.

Миловановић Радосав налази се тешко рањен у овдашњој болници, а Стефановић Михаило код своје куће у Д. Штипљу, јер није рањен.

Детаљније податке доставиће командир станице Д. Штипље.

Рањени Радосав изјављује, да су Бугари били потпуно пијани и да су са собом носили један балон вероватно ракије".

Предње се доставља с молбом на увиђај.

Командант, ђенерал
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 17/6-3, К. 24 А.

93.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКТУГА МОРАВСКОГ
Бр.20732
1 септембра 1943 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Извештај за другу половину месеца
Августа о општој ситуацији.

ШЕФУ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Командајавне безбедности

БЕОГРАД

Према наређењу Министарства унутр. послова Каб. Бр. 490/42 част ми поднети 15 дневни извештај за другу половину месеца августа т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за који се подноси извештај било је и то:

1/14 августа т. г. када је био сазван збор грађана села Дубља, среза ресавског, ради прикупљања пореза, наишли су неколико наоружаних људи и окупљеним грађанима саопштили следеће: Ко краде биће убијен, да се пореза мора платити и да се пшеница мора испоручити. Такође ће бити стрељан и онај ко чува и храни комунисте. После овога ова лица удаљила су се у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 27-УШ т. г. под пов. бр. 949.

2/ 15 августа т. г. погинуо је несрећним случајем у рудокопу „Бунар", рударски радник Тодосије Марковић, родом из села Пањевца, среза деспотовачког. О предњем је поднет извештај 23-УШ т. г. под бр. 19942.

3/ Ноћу између 16 и 17 августа т. г. непозната лица извршила су крађу пет комада полуугојених свиња са државног угледног пољ. Добра „Добричево". Истрага се води, ради проналаска извршиоца овога дела. О овоме је поднет извештај 23-УШ под пов. бр. 942.

4/17 августа т. г. три наоружана лица дошла су у Бобово среза ресавског и привели Илију ЈТазаревића, Мирослава Голубовића и његову жену Анђелију из истог села, који су се спорили око паљевине неког багрема. Том приликом Илији су ударили два шамара и три батине, па се затим удаљили у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 20-VIII т. г. под бр. пов. 937.

5/ 18 августа т. г. око 21.50 часова непозната лица дошла су код куће Стојана Иванића, бравара у руднику Сисевац и истог, као и његову жену, Магдалену и ћерке Цицилија, стару 14 година и Драгицу, стару 6 год. убили. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 18-VIII т. г. под бр. 19630 и 23-УШ т. г. под бр. 19943.

6/ Ноћу између 17 и 18 августа т. г. Драгомир Глигоријевић из Грабовице, среза деспотовачког, убио је у својој кући Милутина Богосављевића из ЈТиповице, среза деспотовачког. Разлог убиства је тај што је убијени дошао код куће убице Драгомира и злостављао мајку и сестру истог. Убица се предао властима. О овоме је поднет извештај 21-VIII. под бр. 19839.

7/ Ноћу између 17 и 18 о. м. примећена је група од 10 наоружаних лица у атару села Обрежа и Избенице, среза темнићског. Одмах су предузете потребне мере да се ова група похвата. О овоме је поднет извештај 18-УШ т. г. под бр. пов. 933.

8/ 18 августа т. г. два непозната наоружана бандита сусрела су се на путу Грабовац - Тропоње, среза ресавског, са једним одметником присталицом Драже Михајловића. Између ових одметника развила се је борба и један од непознатих одметника тешко је рањен и налази се у болници.

Поведеном истрагом утврђено је да се повређени бандит зове Чедомир Петровић из Кушиљева, а његов друг, који је успео да побегне, зове се Чедомир Голубовић, зв. „Жути Чеда" за оба побегла одметника одмах су упућене потере ради хватања. О овоме је поднет извештај 21-VIII т. г. под пов. бр. 938.

9/ 18 августа т. г. непозната наоружана лица одвела су од куће Борисава М. Марковића из Колара, среза беличког и истог убили. Убијени је био осуђиван са 20 год. робије због дела убиства над Тихомиром Ристићем из Колара. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 21 о. м. под бр. 19887.

10/ 19 августа т. г. на крову путничког воза возили су се Радисав Стаменковић, стар 12 год. из Јагодине и Никола Гардаш, стар 14 година из Ћуприје и када је воз прелазио преко моста на реци Белици у близини Јагодине, конструкција од моста ударила је именованог тако да је Стаменковић остао на месту мртав, а Никола тешко повређен пренет је у болницу на лечење. О овоме је поднет извештај 21 о. м. под бр. 19847.

11 / Ноћу између 20 и 21 августа три непозната наоружана лица дошла су код куће Милована Милетића из Језера, среза деспотовачког, везали његовог сина Душана и собом га одвели. Предузете су мере да се именовани пронађе и ослободи. О овоме је поднет извештај 26-УП1 т. г. под бр. 20159.

12/21 о. м. на имању Јаше Страиновића из Бобова, среза ресавског, нађење непознати леш. Извршеним увиђајем утврђено је да је убиство извршено из пушке. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 23.8. т. г. под бр. 19907.

13/ Ноћу између 21 и 22 августа три непозната наоружана лица одвела су од куће Јању Мегић, удову из Бигренице, среза раваничког. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 29-УП1 т. г. под бр. 20437.

14/ 22 августа т. г. непозната лица убила су из ватреног оружја Драгослава Павловића из Д. Видова, среза параћинског. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 24-УШ-1943 под бр. 20024.

15/ 22 августа т. г. група одметника примећена је на тромеђи општине ћићевачке и купиновачке, среза ресавског. Предузете су мере ради гоњења и хватања ових одметника. О овоме је поднет извештај 29-УШ т. г. под пов. бр. 951.

16/ Ноћу између 22 и 23 августа т. г. непознато лице упалило је Живојину Живановићу из Давидовца, среза параћинског, сламу, плеву, један стог сена и камару неовршеног овса. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 25-УШ под бр. 20148.

17/ 23 августа т. г. непознато лице ранило је из пушке Петра Чобановића, чувара шуме манастира Манасије. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 28-VIII подбр. 20370.

18/ 23 августа т. г. 4 немачка војннка иутовала су аутомобилом из Свилајнца за Деспотовац и на путу у близини рудника „Морава" сусрела су једна кола са којих су скочила три лица и дала се у бегство. Извештен о овоме одред СДПС из Деспотовца пошао је у потеру за именованим и у селу Балајнцу, среза деспотовачког, ухваћен је одметник Милисав Радојковић - Милисављевић из Балајнца. Трагајући за остапа два лица, дошло је до сукоба између органа СДС и одметника ноћу између 24 и 25-УШ т. г. Ухваћени Милисав користећи прилику успео је да побегне, али је од органа СДС убијен. О овоме је поднет извештај 25-У1П т. г. под бр. 20150 и 28-УШ под бр. 2372.

19/ Ноћу између 24 и 25 августа група од око 10 наоружаних одметника сакупила је по неколико људи из села Ратковића и Вел. Пчелице среза левачког и на месту званом Ралетинска река вођа ове групе одржао је говор говорећи о ситуацији на фронту и о потреби да народ одговори обавезама које му окупатор ставља у дужност. По одржаном збору одметници су отишли у правцу среза крагујевачког за којим је упућена потрага. О овомеје поднет извештај 25-УП1 т. г. под пов. бр. 945.

20/ Ноћу између 24 и 25 августа т. г. непозната лица дошла су у стан Милана Стефановића, надзорника грађе рудника Сисевац и истог, као и његову жену, Параскеву, убили. Убиство је извршено из пушака. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 25-УШ т. г. под бр. 20180 и 28-УШ под бр. 20371.

21/25 августа т. г. 5 непознатих наоружаних лица наишли су на Радосава Грујића из Брестова, среза ресавског и наредили му да их води до ЈТапова. Радосаву су причали да их гони Вукашин Петковић и да морају побећи преко Мораве. Такође су истом причали да им је један друг погинуо. За именованим су одмах упућене потраге. О овоме је поднет извештај 29-УШ под пов. бр. 950.

22/ Ноћу између 25 и 26 августа т. г. непознато лице запалило је Станији Миловановић из Вел. Сугубине, среза левачког, три стога сена и два стога сламе. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 27-У1П т. г. под бр. 20284.

23/ 7 августа т. г. ујутру непозната лица напала су у атару општине драгосветске среза беличког путнички ауто и том приликом погинули су Раша Арсенијевић, извозник из Београда и Александар Пекић из Ниша. У аутомобилу био је и Миодраг Петковић бив. бомбонџија из Јагодине, који је успео да побегне и до сада није се вратио својој кући, нити је пронађен. О овоме је поднет извештај 26-УШ под бр. 20280 и 30-УШ под бр.20432.

24/ 26 августа т. г. четри непозната наоружана лица примећена су у атару села Урсула, среза левачког. Ова лица распитивала су се код чобана да ли у Рековцу има војске. Затим су ова лица отишла у правцу села ЈТомнице и Велике Сугубине. За истим је упућена потера одмах. О овоме је поднет извештај 27-УШ-1943 године под пов. бр. 948.

25/ По делу убиства Раше Арсенијевића и Александра Пекића поведена је истрага и пошто се установило да су у близини места догађаја примећена пет наоружана лица, то је од стране органа СДС постављена заседа и 27 истог месеца око 4 часа изјутра на заседу су наишла пет наоружаних лица, те је стража припуцала и

двојицу убила, а остала тројица су успели да побегну. Утврђено је да)е Један од убијених Богдан Марковић бив. комуниста и робијаш из Рибара, среза беличког, иначе познати разбојник, који је у 1942 години побегао из немачког затвора, а други је Светомир Бранковић, бив. стражар окружне чете у Јагодини, који је 9/10 августа т. г. убио наредника водника Милоша Петровића, па се потом одметнуо. О овоме је поднет извештај 29-УШ т. г. под бр. 20470.

26/ 27 августа т. г. непозната лица одвела су Десанку Р. Пантић, удову из Извора, среза параћинског. О овоме је поднет извештај ЗО-УШ т. г. под бр. 20486.

27/ 28 августа т. г. три наоружана непозната лица наишла су на Ивана Димитријевића. референта за исхрану среза ресавског на путу Бобово - Проштинац зауставили га и питали одакле је и каквим послом је дошао. Када им је Димитријевић објаснио да иде ради контроле разреза и испоруке пшенице, дозволили су му да настави пут. О овоме је поднет извештај 1-1Х т. г. под бр. 20599.

28/ 28 августа патрола СДС налазила се у Црквенцу и пошто је била игранка код цркве, патрола је саветовала да се разиђу и оду својим кућама. У међувремену наишо је Вукашин Петковић. бив. поручник, са групом одметника и покушао је да патролу опколи, али је иста успела да се спасе. До борбе није дошло, пошто су одметници били многобројни. О овоме је поднет извештај МХ-1943 године под бр. 20598.

29/ 28 августа т. г. три непозната наоружана лица дошла су у Кочино Село и убили Софију Бранковић, кројачицу из Јагодине и њену мајку Милену Џиковски. Именоване су тога дана биле у Кочином Селу ради давања подушја Драгољубу Бранковићу, мужу поменуте Софије, који је био у одметништву и пре шест месеци погинуо. О овоме је поднет извештај 1-1Х т. г. под бр. 20751.

30/ 28 августа т. г. шест-седам наоружаних непознатих .лица примећена су у близини манастира Раванице, среза раваничког. Ова лица отишла су у непознатом правцу и за истим је упућена потера. О овоме је поднет извештај 30-VIII т. г. под бр. пов. 952.

31/ 28 августа т. г. два непозната лица прошла су на бициклима путем Жабаре - Свилајнац и бацили плакат „Хитлер заштитник вере и цркве" и плакат „Преглед европске ситуације". За овим лицима упућене су потере. О предњем је поднет извештај 1 -IX т. г. под пов. бр. 957.

32/ Ноћу између 28 и 29 августа група 10-15 наоружаних л>уди прошла је више села Сиљевице, среза левачког и отишла у правцу Бешњаје, среза крагујевачког. За овом групом одмах је упућена потера. О овоме је поднет извештај 30-УШ т. г. под пов. бр. 955.

33/ 30 августа т. г. заказан је збор грађана села Дубља среза ресавског и у моменту када је претседник општине издавао потребна наређења, наишао је Вукашин Петковић, бив. поручник са групом наоружаних бандита те је наредио претседнику да престане са издавањем наређења, а он, Вукашин, почео је са говором, говорећи против комуниста, као и то да грађанство мора давати реквизицију жита и остало. По свршеном говору ова група отишла је у

непознатом правцу и за истомје упућена потера. О овоме је поднет извештај I-IX т. г. под бр. 20676.

Стање јавне безбедности у Округу према горњем прегледу не погоршава се. Већих упада банди за протекло време није било. Појединачне инциденте треба посматрати као последицу нередовних прилика и необузданости нарави појединаца, чега и у мирном добу има.

Све потребне мере предострожности су предузете ради сузбијања кретања илегалних група, те се у овом извештају не чине нарочити предлози.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Као што је и у ранијим извештајима наглашено народ је предан својим пословима, забринут због обезбеђења исхране људске и сточне, јер година која је много обећавала подбацила је. Ова сушна година нарочито ће осетно погодити бербу кукуруза и сточну храну. Свестан прилика под којима живи народ мирно посматра развој рата и ма како се разорна пропаганда старала, није у стању да га избаци из улоге мирног расположења и лојалног држања. У свима слојевима испољава се једина тежња да се у миру и реду сачека крај рата, како би се избегло непотребно страдање.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНИМ СВРХАМА

У другој половини месеца августа т. г. одржана су ова предавања: у срезу беличком на дан 29-УШ т. г. одржана су предавања у Деоници, где је говорио Милан Јовановић, секретар окружног начелства и Брана Ресавац, књттжар; у Мајуру говорио је Гвозден Петровић, пензионер и Душан Марковић, трговац; у Милошеву говорио је Коста Костић, инж. и Момчило Величковић, трговац; у Остриковцу говорио је Животије Јевтић, економ и Живојин Радосављевић, опанчар; у Рибару говорили су Момчило Ивановић чин. поште и Миодраг Аћимовић, трговац и у Трешњевици говорили су Александар Деверџић, апотекар и Милан Митровић, привредник; теме о којима је говорено биле су: Одржање реда и мира у земљи и Привредно оздрављење земље /борба против несавесне шпекулације и црне берзе, љубав према ближњима и узајамно помагање /.

У срезу раваничком 29 августа т. г. одржана су ова предавања: У Батинцу говорио је Душан Симић, учитељ; у Сењу говорили су Милош Пауновић и Мара Тодоровић, учитељи; у Стубици говорио је Стеван Милић, пензионер; у Исакову говорили су Славко Јовановић, пензионер и Љубомир Ћирић, канд.судија; у Иванковцу говорио је Михаило Томић, прист. нач. у Бигреници говорили су Ђорђе Атанацковић, учитељ и Милана Паунић, учитељица и у Вирину говорио је Борисав Иштвановић, учитељ. Теме на овим предавањима биле су: Скупљање овогодишње жетве и правилна расподела жита ради исхране становништва, као и Ред и мир у земљи изнад свега.

У срезу темнићском одржана су 22 августа предавања: у Залаговцу где је говорио Душан Станковић, судија о испуњавању обавезе према народу и Отаџбини, Павле Поповић, чин. о слоги и умерености и Љубомир Радивојевић, свештеник, противу комунизма; у Поточцу говорио је Марин Мариновић, адвокат, о обавези према народу и отаџбини, Драгомир Милојковић, шум. реф. о заштити шуме и Огњан Ракић, свештеник, о хришћанској љубави; у Својнову говорио је Миодраг Сврзић, чин. среза о слози реду и миру, Јанаћко Тасић, трговац, о обавезама према народу и Отаџбини и Светомир Живановић, учитељ, о васпитању омладине.

У срезу параћинском 29 августа одржана су предавања у Стрижи где је говорио Драгољуб Јовановић, порезник, о реду, раду и миру на селу и Живојин Јевтић, порезник, о давању реквизиције и кулука; у Чепуру говорио је Милан Ђурчић, судија, о реду, раду и миру на селу и Стојан Трајковић, суд. Приправник, о давању реквизиције и кулука.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У држању и раду државних и самоуправних службеника свих струка а нарочито управних органа и органа јавне безбедности није примећено за сада ништа што неби било у складу са прописаним дужностима.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 35/1-2, К. 24.

1 9 4 4.

Г О Д И Н А

94.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
ПОВ. БРОЈ 2
5 јануара 1944 године
ЈАГОДИНА

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

Претстојништво град. Полиције у Јагодини доставила је под пов. 104/13 од 21 I 1944. године следеће:

„На дан 2 јануара т. г. у 11 часова, пред хотелом „Палас" до јагодинског сквера у Јагодини, одржан је велики национални збор, на коме је говорио Министар пољопривреде и исхране, г. Веселиновић.

Г. Веселиновић је поред осталог у своме говору сакупљенима казао, да је неопходно у данашње тешко време по Српски народ потребно да се Срби уједине и сврстају у један фронт у борбу противу комуниста, непријатеља Српскога народа. Критиковао је и осуђивао рад Јосифа Броза и његових саплеменика, који су се сврстали у неку „Југословенску владу" у отаџбини, само у том циљу, да се уништи што више Срба. Нападао је Москву и Лондон, због њихове подршке овим робијашима, лоповима, и белосветском олошу који желе, да у Србији направе неред и немир, те да поред изгубљених и још и више Српских глава униште и ово мало Срба што је преостало.

На збору је било присутно 2500 - 3000 људи, грађана и сељака из целог моравског округа.

Говор г. Министра оставио је дубок утисак у народу и наишао је на потпуно разумевање и одобравање, које је безброј пута видно манифестовало.

Збор је протекао у потпуном реду и миру".

С предњем часат ми је известити Одељење ради знања.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ЗАМ.ПОМОЋНИКА
САВЕТНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 25/1-1, К. 25.

95.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 387
11 јануара 1944 године
ЈАГОДИНА

МННИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Одељење за државну заштиту
БЕОГРАД

Претстојништво градске полиције у Јагодини актом бр. 10759 од 5 јануара т.г. доставља:

„На дан 29 децембра 43 године у 18,30 часова 4 војника у Немачком оделу, који припадају руском корпусу дошли су у двориште Радмиле Ћуричковић, овд. удовице и пензионерке, која има 4 одрасле девојке, а која станује у Левачкој ул. бр. 34, хотевши да насилно уђу у њену кућу, тражећи девојке да над њима изврше насиље. На дан 31 децембра 43 године и 1 и 2 јануара т. г. поново су војници из руског Корпуса у неколико махова долазили у двориште и хтели одвалити на кући врата у намери да код исте уђу и изврше насиље. То би они учинили, да Радмила није звала у помоћ комшије, руске подофицире и да децу из куће кроз прозор није извела.

Због овога се је Радмила жалила код п. пуковника г. Драговића, који је интервенисао код команданта полицајкрајштеле 34 у Јагодини.

Извештавајући о предњем Начелство учтиво молим, да се код овд. Крајскомандатуре учине потребни кораци, да се оваква дела од стране војника Руског корпуса у Јагодини не дешавају, како уд. Радмила у одбрану части своје деце не би учинила какво непромишљено дело, што би имало недогледних последица за грађане града Јагодине".

Доставља се предње са извештајем да је о овоме поднет извештај Крајскоманди у Јагодини и умољена је за наређење команди руског корпуса да се овакви случајеви не дешавају.

С молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

96.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ ... 922
16 јануара 1944 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Извештај о општој ситуацији
за прву половину месеца јануара 1944 г.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

Према наређењу Министарства унутрашњих послова К. бр. 490/42 г. част ми је поднети петанестодневни извештај за прву половину месеца јануара т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси извештај за прву половину месеца јануара било је и то:

1 / 6 јануара т. г. око 16 часова непознато наоружано лице дошло је у Државни завод за воћарство и виноградарство у Јагодини и одвело једног заводског коња. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 9-1 т. г. под бр. 388.

2/ 13 јануара т. г. око 15 часова непознато лице дошло је код штале градског поглаварства у Јагодини, која се налази на периферији града и насилним путем узело једну кобилу својина градског поглаварства и исту одвело. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 16 јануара т. г. под бр. 751.

3/ 14 јануарат. г. око 12 часова између Кушиљева и Свилајнца примећенаје група 50-60 присталица ДМ. О овоме }е поднет извештај актом пов. бр. \ \.

Из горњега прегледа за протекло време види се даје стање јавне безбедности било повољно. У овоме извештају се не чине нарочити предлози пошто се за сада не указује потреба.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

У народу нису запажене нарочите појаве. Народ је предан својим редовним пословима мирпо и лојално извршује сва наређења у границама могућности. Све тежње су му упућене у правцу очувања реда и мира. Сваку акцију власти у томе правцу прати са интересовањем спреман да је и помогне.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНЕ СВРХЕ

На дан 2 јануара т. г. одржан је велики збор у Јагодини уз учешће народа из округа на коме је говорио Министар пољопривреде г. Веселиновић. О овоме је поднет и предан извештај.

Других зборова и конференција није било.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У држању и раду државних и самоуправних чиновника и службеника свију струка, управних органа и органа јавне безбедности није запажено ништа, што би било у супротности са прописаним дужностима.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 44/1-1, К. 25.

97.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БРОЈ 675/42.
1 фебруара 1944 године
ЈАГОДИНА

Предмет : Месечни извештај за
месецјануар 1944 годинео
приликама у округу моравском.-
На пов. I бр. 96 од 26-11-1942 год.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
КАБИНЕТ

БЕОГРАД

Према горњем наређењу част ми је доставити следећи извештај о приликама и догађајима у округу Моравском за месец јануар 1944 године.

У току овог месеца безбедност је била задовољавајућа.

Од важних кривичних дела десила су се следећа:

1/ Ноћу између 13 и 14 јануара т. г. сремски избеглички одбор из Свилајнца приређивао је културну националну приредбу са дочеком нове године у хотелу „Такову". У то време дошли су присталице ДМ Вукашин Петковић, поручник и Јоца Михајловић, мајор са још неколико пратилаца и обишли кафану „Таково" и „Синђелић". После кратког бављења исти су напустили Свилајнац и отишли у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 18-1 т. г. под. пов. бр. 19.

2/ 14 јануара т. г. дошла су у Рековац два непозната лица и распитивали се где и коме да се обрате ради склапања уговора са немачким властима о ненападању како би могли несметано да чисте терен од комуниста. Ова лица су се кратко време

задржала у Рековцу и отишла су у непознатом правцу. Провером је установљено да су иста са територије ср. трстеничког. О овоме је поднет извештај 18 јануара т. г. под пов. бр. 16.

3/ Ноћу између 12 и 13 јануара т. г. проваљена је и опљачкана млекара у Свилајнцу од стране непознатих лица. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 18-1 т. г. под бр. пов. 18.

4/ Ноћу између 24 и 25 јануара т. г. опљачкана је привредна задруга из које је однета извесна количина камене соде. Истрага се води.

ИСХРАНА

Стање исхране у ширим народним слојевима је задовољавајуће. Оскудица у исхрани осећа се код непроизвођачког и то најсиромашнијег слоја, као н.пр. чиновника, пензионера, зароб. породица и мануелних радника.

У циљу помоћи таквим породицама начелство је у току јануара т. г. издало хитну једнократну помоћ у храни: чиновницима, пенз. и зар. породицама, и то само онима који немају имања, т. ј. онима који нису снабдевени са стране. Радничким породицама издаће се једнократна помоћ у току месеца фебруара.

Монополски артикли подељени су становништву округа редовно.

Око прикупљања ујма од млинова и воденица улажу се сви могући напори да се прикупи извесна количина која би могла бити као мала резерва када наступе пролећни дани и када Житарска централа не буде више у могућности да додељује храну за непроизвођачко становништво. За сада од прикупљеног ујма подмирују се непроизвођачи у колико количине додељене од Житарске централе не буду довољне.

ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ

Током месеца јануара стање здравља становништва било је задовољавајуће, мада су побољевања била чешћа но предходних месеца. Најчешћа побољевања била су претежно сезонске и грипозне природе у лакој форми и без озбиљнијих компликација и тешких последица по здравље оболелих. Што се тиче пегавог тифуса исти је се и даље појављивао у појединим случајевима у свим срезовима изузев ср. деспотовачког. Од стране санитетских власти предузимане су све потребне и заштитне мере у циљу угушења појављене заразе. Остале заразне болести појављивале су се само у мањем обиму.

ВЕТЕРИНАРСТВО

У току месеца јануара није било нових обољења од слинавке, шапа, прострела и беснила. Свињска куга и даље влада у сели Шавцу, Доњој Мутници и Доњем Видову ср. параћински, као и Батинцу ср. раванички, где је угинуло 30 свиња.

ПОЉОПРИВРЕДА

Са сетвом озимих усева завршено је и с обзиром на временске прилике, пољопривредници су у току јануара наставили дубоко зимско орање. Стање усева је задовољавајуће за сада. Осећа се оскудица у пољопривредним справама и алатима, а тако исто и у сточној храни. Због оскудице у сточној храни, слаби су изгледи на одржавању садање приплодне и радне стоке.

ИЗБЕГЛИЦЕ

Бројно стање избеглица на подручју округа је 11845. Све избеглице распоређене су по селима и варошима. У колико нису у стању да се сами издржавају, појединима се даје помоћ у новцу и натури, преко одбора за исхрану и среских одбора за избеглице.

П Р И В Р Е Д А

ТРГОВИНА И ЗАНАТСТВО: У обе ове привредне гране није било у погледу обима рада нарочитих промена. Опажена је тенденција повећања рада у радњама које се баве прерађевинама шећера (бомбоне и слич.), које се набављају из Београда а до набавке се долази лакше због тога што је пуштен шећер у слободној продаји.

И Н Д У С Т Р И Ј А

Цигларско - црепарска индустрија сада не ради услед престанка сезоне. Код индустрије стакла настало је извесно смањење продукције услед тога што је рудник угља из кога се снабдева фабрика, мора лиферовати угаљ за електричну централу у Београд. Код рудника угља опажене су у продукцији мале промене на ниже. Промена у броју индустријских предузећа није било.

П Р О С В Е Т А

Стање просветних прилика и школа у округу моравском у току месеца јануара 1944 год. претрпело је извесне промене у смислу побољшања истих, према стању из прошлог месеца, а наиме, у Параћину школе раде прилично нормално и ако су школске зграде узете за потребе немачких војних власти, јер се приступило реновирању потребних просторија за извођење наставе. Најгоре у овом погледу стоји Ћуприја, где се настава у Гимназији изводи једанпут недељно за сваки разред, а слично је стање и са основном школом. Јагодинска гимназија и основна школа и поред тешкоћа које су наступиле услед заузимање зграда за потребе немачке војне силе, сада су прилично нормализовале свој рад, а учитељска школа ће добити једну просторију за рад. Средње и народне школе у осталим местима, као и грађанска школа у Варварину раде нормално. Народне школе по селима имају повољне услове за рад, те се настава у њима изводи нормално. Стручне продужне школе и женске занатске школе раде редовно. У нижој пољопривредној школи у Ћуприји ради само III разред, пошто су остале просторије заузете за потребе немачке војне силе.

САОБРАЋАЈ

На свима државним и самоуправним путевима саобраћај је био редован у току месеца јануара т. г.

За стављање предлога нема потребе, јер се по сваком конкретном случају од стране овога начелства издају потребна наређења подручним властима.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

Достављено: Мин. унут. послова
-кабинет-

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 26/1-1, К. 25.

98.

ИЗВЕШТАЈ О ОТКУПУ ПШЕНИЦЕ И КУКУРУЗА

Стање на дан 3 фебруара 1944 год.

ПШЕНИЦА

Откупа пшенице није било

Пшенице је разрезано 9.922 вагона а испоручено је до данас 7.590 вагона.

КУКУРУЗ

Округ	београдски	разрезано	525	вагона	испоручено	500
„	ваљевски	„	300	„	„	151
„	зајечарски	„	850	„	„	34
„	к. митровачки	„	200	„	„	23
„	крагујевачки	„	350	„	„	213
„	краљевачки	„	150	„	„	45
„	крушевачки	„	250	„	„	80
„	лесковачки	„	250	„	„	30
„	моравски	„	950	„	„	459
„	нишки	„	300	„	„	47
„	пожаревачки	„	1.350	„	„	855
„	ужички	„	50	„	„	15
„	шабачки	„	950	„	„	383
	УКУПНО	разрезано	6.475	вагона	испоручено	2.835

АВИИ, Нда, Бр. Рег, 6/1-1, К. 1.

99.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БР:3088
16 фебруара 1944 године
ЈАГОДИНА

Предмет: Извештај о општој ситуацији
За прву половину месеца фебруара 1944 год.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

Б Е О Г Р А Д

Према наређењу Министарства унутрашњих послова К. Бр. 490/42 част ми је поднети петнаестодневни извештај за прву половину месеца фебруара т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси извештај било је и то:

1. 26 јануара т. г. украђена је једна велика завеса од шајка из сале биоскопа „Палас" од непознатих лица. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 3-П т. г. под бр. 1786.

2. 26 јануара т. г. Мирко Милошевић, стражар СДС у Свилајнцу побегао је у непознатом правцу са оружјем. О овоме је поднет извештај 16-П т. г. под бр. 2583.

3. Ноћу између 26 и 27 јануара т. г. непозната наоружана лица ушла су у фабрику шешира „Рот" у Јагодини, где се налази немачки магацин војне спреме, разбили стакло на прозору од магацина и извршили крађу чизама, шлофјанки, и марама. О овоме је поднет извештај 1-П т. г. под бр. 1777.

4. 30 јануара т. г. Миодраг Ристић, радник у фабрици „Клефиша" отишао је на посао и више се није вратио кући, о његовој се судбини ништа не зна. О овоме је поднет извештај 10-И т. г. под бр. 2397.

5.31 јануара т. г. обијена је пиљарска радња Луке Радовића, из Јагодине, од непознатих лица и однете разне ствари у вредности 14220 динара. Истрага се води. О овоме је поднет извештај 4-11 т. г. под бр. 1852.

6. 1 фебруара т. г. једна група од 100 наоружаних људи прешло је границу среза раваничког у правцу Бољевца. Према сазнању припадају Д. М. а води их поручник Вукашин и да иду за округ зајечарски да гоне комунисте. О овоме је поднет извештај 1-П т. г. под бр. 1779.

7. 1 фебруара т. г. 3 непозната наоружана лица упала су у стан организације „Тот" у Ђуприји и одузели некима револвере. О овоме је поднет извештај 4-11 т. г. под бр. 1864.

8. 1 фебруара т. г. од 1 непознатог наоружаног лица одведен је из свог стана Живојин Стојковић, столарски радник из Јагодине. О овоме је поднет извештај 10-П т. г. под бр. 2400.

9. 1 фебруара т. г. око 19,30 часова одведен је од стране непознатих лица Павле Срефановић, шеф експозитуре окружног уреда у Ћуприји. О овоме је поднет извештај 16-П т. г. под бр. 2577.

10. 3 фебруара т. г. стражар општинске страже у Свилајнцу Александар Мијовић. напустио је дужност и отишао у непознатом правцу. О овоме је подне т извештај 14-П т. г. под бр. 2747.

11.4 фебруара т. г. из непознатих разлога немачка полиција ухапсила је командира СДС из Свилајнца капетана Драгомира Тошића и командира станице СДПС у Свилајнцу Грила. О овоме је поднет извештај 7-И т. г. под пов. бр. 48.

12. 4 фебруара т. г. примећена је наоружана група око 40 људи код села Д. Рачника, ка Багрдану среза беличког, присталице ДМ коју је предводио неки Селимир. О овоме је поднет извештај 8-П т. г. под пов. бр.49.

13. 6 фебруара т. г. примећенаје група око 30 наоружаних људи присталице ДМ коју је предводио капетан Видић код села Врановца и Д. Штипља у правцу Деонице среза беличког. О овоме је поднет извештај 9-Н т. г. под пов. бр. 54.

14. 6 фебруара т. г. око 11 часова војник Руског корпуса у Јагодини ушао је у стан Драгутина Саратлића, радника у Јагодини, и покушао да му силује кћерку Милосију стару 20 година. О овоме је поднет узвештај 16 фебруара т. г. под бр. 2879.

15. 7 фебруара т. г. немачка полиција ухапсила је Тодора Умљеновића пензионера и његову ванбрачну жену Јелену Поповић из Параћина, због крађе војничких ствари. О овоме је поднет извештај 14-П т. г. под бр. 2601.

16. 9 фебруара т. г. око 16 часова ухапшен је од немачке полиције Милан Петровић приватни чиновник из Параћина. О овоме је поднет извештај 16-И т. г. под бр. 2693.

17. 9 фебруара т. г. добровољац II пука поручник Јеличић одржао је због грађана села Милошева среза беличког. О овоме је поднет извештај 16-П т. г. под бр. 2794.

18. 9 фебруара т. г. од 19 до 22 часова одведени су из Јагодине 4 лица од стране непознатих људи. О овоме је поднет извештај 16-П т. г. под бр. 2792.

19. Ноћу између 9 и 10 фебруара т. г. нађен је летак у Јагодини под насловом „Где је наша грешка". О овоме је поднет извештај 11-П т. г. под бр. 2525.

20. 10 фебруара т. г. око 18,30 часова виђена је једна наоружана група од 10 људи поред варошице Деспотовца присталице ДМ. О овоме је поднет извештај 16-11 т. г. под бр. 2600.

21.12 фебруара т. г. око 10 часова сукобили су се добровољци из Крагујевца са присталицама ДМ између села Комарице среза крагујевачког и Стрижила среза беличког, где је рањен и ухваћен капетан Мирко Смиљанић од стране добровољаца. О овоме је поднет извештај 16-Н т. г под пов. бр. 77.

22. 13 фебруара т. г. око 10 часова поручник добровољац Васа Јеличић, из Крагујевца, одржао је због грађана у Багрдану среза беличког. О овоме је поднет извештај 16-П т. г под пов. бр. 77.

23. 14 фебруара т. г. око 20 часова једно непознато лице одвело је из стана Миљка Стојића, писара приправника среза деспотовачког, у Деспотовцу. О овоме је поднет извештај 16-11 т. г. под пов. бр. 79.

Као што се из горњега прегледа види у причињеном периоду било је више упада припадника организације ДМ при чему је страдало више лица. Предузете су опсежне мере да се енергичним мерама овакви упади спрече.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЈБЕЊА

Народне тежње упућене су у правцу да се очува ред и мир. И поред настојања илегалне пропаганде да се народ придружи каквим акцијама у циљу политичког помагања илегалних организација у њиховом деструктивном раду, народ показује повољно трезвено држање, јер је свестан какве му користи, односно штете, доноси сваки рад уперен противу ремећења тако потребног мира и реда.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНЕ СВРХЕ

У протеклом периоду није било зборова и конференција.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВНИКА И СЛУЖБЕНИКА

У погледу држања и рада горњих чиновника и службеника а нарочито управних органа и органа јавне безбедности нема се за сада шта приметити.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 11/4-1, К. 10 Б.

100.

Окружно начелство округа Моравског
Пов. Бр. 86
19фебруара 1944 године
Јагодина

На личност господина Начелника

Министарству унутрашњих послова
Одељење за државну заштиту

Београд

У вези акта овог окружног начелства Пов. Бр. 78 од 14 фебруара 1944. године а поводом хапшења десеторице угледних грађана из Јагодине од стране оружаних снага V пука српског добровољачког корпуса из Крушевца и њиховог одвођења за Крушевац као и у вези са мојим бављењем у Београду поводом овог случаја, част ми је доставити Министарству и следеће:

Пети пук српског добровољачког корпуса у Крушевцу доставио ми је свој акт Пов. Бр. 215 од 16 фебруара 1944 године, кога сам данас примио а која гласи:

Решењем овог пука Пов. Бр. 193 од 13 фебруара 1944 г. одведено је из вароши Јагодине (10) десет таоца за одведеног добровољца редова 8 чете II батаљона V пука Илић Јована од стране бандита Д.М.

Именовани одведен је ноћу између 3 и 4 фебруара 1944 г. из његовог стана у Јагодини у непознатом правцу.

Са наведеног а у смислу наређења Председника Министарског савета М.С. Пов. Бр. 59/44 г. и наређења команданта С.Д.К. Пов. Бр.1 106/44 умољавате се да у повереном Вам округу преко огласа и добоша објавите следеће:

1/ Да се одведени добровољац редов Илић Јован одведен од стране непознатих одметника Д.М. одмах врати или преда најближој српској оружаној јединици, која да га спроведе овоме пуку с позивом на горње наређење.

2/ Добровољац редов Илић Јован ако је био са оружјем, такођер његово оружје да се врати на броју и у исправном стању.

3/ Рок за извршавање овога огласа важи од 20 фебруара до 6, мара 1944 године до 24 часова, када ако се именовани не буде пронашао или не буде враћен од стране одметника Д.М. биће (10) десет таоца одведених из Јагодине ОДМАХ СТРЕЉАЊЕ.

Молим предње у смислу горњег наређења одмах објавити.

Засебним актом молим потврдите пријем овога наређења."

Обзиром на наређење Господина Предсеника Министарског Савета и Министра унутрашњих послова, којим је наређено пуштање одведених таоца о чему је и господину начелнику познато, ја молим за потребно објашњење да ли да поступим по горњем тражењу V пука српског добровољачког корпуса пов. Бр. 215 од 16 фебруара 1944. године, а ово све у толико пре што је мени овај акт упућен непосредно а не преко надлежног господина Министра. Наређење Председништва Министарског Савета М.С. Пов. Бр. 59/44 нисам добио те према томе није познат однос оружаних снага С.Д.К. и управних власти па молим да ми се у том правцу да потребне објашњење или ми се достави горње наређење. - Наређење Штаба Српског

Добровољачког Корпуса Пов. 1/а Бр. 106 од 22 јануара 1944. године добио сам од истог штаба под 1/а Бр.648 на дан 18 фебруара 1944 године а наређење Председништва Министраског Савета Д.С. Бр. 117 од 8 фебруара 1944 године на које се С.Д.К. позива у свом спроводном акту при достављању наређења Пов. 1/а Бр.106 такође нисам добио.

Обзиром да је рок за објаву 20. фебруара 1944. године ја молим да ми се потребно објашњење достави по куриру који овај акт доноси.

Врло је хитно.

Окружни начелник
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/3-1, К. 22.

101.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов.бр.90
22 фебруара 1944 год.
Јагодина

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

Претстојништво градске полиције у Јагодини актом пов. бр. 51 од 19 фебруара т. г. доставља:

‚Част ми је известити начелство, да је данас у 15 часова у дворани хотела „Палас" у Јагодини, одржао предавање мајор С. Д. С. г. ДАНИЛО СТОЈАНОВИЋ, помоћник начелника штаба команданта С. Д. С. тема његовог предавања била је: „Став српског народа у данашњици."

На овом предавању било је присутно око 2000 ђака, чиновника и осталих грађана, а међу којима су били претставници Гестапоа и Полицајкрајштеле 34 у Јагодини.

Предавање је од стране присутника пажљиво саслушано. Предавање је трајало око 2 часа, а исто је протекло у потпуном реду и миру без икаквих инцидената".

Доставља се предње с молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК
(помоћник)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 5/3-1, К. 25.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БР. 3974
29 фебруара 1944 године
ЈАГОДИНА

Предмет: извештај о општој ситуацији
за другу половину месеца фебруара 1944 г.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
- К а б и н е т -
Б Е О Г Р А Д

Према наређењу Министарства унутрашњих послова К. Бр. 490/42 част ми је поднети петнаестодневни извештај за другу половину месеца фебруара 1944 године у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ:

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси извиштај било је и то:

1.11 фебруара т. г. бугарски војници су се непристојно понашали према нареднику СДПС Мирку Ристићу, у Ћуприји. О овоме је поднет 19-11 т. г. под бр. 3033.

2.11 фебруара т. г. одведени су од непознатих наоружаних људи пет лица из Ћуприје у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 22-П т. г. под бр. 3147.

3. 13 фебруара т. г. око 19 часова шест војника руског корпуса у Параћину у пијаном стању правили су неред у вароши. О овоме је поднет извештај 18-П 1944 год. под бр. 3032.

4. 13 фебруарат. г. војници II добровољачког корпуса из Крагујевца одвели су Драгутина Николића из Милошева среза беличког. О овоме је поднет извештај 26-11 т. г. под бр. 3540.

5. 14 фебруарат. г. око 16,30 часова појавио се пожар у магацину железничке станице у Јагодини, где је изгорело око 80 кгр. конопље власништво Драгомира Ћокића, трговца из Јагодине. О овоме је поднет извештај 19-П т. г. под бр. 2977.

6. 14 фебруара т. г. прошла је кроз Сењски Рудник једна група од 80 наоружаних људи у правцу Равне Реке и Бара, присталице ДМ које је водио неки пуковник. О овоме је поднет извештај 25-П т. г. под пов. бр. 93.

7. 17 фебруара т. г. око 13 часова једна група од 15 наоружаних људи на коњима прошла је кроз село Стрижу ка селу Доње Видово среза параћинског. О овоме је поднет извештај 19-П т. г. под бр. 3037.

8. 17 фебруара т. г. око 14 часова једна група од 14 наоружаних људи на коњима прошла је кроз село Доње Видово у правцу Јухора наводно партизани. О овоме је поднет извештај 19-П т. г. под бр. 3053.

9. 17 фебруара т. г. око 14 часова виђена је група од 30 наоружаних људи присталица ДМ код села Стриже среза параћинског у правцу Јухора а 18 истог месеца око 23 часа виђена је група од 100 наоружаних људи присталице ДМ јужно од села Стриже у парвцу Јухора. О овоме је поднет извештај 21 -II т. г. под бр. 3186.

10. Ноћу између 16 и 17 фебруара т. г. немачке власти ухапсиле су пет свештеника у Свилајанцу из непознатих разлога. О овоме је поднет извештај 22-П т. г. под бр. 3245.

11.18 фебруара т. г. стражари СДПС одреда ресавског у Свилајнцу Младен Стојановић и Миодраг Стојановић удаљили су се својевољно са дужности у непознатом правцу. О овоме је поднет извештај 22-П т. г. под бр. 3246.

12.18 фебруара т. г. у 19 часова прошла је једна група од 10 наоружаних људи присталице ДМ кроз село Деспотовац, у правцу села Бигренице среза раваничког. О овоме је поднет извештај 22-11 т. г под бр. 3246.

13. Ноћу између 18 и 19 фебруара т. г. извршена је крађа коже Стојадину Ћокићу, опанчару из Јагодине, од стране Вукадина Степановића у друштву са другима, из села Буковча срез белички. О овоме је подент извештај 22-П т. г под бр. 3258.

14. 19 фебруара т. г. у 15 часова одржао је у Јагодини у хотелу „Палас"' предавање мајор СДС г. Данило Стојановић са темом „Став српског народа у данашњици". О овоме је поднет извештај 21-II т. г. под пов. бр. 90.

21 фебруара т. г. одржао је предавање са темом „Став српског народа у данашњици" мајор СДС г. Данило Стојановић у хотелу „Палас" у Јагодини. О овоме је поднет извештај 25-П т. г. под пов. бр. 95.

15. 22 фебруара т. г. око 18,30 часова одведен је од непознатог човека Светозар Гвоздић, медицинар, обвезник нац. службе за обнову Србије. О овоме је поднет извештај 24-П т. г. под бр. 3321.

16. Ноћу између 22 и 23 фебруара т. г. у Свилајнцу је растуран летак са потписом „Синови слободних српских планина". О овоме је поднет извештај 25-П т. г. под бр. 3384.

17. 23 фебруара т. г. око 18 часова принудно су се спустили у околини Јагодине седам - осам немачких авиона. О овоме је поднет извештај 25-11 т. г. под бр. 3398.

18. 27 фебруара т. г. немачке власти ухапсиле су др. Гаврила Стародопкова, лекара (Рус) на служби при окружном уреду у Јагодини. О овоме је поднет извештај 29-П т. г. под пов. бр. 100.

19. Ноћу између 27 и 28 фебруара т. г. иеколико наоружаних тројки обучени у сељачко одело одвеле су из Јагодине пет лица. О овоме је поднет извештај 29-11 т. г. под бр. 3894.

20. 29 фебруара т. г. немачке власти ухапсиле су Михаила Станисављевића , месара из Јагодине. О овоме је поднет извештај 29-П т. г. под пов. бр. 100.

За протекли период времена стање јавне безбедности није се погоршало, јер није било догађаја који би то потврђивали. Од стране оружаних одреда предузимају се све мере да се ред и мир одржи, те се овом приликом нарочити предлози не стављају.

РАСПОЛОЖЕЊЕ НАРОДА Н ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Нису примећене нарочите појаве у народу. Народ се држи мирно и лојално извршује сва наређења у границама могућности. Све његове тежње су упућене у правцу очувања реда и мира.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГАНДНЕ СВРХЕ

За протекли период времена није било зборова ни конференција у горње сврхе.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ СЛУЖБЕНИКА

У држању и раду државних и самоуправних службеника и чиновника свију струка, нарочито управних органа и органајавне безбедности није запажено ништа што би било у супротности са прописаним дужностима.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК.
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 13/4-1, К. 20 Б.

103.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БР.5179
16 марта 1944 године
ЈАГОДИНА

Предмет: извештај о општој ситуацији
За прву половину месеца марта 1944 г.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
КАБИНЕТ

Б Е О Г Р А Д

Према наређењу Миннстарства унутрашњих послова К. Бр. 490/42 част ми је поднети петнаестодневни извештај за прву половину месеца марта т. г. у следећем:

ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Од важнијих догађаја и појава у времену за које се подноси извештај било је и то:

1.10 фебруара т. г. присталице Д.М. убили су у селу Ловцима среза беличког 3 италијанска војника, а 2 марта т. г. у истом селу убили су два италијанска војника. О овоме је поднет извештај 9-Ш т. г. под пов. бр. 119.

2. 20 фебруара т. г. одведен је од непознатих лица Борисав Костић, 24 фебруара одведен је Милосав Јоцић и 25 фебруара одведен је Десимир Терзић, сви из Ћуприје. О овоме је поднет извештај 8-Ш т. г. под бр. 4446.

3. 22 фебруара т. г. удаљио се стражар окружне чете из Јагодине Живко Никодијевић, а 4 марта Лазар Илић и Душан Милошевић, стражари исте чете. Исти су са собом однели оружје и спрему. О овоме је поднет извештај 12-Ш т. г. под бр. 4772.

4. 23 фебруара т. г. на путу Ћуприја-Деспотовац непознати наоружани људи одвели су из камиона обвезника националне службе - медицинара Радомира Славковића. О воме је поднет извештај 5-111 т. г. под бр. 4152.

5. Ноћу између 27 и 28 фебруара т. г. између села Бусиловци и Дреновца среза параћинског, примећена је група око 50 људи присталице ДМ. О овоме је поднет извештај 1-Ш т. г. под пов. бр. 102.

6. 28 фебруара т. г. око 19 часова два непозната лица одвела су Будимира Милојковића из Јагодине. О овоме је поднет извештај 1-Ш т. г. под бр. 3938.

7. Ноћу озмђу 28 и 29 фебруара т. г. растурени су леци у Свилајнцу са насловом „Здраво омладино". О овоме је поднет извештај 3-Ш т. г. под бр. 4151.

8. 29 фебруара т. г. немачке власти ухапсиле су из путничког воза Ћуприја-Сење 20 лица. О овоме је подент извештај 6-Ш т. г. под бр. 4222.

9. 29 фебруара т. г. око 7 часова извршена је крађа 100 кгр. кукуруза на штету Милана Ћурића из Јагодине. О овоме је поднет извештај 9 марта т. г. под бр. 4533.

10. Ноћу између 1 и 2 марта т. г. момци пиваре у Јагодини извршили су крађу кукуруза 5.000 кгр. из вагона својина моравске Земљорадничке житарске задруге. Извршиоци су похватани и кукуруз пронађен. О овоме је поднет извештај 5-Ш т. г. под бр. 4747.

11. Петог марта т. г. у 1 час десио се судар на железничкој станици у Јагодини између теретног воза који је долазио из Београда и вагона који су били за утовар. О овоме је поднет извештај 8-Ш т. г. под бр. 4445.

12. 6 марта т. г. око 9 часова обесио се у кафани избеглица Иван Пустотник из Словеначке, у Параћину, због материјалне беде. О овоме је поднет извештај 9-Ш т. г. под бр. 4501.

13.7 марта т. г. око 15 часова група од 60 људи присталице Д. М. прошли су кроз село Клачевицу среза параћинског у правцу Јастребца. О овоме је поднет извештај 9-Ш т. г. под пов. бр. 118.

14. 12 мартат. г. око 23,30 часова 4 непозната наоружана лица опљачкала су железничку постају Јаворац на граници среза параћинског и ражањског и однели 120 динара и санитетски материјал. О овоме је подне извештај 15-Ш т. г. под пов. бр. 134.

Из прегледа се види да је стање јавне безбедности за протекло време било повољно. Обзиром на ово не чине се нарочити предлози у овоме.

РАСПОЛОЖЕЊЕ ИАРОДА И ЊЕГОВА СТРЕМЉЕЊА

Народ округа држи се мирно и лојално извршује сва наређења. Никакве нарочите појаве нису запажене. Тежње су му упућене у правцу чувања реда и мира те да у томе стању сачека крај рата.

О ОДРЖАНИМ ЗБОРОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА У ПРОПАГ. СВРХЕ

За протекли период времена није било зборова ни конференција у горње сврхе.

ДРЖАЊЕ И РАД ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ ЧИНОВ. И СЛУЖБЕНИКА

У држању и раду државних и самоуправних службеника свију струка а нарочито управних органа и органа јавне безбеедности није запажено ништа што би било у супротности са прописаним дужностима.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ПОМОЋНИК,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 24/4-1, К. 45.

104.

ПРЕДСТОЈНИШТВО ГРАДСКЕ ПОЛИЦИЈЕ
Бр.2481
24 априла 1944 године
Јагодина

ПРЕДМЕТ: бегство Михајловић Марије и ост.
притвореница из немачког затвора.

Начелство округа моравског
ЈАГОДИНА

У затвору Окружног суда у Јагодини, који се налази у кругу овд. Крајскомандатуре, а у коме се налазе и притворенице Фелджандармерије при Крајскоманди у Јагодини, био је на служби као стражар поднаредник Стојановић Војислав. Исти је имао кључеве од дворишта хапсане док су кључеви од соба и ћелија били код командира страже Тодора Симовића.

За време његове - Стојановићеве службе, од 2 до 4 часа по поноћи, Стојановић је насилно одвалио собу у којој су биле: Михајловић Марија, Алексић Роса, Симић Радмила, Милошевић Сојка, Драшковић Даница и Витић Нада, све из Јагодине, а притворенице Немачких војних власти, које су одговарале и осуђене за крађу одела и рубља из Немачког војног магацина, и са њима побегао у непознатом правцу.

О предњем ми је част известити знања ради.

ПРЕДСТОЈНИК ГРАДСКЕ ПОЛИЦИЈЕ,
П. Здравковић
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/3-Ф 12, К. 34.

105.

ЈАГОДИНСКА ЧЕТА
Српска државна пољска стража
Бр. 678
29 априла 1944 год.
ЈАГОДИНА

Извештај о извршеном
Бегству поднаредника
Стефановића Војислава
Достављa.

ПРЕДСТОЈНИШТВУ ГРАДСКЕ ПОЛИЦИЈЕ

ЈАГОДИНА

На дан 14. априла 1944. год. између 3 до 4 часова, поднаредник ове чете Стефановић Р. Војислав, који је био као стражар у среском затвору и чувао немачке притворенике, извршио је у означено време бегство у непознатом правцу.

Приликом овога бегства именовани је са собом повео или пустио 6 /шест/, женских притвореника, које су биле осуђене од стране немачких власти, те су и ове женске нестале у непознатом правцу, а за које као и за поднаредника Стефановићем трагају немачке власти.

Стефановић родом је из села Кавадара, среза ЈТевачког, округа Моравског, стар 35 год., стас висок, коса смеђа, очи плаве, нос правилан, бркове и браду брије, особених знакова нема, са собом је однео приликом извршеног бегства од спреме и то: пушку Бр. 1574, 1 ремник, 1 дугме за ремник, I фишеклију, 30 пушчаних метака, 1 шињел зелене боје, 1 копоран зел. боје, једне чакшире зел. боје, 1 пар завијачазел. боје, 1 кошуљу, 1 гаће, 1 пар цокула, 1 пар чарапа, 1 амблем, 1 службени знак Бр. 81.

Поред горе наведене опреме, именовани дугује још и то: 1 кошуљу, 1 гаће и један завој за ране. Приликом претреса његовог стана, ова спрема у стану није пронађена, сем што је пронађена једна башљика, која се у извештај не уноси.

Поднаредник Стефановић ожењен је, има једно дете у с. Кавадару срез Левачки где му живи фамилија.

Разлог извршеног бегства именованог потпуно ми је непознат.

Молим да се предузму потребне мере у колико се именовани може пронаћи.

Именовани има оружни лист Бр. 4469/11.

Извештај о извршеном бегству и о расходу спреме достављен је команданту СДС округа моравског под Бр. 643 од 24 априла 1944 год.

Заступа Командира
потпоручник,
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 3/2 Ф 12, К. 139.

106.

ТЕЛЕГРАМ

(22/УП 1944 год.)
Сендер Белград Лонгиновић
Београд

Данас у девет часова одржан је у Јагодини четрдесетодневни помен стражарима СДС који су пали у борби са комунистима. Помену је присуствовао окружни начелник Путниковић са шефовима надлештава и чиновништвом, обласни командант СДС Драговић с официрима, под официрима и стражарима, породице погинулих и велики број грађанства. Чинодејствовао је архијеријски намесник Вукићевић уз асистенцију шест свештеника.

Зам. референта за пропаганду
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 6/13-1, К. 31.

107.

Рађено 29 маја 1944 године у канцеларији прест.
градске полиције у Јагодини.

Престане овом претстојништву
М и т р о в и ћ Ил. Б р а н к о
Из Јагодине, са станом у К. Кочина 10.

Па изјави:

На дан 17 априла 1944 године био сам пред вече код своје куће. У двориште су дошла два непозната ми човека у сељачком оделу, код којих нисам приметио оружје и један од њих ми рече додавајући ми један плави коверат: „ево вам ово, отворите и прочитајте". Ја сам отворио коверат и у истом сам нашао један мали позив. Прочитао сам исти и видим, да сам на месец дана мобилисан у борбу противу комуниста. Ако се не одазовем позиву и не пођем са овим лицима одмах бићу осуђен на смрт. Позив је писан на машину и вађен на пресу а моје је име написано руком.

С погледом на то, да се сваког дана дешавају убиства у вароши и околини, а немајући никаке заштите, ако се случајно не одазовем позиву, ја сам био принуђен да пођем са овим људима. Они су ми говорили да о овоме никоме ништа не говорим и да одмах са њима пођем, у противном излажем мој живот опасности.

Пошао сам одмах са овим људима пошто сам се у њиховом присуству пресвекао и узео мало хлеба. Провели су ме поред пиваре а по том путем за Мајурску воденицу. Ту смо свратили уједну шуму, где је било још Јагодинаца који су насилно мобилисани и ту доведени а неки су још пристизали.

Кад нас се је скупило око 20-25, доцкан у ноћ, дошло је шест наоружаних људи у дугим брадама, које ја не познајем, постројише нас у редове и један од њих нам рече: „Ви идете сада на Јастребац. Тамо имате да се борите противу јединог непријатеља Српског - комуниста. Ми се противу Немаца не боримо. Ако би Немци на вас пуцали ни у ком случају ви несмете на њих пуцати већ морате бегати куд који".

Повели су нас преко шуме још исте ноћи у правцу среза крушевачког и реке Мораве. Кад смо дошли до једног моста, дато нам је оружје изузев неколицини њих, који нису добили, јер га није било. Преко моста прешли смо сретно. Ишли смо како дању тако и ноћу шумом све до планине Јастребац. Ту смо придодати једном малом одреду. Командир нас је са осталим четницима распоредио на поједина места. Борили смо се са партизанима на више сектора.

Пошто су партизани разбијени и пошто нам је дошла смена од неких сељака из околних срезова, то нас је командир на дан 25 маја 1944 г. пустио кући. Казано нам је, да смо ми борбу издржали и да идемо кући. Оружје смо предали другим четницима који су нас сменили.

Ишли смо сви заједно преко среза крушевачког па низ Велику Мораву до Јагодине у коју смо стигли 28 маја 1944 г.

Пошто сам насилно мобилисан под претњом смртне казне и како сам пуштен од неодговорних кући, ја се јављам власти и желим да продужим мој посао као сваки миран и лојалан грађанин, па молим да се према мени не предузимљу никакве мере, јер одлазак у шуму није уследио по мојој вољи већ по наредби неодговорних лица.

Командира непознајем. Зову га капетаном.

То је моја реч.

Оверава по наредби
Претст. Град. полиције
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 38/1-7, К. 29 А.

108.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Пов. Бр. 300
4 јула 1944 године
ЈАГОДИНА

МИНИСТРАСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење јавне безбедности

Б Е О Г Р А Д

Предстојништво градске полиције у Јагодини актом Пов.138 од 29 јуна т. г. доставило је следеће:

„Командир одреда градске страже актом пов. бр. 61 од 27 јуна т. г. доставља:

26 јуна т. г. око 2 часа раширене су вести да су нека непозната лица узела бугарским војницима, који су смештени у Таушановића штали у Краља Александра улици 203, две до три пушке и неку војничку спрему.

Истог дана око 12 часова један вод бугарских војника похапсио је сва лица која су се у то време затекла у приватним становима или на њивама, које се налазе у близини поменуте штале.

О предњем ми је част известити начелство, с тим да су бугарске војне власти иста лица предала Фелджандармерији у Јагодини, а ова их је 28 јуна т. г. по салушању пустила, пошто су утврдили, да они нису учествовали у овој отмици оружја".

Предње се доставља с молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ЗАМ. ПОМОЋНИКА
САВЕТНИК
(потпис)

109.

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
Бр. 10639
6 јула 1944 године
ЈАГОДННА

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

У вези извештаја овога начелства бр. 10500 од 6 јулат. г. част ми је доставити извештај окружне команде СДС у Јагодини Ј.Б. бр. 1572 од 6 јула т. г. које гласи:

Командир градске страже у Јагодини са актом бр. 822 од 5 јула т. г. доставио је накнадни извештај следеће садржине:

Данас у 14,30 часова Бугари су блокирали део града између улица Доситејеве, Кнез Милетине и Краља Александра до општинске кланице и на том простору извршили претрес станова и околног терена. Приликом претреса ухваћени су и ухапшени пореД осталих још и ова лица и то:

1. Милош Гвозденовић, са станом у Кнез Милетиној улици, које му су бугарски војници одузели 58.500 динара готовог новца.

2. Радосав Нешић, са станом у Кнез Милетиној ул. бр. 8 а код њега су пронашли пушку, шљем и још неку спрему.

3. Ђорђе Лазић, избеглица.

4. Богосав Милојевић, са станом у ул. Кнез Милетиној.

Напомена: Ухапшено је још три лица из села Вољавче и то 1 из Буковча, Жика хармоникаш звани Пацко, родом из села Врановца, Јован Бабић за кога се незна одкуда је и још неки Драгомир чије се генералије не знају".

Предње ми је част доставити с молбом на надлежност.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ЗАМ.ПОМОЋНИКА
САВЕТНИК
(потпис)

(Документ исте садржине упутипа је и Команда СДС округа Моравског Команданту СДС у Београду - прим. приређивача)

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ
БР. 13312
20 септембра 1944 године
ЈАГОДННА

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за државну заштиту

БЕОГРАД

Предстојништво град. пол. у Јагодини актом бр. 4926 од 31 августа т. г. доставља:

„Командир станице град. Страже актом бр. 555 од данас преко команде одреда доставља:

Дана 30 августа т. г. око 8,30 часова на овд. пијаци немачки војници су вршили заплену рогате стоке, те су од прилике запленили на истој пијаци 7 комада говеда, од овд. сељака који су дошли са стоком на пијацу ради продаје исте.

Да ли је запљењена стока враћена сељацима, проверавањем није се могло установити пошто су сељаци којима је стока заплењена сви из околних села.

О предњем ми је част известити начелство знања ради с тим да о овоме нису обавештене немачке власти".

Предње се доставља с молбом ради знања.

ЗА ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА
ЗАМ. ПОМОЋНИКА - САВЕТНИК
(потпис)

АВИИ, Нда, Бр. Рег. 16/6-1, К. 25.

SUMMARY

THE REPORTS OF NEDI^ES AUTHORITIES IN THE DISTRICT OF MORAVA 1941 - 1944

This collection of historical sources (original reports) has a very wide documentary base. Mentioned historical sources have been created, in the time, by the all of important profiles of Nedise's authorities - civilian, police and military administration. As an direct and authentic historical source, *Reports* are presenting to us relative clear and real picture of the ordinary life, under the specific circumstances of occupation, du'ing the Second World War in this part of Serbia. The collection contains the large number of 110 varied official reports, presented by the chronological order, from the beginning of july 1941. to the second half of September 1944. Almost all of *Reports* are very detailed and full of significant facts. Apparent attention has been devoted to specific war conditions and situations related to the any kind of economic and social activities - industry, agriculture, trading, communications, traffic, school system, health service, social care, problem of refugees, as well as - to political activities, public order and security.

Although a incredible great number of varied publications, relating to the period of Second World War, since 1945. till nowdays has been published, a lot of significant events, fact! and processes remained unknown or insufficiant explained. Therefore, the scientific manner of discovering, collecting and publishing such sorts of direct historical sources are the best way and approach to the complete historical truth, without ideological premisses and prejudicial attitudes.

РЕГИСТАР ИМЕНА

А

Алексић Војислав 232
Алексић Ђорђе 99
Алексић Милош 167
Алексић Роса 290
Андрејевић Ч. Александар 90
Анђелковић Божидар 208
Анђелковић Драгољуб 171
Анђелковић Душан 246
Анђелковић Миодраг 137, 172
Антић Никола 108
Антић Радич 208
Антонијевић Животије 246
Антонијевић Милорад 66, 67
Антоновић Милан 35, 47, 57
Апостоловић Јован 156
Аранђеловић Драгољуб 135
Аранђеловић Милутин 54
Арсић Добривоје 228
Арсић Љубомир 247
Арсенијевић Раша 266
Асурџић Михајло 154
Атанацковић Ђорђе 268
Аћимовић Јефта 152
Аћимовић Милан 10, 81, 83, 87, 101, 113, 143
Аћимовић Миодраг 268

Б

Бабић Јован 294
Бабудер Цветко 54
Базовић Миливоје 152
Бајкић Божидар 164
Бакић Богомир 162
Бакић Јован 191,210
Банковић, капетан 170, 211, 232
Барбашин, учитељ 254
Благојевић Славко 240
Богдановић Ружица 196
Богићевић Коста 227
Богојевић, лекар 254
Богојевић Ђорђе 154
Богосављевић Милутин 264
Богосављевић Тихомир 133
Божиновић Коста 152
Божић Мирко 193
Божовић Сава 172
Борисављевић Животије 263
Боровац Татомир 216
Босић Ивко 114
Брадаш, учитељ 235
Брадош Милета 154
Брајовић Тома 137
Бранисављевић М. Миодраг 98
Бранисављевић Радомир 98
Бранковић, учитељ 235
Бранковић Драгољуб 215, 267
Бранковић Душан 204
Бранковић Светомир 267
Бранковић Софија 267
Бранковић Чеда 209
Буцић Милан 168

В

Варавеса Илија, руски избеглица 243
Варагић Велизар 136, 150
Васиљевић Милосав 83
Васиљевић Павле 160
Васић Василије 248
Васић Жарко 255
Васић Марко 66
Велимировић Богомир 232
Величковић Јосиф 152
Величковић Момчило 268
Веселиновић, министар 273, 275
Весковић Ђорђе, шк. надзорник 135, 145, 151, 254
Видић Милутин 90
Видић, капетан ЈВО 281
Вилиповић Младен 262
Витић Нада 290
Владисављевић Јован 247
Војиновић Бошко 238

Војиновић Живота 224
Вранешевић Бранислав 155
Вујић Богомир 54
Вујичић Раде 256
Вукићевић, арх. намесник 291
Вукићевић Драгутин 156
Вукићевић Петар 146
Вукићевић Радован 190
Вуковић Јован 25
Вуковић Сава 92
Вукомановић Светозар 262
Вукчевић Миљко 210
Вулековић, учител. 235
Вулић Раде 256
Вучковић Богоје 189
Вучковић Десимир 229
Вучковић Младен 92, 93

Г

Газибарић Георгије 244
Гајић, реон. економ 247
Гајић Предраг, 248
Гајић Рад., фин. референт 262
Гајић Светислав 179
Гардаш Никола 265
Гвозденовић Милош 294
Гвоздић Светозар 286
Главичић Прокопије 199
Главичић Р. Милан 115
Глигоријевић Драгомир 264
Глигоријевић Љуба 172
Гојковић Тодор 248
Голубовић Анђелија 264
Голубовић Владимир 246
Голубовић, држ. тужилац 157
Голубовић Мирослав 244, 247
Голубовић, учител, 234
Голубовић Чедомир 265
Гордић, чет. војвода 88
Горошевић Јована Наум 82
Горуновић Богомир 171
Гостовић Јован 54
Градојевић Михајло 117
Граоље Тома 251
Грил, ком. стан. СДПС у Свилајнцу 281
Грујић Ј. Милан 240
Грујић Милета 156
Грујић Радосав 266
Грујић Светомир 99, 156
Грујичић Воја 156
Губеринић Михаило 25

Д

Дамњановић Живка 45
Деверџић Александар 268
Дедовић Душан 246
ДеСанка из Д. Видова 238
Деспотовић Драгољуб 152
Деспот Стефан Високи 208
Дивјановић Јовић, порезник 262
Димитријевић Иван 267
Димитријевић Милија 170, 210
Димитријевић Милутин 217
Димитријевић Стаменко 252
Динић, учитељ 254
Динић Александар 236
Динић Живота 208
Динић Михајло 152
Дирак Никола 22
Дирак Тодор 22
Добросављевић Тихомир, чин. Среског суда 172
Добросављевић, министар 172
Докић Ђура, генерал 82
Доновaн, пуковник 83
Доседијев Лав, свештеник 234
Доцић Радосав 162
Дошкић Јаков 237
Драговић, обл. командир СДС 291
Драшковић Даница 290
Дробњак Драгољуб, учитељ из Дубраве 247
Дулић Милутин 208
Думитровић Богдан 233
Душан Н., поручник 227, 233
Додер С., учитељ у Д. Мутници 247

Ђ

Ђековић Мирко 155
Ђока Ибрахим 225
Ђокић Димитрије 164
Ђокић Драгомир 285
Ђокић Ђорђе 154
Ђокић Милутин 139, 140, 209
Ђокић Сима 193
Ђокић Станимир 132, 136, 150, 151, 153
Ђокић Стојадин 286
Ђокић, учитељ 254
Ђокић, шеф за пропаганду 193
Ђорђевић Божидар 190
Ђорђевић Боривоје 99
Ђорђевић Борисав 246
Ђорђевић Бранка 154

Ђорђевић Владимир 259
Ђорђевић Воја 83
Ђорђевић Груја 259
Ђорђевић Душан 256
Ђорђевић Живојин 162
Ђорђевић Јтука 222
Ђорђевић Миодраг 246
Ђорђевић Момчило 154, 246
Ђорђевић Никола 82
Ђорђевић Тома 47
Ђурђевић Ђурђе 54
Ђурђевић Живојин 227
Ђурђевић Милева 54
Ђурђевић Радован 255
Ђурић Бора 208
Ђурић Даница 223
Ђурић Милан 288
Ђурић Милорад 248
Ђурић Миодраг 59, 137
Ђурић Трифун 19, 20,32
Ђуричић Бошко 44, 45, 54, 58, 75, 85, 96
Ђуричић Јаша 44, 54
Ђуричић Славка 25
Ђуричић Станоје 177
Ђуричић Цанка 54
Ђуричковић Радмила 274
Ђуровић Маниша 137
Ђурчић Милован 157

Е

Ерцег Владимир 240

Ж

Жарић Божидар 24
Жеравчић Предраг 37, 49, 59
Живановић Благоје 217
Живановић Бранислав 248
Живановић Живојин 265
Живановић Љубисав 192
Живановић Младен 145
Живановић Никола 229
Живановић Светомир, учитељ 249
Живковић Антоније 98
Живковић Владимир 246
Живковић Живојин 152
Живковић Милица 98
Живковић Најдан 216
Живковић Радисав 156
Живковић Р. Светолик 90
Живојиновић Божидар 185, 186
Животић Александар 162
Жика зв. Пацко, хармоникаш 294
Жикић Драгомир 199, 200
Жикић Сретен 244
Жунић Миладин 44, 75
Жупанчић Јосип 247

З

Заковић, учитељ 234
Замуровић Милан 173
Зарић-Миљковић Иван 190
Здравковић Душан 255
Здравковић Ђорђе 164
Здравковић Живота 152
Здравковић П., предст. град. полиције 290
Зорка из Винораче, 22

И

Иванић Вук 137
Иванић Драгица 264
Иванић Магдалена 244
Иванић Стојан 264
Иванић Цицелија 264
Ивановић Драгољуб 187
Ивановић Драгомир 251
Ивановић Живан 236
Ивановић Јаков, просветни референт 152, 156, 246
Ивановић Момчило 268
Ивковић Нићифор 244
Игњатовић Ђорђе 208
Игњатовић Милорад 193
Илијев, буг. капетан 140
Илић Бранко 246
Илић Велисав 252
Илић Драгутин 240
Илић Душан 247
Илић Ђорђе 218
Илић Живан 238
Илић Живојин 241
Илић Иван 244
Илић Јован 283
Илић Коста 208
Илић Лазар 288
Илић Милан 172, 247
Илић Младен 243
Илић Радосав 65, 67
Илић Ратомир 214
Инголић Антон 247
Иричанин Миладин 154

Иричанин Милан 246
Иштвановић Борисав 268

J

Јаковљевић Светозар 251
Јакшић Зора 248
Јанићијевић Станоје 146
Јанковић Војин 216
Јанковић Д. Радивоје 98
Јанковић М. Сава 180
Јанковић Новица 22
Јевремовић Гаврило 189
Јеврић Милош 208
Јевтић Животије 268, 269
Јевтић Милисав 208
Јевтић Ч. Станоје 89
Јелић Божидар 54
Јелић Драгомир 216
Јелић Милутин 171, 209
Јеличић Васа, поручник 281, 282
Јеремић Животије 54
Јеремић Милан 54
Јерковић Богдан 150
Јешић Миодраг 171
Јовановић А. Жив. 20
Јовановић Александар 150
Јовановић Божа 154
Јовановић Видојко 209
Јовановић Војислав 191
Јовановић Давид 160
Јовановић Димко 139
Јовановић Д. Живојин 140
Јовановић Драгомир 208
Јовановић Драгољуб 269
Јовановић Душан 251
Јовановић Живко 208
Јовановић Јован 208
Јовановић ЈБубомир 245
Јовановић Милан 191, 248
Јовановић Милисав 150
Јовановић Милоје 242
Јовановић Милосава Живојин 82
Јовановић Миодраг 134, 248
Јовановић Н. Љубиша 98
Јовановић Светозар 24
Јовановић Славко 268
Јовановић Спасоје 247
Јовановић Страхиња 246
Јовановић Чедомир 99, 100
Јовичић Милан 208
Јовичић Милош 171
Јовичић Миодраг 247
Јовичић Спасоје 172
Јонић, министар 172
Јончић Александар 262
Јордановић, писар 26
Јосифовић Драгић 152
Јохансен Јохан 137
Јоцић Милоје 260
Јуришић Богољуб 156

K

Кадић Никола 247
Калиновић Надежда 248
Кандић Хранислав 136, 150
Катић М. Момчило 54
Каштер Илија 137
Кесеровић, чет. мајор 200
Кил, шеф Фелджардармерије у Јагодини 161
Кликовац Светолик 235
Ковачевић Илија 54
Којадиновић Сава 170, 210
Колев, буг. мајор 144
Комарек Вељко 246
Комјагин Тодор 190
Константиновић Ђорђе, 138
Константиновић, судија 234
Кортус Душица 248
Коруновић Момир 208
Костић Александар 172
Костић Борисав 288
Костић Живка 253
Костић Јанаћко 246
Костић Коста 268
Костић Љубица 102
Костић Милан 19
Костић Миодраг 253
Костић Мирко 83
Кочовић Драгица 137
Крстић Методије 164
Крстић Стеван 247
Крстић Чедомир 246
Кузмановић Грујица 171, 208
Кусовац, пуковник 249

Л

ЈТабан Божин 156
ЈТазаревић Божидар 245
Лазаревић Илија 264
Лазаревић Милутин 171

ЈТазаревић Петар 137
ЈТазаревић Сава 150
ЈТазић Недељко 171
Лазић Ђорђе 294
Лазић, сресни начелник 96
Лазовић Милован 153
Лазовић, учитељ 235
Лалић Миле 216
Левачки Никола 91, 212
Лукић Бора 44

Љ

Љубисављевић Живадин 90, 162, 163
Љубисављевић Живојин 100

М

Магашић Лудвиг 195
Максимовић Василије 197
Максимовић Драгиша 197
Максимовић Драгомир 196, 197, 261
Максимовић Катарина 197
Максимовић Љубиша из Парцана 197, 241
Максимовић, судија из Рековца 136
Максимовић Т. Милан 98
Манић Бранко 209
Манић Љубомир, свештеник из Вел. Пчелице 247, 262
Манојловић Манојло 236
Манојловић Милорад 55
Маринковић Лазар 189
Мариновић Марин, адвокат 269
Марић Ј. Душан 173
Марисављевић, пом. секретар 27
Марковић Богдан 267
Марковић Божидар 153, 171
Марковић Бранко 160
Марковић Велисав 138
Марковић Драгомир, учитељ 231
Марковић Душан 150. 154, 268
Марковић Илија 247
Марковић, лекар 235
Марковић Марко 247
Марковић М. Борисав 265
Марковић Петар из Беочића 157
Марковић Петар, пољ. референт 247, 254
Марковић Станислав 152
Марковић Тихомир 97
Марковић Тодосије 264
Марченко Јован 154, 262
Матић Димитрије 223
Матић М. Бранко 98
Матић Милош 156
Матић Момир 261
Матић Сретен 185, 186
Маширевић Александар 262
Мегић Јања 265
Медић Круна 236
Месић, сресни начелник и дир. фабрике „Клефиш" 20, 31
Мидић Мирко 190
Мијајловић Милен 171
Мијовић Александар 281
Микановић Радосав 251
Миладиновић Вукадин 223
Миладиновић Вуле 243
Миладиновић Обрен 189
Миладиновић Радомир 255
Миланка из Винораче 22
Милановић Витко 215
Милановић Влада 172
Милановић Радомир, шеф Пореске управе 135, 171
Милановић Стојан 210
Милановић, учитељ 254
Миленковић Драгомир 150
Миленковић Драгослав-Госа 190
Миленковић Милан 246
Миленковић Милосав 246
Миленковић Радосав 245
Миленковић Реља 247
Миленковић Сретен 190
Миленовић Александар 98
Милетић Витомир 142
Милетић Драгомир 138
Милетић Душан 209, 265
Милетић Милован 265
Милетић Милорад 233
Милетић М. Крстана 227
Милетић Радојко 142
Милетић Стојадин 138
Миливојевић Милан 208
Милић Благоје, коњ. капетан I класе СДПС 90, 155
Милић Влада 181
Милић Живана 228
Милић Малика 37
Милић Малина, наст. из Шуљковца 37, 59
Милић Милица 228
Милић Стеван 268
Милићевић Александар 171

Милићевић Ђока 156
Милићевић Павле 247
Миловановић А. Предраг 90
Миловановић Бора 162
Миловановић Влада 261
Миловановић Милан из Плажана 243
Миловановић Милан, порезник 171
Миловановић Милован 152
Миловановић М. Стојан 108
Миловановић Радосав 262, 263
Миловановић Светислав 223
Миловановић Станија 266
Миловић Новица 135
Милојевић Благоје 227
Милојевић Богосав 294
Милојевић Божидар 251
Милојевић Бранимир 246
Милојевић В. Војин 236
Милојевић Драгутин 191
Милојевић Живота 191
Милојевић Ј. Милован 140
Милојевић Милан 251
Милојевић Михајло 22
Милојевић Новица 247
Милојковић Будимир 288
Милојковић Вукадин 208
Милојковић Драгомир 269
Милојковић Првослав 214, 218
Милојковић, шум. референт 235
Милорадовић Светомир 218
Милосављевић Живота 252
Милосављевић Миленко 249
Милосављевић Милосав 213
Милосављевић Милош из Витежева 225
Милосављевић Милош из Дворице 259
Милосављевић Михајло 261
Милосављевић Младен 227
Милосављевић Момир 222
Милосављевић, пензионер 254
Милосављевић Светомир 189
Милосављевић Сретен 178
Милосављевић Станко 210
Милошевић Александар 137
Милошевић Вучко 238
Милошевић Данило 237
Милошевић Душан 288
Милошевић Живојин 229
Милошевић Живота 217
Милошевић Милева 251
Милошевић Мирко 280
Милошевић Сава 246
Милошевић Сојка 290
Милошевић Цветко 229
Милошевић, четнички наредник 189
Милутиновић Герасим 150 .
Милутиновић Милован 215
Милутиновић Милојко 256
Милутиновић Миодраг 136
Милутиновић Слободан 254
Миљковић Бошко 251
Мимовић М. Новица 92, 93
Минић Максим 151
Мирић Миодраг 166
Митић Живка 155
Митић Станимир 192
Митић Стојадин 155
Митровић Бошко 191
Митровић Бранко 152, 292
Митровић Милан 268
Митровић Чедомир 154
Митровић, пом. окр. нач. 176
Михаиловић Драгиша 246
Михаиловић Дража, командант ЈВО 162, 163, 167, 169, 170, 189, 194, 198, 199, 200, 210, 212, 229, 233, 235, 240, 252, 253, 256, 265
Михаиловић Радосав 167
Михајловић Блашко 91, 133, 157, 159, 189
Михајловић Властимир 197
Михајловић Драгослав-Фишер 54
Михајловић зв. Була, капетан, командант Темнићског четн. одреда 199
Михајловић Марија 290
Михајловић С. Јоца, четнички мајор 90, 276
Михалек Мата из Параћина 232
Мишић Димитрије, дир. Гимназије у Јагодини 152, 156, 246
Мишић Милија 251
Мишић Милосав 169, 210
Мишковић ЈТазар 256
Младеновић Животије 236
Младеновић Мутимир 215
Младеновић Станимир 232
Момировић Ратко 187
Мрковић Драгомир, свештеник из Течића 137

Н

Наумовић Милорад 137
Недељковић Димитрије 259

Недељковић Милашин 227
Недић Милан 9, 10, 83, 84, 93, 94, 95, 142, 219
Недок Светозар 209
Нелић Радисав 247
Нешић Драги 262
Нешић Јованка 244
Нешић Радосав 294
Нешић Србољуб 240
Нешић Ч. Љубиша 247
Никетић, учитељ 254
Никодијевић Живко 288
Николић Адам 155
Николић Војимир 217
Николић Димитрије 247
Николић Драгутин 285
Николић Ђ. Никола 255
Николић Живојин 138
Николић Милан из Свилајнца 210
Николић Милан, учитељ 156
Николић Милутин-Куша 189, 190, 200, 212
Николић Петар 142
Николић П. Милорад 89
Николић Радован 152
Николић Радомир 121
Николић Р. Јован 228
Николић Станоје 233
Николичан Александар 209
Никчевић Пера 240
Ницић Јован 47
Новаковић Александар, протојереј 171, 209
Новаковић М. Радосав и Драгиња 261

О

Обрадовић Василије 175
Обрадовић Даница 258
Обрадовић Радосав 248
Обрадовић Рафајло 99
Огњановић Недељко 54
Орловић Светислав 154, 246
Орман Сава, учитељ 152
Оскар Реди, професор 152
Остојић Живојин 133

П

Павле Ливац 108
Павловић Александар 253
Павловић Властимир, старешина Среског суда 135, 146
Павловић Добривоје 169
Павловић Драгослав 265
Павловић Јован 216
Павловић Милорад, дир. уч. школе 152
Павловић Михаило 244
Павловић Предраг 190
Павловић, стар. Суда 254
Пажин Урош 48, 57
Пандуровић Драгослав 139, 140
Панић Бора 199
Панић Живојин 152
Панић Милосав 248
Пантић Арсенијевић Милан 190
Пантић Владимир 150, 151, 152
Пантић, власник кафане 174
Пантић Десанка 267
Пантић Драгољуб 208
Пантић Јован 187
Пантић Крстивоје 190
Пантић Милан 224
Пантић Миодраг из Језера 105, 233
Пантић Милорад 54, 105
Пантић Радисав 262
Парфјанов Игор 171
Пауљевић Стојан 209
Паунић Милана, учитељица 268
Пауновић Борисав 251
Пауновић Војислав 187
Пауновић Милош 268
Пауновић Страхиња 217
Пашић Душан 217
Пејовић Бранислав 208
Пекезовић, сресни начелник 115
Пекић Александар 266
Пеливановић Анта 208
Пеливановић Антоније 232
Пеливановић Душан 232
Пе(н)кчић Живота, старешина Среског суда 153, 235, 262
Перић Милош 154
Перић, шеф пропаганде 133
Перишић М. Александар 90
Персида из Сењског Рудника 225
Петар 11 194
Петковић Миодраг 266
Петровић Богомир 95
Петровић Бора 44, 45, 98
Петровић Борисав 246
Петровић Бранко 151, 156
Петровић Велимир 153, 154
Петровић Војислав 191

Петровић Гвозден 35, 48, 57, 268
Петровић Драгиша 222
Петровић Драгољуб 65, 66, 67
Петровић Живорад 246
Петровић Живота 142, 154
Петровић, лекар 135, 254
Петровић Милан 281
Петровић Милорад 166
Петровић Милош 267
Петровић Михаило, зам. држ. тужиоца 171
Петровић Михаило, судија Среског суда 153
Петровић Михајло, ветеринар из Варварина 135, 246
Петровић М. Петар 98
Петровић Нешко 66
Петровић Радисав 154
Петровић Р. Живота 225
Петровић Станимир 217
Петровић Станко 22
Петровић Стеван 223
Петровић Стојадин 65, 67
Петровић Т. Борисав 65
Петровић У. Животије 190
Петровић Чедомир 65, 67
Петровић Чедомир из Кушиљева 265
Пећанац Коста 89
Петковић Вукашин 162, 167, 169, 170, 194, 196, 201, 204, 210, 216, 218, 222, 223, 225, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 237, 245, 252, 253, 258, 259, 266, 267, 276, 280
Петковић Мирослав 162
Петковић Радомир 162, 163
Пешић, реонски економ 247
Полетика В. Виталиј 54
Попадић Душан 247
Попић Станко 232
Поповић Борисав 154, 162
Поповић Бранислав 208
Поповић Душан 152
Поповић Живојин 191
Поповић из Ратковића 44
Поповић Јелена 281
Поповић Милан 256
Поповић Мирко 137
Поповић Михајло 162
Поповић Младена 256
Поповић, наредник 223
Поповић Павле, сремски пољ. референт 235, 254, 269
Поповић Радивоје 246
Поповић Сава 195
Поповић Светозар 232
Пренковић, учитељ 254
Прокић Душан 246
Прокић Стева 248
Прпа Блажо 157
Пустотник Иван 289
Путниковић, окружни начелник 291
Пушић Кузман 189, 190

Р

Радивојевић Доситеј 187
Радивојевић Душан 152, 191
Радивојевић Љубомир, свештеник 269
Радисављевић Радојко 228
Радовановић Божидар 210
Радовановић Мирко 231
Радовановић Сава 247
Радовановић Стева, генерал 53, 55
Радовић Ђока 171
Радовић Јован 171
Радовић ЈТука 280
Радојевић Радисав 136
Радојковић Веселин 246
Радојковић-Милисављевић Милисав 266
Радосављевић Градимир 154
Радосављевић Живојин 268
Радуловић Величко 247
Радовановић М. Радован 198
Радовановић Светозар 227
Радовић Шоле 247
Рајић Петар 90
Рајковић Манојло 229
Рајковић Никола 65, 67
Рајковић Чедомир 216
Ракић Бојислав 247
Ракић Огњан, свештеник 269
Ракић Милосав 215
Ракић Радомир 233
Раковац Станимир 152
Ранковић Милан 238
Ранковић Светислав 28
Рашковић Жика 171
Ресавац Брана 268
Ристић ЈТазар 193
Ристић Миодраг 280
Ристић Мирко 285
Ристић Радисав 204

Ристић Света 262
Ристић Тихомир 265
Ристовић Десимир 156
Рогулић Бранко 128
Ртањски Радомир 53

С

Савић Милосав 108
Саздановић Р. Радивоје 250
Самарџија Боривоје 115
Саратлић Драгутин 281
Саратлић Милосија 281
Сврзић Миодраг 269
Секулић Наталија 59
Секулић Павлимир 152
Секулић С. Ч. 66
Селимир Н., присталица ДМ 281
Сенић Душан 160
Сибиновић Ратомир 247
Сибиновић Стојадин 251
Симић Душан 268
Симић Миленко 248
Симић Милош 224
Симић Миодраг 247
Симић М. Никола 65, 67
Симић Петар 156
Симић Радмила 290
Симић Сава 217
Симић Светислав 217
Симић Сима 196
Симовић, генерал 83
Симовић Тодор 290
Симоновић Радосав 66
Синђелић Стеван 95
Славковић Милосав 247
Славковић Радомир 288
Слепчевић Милан 165
Смиљанић Живко 152
Смиљанић Мирко, капетан 282
Смиљковић Живојин 251
Соколовић Бранислав 190
Спасић, реонски економ 247
Срећковић Најдан 244
Срећковић, референт 235
Срндаковић, мајстор фаб. стакла 208
Стајић Миладин 190
Стаменковић Витомир 243
Стаменковић Радисав 265
Станисављевић Милан 172
Станисављевић Михаило 287
Станишић Бранко 54, 262
Станковић Драгиша 155
Станковић Душан 154, 262, 269
Станковић, мајор СДПС 188, 194, 195
Станковић Милан 156
Станковић, судија 235
Станојевић Драгутин 138
Станојевић Живојин 179
Станојевић Никола 169
Станојевић Станоје 255
Стародопков др Гаврило 256
Стевановић Иван 151, 209
Стевановић Борисав 194, 195
Стевановић Крстивоје 167
Стевановић, сресски начелник 234, 254
Стејић Милан 259
Степановић Вукадин 286
Степановић Драгослав 247
Стефановић, ађутант 194
Стефановић Војислав 290
Стефановић, капетан 193
Стефановић Милан 266
Стефановић Михајло 263
Стефановић Павле 281
Стефановић Параскева 266
Стефановић, поднаредник 291
Стефановић Предраг 247
Стефановић Ратко 231
Стојановић Александар 167
Стојановић Војислав 290
Стојановић Данило 219, 284, 286
Стојановић Ђурђе 65, 67
Стојановић Милан 247
Стојановић Миливоје 137, 246
Стојановић Милутин 115
Стојановић Миодраг 286
Стојановић Михајло 156
Стојановић Младен 286
Стојановић М. Стојан 65, 67
Стојановић Т. Милутин 90
Стојиљковић Радосав 208
Стојић Миљко 282
Стојковић Живојин 24, 281
Стошић Трифун 83
Страиновић Јаша 265
Сукијасевић Арам 22
Сурдуковић Мијајло 218

Т

Таврић Драгиша 246
Тадић, поручник 218
Танасијевић Зорка 59
Танасковић Драгутин 223
Тасић, апотекар 254
Тасић Јанаћко, трговац 269
Теодорски Пантелија 246
Теодосић Душан 137
Терзић Десимир 288
Тито 202
Тодоровић Васа 247
Тодоровић,ветеринар 254
Тодоровић Мара 268
Тодоровић Сима 244
Тодоровић Тома 246
Тодоровић Чедомир 247
Тојић Десимир 173, 174
Томашевић Сава 246
Томић Бранко 164
Томић Дамјан 164
Томић Милорад 227
Томић Михаило 268
Тонић Лазар, професор 152, 246
Топаловић Живко 248
Топаловић Милица 249
Тошић Бранислав, суд. приправник 155, 208
Тошић Драгомир 281
Траиловић Светислав 102
Трајковић Божидар 146
'Грајковић Станимир 242
Трајковић Стојан 171, 269
Трандафиловић, геометар 254
Трифуновић С. Аврам 98
Тројић Бранислав 137

Ћ

Ћирић ЈБубомир 268
Ћирић Милан 251
Ћирић Слободан 208
Ћосић Сава 244
Ћупић Петар 229
Ћурчић Милан, судија 269

У

Узелац Мића 156
Умљеновић Тодор 281
Урошевић Драги 152

Ф

Филиповић Момир 90
Филиповић Светомир 135, 146
Филиповић, учитељ, 254

Ц

Цветковић Душан 208
Цветковић Милан 155, 181
Цветковић Обрен 47, 57
Цветковић Светомир 248
Цветковић, сресни начелник 115

Ч

Чавдаревић Младен 164
Чанак Т. Жарко 90
Чапцел Александар 98
Чобановић Петар 265
Човичковић Михајло 156
Чулић Богдан 246

Џ

Џиковска Милена 267

Ш

Шеваљевић Стеван 172
Шрајбер, нем. подофицир 228
Штарк Ана, 192
Шћепановић Милутин 247, 248
Шћепановић Станиша 248
Шустер, виши ратни саветник 14
Шутић Војислав 231

|ТОПОГРАФСКИ РЕГИСТАР

А

Александровац 223
Алексиначки срез 168
Америка 83
Арачићево (Ланиште) 28, 74

Б

Багрдан 22, 27, 28, 29, 33, 38, 46, 56, 59, 96, 106, 124, 222, 262, 281, 282
Балајнац 135, 171, 247, 254, 266
Банат 11, 33, 46, 56
Баре, рудник 45, 93, 135, 218, 285
Батинац 142, 160, 189, 218, 247, 268, 277
Бачина 104, 118, 154, 199, 228, 246, 250, 262
Бела Река 215
Белица 38, 137, 156
Белица, река 86, 110
Беличка општина 47
Белички срез 9, 21, 23, 27, 30, 33, 36, 37, 43, 45, 46, 52, 53, 55, 56, 72, 73, 74, 79, 80, 85, 88, 89, 90, 96, 97, 99, 102, 104, 108, 115, 116, 118, 119, 120, 122, 129, 132, 137, 139, 144, 147, 160, 168, 169, 185, 189, 190, 191, 200, 201, 202, 213, 215, 217, 227, 228, 237, 239, 244, 253, 258, 259, 265, 266, 268, 281, 282, 285, 286, 288
Белушић 124, 128, 150, 154, 199, 229, 230, 249
Бељајка 93, 135, 193, 204, 237, 244, 247, 254
Бељајачка општина 215
Београд 11, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 32, 37, 45, 52, 53, 54, 56, 60, 64, 66, 71, 77, 79, 80, 81, 83, 85, 87, 92, 94, 97, 101, 105, 108, 110, 113, 122, 132, 133, 139, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 150, 153, 157, 159, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 175, 177, 185, 186, 187, 188, 194, 198, 201, 204, 205, 207, 208, 209, 214, 215, 219, 221, 222, 226, 229, 231, 235, 239, 240, 242, 246, 249, 250, 252, 255, 258, 260, 264, 266, 267, 273, 274, 275, 276, 278, 280, 283, 284, 288, 289, 293, 294, 295
Београдски округ 279
Беочић 28, 156, 157, 228
Бешњаја 267
Бигреница 216, 233, 265, 268, 286
Бобово 82, 175, 223, 229, 243, 244, 245, 252, 253. 255. 256, 259, 261. 264. 265, 267
Бобовска општина 258, 259, 260
Богава 93, 135, 222, 230
Богавска општина 245
Бољевац 280
Бор 223, 228, 255
Бошњане 154, 165, 189, 216, 232, 236, 246, 247, 254
Бресјанска општина 216
Бресје 175, 224, 227, 229, 243, 244, 252, 257, 258, 259
Брестово 93, 135, 230, 244, 266
Бугарска 9, 141
Буковац 92, 208, 232
Буковачка општина 228
Буковче 22, 29, 36, 59, 160, 185, 186, 246, 262, 263, 286, 294
Буљане 108, 208, 217, 222, 232, 247, 259
Бунар 104, 189, 190, 229, 233
Бунарска општина 47, 57
Бунарска школа 49, 59
Бусиловац 169, 247, 208, 258, 288
Бусор 187, 195

В

Ваљево 11
Ваљевски округ 279
Варварин 9, 44, 90, 91, 114, 118, 121, 122, 124, 131, 146, 152, 153, 154, 160,

172, 200, 234, 236, 246, 247, 250, 262, 278
Вареш 54
Велес 26, 140
Велика Плана 196
Велики Поповић 93, 104, 135, 146, 177, 191, 193, 210, 211, 217, 218, 224, 230, 232, 237, 238
Видово Горње 165, 208, 217
Видово Доње 165, 180, 191,238, 248,265, 277, 285, 286
Винорача 22, 38, 160, 165, 246, 261
Вирине 215, 231, 247, 268
Витановачка општина 215
Витанце 92, 135, 145, 171, 204, 208, 216. 230, 247, 254
Витежево 82, 110, 162, 175, 188, 191,223, 224, 225, 232, 243, 257
Витежевска општина 214
Владивосток 54
Власотинце 115
Влашка 164
Војводина 33, 46, 56
Војиштанска општина 214
Војска 166, 175, 215, 245, 258
Вољавче 160, 165, 243, 246, 294
Врановац 118, 227, 281, 294
Врлане 142, 215, 218, 225, 253
Врланска општина 215
Врњачка Бања 9, 82, 90, 115

Г

Гиље 86, 124, 173
Главиначка општина 47
Главица 105, 165, 180, 247
Главинци 190
Гладна 204, 217, 234
Глоговац 22, 38, 59, 90, 126, 189, 237
Глоговачка школа 49, 59
Гложане 142, 187, 222, 229, 233, 245, 252, 256
Годомин 12
Горњак 82, 102, 105
' Горњомутничка општина 135
Грабовац 142, 243, 245, 265
Грабовачка општина 210
Грабовица 93, 135, 170, 204, 210, 211, 216, 232, 236, 237, 264
Грабово 98
Грза; река 106, 125

Д

Давидовац 165, 180, 189, 232, 265
Дворица 259
Двориште 135, 211
Деоница 37, 58, 59, 160, 165, 244, 268, 281
Деоничка општина 47, 96
Деоничка школа 49
Деспотовац 9, 55, 90, 91, 92, 93, 105, 106, 121, 122, 124, 125, 129, 135, 146, 151, 155, 160, 194, 201, 208, 247, 254, 266, 281, 282, 286
Деспотовац, село 204, 215
Деспотовачки срез 9, 34, 44, 45, 55, 91, 92, 105, 109. 116, 118, 121, 122, 132, 135, 151, 169, 170, 171, 177, 189, 193, 200, 204, 208, 209, 213, 215, 216, 217, 218, 224, 225, 228, 229, 230, 231, 232, 236, 237, 238, 243, 244, 245, 247, 253, 254, 255, 256, 264, 265, 266, 282, 288
Добричево, пољ. добро 109, 119, 244
Доброселица 227
Доњомутничка општина 66, 67
Доњоштипљанска општина 96
Драгово 154, 225
Драгоцвет 40, 51, 62, 124, 156, 160, 165
Драгоцвечка општина 47, 266
Драгошевац 22, 25, 27, 28, 95, 108, 156, 168
Драгошевачка школа 49
Дражмировац 124, 125, 142, 171,216,232, 247, 252
Дренова 199
Дреновац 123, 151, 165, 169, 248. 288
Дреновачка општина 155
Дубич 223
Дубљанска општина 198
Дубље 142, 187, 188, 204, 216, 217, 233, 240, 252, 253, 256, 261, 264, 267
Дубница 82. 110, 224, 228, 245
Дубока 38, 237, 240
Дубочка школа 49
Дубрава 247
Дулане 58, 234, 262

Ђ

Ђунис 168
Ђурђево брдо 147
Ђуринац 224. 228. 232, 233

Е

Енглеска 83

Ж

Жабаре 196, 267
Жидиље 45, 93, 135, 216, 255
Жупањевац 137, 227, 247
Жупањевачка река 120, 121

З

Забрега 208, 217, 248
Забрежје 223
Забрешка општина 134
Зајечар 9, 106, 123, 125, 144
Зајечарски округ 13, 89, 159, 279, 280
Залаговац 118, 205, 250, 251, 269
Златово 214, 232, 237
Зрењанин 11

И

Иванковац 165, 268
Иванковачка општина 217
Ивковачки Прњавор 96
Ивковић, манастир 96
Извор 98, 151, 165, 224, 248, 267
Избеница 152, 262, 264
Исаково 104, 165, 218, 224, 268
Италија 9

J

Јаворац 289
Јагодина 9, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29,30,31,32,33,36,40,42,43,44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 61, 63, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 90. 91, 92, 94, 96, 97, 99, 100, 101, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 117, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 131, 132, 133, 136, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 153, 156, 157, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 169, 172, 173, 175, 185, 186, 188, 189, 190, 192, 194, 196, 198, 199, 200, 202, 204, 207, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 217, 220, 222, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 235, 236, 237, 238, 239, 241, 242, 243, 246, 248, 249, 251, 252, 256, 258, 260, 263, 265, 266, 267, 273, 274, 275, 276, 280, 281, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 294, 295
Јасеново 142, 175, 195, 205, 217, 223, 227, 232, 233, 234, 235, 237, 240, 245, 255, 258
Јастребац 289, 292
Језеро 105, 135, 204, 233, 245, 247, 253, 265
Језерска општина 214, 225
Јеловац 45, 93, 135, 189, 204, 210, 215
Јовац 22, 37, 44, 49, 59, 137, 147, 215, 246
Јовачка општина 47, 57, 138
Јовачка школа 49
Јошанички Прњавор 28
Југославија 83, 84, 95
Јухор, планина 44, 45, 96, 199, 286

К

Кавадар 229, 247, 291
Каленић, манастир 90, 97
Каленовац 36, 96
Калудра 189, 247
Катун Горњи 149, 152, 153, 228, 233, 234, 246
Катун Доњи 152, 229, 234, 254
Кладово 9
Клачевица 171, 289
Копривничка општина 55
Корман 144
Косовскомитровачки округ 279
Кочино село 38, 60, 215, 267
Кочиноселска школа 49
Крагујевац 11, 40, 51, 58, 62, 120, 130, 141, 282, 285
Крагујевачки округ 279
Крагујевачки срез 267, 282
Краљевачки округ 279
Краљево 9
Кривовирске појате 98
Крежбеначки поток 103
Крежбинац 165, 209
Крупаја 256
Крушар 97, 213, 236, 256
Крушевац 9, 34, 120, 123, 250, 251, 283
Крушевачки округ 13, 159, 192, 204, 205, 279, 292
Крушевица Велика 150, 247
Крушевица Мала 199, 248, 249

Крчин Доњи 149, 154, 199, 250
Купиновац 187, 191, 195, 224, 228, 244, 258
Купиновачка општина 222, 265
Кушиљево 82, 98, 162, 188, 194, 195, 205, 217, 223, 225, 236, 242, 251, 257, 265, 275
Л

Лазаревац 261
JТаништанска школа 49
Ланиште 38, 185, 186, 263
Лапово 124, 144, 162, 195, 196, 266
Лапски срез 190
Лебина 108, 171, 208, 248
Левачки срез 9, 44, 52, 73, 90, 116, 118, 119, 121, 122, 129, 132, 145, 150, 154, 189, 191, 215, 222, 223, 225, 227, 229, 230, 233, 239, 247, 249, 254, 266, 267, 291
Лесковац, 9
Лесковачки округ 13, 279
Лешје 64, 65, 66, 67, 165
Липовица 135, 215, 264
Ловачка општина 57
Ловци 38, 50, 60, 102, 137, 156, 169, 288
Лозовик 156
Ломница 135, 211, 228, 256, 266
Лондон 199, 224, 273
Лоћика 40, 51, 54, 90, 97, 137, 156, 262
Лоћичка општина 55
Лоћичка школа 49
Лугомир 40, 51, 173
Лукар 22, 29
Луковица 166, 167, 195, 229, 243, 244, 245, 261

Луковичка општина 218, 223

М

Мађарска 9
Мајур 147, 160, 165, 268
Мајурска школа 49
Мали Поповић 22, 29, 246
Малопоповићка школа 49, 59
Манасија, манастир 208, 265
Мараново 227, 250
Марковац 78, 124, 125, 162, 165, 166
Маскаре 154, 234, 246, 254
Мачевац 217, 227, 240, 257
- Мачевачка општина 215
Медвеђа 93, 125, 135, 146, 169, 172, 191, 192, 210, 217, 230, 245, 247
Медвеђска општина 211, 236, 237
Медојевац 96
Медојевачка школа 49
Међуреч 190
Мијатовац 59, 103, 104, 126, 253, 258
Милива 93, 135, 146, 172, 204,211,243,244, 247
Милошево 22, 29, 36, 38, 248, 281, 285
Мириловац 165, 169, 208, 248
Мишевић 137
Млавски срез 111, 175, 187, 196, 204,214, 237
Морава, река 59, 86, 103, 106, 124, 125, 126, 138, 191, 233, 235, 236, 252, 253, 255, 266, 292
Моравска бановина 9, 19, 24, 27, 33. 45, 55, 130
Моравски округ 9, 13, 72, 74, 75, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 89, 90, 92, 94, 97, 99, 100, 101, 104, 107, 110, 112, 120, 126, 133, 137, 139, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 150, 152, 153, 156, 159, 161, 163, 165, 166, 168, 172, 173, 175, 177, 178, 185, 186, 188, 191, 194, 196, 198, 199, 200, 203, 204, 206, 207, 209, 214, 221, 222, 226, 231, 234, 235, 239, 242, 248, 250, 251, 252, 255, 258, 260, 263, 279, 282, 284, 285, 287, 291, 293, 294, 295
Москва 273
Мотрић 247
Мутница 44, 45
Мутница Горња 104, 165, 208, 224, 231, 247, 259
Мутница Доња 64, 65, 67, 108, 155, 165, 248, 277

Н

Надрље 191, 247
Немачка 34, 83, 119
Ниш 9, 11, 13, 21, 23, 27, 32, 33, 40, 45, 51, 55, 60, 62, 91, 95, 115, 120, 124, 139, 143, 144, 145, 176, 266
Нишка Бања 9, 103
Нишки округ 13, 279
Нишки срез 89

О

Обрадова Столица 98
Обреж 154, 191, 200, 234, 236, 254, 264
Опарић 137, 234, 249
Општина Поповић 162
Орашје 246, 262
Орешковица 82, 110, 175
Остриковац 137, 138, 147, 268

П

Пањевац 93, 135, 190,210, 264
Параћин 9, 13, 44, 45, 65, 73, 76, 78, 90, 103, 106, 111, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 128, 131, 141, 143, 144, 157, 160, 168, 169, 178, 180, 181, 213, 219, 232, 240, 261, 278, 281, 285, 289
Параћински срез 9, 44, 64, 65, 66, 67, 72, 73, 90, 104, 108, 109, 116, 118, 119, 121, 122, 132, 146, 151, 155, 169, 171, 189, 193, 202, 208, 213, 216, 217, 222, 223, 224, 231, 232, 235, 238, 239, 245, 258, 259, 265, 267, 269, 277, 285, 286, 288, 289
Парцане 196, 197, 250, 251, 261
Петровград (Зрењанин) 11
Плажане 93, 146, 172, 204, 211, 215, 225, 229, 232, 237, 243, 244, 247, 254
Плажанска општина 225, 238
Плана 171, 208
Планска општина 222
Пожаревац 175, 177
Пожаревачки округ 191, 192, 201, 204, 206, 213, 218, 234, 279
Пољна 199, 200, 249
Поморавље 37, 38, 77, 246
Поповац 91, 104, 165, 216
Поповњак 93, 135, 224, 233, 237, 247, 252, 253, 255
Поточац 90, 97, 222, 246, 269
Прађина 38, 137, 160, 165
Превешка општина 254
Превешт 136, 137, 177, 230, 247
Прокупље 9
Проштинац 224, 225, 228, 244, 253
Пчелица Велика 230, 247, 262, 266

Р

Рабеновац 230
Раваница, манастир 267
Раванички срез 9, 73, 90, 104, 109, 116, 118, 119, 121, 122, 132, 135, 139, 140, 146, 153, 160, 171, 202, 215, 216, 218, 222, 252, 256, 268, 277, 286
Равна Река 54, 55, 93, 131, 135,228, 247, 252, 255, 285
Равново 137, 138
Равновска школа 49
Радошин 175, 215, 216, 217, 223, 225, 228, 231, 243
Ражањ 57
Ражањски срез 168, 289
Рајкинац 216
Ракитово 137, 160, 165, 246
Ралетинска река 266
Ратаре 165, 209
Ратковић 44, 154, 234, 266
Рачник Горњи 118
Рашевица 44, 124, 246
Рековац 9, 26, 44, 54, 58, 91, 120, 122, 123, 136, 137, 150, 169, 172, 191, 200, 215, 223, 229, 230, 234, 247, 266, 276, 277
Ресава, река 103
Ресавица 215, 252
Ресавичка општина 225
Ресавски срез 9, 90, 94, 95, 97, 104, 110, 116, 119, 120, 122, 132, 147, 153, 165, 170, 175, 186, 190, 191, 198, 201, 202, 204, 205, 210, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 222, 223, 224, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 238, 242, 243, 244, 245, 252, 253, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 264, 265, 266, 267
Рибаре 38, 59, 60, 96, 104, 137, 156, 160, 165, 192, 215, 267, 268
Рибник 205, 263
Риљац 199, 200
Роанда 170, 177, 178, 187, 204, 210, 214, 217, 218, 222, 225, 227, 228, 232, 233, 244
Рођевац 187, 222, 224, 228, 231, 234, 244, 252, 255
Румунија 83

С

Сабанта 150
СабантаГорња 123

Светла, село у ЈТапском срезу 190
Свилајнац 9, 90, 91, 94, 95, 100, 103, 104, 121, 122, 124, 125, 128, 129, 131, 153, 157, 160, 161, 162, 166, 167, 168, 194, 195, 198, 199, 205, 210, 216, 217, 218, 222, 223, 224, 225, 231, 237, 244, 257, 258, 266, 267, 275, 276, 277, 280, 281, 286, 288
Својново 246, 269
Седларе 166, 167, 187, 190, 191, 195, 217, 224, 227, 228, 229, 230, 244, 245. 259
Седларска општина 231
Секурич 136, 199, 230, 254, 262
Сење 104, 171, 247, 268, 288
Сењски Рудник 12, 86, 106, 123, 131, 156, 168, 225, 228, 253, 285
Сибница 137, 179, 234, 247
Сикирица 151, 155, 165, 169, 248
Сикиричка општина 245
Сиљевица 154, 234, 267
Сиоковац 58, 97, 185, 186,217
Сисевац 256, 264, 266
Сладаја 93, 210, 211,232
Слатина 233, 247
Словенија 289
Србија 9, 11, 14, 20, 145, 286
Срем 33, 46, 56
Сталаћ 12, 103
Старо Село 254
Стењевац 45, 93, 136
Стрижа 165, 180, 248, 269, 285, 286
Стрижило 36, 49, 102, 137, 169, 282
Стрмостен 45, 136, 204, 210, 211
Стрмостенска општина 210
Стубица 164, 224, 247, 268
Стубичка општина 225, 256
Студенички срез 242
Суботица, село 187, 217, 222, 225, 227, 233, 236, 243
Субска 160
Сугубина Велика 150, 230, 266
Сугубинска општина 254

Т

Гекија 180
Гемнићки срез 9, 90, 104, 116, 118, 119, 121, 122, 132, 149, 152, 153, 170, 196, 199, 205, 213, 227, 228, 229, 233, 234, 236, 246, 248, 249, 254, 261, 262, 264, 269
Течић 136, 137, 154, 247
Топлица 89, 91
Трешњевачка општина 47
Трешњевица 59, 137,268
Троглан Баре 109, 224
Тропоње 142, 198, 216, 223, 230, 231, 233, 237, 240, 243, 259, 265
Тропоњска општина 198, 229
Трстеник 200
Трстенички срез 191, 192, 199,200, 248, 249, 261, 277
Труђевац 93, 136, 145, 171, 204, 208, 216, 230, 247, 254
Труђевачка општина 215

Ћ

Ћићевац 250
Ћуприја 9, 19, 34, 40, 51, 54, 65, 66, 71, 72, 78, 83, 86, 90, 98, 103, 106, 111, 119, 120, 123, 124, 126, 129, 131, 133, 135, 139, 140, 141, 143, 148, 152, 156, 157, 160, 164, 178, 189, 192, 223, 231, 240, 247, 253, 265, 278, 281, 285, 288

У

Ужички округ 279
Урсуле 266

Ф

Француска 83

Х

Херцеговина 33, 46, 56
Хомољски срез 190, 204, 215, 256
Хрватска 9, 23, 29, 33, 37, 46. 50, 56

Ц

Цикот 146, 230
Црквенац 142, 188, 194, 233, 243, 252, 253, 267
Црни Врх, планина 190
Црница, река 103, 180
Црничанска школа 49, 59
Црнче, 28, 90, 137, 189, 190

Ч

Чачак 115

Чегар 95
Чепуре 155, 165, 180, 248, 249
Чепурска општина 134
Чукарица 12

Ш

Шабац 165, 209, 277
Шабачки округ 279
Шанац 180
Шантаровац 28, 137
Шантаровачка општина 47
Шантаровачка школа 49, 59
Шљивица 254
Штипље 38, 192
Штипље Горње 22, 96, 118
Штипље Доње 28, 96, 189, 190, 200, 229, 262, 263, 281
Шуљковац 36, 37, 59, 137
Шуљковачка школа 49

|САДРЖАј|

ПРЕДГОВОР - 5

ИЗВОД ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ - 7

УВОД - 9

ИЗВЕШТАЈИ НЕДИЋЕВИХ ОРГАНА ВЛАСТИ 1941-1944. 1 5

1941. ГОДИНА - 17

1942. ГОДИНА 69

1943. ГОДИНА.... - 183

1944. ГОДИНА - 271

б!ЈММАКУ - 297

РЕГИСТАР ИМЕНА - 299

ТОПОГРАФСКИ РЕГИСТАР - 309

C1P - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

94(497.11) " 1941/1944 " (093.2)
323(497.11) " 1941/1944 " (093.2)
351(497.11) " 1941/1944 " (093.2)

ИЗВЕШТАЈИ Недићевих органа власти у Округу Моравском : 1941-1944. / приредили Добривоје Јовановић, Дејан Танић. - Јагодина : Историјски архив,2005 (Јагодина : Штампа). - 317 стр. ; 24 сш. - (Едиција Извори за Други светски рат у Поморављу ; св. 2)

Тираж 250. - Стр. 5-6; Предговор / приређивачи. - Стр. 7-8; Извод из рецензије / Љубодраг Димић. - Увод: стр. 9-14. - битшагу: Тђе К.ерог1:б оГНесПс'5 Аи1ђогШез 1П 1ђе И)г51г 1 с1: о:Г Могауа 1941-1944.- Регистри.

18ВИ 86-902609-6-Х
1. Јовановић, Добривоје
а) Моравски округ - 1941-1944 - Историјска грађа б) Други светски рат 1939-1945 - Србија - 1941-1944 - Историјска грађа ц) Јавна управа - Моравски округ - 1941-1944 - Историјска грађа
СОВ15б,3К-т 127689740